

DANES
GENER.
TEMPOR.
NOTIO
T. III

UNIVERSIDAD DE EXTRE

TS-4049

EXTREMADURA

49

TS-4049

4-6-19

15624711
181992130

UNIVERSIDAD DE EXTREMADURA.

2 202000 148968

Biblioteca de la Universidad de Extremadura

ENE-Christ-1

GENERALIS

TEMPORUM NOTIO

Brevissimè exhibens

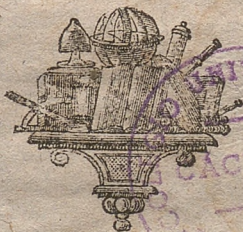
VICISSITUDINEM
RERUM HUMANARUM
AB ORBE CONDITO

usque ad Ætatem nostram,

AUCTORE

PETRO LUDOVICO DANES
CASLETANO,

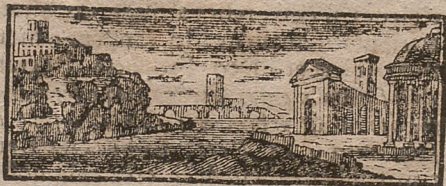
Sacrae Theologiae in Alma Universitate
Lovaniensi Doctore, Ecclesiae Cathedralis
Iprensis Canonico Graduato, Poenitentiariorum,
& Seminarii Episcopalis ibidem Praeside.

VENETIIS,
EX TYPOGRAPHIA BALLEONIANA.

MDCCLXIX.

Superiorum Permissu, ac Privilegiis.

PRÆFATIO.

UM olim mitteretur à Deo
 Moyses in Ægyptum, ut
 fratres suos Israelitas dura
 servitute pressos in liber-
 tatem revocaret, *Ecce,*
 aiebat Deo, *ego vadam ad*

*Exod. 3. 13.
 & seqq.*

Filios Israel, & dicam eis: Deus patrum
vestrorum misit me ad vos. Si dixerint
mihî: quod est NOMEN ejus? quid dicam eis?

dixit Deus ad Moysen: EGO SUM QUI

SUM. Ait: sic dices filiis Israel: QUI LXX.

EST, misit me ad vos. Et mox infra
subjungit. Hoc nomen mihî est in ater-
num, & hoc memoriale meum in genera-
tionem & generationem. Nullum utique
præ hoc nomen est, quod inter vitæ hujus
mortalis tenebras pleniorē nobis divi-
nitatis notionem ingerat. Designat enim
verò fontem & causam totius esse: desi-
gnat esse illimitatum totam in se com-
plectens essendi plenitudinem, esse im-
mensum, immutabile, æternum intermi-
nabilem vitam totam simul & perfectissi-
mè possidens, ut quidem ut nostro con-

4 P R Æ F A T I O.

capiendi modo reliqua inde divinitatis
 attributa dimanent. In eandem senten-
 tiam dicebat Deo Propheta Regius:
Psal. 89.2. Priusquam montes fierent, aut formaretur terra & orbis, à saculo & usque in saculum TU ES Deus. Considerans autem stabilem illam Dei creatoris nostri aternitatem, quæ citra transmutationem omnem, omnemque vicissitudinis obumbrationem omnibus temporibus commensuratur, simplicitate sua complectens omnia, omniaque transcendens, paulo post subjungit: *Mille anni ante oculos tuos, tamquam dies hesternæ que præterit; quod repetens & explicans Apostolorum Princeps Petrus, 2. Petr. 3.8. sic ait: Unum vero hoc non lateat vos charissimi, quia unus dies apud Dominum sicut mille anni, & mille anni sicut dies unus. Ille ergo EST, & solus verè est, qui necessario, & semper idem, semperque tranquillus est. Quid contra nos sumus? Verbis Prophetarum, & quotidiana experientia nostra clarissimè elucidet. Recordatus est, inquiebat David, quoniam PULVIS sumus; homo sicut FOENUM dies ejus, tamquam FLOS AGRICOLÆ sic effloret. Quoniam spiritus pertransibit in illo, & NON SUBSISTET, & Eccl. 1. 4. non cognoscet amplius locum suum. Generatio, inquit Sapiens, præterit, & generatio advenit, id quod usque adeò verum est ut sceno primum nascenti, mox virenti, paulo post, succiso nationes*

nes & populi ab *Isaia* rectissime com-
parentur. *Vox dicentis: clama. Et di-* *Isai. 40. 6.*
xi: quid clamabo? OMNIS CARO FOE-
NUM, & omnis gloria ejus quasi flos agri.
Exsiccatum est fœnum, & cecidit flos,
quia Spiritus Domini sufflavit in eo. VE-
RE FOENUM EST POPULUS: exsiccatum
est fœnum & cecidit flos: verbum autem
Domini nostri manet in æternum. Nus-
quam nobis ea veritas luculentius pate-
fcit, quàm in serie Chronologica, sive
compendiosa temporum ratione, quæ
humanarum rerum alternationes, ac
præsertim succedentium sibi *imperatorum*
regnorumque vicissitudines exhibet. Eo
spectat generalis hæc & brevissima tem-
porum notio, quam tuis commodis, be-
nevole lector, offerimus. Sive *Historiæ*
& *Chronologiæ* studio operam jam inde
impenderis, sive id facere nondum ince-
peris, adjumenti aliquid adferre tibi po-
terit succincta hæc series Chronologica.
Si primum, refricabit conservabitque re-
rum antea perceptarum memoriam; si
posterius, generalem quamdam rerum
in orbe gestarum, temporumque, qui-
bus notabiliores in humano genere vicif-
situdines contigerunt, notitiam ingeret,
qua saltem graviore *Anachronismi*, id
est, errata circa rationem temporum,
quibus eventus memorabiles ad alia pror-
sus, quam quibus contigerunt, tempo-
ra referuntur (id quod viros literatos
non mediocriter dedecet,) evitentur.

6 P R Æ F A T I O .

Cognitio hæc, quantumvis exilis adhuc & obscura, non parum commodi & facilitatis adferet *Historiæ* tum sacræ tum profanæ utiliter pervolvendæ. Conferet etiam frequens & attentata hujus vicissitudinis meditatio, ut admirari discas perpetuam veræ religionis stabilitatem, sapientissimamque divinæ providentiæ, cuncta hæc administrantis gubernationem, ita ut cum psalte regio Deum al-

Psal. 101. loqui consuecas: *Initio tu Domine terram fundasti, & opera manuum tuarum sunt Cæli. Ipsi peribunt, tu autem permanes, & omnes sicut vestimentum veterascent, & sicut opertorium mutabis eos, & mutabuntur. Tū AUTEM IDEM IPSE ES, ET ANNI TUI NON DEFICIENT.*

Si quod tuæ utilitatis amore in lucem jam profertur opusculum, tibi, amice lector, non displiceat, incitamento id esse poterit, ut in tua pariter commoda, Deo benè volente, posthac edamus prolixiores *Tabulas Historico-Chronologicas*. Patriarcharum, Pontificum, Regum, Dynastarum, urbium, rerum, virorumque illustrium ab orbe condito ad hæc tempora nostra, per singula sæcula, concinno ad juvandam memoriam ordine distributas, quæ velut viæ duces lampadesque esse possint historiis omnibus, sive generalibus, sive particularibus, sive ecclesiasticis, sive profanis, distincte utiliterque evolvendis.

GENE-

GENERALIS

TEMPORUM NOTIO

AB ORBE CONDITO
usque ad annum M.DCCXX.VI.

§. I.

PRIMA *Temporum* DIVISIO per VII.
mundi Ætates.

TEMPUS omne quod ab orbe condito hucusque fluxit, ac porro fluxurum est usque ad mundi finem, in VII. Ætates dispescitur, post quas *octavam* præstolamur in Cœlo, ubi quæ

* *ab æterno fuit misericordia Domini, usque in æternum futura est super timentes eum.*

* *Psal. 102. 26.*

* *Institut. p. 1. sect. 1. cap. 7. q. 8.*

Notavimus * alibi magnam esse inter Hebræos Græcosque SS. Bibliorum codices in annorum numero differentiam; qui illos in supputandi ratione sequendos putant, ab ortu mundi usque ad Natalem Christi salvatoris, annos numerant circiter quater mille: Qui verò hac in parte Græcos LXX. interpretum

A 4 codi.

§ *Generalis Temporum Notio.*

codices sinceriores existimant, annos numerant plures quinquies mille. *Eusebius* & cum ipso *Martyrologium Romanum* statuunt 5190. *Clemens Alexandrinus* 5624. *Pezronius* in antiquitate temporum restituta demonstrare contendit computandos esse 5872. Quia autem nostrum non est tantas componere lites, calculum exhibebimus, qui hoc tempore inter recentiores chronologos præ cæteris videtur esse receptior.

Prima itaque mundi *Ætas* ab *Adamo* usque ad universale *Diluvium* annos complectitur

II. à *Diluvio* usque ad *vocationem Abrahami*. 1656.

III. à *Vocatione Abrahami* usque ad *Exodum*. 426.

IV. ab *Exodo* usque ad *jacta Salomonici Templi fundamenta*, anno quarto *Salomonis*. 430.

V. à *fundatione Templi*, usque ad *finem captivitatis Babylonice*, & restitutam à *Cyro* libertatem. 480.

VI. à *libertate per Cyrum data* usque ad *verum Christi natalem*. 474.

_____ 534.

VII. ab *Adventu Salvatoris*, usque ad *consummationem sæculi decursura* est, in qua hucusque fluxerunt XVII. sæcula integra, fluitque annus 26. decimi octavi. 4000.

§. II.

SECUNDA *Temporum* *DIVISIO* in *obscura*, *fabulosa* & *historica*.

Pertinet hæc ad *historiam profanam*, in qua *obscura* dicuntur *tempora*, quæ ab
CIII.

* Plerique hodie critici *Æram* nostram vulgare in quatuor annis vero *Christi Natali* postviresse contentant.

Ortu mundi fluxerunt usque ad Ogygium in Attica Diluvium, quod incidit in annum mundi 2248. ante æram Christi vulgarem 1756. & 980. ante primam Olympiadem.

Fabulosa censentur, quæ ab Ogygis Diluvio usque ad primam Olympiadem decurrerunt per annos ferè mille, usque ad annum ante Christum 776. quo pertinent Argonautæ, Hercules, Ulysses, Helena, Troja, omnesque illi apud Poetas celebrari Heroes.

Ab OLYMPIADIBUS, quarum prima Æram Christi vulgarem 776. annis antecedit, deducuntur apud profanos auctores tempora Historica, & Epochæ certiores.

Quamquam enim inficiari non possumus plurima esse in re Chronologica incerta, & ac mira perplexitate involuta, sunt tamen insigniores quædam Epochæ extra omnem controversiam positæ, à quibus qui aberrat, vel ultro recedit, hoc ipso suam in Doctrina Temporum prodit imperitiam. Præcipuarum Catalogum, qui pro lapide Lydio esse possit, exhibet * Petavius in opere doctissimo & utilissimo, cui Rationarium temporum nomen fecit, quarum plerasque suis infra locis breviter adnectemus.

Juvabit hic annotare quid sibi velit nomen * EPOCHÆ, quo sæpius nos uti oportebit. Sunt itaque Epochæ certa quædam tempora celebriora, magnaue aliqua mutatione illustria, ad quæ memoriæ causa cetera passim referuntur, quemadmodum & in mappis Geographicis ad civitates quasdam celebriores, quarum situs memoriæ facilius imprimitur, loca alia minus illustria referri solent.

*Vox græca est à verbo ἐπέχω, id est, insistere dicta.

TERTIA Temporum Divisio in XIV. epochas principales.

SUB Novem Epochis principalibus memoriarum causa collocari solent hodie tempora, quæ à mundi conditu usque ad Christi Servatoris adventum interfluxerunt, quæ sunt. 1. *Creatio.* 2. *Diluvium.* 3. *Vocatio Abrahami.* 4. *Lex scripta.* 5. *Excidium Trojanum.* 6. *Templum Salomonis.* 7. *Roma condita.* 8. *Cyrus.* 9. *Scipio, seu Carthago victa.*

Novem istis quinque aliæ adjunguntur, sub quibus digeruntur tempora, quæ à Christi Natali hucusque fluxerunt, suntque. 1. *Nativitas D. N. JESU CHRISTI.* 2. *Constantinus Magnus.* 3. *Carolus Magnus.* 4. *S. Ludovicus Gallia Rex.* 5. *Lutherus & Hæreses occidentis.*

Ita fiunt universim XIV. ad quarum aliquam quidquid ullo unquam tempore gestum fuit, reduci oportet. Juvabit eas hic rudi penicillo delineare, & sub illis illustriores Regnorum Rerumque publicarum, vicissitudines collocare, ut generalis temporum series tota semel animo distinctè comprehendatur, quo sensim studio & labore perfecti possit, cujus rei quæ & quanta futura sit utilitas, sola docere poterit experientia.

§. IV.

Series Temporum ab ORBE CONDITO usque ad CRISTUM in IX. Epochas distributa.

Quemadmodum ad IX. Epochas principales reducitur totum temporis spatium, quod

Generalis Temporum Notio. II

quod ante Christum fuit, ita ad octoginta octo personas, consequenti quadam serie sibi succedentes, hoc, qui sequitur, modo revocari potest.

I. CREATIO.

Epocha I., quæ & prima est Mundi ætas, annos habet 1656. Personas X.

1. ADAM.	6. Jared.
2. Seth.	7. Enoch.
3. Enos.	8. Mathufala.
4. Cainan.	9. Lamech.
5. Malaleel.	10. NOE.

II. DILUVIUM.

Epocha & Mundi ætas II. comprehendit annos 426. Personas itidem X.

11. Sem.	16. Rheu.
12. Arphaxad. Septuaginta interpp. Cainam hic interferunt.	17. Sarug.
13. Sale.	18. Nachor.
14. Heber.	19. Thare.
15. Phaleg sub quo confusio linguarum ducentis circiter annis post diluvium.	20. Abraham, qui anno mundi circiter bis millesimo, bis item mille annis ante Christum natus est.

III. VOCATIO ABRAHAMI.

Epocha & ætas Mundi III. quæ incipit cum Abraham haberet annos 75. completitur annos 430. personas VI.

21. Isaac, sub quo * OGYGIUM IN AT-TICA DILUVIUM, annis ante Christ. 1756.

*Hucusque apud profanos auctores tempora obscura.

A 6

22. Ja-

12. *Generalis Temporum Notio.*

22. Jacob, qui Ægyptum ingressus est 2 annis ante Christum circiter 1700.
 23. Levi. | 25. Amram.
 24. Caath. | 26. Moses.

IV. LEX SCRIPTA.

* *Memoria causa numeros rotundos adscribimus; numeratur 480.* Annis circiter 1500. ante Chr. est *Quarta Mundi ætas*, quæ durat usque ad iacta Templi fundamenta annis * ferè 500. Continet autem hæc Epochæ usque ad eversam Trojam 20 annos * plus quam 300. personas IX. nempe post *Mosen*.

* *Numerat.*

Petavius circiter 350. alii paulo pauciores. At Eusebius Casarensis, 300.	27. Josue ..	31. Debora cum Baraco ..
	28. Deinde JUDICES, quorum primus Othoniel ..	32. Gedeon.
	29. Aod.	33. Abimelech.
	30. Samgar ..	34. Thola ..
		35. Jair ..

V. EXCIDIIUM TROJANUM.

Annis ante Æram vulg. 1184. vel juxta marmora Arondelliana 1209. Complectitur hæc Epochæ usque ad Templum Salomonis. annos ferè * ducentos: personas IX.

* *Juxta.*

Petavius

171.

36. Jephthe ..	42. Samuel ..
37. Abesän ..	43. Sequuntur REGES Hebræorum, quorū primus Saul ..
38. Ahialon ..	44. David ..
39. Abdon ..	
40. Sampson ..	
41. Heli ..	

VI. TEMPLUM SALOMONIS.

Annis ante Christum 1012. est *Quinta mundi ætas*.

di Æras, quæ usque ad *Cyrum* protenditur per annos 474. hæc autem Epochæ, durans usque ad *Romam conditam*, annos habet ferè 260. personas XII.

45. <i>Salomon</i> ..		52. <i>Joas</i> ..
46. <i>Roboam</i> ..		53. <i>Amasias</i> ..
47. <i>Abia</i> ..		54. <i>Ozias</i> sive <i>Azarias</i> , sub quo incipiunt * <i>OLYMPIADES</i> , annis ante Christum 776.
48. <i>Afa</i> ..		55. <i>Joatham</i> ..
49. <i>Josaphat</i> ..		
50. <i>Joram</i> ..		
51. <i>Ochozias</i> & <i>Athalia Mater</i> ..		

* Hic finiunt in Hæstoria profana tempora fabulosa, incipiuntque Historica.

VII. ROMA CONDITA,

Annis ante Æram vulg. 753.

Ante libertatem Judæis per *Cyrum* redditam 215. quod spatium temporis personas exhibet IX.

56. *Achaz*.. — 57. *Ezechias*, sub quo incipit Æra *Nabonassar*, 26. Febr. ante Christum.. 747.

58. *Manasses*.. | 60. *Josias*..

59. *Amon*.. | 61. *Joachaz*..

62. *Joakim*, sub quo incipiunt septuaginta anni captivitatis *Babylonicæ*, ante Christum 607.

130. annis post destructum à *Salmanasare* Regnum *Israel*.

63. *Jeconias*.. — 64. *Sedecias*, ultimus Regum *Juda*..

VIII. CYRUS,

Sive populus Dei in libertatem restitutus, ante Christi natalem 534.

Ante victam *Carthaginem* annis 336. Est Sexta mundi Æras, quæ usque ad Æram Christi

14 *Generalis Temporum Notio.*

Christi vulg. procurrat per annos 538.
Numerantur sub hac Epochâ octava *Pon-*
sifices Iudæorum XIII.

65. Jesus filius Jo- | 66. Joachim.
sedech, | 67. Eliasib.

Ejectis *Regibus*, Romæ statuuntur *CON-*
SULES anno urbis conditæ 245. ante
Æram Christ. 509.

Fugam *Xerxis* Persarum Regis è Græ-
cia, post Navale cum Græcis certamen
ad SALAMINEM factum, certum est
contigisse anno primo Olympiadis 75.
id est ante Chr. 480.

SEPTUAGINTA *HEBDOMADÆ*
Danielis incipiunt ante Christ. 454.

Bellum PELOPONESIACUM, quod
annos 27. tenuit, certum est iniisse annis
ante Æram vulg. 431.

Roma capta à Gallis. 390.

68. Jojada. | 69. Jonathan.
| 70. Jaddus, sub quo

ALEXANDRI MAGNI Victoria ad
Arbella, & Imperii Persici occasus, in-
cidit in annum ante Christ. 331.

Periodus Callipica incipit à 29. Junii an-
ni sequentis, mors autem *Alexandri* in
annum ante Christ. 324.

71. Onias I.

72. Simon I. sub quo *Æra Seleucidarum*,
qua Macedones in Oriente usi sunt, qui-
que anni *Græcorum* vocantur in libris *Ma-*
chabæorum, cœpit ante Christ. 312.

Sed in libro 1. *Machab.* ejus initium à
Vere: in secundo autem libro, ab Au-
tumno sequente ducitur.

73. *Eleazarus*, sub quo LXXII. IN-
TERMITTIT ante Christ. 284.

Bel-

Generalis Temporum Notio. 17

Bellum Punicum I.		264.
74. Manasses.	76. Simon II.	
75. Onias II.	77. Onias III.	
Bellum Punicum II.		218.

IX. SCIPIO, sive CARTHAGO
VICTA.

Anno urbis conditæ 552. ante Æram
Christ. 201.

Personæ usque ad Chr. ex Judæorum hi-
storia supersunt XI.

78. Jason.
79. Menelaus, sub quo Antiochus Epipha-
nes templum profanavit Hierosolymis,
incipitque Asmonæorum principatus ante
Christ. 168.

80. Alcimus.
81. JONATHAS Mathatæ filius, Juda
Machabæi frater.
Bellum Punicum III. ante Christ. 149.

82. Simon Jonathæ frater.
83. Joannes Hyrcanus.
Bellum Jugurthinum 111.

84. Aristobulus, qui primus post redi-
tum è captivitate Babylonica, REGIS
titulum gessit in Judæa.

85. Alexander Jannæus Rex.
Bellum Mithridaticum 94.
Bellum Marcicum sive sociale. 91.

86. Alexandra Regina.
87. Hyrcanus II. quo de Pontificatu dejecto,
Aristobulus frater ejus eum occupat 66.

Annus primus Julianus cœptus est an-
te Christ. 45.

Monarchia Romanorum 43.
Hyrcanus iterum dejectus ab Alexandre
Ari-

16 *Generalis Temporum Notio.*

Aristobuli filio, iterumque ab Antigono Alexandri fratre, tandem à Parthis auri-
bus mutilatus abducitur, inque locum
ejus substituitur

§8. *Antigonus*, quem *Herodes Ascalonita*
post triennium superavit & sustulit, an-
te Christ.

37

Hoc *Herode* regnante natus est J. C. D. N.

Hac itaque brevissima est series temporum,
quæ ante Christi Salvatoris adventum fluxe-
runt, in qua pauca expressa sunt, ne me-
moriam eorum, qui in his rebus adhuc rudes
sunt, multitudine confundatur. Ad eorum
interim elucidationem conferri poterunt quæ
Institutionum p. 1. sect. 1. capp. 8. 9. 10. & 11.
exposita sunt.

VII. MUNDI ÆTAS.

§. V.

Series Temporum NOVI TESTAMENTI,
in V. Epochas principales, & XVIII.
secula distributa.

EPOCHA X. NATIVITAS D. N. J. C.

HÆc ab initio Æræ vulg. Christ. usque
ad pacem Ecclesiæ redditam per *Con-*
stantinum Magn. annos complectitur 312. Ex-
hibet autem *NASCENTEM* Ecclesiam, *Je-*
su Christi doctrina, miraculis & morte fun-
datam, Apostolorum & successorum prædi-
catione quaquaversum propagatam, diris in-
fidelium *persecutionibus* divexatam, & innu-
merabilium Martyrum sanguine irrigatam,
sup Romanis Pontificibus XXXIII. qui pene
omnes *Martyris* coronam putantur adepti,
Impe-

Imperatoribus autem Rom. XL. quorum plerique cruenta etiam morte sublati sunt.

PONTIFICUM

Hujus Epochæ hæc est series, quibus annum à Christi Natali adjungimus, quo singuli decesserunt.

SECVLO I.

- I. S. PETRUS ab anno circiter 42. usque ad 67. quo Romæ sub Nerone Imp. anno ejus XIII. M.
 II. S. Linus m. 78.
 III. S. Cleus m. 91.
 IV. S. Clemens M. 100.

SECVLO II.

- V. * S. Anacletus m. 110.
 VI. S. Evaristus M. 119.
 VII. S. Alexander I. m. 130.
 VIII. S. Sixtus I. m. 140.
 IX. S. Telesphorus M. 152.
 X. S. Hyginus m. 156.
 XI. S. Pius . I. m. 165.
 XII. S. Anicetus m. 173.
 XIII. S. Soter m. 177.
 XIV. S. Eleuthersus m. 191.

XV. S. VICTOR I.

m. 201. Inter hunc Pontificem & Polycratem Episcopum Ephesinum aliosque Asiaticos gravis efferbuit controversia de die Paschatis celebrandi.

SECVLO III.

- XVI. S. Zephyrinus M. 219.
 XVII. S. Callistus m. 224.
 XVIII. S. Urbanus I. M. 231.
 XIX. S. Pontianus M. 135.
 XX. S. Antherus M. 236.
 XXI. S. Fabianus M. 250. vacat sedes anno uno & sex mensibus.

XXII.

* Hunc Græci scriptores & quidam hodie recentiores confundunt cum Cleto, multumque variant in assignando sequentibus Pontificibus anna mortis.

18 *Generalis Temporum Notio.*

XXII. S. CORNELIUS M. 253. Adversus hunc Pontificem <i>Primum schisma</i> suscitatum est, electo <i>Novatiano</i> heretico. XXIII. S. LUCIUS I. M. 255. XXIV. S. STEPHANUS I. M. 257. Ad hujus præsertim Pontificatum pertinet celebris contentio de <i>rebaptizandis Hæreticis</i>, in qua Ecclesiæ Romanæ traditione & praxim adversus <i>S. Cyprianum</i>, <i>Carthaginensem</i> cum Africanis suis, & <i>Firmilianum Cæsareæ</i> in Cappadocia, Episcopos, <i>Stephanus</i> fortiter constanterque asseruit.	XXV. S. SIXTUS II. CUIUS S. LAURENTIUS ERAT DIACONUS. M. 258. XXVI. S. DIONYSIUS M. 270. XXVII. S. FELIX I. M. 275. XXVIII. S. EUTICHIANUS M. 283. XXIX. S. CAJUS M. 296. SÆCULO IV. XXX. S. MARCELLINUS * M. 304. XXXI. S. MARCELLUS I. 309. XXXII. S. EUSEBIUS M. 311. XXXIII. S. MELCHIADES, sub quo <i>Donatistæ</i> Romæ damnati sunt M. 314.

* De hujus lapsu & penitentia in Concilio Sinuessano, varia sunt sententia.

ROMANI IMPERATORES

Eo Temporis intervallo hi fuerunt.

I. OCTAV. AUGUSTUS CÆSAR, cujus anno 42. J. CHRISTUS NATUS est. M. ANNO CHRISTI 14.	II. TIBERIUS M. 37. III. C. CALIGULA M. 41. IV. CLAUDIUS M. 54. V. NERO, à quo Prima adversus Christiana-

stianos Romæ mo-
 ta est persecutio an.
 64. m. 68.
 VI. Galba,
 VII. Otho.
 VIII. Vitellius.
 IX. Vespasianus sub quo
*Excisa sunt Hieroso-
 lyma circ. an. 70. m.*
 79.
 X. Titus * F.
 XI. DOMITIANUS †
 Fr. sub quo *Secunda*
persecutio an. 94. m.
 96.
 XII. Nerva m. 98.
 XIII. TRAJANUS, sub
 quo *Tertia persecutio*
an. 107. m. 117.
 XIV. ADRIANUS
 sub quo *Quarta per-*
secutio circ. an. 118.
 m. 138.
 XV. ANTONINUS
 PIUS, sub quo
Quinta persecutio m.
 161.
 XVI. MARCUS AU-
 RELIUS Antonin.
 sub quo *Sexta per-*
secutio m. 180. Et
Lucius Verus Fr. &
collega Imperii. m.
 170.
 XVII. Commodus F.

Marci Aurelii m.
 193.
 XVIII. Helvius Per-
 tinax m. 193.
 XIX. Didius Julianus
 Jurisc. m. 193.

SÆCULO III.

XX. SEVERUS, sub
 quo *Septima persecu-*
tio ab an. 202. m.
 211.
 XXI. Antonin. Cava-
 calla F. m. 217.
 XXII. Macrinus cum
 filio m. 219.
 XXIII. Alagabalus m.
 222.
 XXIV. Alexander Se-
 verus, propensus in
 Christianos, præfer-
 tim ob Mamæam
 Matrem. m. 235.
 XXV. MAXIMINUS
 senior cum filio, sub
 quo *Octava persecu-*
tio m. 238.
 XXVI. Duo Gordiani
 pater & filius: item
 Pupienus & Balbi-
 nus. m. 238.
 XXVII. Gordianus III.
 junioris F. m. 244.
 XXVIII. Philippus
 cum

De Perse-
 cutioni-
 bus vide
Institat. p.
1. sect. 1. c.
2. q. 7. De
Hæresibus
præcipuis
hujus &
sequentium
Epocharum
vide ibid.
cap. 3. q.
4. De Con-
ciliis Oec-
umenic.
ibid. cap.
2. q. 11.

* Id est, præcedentis filius.
 † Id est, præcedentis frater.

- cum filio m. 248. Dicitur fuisse Christianus: favit certè, sed non is erat qui religionem Christianam pro merito honestaret.
- XXIX.** **DECIVS** sub quo *Nona persecutio* admodum formidolosa, plurimisque Christianis lapis offensionis & petra scandali. m. 251.
- XXX.** **GALLVS** cum *Volutiano F.* item *Æmilianus* m. 254.
- XXXI.** **VALERIANVS** sub quo *Decima persecutio* ab an. 257. m. 260.
- XXXII.** **GALLIENVS** F. sub quo *Triginta Tyranni* exorti sunt, m. 268.
- XXXIII.** **CLAUDIVS II.** m. 270.
- XXXIV.** **AURELIANVS**, sub quo *Vndecima persecutio* m. 275.
- XXXV.** **TACITVS** cum *Floriano Fr.* m. 276.
- XXXVI.** **AURELIVS PROBVS** m. 282.
- XXXVII.** **CARVS** cum *Filiis Carino & Numeriano*, item *Aper*, qui post occisum à se Numerianum generum suum, imperium tantisper inuasit, sed mox ipse à *Diocletiano* occisus est an. 284.
- SÆCULO IV.**
- XXXVIII.** **DIOCLETIANVS & MAXIMIANVS** *Herculius Imperii collega*, sub quibus *Duodecima persecutio* omnium vehementissima. Imperium abdicarunt an. 304.
- XXXIX.** **CONSTANTINVS CHLORVS** m. 306. Et *Galerius Maximianus Armëtarius* m. 311.
- XL.** **CONSTANTINVS Magnus** *Constantii F.*, qui pacem Ecclesiæ reddidit devicto *Maxentio* an. 312. m. 337.

P A T R E S,

Scriptoresque Ecclesiastici hujus ætatis post
APOSTOLOS, præcipui sunt sequentes.

SÆCULO II.

I. S. Clemens Rom.
101.

II. S. Ignatius Antio-
chenus Ep. M. 107.

III. S. Justinus Philo-
soph, Christ. & M.
circ. 163.

IV. S. Polycarpus Smyr-
nensis Ep. M. circ.
167.

V. S. Theophilus An-
tioch. Ep. M. circ.
182.

SÆCULO III.

VI. S. Irenæus Lugdun.
Ep. M. circ. 203.

VII. Tertullianus Car-
thaginensis Presby-
ter, vir doctissimus,

post Ethnicos Hære-
ticosque plurimos
debellatos; ex Ca-
tholico Montanista
m. circ. 216.

VIII. Minutius Felix
causidicus Roma-
nus, ejusdem ferè
ætatis.

IX. S. Clemens Ale-
xandr. Presb. m.
circ. 220.

X. Origenes Presb. A-
lexandrin. m. 254.
æt. 69.

XI. S. Cyprianus Car-
thagin. Ep. M. 258.

XII. S. Gregorius Neo-
casarensis Ep. di-
ctus Thaumaturgus
m. 265.

XIII. S. Dionysius Ale-
xandr. Ep. m. 265.

Nota M.
majusculâ,
designare
Martyrem
m. verò mi-
nusculam
idem esse
ac mor-
tuus est.

EPOCHA XI.

CONSTANTINUS MAGNUS *five*
Pax Ecclesiæ reddita.

Durat hæc Epochâ ab anno 312. usque ad
Carolum Magnum, novumque Occidentis Im-
perium, annis 448.

Tran-

Transactis persecutionibus *Ethnicorum*, novum belli genus Ecclesia sustinet ab *HÆRETICIS*, quorum præcipui fuere *Donatistæ* & *Ariani* sæculo IV., *Pelagiani*, *Nestoriani*, & *Eutychiani* sæculo V. *Monothelitæ* sæculo VII. *Iconoclastæ* sæculo VIII.

IMPERIUM in Orientale & Occidentale dividitur primùm sub *Valentiniano I.* anno 364. mox sub *Theodosii Magni Filii Arcadio* & *Honorio* anno 395. Occidentale per incurSIONES *BARBARORUM* * vastatur, evertitur, & in varias partes & nova regna dissectur.

* Quorum plerique à Septentrione profecti sunt.

VISIGOTHI Hispaniam occupant anno

404.

Reges habuerunt XXXIV. per annos 309. Primus fuit *Ataulphus*, qui *Placidiam* Honorii Imp. sororem duxit uxorem: ultimus *Rodericus*, cujus regnum *Saraceni* occuparunt an. 713. Ex *Arianis Catholicis* facti sunt sub *Reccaredo* Rege XVII. an. 585.

FRANCI Ethnici duce *Pharamundo* è Germania irrumpunt in Gallias, anno 420. fundantque Monarchiam Francicam, quæ hucusque subsistit sub Rege hodie 66. cui nomen *Ludovicus XV.*

Prima eorum stirps *Merovingiorum* dicta: sub Regibus XXI. durat annis 331. Ex his *Clodoveus* Rex primus fit Christianus anno 496. atque exinde Francorum Reges re & nomine fuere *Christianissimi*.

VANDALI religione *Ariani* sub *Genferico* Rege Africam invadunt anno

429.

tenentque per annos plus centum, sub Regibus VI. donec eam anno 534. devicto *Gilimere* Rege ultimo, in potestatem *Justiniani* Imp. redegit *Bellisarius*.

VI.

VENETÆ REIP. initium refertur
ad annum circiter 453.
vastante nimirum Italiam *Attila* Hunno-
rum Rege, cognomento *Flagellum Dei*,
in Adriatici maris insulas plurimi fugien-
tes, civitatis & Reipublicæ celeberrimæ
fundamenta jecerunt.

IMPERIUM OCCIDENTIS à *Valentiniano*
I. durat annis 112. sub Impp. XIX. finem-
que accipit in *Romulo*, dicto *Augustulo*,
per *Odoacrum* Herulorum Regem, anno 476.
hic autem victus est à *Theodorico* OSTRO-
GOTHORUM Rege *Ariano*, anno 493.

Horum in Italia Regnum sub Regibus
VIII. durat annis 60., donec pulso per
Narsetem Teja Ostrogothorum Regum ul-
timo, Italia in *Justiniani* Imp. potestatem
redacta est anno 553

Exinde *Exarchi* Ravennates XVIII. ab an.
567. usque ad 752. pro Imperatoribus
Orientis Italiam gubernarunt; quorum
primus *Longinus*, ultimus fuit *Eurychius*.

LONGOBARDI ex Ethnicis *Ariani*,
Duce *Alboino* eam Italiæ partem occu-
pant, quæ inde LONGOBARDIA, vel
Lombardia nuncupari consuevit, anno 568.
tenentque per annos 206. sub Regibus
XXIII. quorum ultimus *Desiderius* à *Cæ-
rolo Magno* victus est an. 774.

MAHOMET celeberrimus ille pseudo-pro-
pheta, Mecca fugiens, *Saracenorum* fundat
Imperium; mox Saraceni Syriam, Asiam Ma-
jorem, Persidemque invadunt, Ægyptum &
Africam occupant, partem Europæ inun-
dant, Religionemque Mahometanam absonam
quidem acque ridiculam sed Christiana mul-
to commodiorem, vi armorum longè latè-
que propagant. 622.

MAU-

713. MAURI, id est Saraceni, qui Mauritania in Africa occupaverant, exciti per Julianum Comitem, cujus filiam Rodericus violaverat, Hispanias invadunt, caesoque * Roderico ultimo Visigothorum Rege, eas obtinent per annos ferè 800. donec eos Ferdinandus V. Catholicus, ex Regno Granatensi, quod ultimum possidebant, expulit anno 1492.

751. Gothorum interim reliquæ, duce Pelagio * fundant Regnum Asturicense, sive LEGIONENSE, cui Regnum Castellæ jungitur anno 1217. sub S. Ferdinando III. Regnumque Arragoniæ sub Ferdinando V. anno 1479.

725. Saracenos ex Hispaniis in Gallia excitos sub Abdirama Rege, strage propemodum incredibilem concidit Carolus Martellus, Dux & Major domus Franciæ. Hujus filius PIPINUS BREVIS, post longam seriem Regum Ignavorum, sub quorum umbra totam Regni autoritatem pridem usurpaverant Majo- res domus Franciæ, susceptis etiam Regis titulo & corona, quam ei, comprobante Zacharia Papa, Regni proceres detulerunt, originem dedit SECUNDÆ STIRPI Franciæ Regum, dictæ ab hujus filio Carolovingiorum, quæ sub XIII. Regibus duravit annis 236. desinitque in Ludovico V. cognomento, Ignavo, anno 986.

PONTI-

PONTIFICUM ROMANORUM,

Qui hoc temporis intervallo, à Silvestro usque ad Adrianum I. inclusivè, fuerunt 64. ista est series.

SÆCULO IV.

XXXIV. S. SILVESTER I. * ab anno 314. sub quo I. Concil. Oecumenic. NICÆNUM I. celebratum est anno 325. m. 335.

XXXV. S. Marcus m. 336.

XXXVI. Iulius I. m. 352.

XXXVII. LIBERIUS, cujus lapsus, non quidem in confessionem dogmatis Ariani, sed factionis adversus Athanasium, qui Catholicæ veritatis invictissimus semper defensor fuit, satis notus est. m. 367.

XXXVIII. Felix II. † viventi Liberio subrogatus ab Arianis,

ab iisdem pro fide Catholica postea M. 357. adhuc vivente Liberio.

XXXIX. S. DAMASUS I. contra quem SECUNDUM SCHISMA per Ursicinum excitatum est. Sub eodem celebrata est II. SYNODUS OECUMENICA, Constantinop. I. anno 381. m. 384.

XL. SYRICIUS m. 398. Epistolæ Decretales veterum Pontificum, qui Syricium præcesserunt, quas primum sæculo VIII. * in lucem protulit Isidorus Mercator, à recentioribus hodie criticis inter suppositicias Isidori merces numerantur.

SÆ.

* De Actis Silvestri. & Baptismo Constantini celebris questio est.

† Hunc aliqui non agnoscunt. Vide Baron. Marto 29. Julii, & in Annalib.

* Circa an. 780. Vide Philipp. Labbæum, in Isidoro Hispal.

SÆCULO V.

XXI. *Anastasius I.* m.

402.

XXII. *S. Innocentius I.*
sub quo *Pelagii Cæ-*
lestique doctrina
damnata est. m.

417.

XXIII. *S. Sozimus* m.

418.

XXIV. *S. Bonifacius I.*
contra quem III.

SCHISMA excita-
tum est pro *Eulalio*.
m. 423.

XXV. *S. CÆLESTI-*
NUS I. sub quo *Con-*
cil. EPHESINUM

œcumenic. III. cele-
bratum est. Scripsit
etiam pro doctri-
na *Augustini* contra
Semipelagianos ad
Episcopos Galliar. m.

432.

XXVI. *S. Sixtus III.* m.

440.

XXVII. *S. Leo I.* di-
ctus *Magnus*, sub
quo CONCIL.

CHALCEDONENSE œ-
cumenicum IV. ha-
bitum fuit. m.

461.

XXVIII. *S. Hilarus*

m. 467.

XXIX. *S. Simplicius*

m. 483.

L. *S. Felix III.* avus

S. Gregorii Magni.

m. 492.

LI. *S. Gelasius I.* m.

496.

LII. *S. Anastasius II.* m.

498.

SÆCULO VI.

LIII. *S. Symmachus*,

sub quo IV. SCHIS-

MA *Laurentii* m.

514.

LIV. *S. Hormisdas* m.

523.

LV. *S. Ioannes I.* in

carcere m. 526.

LVI. *S. Felix IV.* m.

530.

LVII. *S. Bonifacius II.*

sub quo V. SCHISMA

Dioscori m. 531.

LVIII. *Ioannes II.* m.

535.

LIX. *S. Agapetus I.* m.

536.

LX. *S. Silverius* in exi-

lio m. 540.

LXI. *Vigilius*, sub

quo QUINTA SY-

NODUS habita Con-

stantinopoli anno

553. m. 555.

LXII. *Pelagius I.* m.

559.

LXIII. *Ioannes III.* m.

572.

LXIV.

- LXIV. *Benedictus I.* | *sim Heraclii Imp. m.*
 m. 577. | 642.
- LXV. PELAGIUS II. | LXXV. *Theodorus I.*
 m. 590. | m. 649.
- LXVI. S. GREGORIUS I. re & cognomento *Magnus*, qui inter cætera egregia facinora, per B. Augustinum Monachum in *Angliam* missum, gentem illam convertit ad fidem, m. 604.
- LXXVI. S. MARTINUS I. qui damnato *Typo* Constantis Imp. in exilio Martyr occubuit anno 654.
- LXXVII. S. Eugenius I. m. 655.
- LXXVIII. S. Vitalianus. m. 669.
- LXXIX. Adeodatus. m. 676.
- SÆCULO VII.
- LXXX. Domnus I. m. 678.
- LXVII. *Sabinianus* m. 605.
- LXXXI. S. AGATHO, iub quo VI. SYNODUS Constantinopoli celebrata est an. 680. m. 681.
- LXVIII. Bonifacius III. m. 606.
- LXXXII. S. Leo II. prædictam Synodum confirmavit. m. 684.
- LXIX. S. Bonifacius IV. m. 614.
- LXXXIII. S. Benedictus II. m. 685.
- LXX. S. Deus dedit. m. 617.
- LXXXIV. Joannes V. m. 686.
- LXXI. Bonifacius V. m. 625.
- LXXXV. *Conon*, sub quo VI. SCHISMA, electis Petro & Theodoro. m. 687.
- LXXXII. HONORIUS I. cui velut fautori hæreseos *Monothelitarum*, anathema post mortem dictum fuit in VI. Synodo, m. 638.
- LXXXVI. S. Sergius I. iub quo VII. SCHISMA, electis B 2 Theo-
- LXXXIII. Severinus. m. 639.
- LXXXIV. *Ioannes IV.* qui damnavit *Ethe-*

Theodoro & Pascha-
li. m. 701.

SÆCULO VIII.

LXXXVII. Joannes
VI. m. 705.

LXXXVIII. Joannes
VII. m. 707.

LXXXIX. Sisinnius
20. diebus, m. 708.

XC. Constantinus. m.
714.

XCI. S. GREGORIUS
II. Fortis fuit adver-
sus Leonem Isauricum
Imp. Iconoclastam:
& S. Bonifacium
(qui postea Epi-
scopus Moguntinus
& Martyr fuit) in
Germaniam destina-
vit. m. 731.

XCII. S. Gregorius
III. m. 741.

XCIII. S. Zacharias.
m. 752.

XCIV. Stephanus II.
diebus quatuor,
Stephanus III. qui
post multos labo-
res & ærunnas m.
757.

XCV. Paulus I. Ste-
phani III. frater;
sub quo VIII.
SCHISMA, ob Theo-
phylactum Archi-
presbyterum. m.
767.

XCVI. Stephanus IV.
dictus III. sub quo
IX. SCHISMA per
Constantinum fra-
trem Totonis du-
cis Nepefina, An-
tipapam intrusum.
m. 772.

XCVII. ADRIANUS I.
sub quo VII. SY-
NODUS œcumeni-
ca, Nicæna II. ce-
lebrata est an. 787.
m. 795.

IMPERATORES

A Constantino Magno usque ad finem hujus
Epochæ, numerantur in Oriente XXXIII.
nempe ad Irenem Constantini VII. Matrem
inclusivè. Celebriores in Historia Ecclesiasti-
ca sunt sequentes.

CONSTANTIUS F.
Constantini; Aria-
nus. m. 361.

JULIANUS APOSTA-
TA, Christianorum,
a quibus desciverat;
per-

persecutor subdolos
& versipellis, occ.

363.

Jovianus Cathol. m.

364.

Valentinianus I. Ca-
thol. in occidente
m. 375. & VALENS
Frater ejus Arianus
in Oriente. m. 378.

Gratianus in Occiden-
te, à Maximo Ty-
ranno occ. 383.

Valentinianus II. F. sub
tutela matris Justi-
næ, Arianæ, m. 392.

THEODOSIUS MA-
GNUS. Cædit Ty-
rannos Maximum
anno 388. Eugenium
verò an. 394. m. 395.

ARCADIUS F. in
Oriente. m. 408. &
HONORIUS Fr. ejus
in Occidente, m.

425. Valentinianus
III. F. Gallæ Placidie
sororis Honorii, in
Occidente, m. 455.

& THEODOSIUS
junior, F. Arcadii,
in Oriente. m. 450.

Sequuntur in Occi-
dente IX. Impera-
tores inglorii, in
quorum ultimo Ro-
mulo Augustulo Oc-
cidentale Imperium

finem habuit anno
476.

In Oriente laudatissi-
mi ab excessu
Theodosii junioris,
Principes fuerunt
MARTIANUS cum
PULCHERIA conju-
ge, ejusdem Theo-
dosii sorore, quæ
Martiano cum nu-
ptiis (sed virginitati
sue nihil unquam
obfuturis) Impe-
rium Orientale de-
rulerat. m. 457.

Celebres etiam sunt
in Historia Eccle-
siastica Zeno Isau-
rus, qui pro Euty-
chianis Henricorum
edidit, m. 491.

Anastasius I. succes-
sor ejus eidem Euty-
chianus. m. 518.

... JUSTINIANUS I.
dict. Magnus, qui
Jus Civile Romano-
rum per Tribonia-
num J. C. compi-
landum & eden-
dum curavit. Theo-
dora conjux ejus,
partibus Eutychia-
nis devotissima,
multorum malo-
rum causa extitit:
ipse in fine vitæ ad
B 3 eos-

eosdem deflexisse
putatur. Imperavit
ab exitu *Iustini I.*
annoque 527. m.
566. MAURI-
TIUS ab an. 582.
occ. 602. *Phocas*
Tyrann. m. 610.
HERACLIUS Mo-
nothelita, in cuius
hæreseos favorem
Ecthesim edidit, an.
639. m. 641.
CONSTANS pro
eadem hæresi Ty-
pum vulgavit anno
649. m. 668. *Con-*
stantinus IV. *Pogona-*
tus F. Catholicus,
quo præsentè &

protegente VI. Sy-
nodus celebrata est
m. 685.
LEO III. *Conon*
Isauricus, *Iconocla-*
sta ab anno 726. m.
741. *Constantinus*
V. *COPRONYMUS*
dictus, F. itidem
Iconoclasta. m. 775.
Leo IV. F. simili-
ter. m. 780. *Con-*
stantinus VI. F. cum
Matre Irene, sub
quibus pax Ecclesiæ
reddita est in *Synodo*
VII. Ille matris iussu
oculis orbatus m
797. hæc à *Nicephoro*
pulsata est an. 802.

PATRES ET SCRIPTORES ECCLESIASTICI

Hujus ætatis celebriores hi sunt.

SÆCULO IV.

XIV. *Arnobius* m. circ.
326.

XV. *Lactantius* quem
Ciceronem *Christia-*
num aliqui nuncu-
parunt. 328.

XVI. *Inuencus* Presb.
Hispanus, *Poeta*
Christianus. 329.

XVII. *EUSEBIUS Cæ-*

sarensis in *Palæstina*
Ep. veteris *historiæ*
Eccl. scriptor præ-
cipuus, sed *Aria-*
nis *paribus* addi-
ctus. m. 340.

XVIII. S. *HILARIUS*
Pictaviensis *Ep.* fla-
gellum *Arianorum*.
m. 367.

XIX. S. *OPTATUS*
MILEVITANUS
Ep.

- Ep. acerrimus Donatista um impugnat. m. circ. 370.
- XX. S. ATHANASIUS Alexandrinus ab an. 326. Ep. præcipuum fidei Catholicæ columen adversus Arianos, post persecuciones pænè incredibiles in pace. m. 373.
- XXI. S. Ephrem Diacon. Edessenus in Syria, dictus *Magister Orbis.* m. 378.
- XXII. S. BASILIUS *Magnus*, Cæsareensis in Cappadocia Ep. ab anno 370. m. 379.
- XXIII. S. Pacianus Barcinonensis Ep. m. 386.
- XXIV. S. Cyrillus Hierosolymitanus Ep. m. 386.
- XXV. S. Philastrius Brixienfis Ep. m. 387.
- XXVI. S. GREGORIUS NAZIANZENUS Samorum Episcopus, & aliquantotempore Constantinopolitanus, m. 389.
- XXVII. S. Gregorius
- NYSSENUS Ep. Frater præcedentis. m. circ. 395.
- XXVIII. S. AMBROSIVS Mediolanensis Ep. m. 397.
- SÆCULO V.
- XXIX. S. EPÍPHANIUS Salaminæ in Cypro Ep. m. 403. æt. 80.
- XXX. Prudentius Poeta Christianus, natione Hispanus. flor. 405.
- XXXI. S. JOANNES CHRYSOSTOMUS ex Presbytero Ecclesie Antiochena, Ep. Constantinopolit. ab an. 398. m. Comanis in Exilio 407.
- XXXII. Ruffinus Presbyter Aquileensis, adversarius S. Hieronymi. m. 410.
- XXXIII. Synesius, ex Philosopho, Cyrenæus in Pentapoli Ep. viv. 412.
- XXXIV. S. HIERONYMUS Stridone in Dalmatia natus, Ordinatus Presbyter à Paulino Antioch.

- tioc. Ep. anno 378.
 m. Bethlehemi æt.
 91. anno 420.
XXXV. *Severus Sul-*
picius Presbyter A-
 quitanus. m. 422.
XXXVI. *S. AUGU-*
STINUS Tagastæ in
 Africa natus anno
 355. Baptizatus
 Mediolani an. 388.
 Presbyter ordina-
 tus anno 391. crea-
 tus Ep. *Hipponensis*
 an. 396. adhuc vi-
 vente *Valensio*. Obiit
 anno 430. æt. 76.
 dum Hippo Regius
 obsideretur à Van-
 dalis.
XXXVII. *S. PAULI-*
nus Nolanus Ep.
 qui consulatum gef-
 ferat an. 375. m. 431.
XXXVIII. *S. Vincen-*
rius Lirinensis, Scrib.
 commonitorium an.
 334.
XXXIX. *Socrates &*
Sozomenus Historici
 sectæ *Novatiani* circ.
 440.
XL. *S. CYRILLUS A-*
LEXANDR. Ep. ab
 anno 412. m. 444.
 veritatem Catho-
 licam adversus *Ne-*
storium invictissi-
 mè propugnavit.
XLI. *Ioannes Cassianus*
 m. 448. Semipela-
 gianorum causam
 suscepit *Massiliæ*.
XLII. *S. Petrus Chryso-*
logus Ep. *Ravenn.*
 ab ann. 433. m. 449.
XLIII. *S. PROSPER*
Aquitanus m. circ.
 456.
XLIV. *THEODORE-*
tus Cyri in *Palesti-*
na Ep. ab an. 423. m.
 circ. 466. nomen
 ejus. celebre est in
 causa *Trium Capit-*
ulorum de quibus
 in *V. Synodo*.
XLV. *S. Maximus Tau-*
rinensis Ep. m. circ.
 466.
XLVI. *Sidonius Apollis-*
navis Ep. *Arverno-*
rum. m. 482.
XLVII. *SALVIANUS*
 Presb. *Massiliensis*
 circa an. 490.
XLVIII. *Vicfor* *Viten-*
sis in *Africa* Ep. qui
 scripsit *Historiam*
Persecutionis Vanda-
licæ in *Africa* sub
Genferico & Hun-
nerico Regibus *A-*
rianis m. circ. 490.
XLIX. *Iulianus Pome-*
rius viv. 500.

SÆCULO VI.

- L. *Severinus* BOETHIUS
Philosophus Christ.
Ticini necatus iussu
Theodorici Regis
Ostrogothor. anno
524.
- L I. S. FULGENTIUS
Ruspensis in Byza-
cena Africæ provin-
cia Ep. m. circ. 530.
- L II. DIONYSIUS Ab-
bas Rom. cogno-
mento. EXIGUUS
Auctor Æræ nostræ
vulgaris 530.
- L III. S. *Casarius* Arela-
tensis Ep. m. circ.
543.
- L IV. *Facundus* Hermia-
nensis Ep. in Afri-
ca. 553.
- L V. M. Aurel. CAS-
SIODORUS. , nona-
genario Major m.
circ. 562.
- L VI. S. *Joannes* Clima-
cus Abbas montis
Sina. 580.
- L VII. S. GREGORIUS
TURONENSIS Ep. ab
anno 572. m. 594.
- L VIII. *Evagrius* Hi-
storicus, finiit histo-
riam suam an. 597.

SÆCULO VII.

- L IX. S. ISIDORUS
Hispalensis Ep. post
S. Leandrum Fratrem
ab an. 595. m. 636.
- L X. S. *Sophronius*
Hierosolymit. Ep.
defensor veritatis:
Catholicæ contra
Monothelitas. m.
circ 636.
- L XI. S. *Maximus* Ab-
bas & ejusdem Ca-
tholicæ veritatis
Confessor. egregius:
in exilium missus
an. 650. m. 662.
- L XII. S. ELIGIUS
Flandrorum Apo-
stolus, Noviomen-
sis Ep. ab an. 646.
m. 665.
- L XIII. S. *Ildefonsus* To-
letanus Ep. m. 667.

SÆCULO VIII.

- L XIV. BEDA cogno-
mento venerabilis ,
Presb. & Mona-
chus Anglus, natus
anno 663. m. 735.
- L XV. S. *Bonifacius* Mo-
guntinus . Ep. &
Martyr, à Frisii pa-
ganis necatus 754.
- B. S. LXVI.

<p>LXVI. S. JOANNES DAMASCENUS CO- gnomento Mansur, item Chrysostrhoas,</p>	<p>egregius defensor <i>imaginum</i>. floruit ab an. 730. m. circ. 750.</p>
---	---

E P O C H A XII.

800. CAROLUS MAGNUS, sive, NOVUM
IMPERIUM OCCIDENTIS.

Durat hæc Epochæ ab anno 800 usque ad
initia S. LUDOVICI, per annos 426. Manet
occidentis Imperium penes *Caroli Magni* po-
steros annis circiter 100. sub Imp. IX. Sæcu-
lo X. transit ad GERMANOS, apud quos huc-
usque subsistit, horum *Quadragesimus* est, qui
hodiè feliciter Imperat CAROLUS VI.

810. Ab *Alpino* qui SCOTIÆ REGNUM tenuit
circa annum 800. usque ad *Iacobum VI.* qui anno
1603. Scotiam adjunxit Angliæ, Reges nu-
merantur XXXVIII. per annos 803.

Ab *Egberto* qui primus divisas ANGLIÆ
Provincias reunivit, usque ad eum qui Bri-
tannicis Insulis hodiè præest, Reges nume-
rantur XLVIII. per annos hæctenus 915.

NORMANNI à Septentrione profecti annis
ferè 80. Galliam & Belgium infestant.

816. Regnum DANIÆ. *Alfredus* fidem Christia-
nam amplectitur anno 826. à *Sivaro* autem &
ab anno 872. usque ad *Fredericum, IV.* hodiè
regnantem numerantur Reges XLII. *Olavus*
Rex circ. annum 990. christianam religionem
in Regnum intulit: Lutheranismum autem
invexit *Fredericus I.* anno 1523.

862. Primus FLANDRIÆ COMES *Balduinus I.*
cognom. *Brachium ferreum*, creatus à Caro-
lo

Io Calvo Rege Francorum, cujus filiam Juditham Balduinus abduxerat. Ab illo Carolus VI. hodie Imperator, est XXXVI. Pervenit comitatus ad Burgundos anno 1405. ad Austriacos autem per Mariam Burgundam nuptam Maximiliano Archiduci Austriae an. 1477.

Orientalis SCHISMATIS semina spargit 866.
PHOTIUS.

REGNI NAVARRÆ origo sub Arista. 889.

SÆCULO X.

Rollo dux NORMANNORUM fit Christianus. 912.

Imperium Occident. transit ad GERMANOS.

LOTHARINGIA superior atque inferior. 959.

TERTIA STIRPS Francorum Originem accipit in Hugone Capeto, à quo usque ad præsentem Galliae Regem Ludovicum XV. per annos hæctenus 738. numerantur Reges XXXII.

Regnum NORVVEGICUM fundat Suenon, 998. quod anno 1387. junctum est Regno Daniae, per conjugium Aquini Regis Norvvegiae cum Margarita Regina Daniae.

Regnum POLONICUM incipit in Boleslao filio Micislai, primi inter Duces Polonorum Christiani. Inde usque ad Fredericum Augustum Saxoniae ducem, hodie Regnantem, Reges numerantur XXXV.

Regnum HUNGARICUM incipit in S. Stephano Gaisæ Filio, quod unà cum Regno Bohemiae, ab an. 1526. persistit in domo Austriaca. Reges usque ad Ferdinandum Austriacum fuerant XXXIII. exinde Nonus est Carolus VI. Imp.

SÆCULO XI.

CASTELLÆ primus Rex Sanchez III. Rex 1029.
Navarræ.

B 6

ARRA.

1305. ARRAGONIÆ primus Rex *Ramirus I.*
 1061. BOHEMIÆ primus Rex ponitur *Uratisslaus*,
 sive *Ladisslaus I.*
 1067. *Stemma Normannicum*. in ANGLIA, à *Gu-*
lielmo Notho Duce Normanniæ, qui *Conquistor*
dictus est.
 1085. *Ribertus Guiscardus*, & *Rogerus Gibbosus*
 Filii *Tancredi Northmanni*, *Saracenos Apu-*
lia, Calabria, & Sicilia depellunt, fundant-
 que *Regnum NEAPOLITANUM & SICILIÆ*, ta-
 meti Regis titulum, primus, tandem usurpave-
 rit *Rogerus II.* ann. 1129.

EXPEDITIONUM in terram sanctam pri-
 ma decreta fuit in Concilio Claromontano,
 an. 1095. *Octava* verò & ultima fuit an. 1291.

1096. *Godefridus Barbatus*, primus Dux BRABAN-
 TIÆ, à quo *Carolus VI.* hodiè Imp. est XXIV.
 1099. Regnum HIEROSOLYMITANUM primus è
 Francis gerit *Godefridus Bullonius Dux Lotha-*
ring. duravit annis, re ipsa 88, titulo tenuit 124.

Hoc ipso Sæculo XI. *Schisma Orientale* in-
 gens accepit incrementum à contumacia *MICHAELIS CÆRULARII* Patriarchæ Con-
 stantinop.

Sæculo XII. ORDINES MILITARES
 varii sunt instituti.

Eodem æque ac præcedenti sæculo. gravis
 extitit controversia inter Rom. Pontifices &
 Imperatores de INVESTITURA beneficiorum.

1139. LUSITANIÆ primus Rex fuit *Alphonsus*
 I. F. Henrici.

ALBIGENSES & VALDENSES post *Bevengar-*
rium anno 1088, mortuum, Sæculis XII. &
 XIII. turbant Ecclesiam, quam contra doctrinam
 & Sanctitatem egregiè ædificat *S. Bernardus* Abb. *Clarævall.* m. 1153. Paulo post pro
 libertate Ecclesiastica Martyrium in Angliâ
 subiit *S. Thomas Cantuariensis Ep.* an. 1172.

Dux

Durante hac Epochâ Pontifices Rom. à
 Leone III. usque ad Honorium III. fuere 76.
 Imp. Orientis à Nicephoro usque ad Joannem
 Ducam Batarzen, vel Robertum Belgam, 37.
 Occidentis, à Carolo Magno usque ad Frederi-
 cum II. 25. Concilia œcumenica V.

PONTIFICUM ROMANORUM,

Qui hac ætate Ecclesiâ præfuerunt, hæc
 est Series.

SÆCULO IX.

XCVIII. LEO III. ab
 an. 795. Hic anno
 800. Carolum Mag.
 Romæ Coronavit
 Imperatorem, à quo
 novi Imperii occi-
 dentalis origo. m.
 816. Carolus autem
 an. 814. æt. 71.

XCIX. Stephanus V.
 7. mensib. m. 817.
 C. S. Paschalis Lm. 824.

CI. Eugenius II. sub quo
 DECIMO SCHISMATI
 occasionem dedit
 Zinzinus m. 827.

CII. Valentinus die-
 bus 40. m. 827.

CIII. Gregorius IV. qui
 ad Pontificatum in-
 vitus accessit. m.
 843.

CIV. Sergius II. sub
 quo UNDECIM-

MUM SCHISMA
 conflatum est à
 Joanne Diacono. m.
 847.

CV. S. Leo IV. m. 855.
 Hic ab inimicis Sedis
 Apostolicæ insulsa
 fabulatione collocat-
 tur Joanna Papissa,
 sub nomine Joan-
 nis VIII. sed com-
 mentum istud invi-
 ctis jam pridem ra-
 tionibus Catholicis
 destruxerunt.

CVI. Benedictus III.
 sub quo SCHISMA
 XII. Anastasii. m.
 859.

CVII. NICOLAUS
 I. cognomento Ma-
 gnus. m. 867.

CVIII. ADRIANUS
 II. sub quo VIII.
 SYNODUS ŒCUM.
 an. 869. m. 872.

CIX.

- CIX. Joannes VIII. m. 882. post mensibus pul-
sus per *Sergium III.*
CX. Marinus I. aliis *Antipapam* jam in-
Martinus II. m. 884. de sub *Formoso*; quo
CXI. Adrianus III. m. 886. mortuo anno 910.
successit.
CXII. Stephanus VI. dictus V. m. 891. CXXI. Anastasius III. m. 912.
CXIII. FORMOSUS ex Episcopo Por- CXXII. Lando m. 913.
tuenfi, Ep. Rom. m. 896. SCHISMA CXXIII. *Ioannes X.* m.
XIII. per *Bonifacium* in carcere 928.
VI. & *Sergium*. CXXIV. *Leo VI.* sex
CXIV. STEPHANUS VII. dictus VI. mensib. m. 929.
qui *Formosi* præde- CXXV. Stephanus
cessoris sui memo- VIII. aliis VII. m.
riam inaudita ra- 931.
tione insectatus est. CXXVI. *Ioannes XI.*
Occ. 900. m. 936.
CXXVII. *Leo VII.*
m. 939.
CXXVIII. Stephanus
IX. dictus VIII. m.
943.
CXXIX. Marinus II.
aliter *Martinus III.*
m. 946.
CXXX. AGAPITUS
II. vitæ admodum
laudatæ in sæculo
tam illaudato. m.
955.
CXXXI. *Ioannes*
XII. * dictus antea
Octavianus, infelicis
memoriæ Pontifex
ab

* *Sæculum*
infelix,
confusione
& *pertur-*
batione
plenum;
quod ta-
men Deo
protegente,
nullam no-
vam here-
sim sectam-
ve produ-
xit.

* SÆCULO X.

- CXV. Romanus m. 901.
CXVI. Theodorus II. diebus 20. m. 901.
CXVII. Joannes IX. m. 905.
CXVIII. Benedictus IV. m. 906.
CXIX. *Leo V.* pulsus post 40. dies.
CXX. *Christophorus* 7.

* *Primus nomen mutasse dicitur, quod deinceps si-*
quentissimo factum est.

- ab anno æt. 18. Occ. 964. SCHISMA XIV. per Leonem VIII. Antipap. ab Othone I. Imp. subrogatum an. 963.
- CXXXII. Benedictus V. in exilio m. 965.
- CXXXIII. Ioannes XIII. dejectus primum, postea restitutus. m. 972.
- CXXXIV. Domnus II. 3. mensib. m. 972.
- CXXXV. Benedictus VI. occ. 974.
- CXXXVI. Benedictus VII. m. 984.
- CXXXVII. Ioannes XIV. ex Episcopo Ticinensi Pontifex Rom. occ. 985.
- CXXXVIII. Ioannes XV. vitæ non illaudatæ m. 996.
- CXXXIX. GREGORIUS V. è Saxonia oriundus, antea Bruno dictus vitæ pariter probatæ, ad quem *Electorum Imperii* institutio referri solet: quamquam alii ad Ioannem XII. Leonem VIII. aut Silvestrum II. eligendi Imperatoris Germanis datum, potius referendum putent, m. 999.

SÆCULO XI.

- CXL. SILVESTER II. itidem germanus, dictus antea Gerbertus, Othonis III. quondam præceptor, deinde Rheimensis Ep. postea Ravennas m. 1003.
- CXLI. Joannes XVI. dict. XVIII. m. 1003.
- CXLII. Joannes XVII. dict. XIX. m. 1009.
- CXLIII. Sergius IV. m. 1012.
- CXLIV. Benedictus VIII. m. 1024.
- CXLV. Joannes XX. m. 1033.
- CXLVI. Benedictus IX. usque ad 1044.
- CXLVII. Gregorius VI. usque ad 1046.
- CXLVIII. Clemens II. m. 1047.
- CXLIX. Damasus II. m. 1048.
- CL. S. LEO IX. m. 1054.
- CLI. Victor II. m. 1057.
- CLII.

- CLII.** Stephanus X. m. 1058.
CLIII. Nicolaus II. m. 1061.
CLIV. Alexander II. m. 1073.
CLV. S. GREGORIUS VII. m. 1085.
CLVI. Victor III. 1087.
CLVII. URBANUS II. m. 1099.

SÆCULO XII
CLVIII. PASCHALIS II. m. 1117.
CLIX. Gelafius II. m. 1119.
CLX. CALISTUS II. sub quo CONC. LATERANENSE I. œcumenic. IX. an. 1022. m. 1142.
CLXI. Honorius II. m. 1130.
CLXII. INNOCENTIUS II. sub quo CONC. LATERANENSE II. œcumenic. X. an. 1139. m. 1143.
CLXIII. Cælestinus II. m. 1144.
CLXIV. Lucius II. m. 1145.
CLXV. Eugenius III. Discipulus S. Bernardi. m. 1153.
CLXVI. Anastasius IV. m. 1155.
CLXVII. Adrianus IV. m. 1159.
CLXVIII. ALEXANDER III. sub quo CONC. LATERANENSE III. œcum. XL. an. 1179. m. 1181.
CLXIX. Lucius III. m. 1185.
CLXX. Urbanus III. m. 1187.
CLXXI. Gregorius VIII. m. 1187.
CLXXII. Clemens III. m. 1191.
CLXXIII. Cælestinus III. 1198.

SÆCULO XIII.
CLXXIV. INNOCENTIUS III. sub quo magnum CONCIL. LATERANENSE IV. œcumenic. XII. an. 1215. m. 1216.
CLXXV. Honorius III. m. 1227.

SCRI-

SCRIPTORES ECCLESIASTICI

Hujus ætatis, qui præ cæteris clarum nomen adepti sunt, hi fuerunt.

<p>SÆCULO IX.
 LXVII. <i>Paulus Diaconus</i> historic. m. 801.
 LXVIII. <i>Alcuinus</i> præceptor Caroli Mag. m. circ. 804.
 LXIX. <i>USUARDUS</i> Martyrologus floruit post medium Sæculi noni. Quo anno obierit non liquet.
 LXX. <i>Theodulphus Aurelianensis</i> Ep. m. 821.
 LXXI. <i>Jonas Aurelianensis</i> Ep. m. 842.
 LXXII. <i>Enlogius Cordubensis.</i> m. 859.
 LXXIII. <i>VValafridus Strabo,</i> m. 859.
 LXXIV. <i>Ado VVienensis</i> in Gallia Ep. m. post annum 874.
 LXXV. <i>Anastafius Bibliothecarius.</i> m. 874.
 LXXVI. <i>RABANUS Maurus,</i> Moguntinus Ep. m. 856.
 LXXVII. <i>HINCMARUS Rhemensis</i> Ep. m. 882.</p> | <p>SÆCULO X.
 LXXVIII. <i>Simon Metaphrastes,</i> m. circ. 950.
 SÆCULO XI.
 LXXIX. <i>BURCHARDUS VVormatiensis</i> Ep. m. 1026.
 LXXX. <i>B. PETRUS DAMIANI</i> C. m. 1072.
 LXXXI. <i>Theophilatus,</i> Græcus <i>Acridensis</i> in <i>Bulgar.</i> Ep. m. 1078.
 LXXXII. <i>Marianus Scotus.</i> m. 1086.
 LXXXIII. <i>LANFRANCUS Cantuariensis</i> Ep. m. 1089.
 SÆCULO XII.
 LXXXIV. <i>S. ANSELMUS Cantuariensis</i> Ep. m. 1109.
 LXXXV. <i>Sigebertus Gemblaccensis</i> Histor. m. circ. 1113.
 LXXXVI. <i>Ivo CARNOTENSIS</i> Ep. m. 1115.
 LXXXVII. <i>Anselmus Laudunensis</i> Ep. auctor glossæ interlinearis. m. 1117.
 LXXXVIII. <i>Zonaras Monachus Græcus</i> circ. 1120.
 LXXXIX.</p> |
|--|--|

LXXXIX. RUPERTUS Abbas Tuitiensis m. 1135.	Cluniac. m. 1157.
XC. Hugo de S. Victore m. 1140.	XCIV. PETRUS LOM- BARDUS Ep. Pari- siensis, Magister Sen- tentiaram dictus m. 1164.
XCI. GRATIANUS Monachus Ord. S. Bened. author <i>Decre- ti</i> . m. circ. 1151.	XCV. Richardus de S. Victore. m. 1173.
XCII. S. BERNARDUS m. 1153.	XCVI. Petrus Comestor. m. 1198.
XCIII. Petrus Vene- rabilis Monachus	SÆCULO XIII. XCVII. S. FRANCIS- CUS Assisias. m. 1226.

EPOCH A XIII.

S. LUDOVICUS Gallie Rex.

- Ab exordio Regni S. Ludovici Noni ejus
nominis Galliarum Regis, annoque 1226.
1226. usque ad *Lutheranas* Tragœdias, anni inter-
cedunt 291.
- BELGÆ an. 1204. sub BALDUINO Flandriæ
& Hannoniæ Comite obtinent Imperium
Constantinopolitanum, tenentque per annos
57. usque ad an. 1261.
1261. Post Petrum Lombardum SCHOLASTICORUM
Patrem, florent SS. THOMAS Aquinas, & BO-
NAVENTURA, uterque m. 1274.
- ORDINES MENDICANTES.
1282. VESPERÆ SICULÆ, in quibus Galli in Si-
cilia trucidantur.
1297. Fundatur IMPERIUM OTHOMANNICUM, sive
TURCICUM per *Othomanem*, à quo, qui ho-
die imperat *Achmetes III.* numeratur vigesi-
mus quartus.
1307. Papæ VII. AVENIONE sedentes per an. 70.
Ducæ-

DUCATUS MEDIOLANENSIS initia sub Mat- 1313.
thæo.

HELVETI Duce *Guillielmo Tellio* ab Impe- 1315.
ratore deficiunt an. 1315. Quatuor * autem
eorum pagi à Religione Catholica descive-
runt Duce *Zwvinglio* circ. an. 1523.

TEMPLARII aboliti in Concilio Viennensi .
Primus SUBCIÆ Rex à nonnullis statuitur 1372.
Albertus, à quo numeratur XVIII. *Carolus*
XII. non ita pridem in expeditione Norvve-
gica occisus : *Fredericus* autem , qui hodie
præest, XIX.

MAGNUM SCHISMA OCCIDENTIS post mor- 1378.
tem *Gregorii XI.* inchoatum , durat annis
40. vel , ut alii numerant 70. ab anno nem-
pè 1378. usque ad finem Concilii Constan-
tensis , annumque 1418. vel potius usque
ad an. 1449. quo *Felix V.* Antipapa in Con-
cilio Basileensi electus , *Nicolao V.* Papæ se
subdidit.

SABAUDIÆ primus Dux *Amedæus VIII.* per 1416.
Sigismundum Imp. constituitur . Dicitur po-
stèa fuit *Felix V.* Antipapa . *Comites* ante id
tempus Sabaudia habuerat ab anno 1025.
quorum primus *Humbertus Alba manu* , à
quo qui præest hodie *Victor Amatus II.* nu-
meratur XXXII.

REPUBLICA LUCENSIS originem refert ad
an. 1430.

Joanna Darcia VIRGO AURELIANENSIS Gal- 1429.
liæ ab *Anglorum* jugo liberatrix .

SANCTIO PRAGMATICA Bilurgibus edita :
sed per concordatum inter Leonem X. Papam 1438.
& *Franciscum I.* Gallix Regem postmodum
abrogata an. 1516.

IMPERII GRÆCORUM FINIS sub *Constansi-* 1453.
no Pa-

* Septem in ea persisterunt : duo utramvis reli-
gionem admittunt .

no *Pabeologo*, capta per Mahometem II. Constantinopoli 29. Maji 1453. Elapsis ab XI. Maji anni 330. qua dedicata fuerat à Constantino Magno, annis 1122. diebus 18.

1478. Laurentius de Medicis declaratur dux *HERURIE*.

1492. *AMERICA*, quæ aliter *Novus orbis* dicitur, detegi cœpta est per Christophorum Columbum Genuensẽ, anno 1492. plenius autem post quinquennium per *Americum Vesputium* Florentinum, à quo univèrsa regio nomen mutuata est. Exinde in vastissimis hisce provinciis christiana Religio longè lateque propagata est.

Joannes *VVICLEF*, Joannes *HUS* & *HIERONYMUS DE PRAGA* celebres hac ætate Novatores.

Pontifices Rom. hoc temporis spatio fuere *XLII.* Imp. Orientis *XI.* Occidentis *XV.* aut *XVI.* *Turcarum* ab anno circ. 1300. usque ad 1517. *VIII.* Concilia Oecumenica *VI.*

PONTIFICUM

Hæc fuit Successio.

SÆCULO XIII.	1245. m. 1254.
CLXXVI. * GREGORIUS IX. m. 1241.	CLXXIX. Alexander IV. m. 1261.
CLXXVII. Celestinus IV. m. eod.	CLXXX. Urbanus IV. à quo Solemnitas Corporis Christi instituta fuit, Officium componente S. Thoma Aquinate, qua in re vir Angelicus, & ubique
CLXXVIII. INNOCENTIUS IV. sub quo CONCIL. LEGDUNENSE I. Oecum. XIII. anno	

* Qui quinque libros decretalium, opera B. Raymundi de Pennafort colligendos & edendos curavit.

- que magnus, communi iudicio, se ipso maior fuit. m. 1264.
- CLXXXI. CLEMENS IV. m. 1268.
- CLXXXII. GREGORIUS X. sub quo CONCIL. LUGDUNENSE II. Oecum. XIV. an. 1274. m. 1276.
- CLXXXIII. INNOCENTIUS V. m. eod.
- CLXXXIV. ADRIANUS V. m. eod.
- CLXXXV. JOANNES XXI. m. 1277.
- CLXXXVI. NICOLAUS III. m. 1280.
- CLXXXVII. MARTINUS IV. m. 1285.
- CLXXXVIII. HONORIUS IV. m. 1289.
- CLXXXIX. NICOLAUS IV. m. 1292. vacat sedes duobus annis.
- CXC. S. CELESTINUS V. qui eodem, quo Pontificatum suscepit, anno, illi renuntiavit 1294.
- SÆCULO XIV.
- CXCI. BONIFACIUS VIII. cuius cum Philippo Pulchro Rege. Francorum simultates, fuerunt eo tempore celeberrimæ. Hic an. 1300. primus Iubilæum instituit. m. 1303.
- CXCII. BENEDICTUS IX. X. aut XI. m. 1304.
- CXCIII. CLEMENS V. sub quo CONCIL. VIENNENSE, Oecum. XV. an. 1311. hic sedem Pontificiam Avenionem transtulit. m. 1314. vacat sedes annis duobus, & mensibus tribus.
- CXCIV. JOANNES XXII. m. 1333.
- CXCV. BENEDICTUS XII. alius XII. m. 1342.
- CXCVI. CLEMENS VI. m. 1352.
- CXCVII. INNOCENTIUS VI. m. 1362.
- CXCVIII. URBANUS V. m. 1370.
- CXCIX. GREGORIUS XI. Hic relicta Avenione, Romam regressus est. m. 1378.
- CC. URBANUS VI. sub

sub quo MAGNUM
SCHISMA OCCIDEN-
TIS incipit electo ad-
versus Urbanum, &
Avenione sedente.
Clemente VII. * An-
tipapa. m. 1389.

SÆCULO XV.

CCI. Bonifacius IX.
m. 1404.

CCII. Innocentius
VII. m. 1406.

CCIII. *Gregorius XII.*
qui abdicavit anno
1409.

CCIV. Alexander V.
m. 1410.

CCV. *Joannes XXIII.*
aliis XXIV. abd.
1415.

CCVI. MARTINUS
III. dictus V. sub
quo CONCIL.
CONSTANTIEN-
SE Oecum. XVI.
m. 1431.

CCVII. EUGENIUS
IV. sub quo CON-
CIL. FLORENTI-
NUM. Oecum. XVII.

adversus BASILEEN-
SE, quod in schif-
ma desierat, anno
1439. m. 1447

CCVIII. Nicolaus V.
m. 1455.

CCIX. Callistus III.
m. 1458.

CCX. Pius II. m. 1464.

CCXI. *Paulus II.* m. 71.

CCXII. SIXTUS IV.
m. 1484.

CCXIII. Innocentius
VIII. m. 1492.

SÆCULO XVI.

CCXIV. *Alexander VI.*
m. 1503.

CCXV. Pius III. m.
eod.

CCXVI. JULIUS II. sub
quo inchoatum est
CONC. LATERA-
NENSE V. Oecum.
XVIII. an. 1512. m.
1513.

CCXVII. LEO X. sub
quo finitum est *La-
teran. V.* & inchoa-
tæ sunt *Tragedie
Lutherane* m. 1521.

SCRI-

* M. 1294. post quem Petrus de Luna sub nomine
Benedicti XIII. usque ad annum 1424.

SCRIPTORES ECCLESIASTICI

Hac etate clariores, hi sunt.

SÆCULO XIII.

XCVIII. PETRUS BLESENSIS, Archidiac. Bathoniensis in Anglia, floruit ab anno circiter 1160. usque ad an. 1200.

XCIX. ALEXANDER HALENSIS O. FF. M. m. 1245.

C. Guilielmus Parisiensis. Ep. hoc nomine III. Patria Arvernus m. 1249.

CI. Vincencius Bellovacensis O. P. m. 1264.

CII. Hugo Card. de S. Carol. O. P. m. 1262.

CIII. Thomas Cantipratanus O. P. vixit ultra annum 1270.

CIV. Henric. Card. Ostiensis. m. circ. 1267.

CV. S. THOMAS AQUINAS Doctor Angelicus O. P. m. 1274. Æt. 50.

CVI. S. BONAVENTURA O. FF. M. Generalis, deinde

S. R. E. Card. Ep. Albanensis. m. Lugduni in Concilio Generali an. 1274.

CVII. S. Raymundus de Pennafort. O. P. Iussu Gregorii IX. libros quinque Decretalium in ordinem digessit. anno 1228. m. 1275. ferè centenarius.

CVIII. ALBERTUS MAGNUS Patria Suevus, O. P. S. Thomæ præceptor, abdicato Episcopatu Ratisponensi, Coloniae m. 1280.

CIX. Henricus Gandavensis m. 1295.

CX. Guillelmus Durandus Ep. Mimatensis, m. 1296.

SÆCULO XIV.

CXI. Joannes Duns Scotus Doctor subtilis O. FF. M. m. 1308.

CXII. Ægidius Columna

- anna Card. O. A. m. 1316.
- CXIII.** Petrus Aureolus Card. O. FF. M. m. 1322.
- CXIV.** Guido de Perpiniano. O. Carm. m. circ. 1330.
- CXV.** Ludolfus Carthusian. eod.
- CXVI.** Nicephorus Callistus, Græcus Historic. circ. 1333.
- CXVII.** Nicolaus de Lyra O. FF. M. Author glossæ ordinariæ in SS. Biblia. m. 1340.
- CXVIII.** Guilielmus Ockam O. FF. M. m. 1347.
- CXIX.** Petrus Bertrandus Ep. Augustodunensis m. circ. 1349.
- CXX.** Ioannes Thaulerus, Germanus, O. P. circa annum 1350.
- CXXI.** Ioannes Ruysbrokiius Ord. Can. Reg. S. Aug. in viridivalle propè Bruxellas. m. 1381.
- SÆCULO XV.
- CXXII.** S. VINCENTIUS FERRERIUS
- O. P. vir verè Apostolicus. m. 1419. Æt. 70.
- CXXIII.** Petrus de Aliaco, Card. Ep. Camerac. m. 1425.
- CXXIV.** JOANNES GERSON Cancellarius Parisiensis. m. circ. 1429.
- CXXV.** S. BERNARDINUS SENENSIS. O. FF. M. vir planè Apostolicus. m. 1444.
- CXXVI.** Alphonsus Tostatus, Ep. ABULENSIS, vir prodigiosè doctus, de quo dictum fuit; *Hic jacet Alphonsus qui scribile discutit omne.* m. 1454.
- CXXVII.** S. LAURENTIUS JUSTINIANUS I. Patriarcha Venet. m. 1455.
- CXXVIII.** S. ANTONINUS Ep. Florentin. O. P. m. 1459.
- CXXIX.** Joannes de Turrecremata Card. m. 1468.
- CXXX.** THOMAS A KEMPIS O. Can. Reg. m. 1471. Æt. 91.
- CXXXI.** Alexander de

de Imola J. C. m. 77.	SÆCULO XVI.
CXXXII. Baptista PLATINA m. 81.	CXXXV. Felinus Sandeus J. C. m. circ. 1501.
CXXXIII. Ioannes Picus Mirandulanus m. 94.	CXXXVI. Joannes TRITHEMIUS Abbas Spanheimensis m. 1516.
CXXXIV. Gabriel Biel m. circ. 1495.	

EPOCHA XIV.

LUTHERUS ET HÆRESSES.

Ab huius Epochæ principio, quod incidit in annum 1517. usque ad præsentem annum 1725. elapsi sunt anni 208.

Inter assidua *Caroli V. Imp. & Francisci I. Gallorum Regis* bella, invalescit factio LUTHERANA, cujus Principes PROTESTANTUR anno

HENRICUS VIII. in Angliam Schisma invenhit.

ANABAPTISTE tumultuantes *Monasterii in Germania*, Regem sibi statuunt *Ioannem Leydensem*, Sartorem, sed sequenti anno dissipantur.

Mortuo absque hærede *Francisco Sfortia*, DUCATUM MEDIOLANENSEM tamquam feudum Imperii *Carolus V.* occupat.

REPUBLICA GENEVENSIS erigitur ann. 1526. in eaque Religio Catholica aboletur, & CALVINUS sedem figit an.

SOCIETAS JESU à *S. Ignatio* instituta, confirmatur à *Paulo III.*

Danes, Gen. Temp. Notio. C Re-

1529.

1534.

1534.

1535.

1536.

1540.

1544. Regnum SUECIE decernitur *Hæreditarium* Gustavo & posteris ejus.
1548. Avita Religio per *Eduardum* Regem mutatur in ANGLIA.
1553. Restituitur per *MARIAM* Reginam.
1558. Pessumdatur per *Elisaberham*, quæ ab anno 1558. regnat per annos ferè 45.
1559. NOVI EPISCOPATUS XIV. eriguntur in Belgio.
1562. *Bellum Civile* in Galliis à Calvinianis excitatur.
1569. *Cosmus II. de Medicis*, Dux Florentiæ, à S. Pio V. Pontifice honoratur titulo MAGNI DUCIS HETRURIE.
1572. Belgii PROVINCIE FOEDERATÆ à Philippo II. deficient, atque hinc origo REIP. BATAVICÆ.
1580. Mortuo *Henrico* Cardinali, propatruo Sebastiani Regis LUSITANIÆ paulo antè in Mauritania cæsi, prædictum Regnum occupat *Philippus II.* Rex Hisp. persistitque in ejus familia usque ad an. 1640.
1582. CALENDARIUM corrigitur sub Greg. XIII.
1589. STIRPS VALESIA inchoata in *Philippo Valesio*. an. 1328. desinit in *Henrico III.* ictu cultri interempto, incipitque in *Henrico IV.* stemma BORBONICUM.
1599. ALBERTI Austriaci, cum *ISABELLA* Hisp. Conjugio, Provinciæ Belgicæ tantisper ab Hispania separantur, usque ad annum 1633. quo *Isabella* mortua est.
1603. Regna SCOTIÆ ANGLIÆQUE junguntur sub *Iacobo VI.* Scotiæ & primo illius nominis Angliæ Rege, filio *Mariæ Stuartiæ* Reginæ, quam an. 1587. *Elizabeth* capite truncari jusserat; patre autem *Caroli I.* quem Angli sui, exemplo inaudito, in ferali pegmate securi percutiendum curarunt anno 1649.

- VENETORUM cum *Paulo V.* discordiæ inchoatæ anno 1605. terminantur an. 1607. 1605.
- Electoralis dignitas *Frederico V.* Palatino adempta, donatur *Maximilano Bavaro*, & Regnum BOHEMIÆ *Ferdinando Imp.* asseritur. 1622.
- GUSTAVUS ADOLPHUS Rex Sueciæ, extrema omnia Germaniæ intentans, victor occumbit ad Lutzam. 1632.
- JANSENISMUS Ecclesiam turbare incipit. 1640.
- Ioannes Bragantiæ Dux* proclamatur Rex LUSITANIÆ an. 1640. & anno demum 1668. Lusitani paciscuntur ab Hispanis autonomiam, plenamque libertatem.
- Seditio NEAPOLITANA auctore *Thoma Agnello*, vulgò *Masaniello*. 1647.
- Pax Monasteriensis. 1648.
- CHINA à *Tartaris* subjugatur. 1649.
- Olivarius Cromwell*, abolita, post infame supplicium *Caroli I. Regis*, potestate Regia, salutatur in publicis comitiis PROTECTOR Rerump. Angliæ, Scotiæ, & Hiberniæ. Verum post mortem ejus, reducitur in patrii Regni possessionem *Carolus II.* an. 1661. 1653.
- Pax Pyrenæa. 1659.
- DANIÆ proceres decernunt ut Regnum deinceps sit hæreditarium in Familia *Frederici III.* 1660.
- CANDIA, sive *Creta* Insula Turcis deditur. 1669.
- BATAVORUM Resp. à Gallis penè eversa. 1672.
- Comitatus *Burgundiæ* occupatur à Gallis, moxque complura in Belgio oppida. 1674.
- Pax Neomagensis. 1678.
- OBSIDIO VIENNENSIS admodum formidolosa, & Christiano nomini inevitabile à Turcis intentans exitium, ope divina mirabiliter soluta. 1683.
- Abrogato *Edicto Nannesensi*, Calviniana hæresis tot hæctenus bellorum civilium & rebellionum foecunda parens, è Gallia profligatur. 1685.

1668. JACOBUS II. ex Anglia pellitur, Regnumque invadit *Guillelmus Arausiacus* de genere ejus.
1697. Pax Rysvvicensis.
1700. MORS CAROLI II. Regis Hispaniæ. Contentiones de successione. Initia CLEMENT. XI. Papæ.
1701. *Electör Brandeburgicus* Fredericus I. auspiciis *Leopoldi* Imp. Coronatur novi Regni *BORUSSIE* Primus Rex, 15. Januarii.
1706. Prælium Ramilliacense ipso Pentecostes die, 22. Junii.
1713. Pax Ultrajectina.
- QUENELLI Centum & una propositiones damnantur 8. Septembr.
- Paschasius Quesnellus* Parisinus, Presbyter Oratorii Berulliani, excessit è Gallia in Belgium anno 1685. m. Amstelodami 2. Decembr. 1719. æt. 85.
1716. Turcæ profligati in Hungaria, propè *Petrovaradinum* 5. Augusti. *Corcyra* post diuturnam obsidionem ab iisdem derelicta 17. Septembris. *Temesvvaria*, urbs Hungariæ, munitissima, virtute *Eugenii* à *Sabaudia*, *Carolo VI. Cesari* vindicatur 12. Octobris: cum in Turcarum potestate fuisset ab anno 1552.
1717. Transmisso in conspectu hostium Danubio stupendam ex Turcis victoriam refert *Eugenius* ad *Belgradum* urbem *Serviæ* munitissimam, quam duobus post diebus ejusdem urbis deditio consecuta est, 18. Augusti.
1724. *Philippus V.* Rex Hispaniæ, novo exemplo, *Ludovici I.* filii sui decessor simul & successor.
1725. Pax sancita inter *Carolum VI.* Imp. & *Philippum V.* Regem Hispaniæ.
- Pontifices hoc temporis intervallo ab *Adriano VI.* qui *Leoni X.* successit, usque ad hodiernum *Benedictum XIII.* fuere XXVIII. Imperatores à *Carolo V.* usque ad hodiernum *Carololum VI.* numerantur X. Turcarum XVI.

PON-

PONTIFICUM

Hæc fuit series atque successio.

- SÆCULO XVI.
- CCXVIII. ADRIANUS VI. Ultrajectinus, Doctor Lovanensis. m. 1523.
- CCXIX. CLEMENS VII. m. 1534.
- CCXX. PAULUS III. sub quo CONCIL. TRIDENTINUM œcum. XIX. inchoatum fuit an. 1545. m. 1549.
- CCXXI. JULIUS III. m. 1555.
- CCXXII. MARCELLUS II. m. eod.
- CCXXIII. PAULUS IV. m. 1559.
- CCXXIV. PIUS IV. sub quo prædictum Concil. absolutum fuit anno 1563. m. 1565.
- CCXXV. S. PIUS V. O. P. qui an. 1569. septuaginta novem Propositiones BAJANAS primus condemnavit, id quod postea à Gregorio XIII. & Urbano VIII. confirmatum fuit. m. 1572.
- CCXXVI. GREGORIUS XIII. m. 1585.
- CCXXVII. SIXTUS V. O. FF. M. m. 1590.
- CCXXVIII. URBANUS VII. m. eod.
- CCXXIX. GREGORIUS XIV. m. 1591.
- CCXXX. INNOCENTIUS IX. m. eod.
- SÆCULO XVII.
- CCXXXI. CLEMENS VIII. sub quo celebres illæ controversiæ * de auxiliis Romæ habitæ sunt. m. 1605.
- CCXXXII. LEO XI. m. eod.
- CCXXXIII. PAULUS V. m. 1621.
- CCXXXIV. GREGORIUS XV. m. 1623.
- CCXXXV. URBANUS VIII. qui anno 1640. librum posthumum Cornelii Iansenii Ep. Iprensis, cui nomen Augustinus, Bulla in-

* Inchoata an. 1598. finita sub Paulo V. ann. 1606. die 7. Martii, utriusque parti silentium indictum an. 1611.

- eminenti* primus damnavit. Ecclesia Imprensus, Doctrinae Ecclesiae sedisque Apostolicae decisionibus subditissima, Jansenii servat cineres, damnatae autem Doctrinae ejusne tenuissimam quidem scintillam retinuit. Res sane mira, ideoque divinae erga nos misericordiae & protectioni singulariter adscribenda. m. Urbanus 1644.
- CCXXXVI.** INNOCENTIUS X. Hic quinque famosas propositiones ex predicto Jansenii libro excerptas, in ejusdem authoris & libri sensu condemnavit ut haereticas, an. 1654. m. 1655.
- CCXXXVII.** ALEXANDER VII. Bullam praedecessoris sui confirmavit, & formulare praescripsit anno 1664. Damnavit etiam 45. propositiones laxiores in re morali an. 1665. m. 1667.
- CCXXXVIII.** CLEMENS IX. à quo decreta praedecessorum adversus Jansenium denuò confirmata sunt. m. 1669.
- CCXXXIX.** CLEMENS X. m. 1676.
- CCXL.** INNOCENTIUS XI. qui 65. propositiones itidem in re morali justo laxiores reprobavit an. 1679. Item 69. propositiones pseudo mysticas Michaelis de Molino anno 1687. mortuus 1689.
- CCLXI.** ALEXANDER VIII. qui an. 1690. Triginta unam propositiones plerasque justo rigidiores reprobavit. Item alio decreto duas in partem oppositam declinantes. m. 1691.
- CCLXII.** INNOCENTIUS XII. decreta praedecessorum adversus Jansenii doctrinam renovavit, & anno 1699. Viginti tres propositiones ex libro cui Titulus: *Maximes des Saints* ex-

excerptas condemnavit. 1700.

SÆCULO XVIII.

CCXLIII. CLEMENS XI. anno 1705. edidit adversus Jansenistarum cavillos bullam, *Vineam Domini sabaoth*, & anno 1713. constitutionem *Unigenitus*, qua **CI.** propositiones *Quenellianas* meritisimo jure damnavit. Hanc qui sincero corde ut legem Ecclesie, & Orthodoxe fidei regulam amplectuntur, & ab omnibus amplectendam sentiunt ac profitentur, genuini Ecclesie filii verèque Catholici sunt: qui refragantur, hærent, aut vacillant, eo honore meritò censebuntur indigni. m. 1721.

CCXLIV. Innocentius XIII. electus 8. Maji 1721. hic anno 1722. *constitutionem* Prædecessoris sui, ob quam à re-

fractariis tot in Gallia turbæ excitatæ sunt, fortissimè asseruit adversus VII. Episcoporum Gallie temeritatem, in litteris ad Regem Christianissimum, m. 6. Martii 1724.

CCXLV. BENEDICTUS XIII. ex Or. Prædic. electus 29. Maji 1724. natus an. 1648. Laudent eum in portis opera ejus, & quidem post fata securius. Quam pressè inhæreat vestigiis *Clementis XI.* decessoris sui adversus factionem *Quenellianam*, pluribus jam inde in literis apertissimè declaravit, minimèque dubium est, quin in *Concilio*, quod impræsentiarum Romæ celebrat, idem sit cumulatissimè præstiturus, ut refractoriorum perveracitæ frangatur tandem, ac penitus conteratur. *Da pacem Domine in diebus*

C 4 nostris

nostris, Pacem solidam, quam mundus dare non potest,

pacem tuam, pacem in veritate fundatam. Amen.

I M P E R A T O R E S

Hæc ætate fuerunt sequentes .

Ab exitu <i>Maximiliani</i> I. annoque 1519. CAROLUS V. Belgarum princeps & Rex Hispaniæ, à <i>Carolo Magno</i> , qui occidentalis Imperii restaurator fuit, numerantur XXXIX. Imperium gessit usque ad an. 1556. Regnis omnibus abdicatis. m. an. 1558.	47. Matthias F. an. 1619.
48. Ferdinandus I. præcedentis patruelis. m. 1637.
49. Ferdinandus III. F. m. 1657.
50. LEOPOLDUS Ignatius. F. m. 1705.
51. Josephus Ignatius F. m. 1711.
52. CAROLUS VI. JOSEPHI F. Leopoldi & Eleonoræ optimorum parentū dignissimū filius, quem Deus O. M. sinceri sui cultus vindicem, diū servet incolumem. Natus est 1. Octobr. 1685.
44. Ferdinandus I. Fr. m. 1564.
45. Maximilianus II. F. m. 1576.
46. Rodolphus II. F. m. 1612.	

R E G E S G A L L I Æ

Dwante hac Epochæ, hi fuerunt .

58. FRANCISCUS I. Valesius, gener & cognatus Ludov. XII. ab an. 1515. m. 1547.	F. m. 1560.
59. HENRICUS II. F. m. 1559.	61. Carolus IX. Fr. m. 1574.
60. FRANCISCUS. II.	62. Henric. III. F. antea Rex Poloniæ. oc. 1589.
63. HENRICUS. IV. dictus <i>Magnus</i> , Rex
Na-

<p>Navarra, auctorque
stemmatis Borboni-
ci. occ. 1610.</p> <p>64. Ludovicus XIII.
F. m. 1643.</p> <p>65. Ludovicus XIV. F.
cognomento <i>Magnus</i>, post Regnum
72. annorum mira
rerum gestarum evē-
tuumque varietate
contextum, anno</p> | <p>æt. 77. m. die 1. Se-
ptemb. 1715.</p> <p>66. Ludovicus XV. pro-
nepos præcedentis,
natus 15. Februarii
1710. cui Deus per-
petuum pacis stu-
dium & invictum
avitæ Religionis ar-
dorem inspirare &
conservare digne-
tur.</p> |
|--|--|

REGES HISPANIÆ

Eodem temporis intervallo hi numerantur.

<p>Post abdicationem Ca-
roli V. qui ab anno
1516. regnaverat,
factam an. 1556.</p> <p>PHILIPPUS II. F. m.
1598.</p> <p>Philippus III. F. m. 1621.</p> <p>Philippus IV. F. m. 1665.</p> <p>Carolus II. F. m. 1700.</p> <p>Philippus V. Ludovici
XIV. Regis Galliarum</p> | <p>& Mariæ Theresiæ
Caroli II. Sororis
nepos, quo abdi-
cante anno 1723.
regnavit</p> <p>Ludovicus I. Fr. m.
1724. post quem
PHILIPPUS V. di-
missas tantisper re-
gni habenas resume-
re coactus est.</p> |
|--|--|

REGES ANGLIÆ

*Ab initio presentis Epochæ usque hodie
hi recensentur.*

<p>HENRICUS VIII.
qui post obtentum
à Leone decimo de-
fensoris fidei ti-
tulum, primus An-
glicani schismatis
auctor fuit an. 1534.
m. 1547.</p>	Eduar-

Eduardus IX. dictus
VI. F. Calvinif-
mum amplexus. m
1533.

MARIA Henrici
VIII. Filia ex Ca-
tharina Arragonia .
m. 1558.

ELIZABETA ejus-
dem Henrici Filia ex
Anna Bolena, quam,
repudiata Maria Ar-
ragonia, Henricus
duxerat. Hæc Re-
ligionem Catholi-
cam pessumdedit .
m. 1603.

JACOBUS I. Magnæ
Britanniæ, Scotiæ
illius nominis VI.
Rex F. Mariæ Stuar-

tix . m. 1625.
Carolus I. F. indigno
à suis subditis sup-
plicio affectus anno
1649.

Carolus II. F. ab an.
1661. m. 1685.

JACOBUS II. Fr. Or-
thodoxæ fidei ve-
ræque pietatis ze-
lator, ejectus à ge-
nero suo, anno
1688. in Gallia m.
1701.

Guilielmus III. Prin-
ceps Arausiacus,
ab an. 1688. m. 1702.

Maria Anna F. Jaco-
bi II. m. 1714.

Georgius Dux Hano-
vriensis.

SCRIPTORES ECCLESIASTICI

*Fuere hac ætate penè innumerabiles. Celebriores
tantum aliquot recensebimus, citra con-
temptum, aut injuriam ceterorum.*

CXXXVII. SILVESTER
Mozolinus. Prieras.
O. P. m. 1520.

CXXXVIII. ADRIA-
NUS VI. Papa, Ul-
trajecti natus, Do-
ctor Theologus Lo-
vaniensis, Caroli V.
Imp. olim præce-
ptor. m. 1523.

CXXXIX. Joannes
Franciscus PICUS,
Mirandulanus, occ.
1533.

CXL. Thomas de Vio
CAJETANUS S. R.
E. Card. O. P. m.
1534. Æt. 66.

CXLI. Joannes Fi-
cherus Ep. ROF-
FEN-

- PENSIS** in Anglia
 creatus Card. cum
 esset in carcere. M.
 1535. 25. Junii.
- CXLII. THOMAS**
MORUS Anglia
 Cancellarius. M. 6.
 Julii. 1535.
- CXLIII. Joannes**
DRIEDO Turn-
 hautanus Belga.
 Doct. Lovan. m.
 1535.
- CXLIV. Desiderius**
ERASMUS Rotte-
 rodamus, damna-
 tus in nonnullis,
 suspectus in multis,
 cautèque legendus
 in omnibus: attra-
 men in commu-
 nione Catholica
 mortuus ann. 1536.
 Æt. 70.
- CXLV. Franciscus** Ti-
 telmannus, Belga
 O. M. inter CAPU-
 CINOS, quorum re-
 formatio primùm
 incepta fuerat anno
 1525. m. 1537.
- CLXVI. Sanctes Pa-**
gninus, Lucensis.
 O. P. Hebrææ lin-
 guæ peritissimus.
 m. 1541.
- CXLVII. Joannes Ec-**
kius Theolog. In-
 golstad. infatigabilis
 Hæreticorum adver-
 sarius. m. 1543. æt. 57.
- CXLVIII. Albertus**
PIGHUS Belga. m.
 1543.
- CLIX. Judocus Cli-**
chovæus Neopor-
 tuensis Belga, Doct.
 Paris. m. 1543.
- CL. Jacobus LATO-**
MUS, Doct. Lovan.
 m. 1544.
- CLI. Joannes Co-**
chleus Norim-
 Bergensis, Canoni-
 cus Uratislaviensis,
 catholicorum per
 annos ferè 30. advo-
 catus indefessus. m.
 1552.
- CLII. Ambrosius Ca-**
tharinus, Senensis.
 O. P. ex Episcopo
 Minorensi, Archi-
 ep. Complanus. m.
 1552.
- CLIII. S. FRANCI-**
SCUS XAVERIUS,
 Navarrus, Soc. Jesu
 Indiarum & Japo-
 niæ Apostolus. m.
 in Sinensis Regni
 aditu, an. 1552. æt.
 55. Can. 1662.
- CLIV. S. THOMAS à**
VILLA NOVA Ar-
 chiepisc. Valentinus
 C 6 O. A.

- O. A. m. 1555. Can. ab Alex. VII. an. 1658.
- CLV. S. IGNATIUS DE LOYOLA; Cantaber. Diocæs. Dampelon. Institutor Societatis JESU. m. 1556. æt. 65. Can. 1622. à Gregorio XV.
- CLVI. Alphonfus à Castro Zamorensis Hisp. O. M. m. Bruxellis 1558. æt. 62.
- CLVII. Joannes Grop-perus Colon. Archidiacon. à Paulo IV. Cardinalis designatus, hunc honorem modestissimè recusavit. m. 1558.
- CLVIII. Aloysius Lipomanus Ep. Veronensis. m. 1559.
- CLIX. Ruardus Tapperus, Doct. Lovan. m. 1559. æt. 71.
- CLXI. Dominicus Soto Hisp. O. P. Doct. Salmantic. m. 1560.
- CLXII. MELCHIOR CANUS O. P. Ep. Majoricensis m. 1560.
- CLXIII. S. PETRUS DE ALCANTARA Hisp. O. M. m. 1562.
- CLXIV. Joannes Hesselius Doctor Lovan. m. 1566. æt. 44.
- CLXV. Ludovicus Blossius, Abbas Lætiensis in Hannonia O. S. Bened. m. 1566. æt. 60.
- CLXVI. Onuphrius Panvinius Veronensis. O. A. Historicus. Clarissimus. æt. 39. m. 1568.
- CLXVII. Judocus Ravesteyn Tileranus, Doct. Lovan. m. 1570.
- CLXVIII. Claudius Enspencæus, Doct. Paris. m. 1571.
- CLXIX. S. FRANCISCUS DE BORGIA. Soc. JESU tertius Præp. generalis, antea Dux Gandiæ. m. 1572. æt. 62. Can. 1671. à Clemente X.
- CLXX. Cornelius Iansenius Hulstensis, Doct. Lovan. primusque Ep. Gandavenlis. æt. 66. m. 1576.
- CLXXI. Bartholomæus CARANZA Navarrus, O. P. Archi-

- Archiep. Toleran. **CLXXX.** S. CAROLUS BORROMEUS
 æt. 72. m. 1576. Card. & Archiep. Mediolanensis. m. 1584. æt. 47. Can. 1610. à Paulo V.
- CLXXII.** Didacus Covarruvias. Ep. Segobienfis. J. C. æt. 66. m. 1577.
- CLXXXI.** Franciscus Zurrianus Hisp. S. J. æt. 80. m. 1584.
- CLXXIII.** Laurentius SURIUS O. Carthusian. Colon. m. 1578.
- CLXXXII.** Alphonsus Salmeron, Tolertanus, S. J. m. 1587.
- CLXXIV.** STANISLAUS HOSIUS Cracov. Polon. Card. & Ep. VVarmienfis. Pii IV. in Conc. Trid. Legatus. æt. 76. m. 1579.
- CLXXXIII.** Christianus Adrichomius Delphius, diligens terræ sanctæ Illustrator. m. 1585.
- CLXXV.** Didacus Stella Lusitanus. O. M. m. circ. 1581.
- CLXXXIV.** Joannes MELANUS Doct. Lovan. vir in omni antiquitate versatissimus. m. 1585.
- CLXXVI.** S. LUDOVICUS BERTRANDUS Hisp. O. P. m. 1581. æt. 55. Can. à Clemente X.
- CLXXXV.** Martinus Aspilcueta NAVARRUS. J. C. & Casuista celeberrimus. O. Can. Regul. S. Aug. Roncavallis. æt. 94. m. 1586.
- CLXXVII.** Andreas Vega Hisp. O. M. Doctissimus Theologus in Concilio Trid. m. . . .
- CLXXXVI.** ANTONIUS AUGUSTINUS Casaravugustanus Archiep. Tarraconensis, interpres Canonum celeberrimus. æt. 70. m. 1586.
- CLXXVIII.** S. THERESIA à Jesu, Abulensis, Carmeli reformatrix. m. 1582. æt. 68. Can. 1622.
- CLXXXVII.** Jacobus PAMELLUS Bru-
- CLXXIX.** Joannes MALDONATUS Beticus Hisp. S. J. m. 1583.

- Brugensis, designatus Ep. Audomaren-
rensis. m. 1587.
- CLXXXVIII. VVillemus Damasi LINDANUS, ex primo Episcopo Ruremondensi, secundus Ep. Gandensis. m. 1588.
- CLXXXIX. Ludovicus GRANATENSIS O. P. æt. 84. m. 1588.
- CXC. MICHAEL BAJUS Athenis, Doct. Lovan. cujus doctrina quam sortem subievit, alibi dictum est, æt. 77. m. 1589.
- CXCI. Bartholomæus DE MARTYRIBUS, O. P. Archiep. Bracaren-
rensis. æt. 76. m. 1590.
- CXCII. Franciscus RIPERA Hisp. S. J. XII. Prophetarum minorum commentator doctissimus. æt. 57. m. 1591.
- CXCIII. Joannes Lenses Belliolanus ex agro Athenis, Doct. Lovan. m. 1593.
- CXCIV. S. PHILIPPUS NERIUS Florentinus, auctor Oratorii Romani, m. 1595. æt. 80. Can. 1622.
- CXCV. Franciscus TOLETUS Cordubensis Hisp. S. J. Card. æt. 63. m. 1596.
- CXCVI. Gilbertus GENEBRARDUS O. S. Bened. Archiep. Aquensis, æt. 60. m. 1597.
- CXCVII. Petrus CANISIUS Neomagensis S. J. Catholicæ fidei defensor acerrimus. æt. 77. m. 1597.
- CXCVIII. *Benedictus Arias Montanus,* Hisp. m. 1598.
- CXCIX. Thomas STAPLETONUS Anglus. m. 1598.
- CC. Ludovicus MOLINA Conchensis Hisp. S. J. æt. 65. m. 1600.
- CCI. *Florimundus Raymundus* Consiliarius Burdigalensis, m. 1600.
- SÆCULO XVII.
- CCII. Gabriel VASQUEZ Bellomontanus Hisp. S. J. æt. 55. m. 1604.
- CCIII.

- CCIII. Dominicus
BANNEZ Hisp. O.
P. Doct. Salmantic.
æt. 77. m. 1604.
- CCIV. Franciscus
Fevardentius O. M.
Doct. Paris. m. circ.
1605.
- CCV. JUSTUS LY-
PSIUS Iscanus Belga.
æt. 53. m. 1606.
- CCVI. Cæsar BARO-
NIUS Soranus. Card.
Annalista Ecclesiasti-
cus, vir doctrina &
pietate celeberrimus
æt. 69. m. 1607.
- CCVII. Martinus
Ant. DELRIO Ant-
verp. S. J. æt. 58.
m. 1608.
- CCVIII. Nicolaus
Cerrarius Lotharin-
gus. S. J. æt. 54.
m. 1609.
- CCIX. Benedictus
PERERIUS Valen-
tinus Hisp. S. J. æt.
75. m. 1610.
- CCX. Antonius POS-
SEVINUS Mantua-
nus. S. J. æt. 78.
m. 1611.
- CCXI. Guilielmus
ESTIUS Gorcomien-
sis, Doct. Lovan.
& Duac. Epistola-
rum Apostolicarum
- interpres eruditissi-
mus. æt. 70. m.
1613.
- CCXII. Alphonſus
RODRIGUEZ Valli-
solitanus Hisp. S. J.
ſcriptor ſolidiſſimæ
pietatis. æt. 90. m.
1616.
- CCXIII. Franciscus
SUAREZ Granaten-
ſis Hisp. S. J. Theo-
logus polygraphus,
& prodigioſe doctus
æt. 70. m. 1617.
- CCXIV. Jacobus
PERRONIUS (Davy
du Perron.) Ep. E-
broicensis & Card.
Malleus Calvinista-
rum. æt. 63. m.
1618.
- CCXV. Franciscus
LUCAS BRUGENSIS
Theolog. Lovan. &
Decanus Audoma-
renſis. Interpres
Euangelistarum ſoli-
diſſimus. m. 1619.
- CCXVI. Robertus
BELLARMINUS Po-
litianus Hetruſcus.
S. J. Card. doctri-
na, pietate, zelo-
que Catholicæ Fi-
dei toto orbe cele-
berrimus. Æt. 79.
m. 1621.

CCXVII.

- CCXVII.** S. FRANCISCUS SALESIUS Ep. & Princeps Gebennensis, Institutor Ordinis Sanctimonialium de *Visitatione* B. M. V. natus in castro Salesio haud procul Anneo, 21. Aug. 1567. m. 28. Decembr. 1622. æt. 56. Can. ab Alex. VII. 19. Aprilis 1665. Vir spiritu Dei plenus; dulcisque super mel & favum.
- CCXVIII.** Augustinus TORNIELLUS Novariensis Italus, Barnabita. æt. 79. m. 1622.
- CCXIX.** Fronto Ducaeus Burdigalensis, S. J. m. 1623.
- CCXX.** Nicolaus Coeffeteau O.P. Ep. Massiliensis. m. 1623.
- CCXXI.** Leonardus LESSIUS Brechtanus Belga, S. J. æt. 69. m. 1623.
- CCXXII.** Martinus BECANUS Belga. S. J. æt. 63. m. 1624.
- CCXXIII.** Joannes MARIANA Hisp. S. J. æt. ferè 90. m. 1624.
- CCXXIV.** Jacobus Gretserus Germanus. S. J. æt. 63. m. 1625.
- CCXXV.** Laurentius Beyerlinck Can. Antverp. æt. 49. m. 1627.
- CCXXVI.** Thomas Malvenda Hisp. O.P. æt. 63. m. 1628.
- CCXXVII.** Carolus Scribanus Bruxell. S. J. æt. 68. m. 1629.
- CCXXVIII.** Andreas Scorius Antverp. S. J. ætat. 77. m. 1629.
- CCXXIX.** Heribertus Rosveydus Ultrajectinus. S. J. æt. 60. m. 1629. Hic primus animo concepit ingens opus de *Actis Sanctorum*, quod ejus postea focii feliciter aggressi sunt, & huc usque ad XXIX. grandia volumina mediumque mensam Julium perduxerunt; nempe, Joannes BOLANDUS Limburgensis. æt. 69. m. 1665. Godefridus HENSCHENIUS Venradiensis in Geldria.

- dria. æt. 81. m. 1681. Daniel PAPERBROCHIIUS Antverp. æt. 87. m. 1714. Franciscus BAERTIUS Belliolanus. æt. 69. m. 1719. Conradus JANNINGUS Groninganus. æt. 73. m. 1723. Præclarissimū opus, omnibusque eruditis æstimatissimum, Antverpiæ, ubi cœptum est, immenso hodie labore continuat vir doctissimus Joan. Baptista SOLLERIUS cum Joanne *Pinio*, Guilielmo *Cupero* & Petro *Boschso*, viris pariter eruditissimis, quos honoris & amicitia causa libenter commemoro.
- CCXXX. Edmundus RICHERIUS Lingonensis, Doctor & Syndicus facultatis Theolog. Paris, cujus Tractatus de *Potestate Ecclesiastica* an. 1609. editus, à duobus Conciliis Gallicanis censuratus fuit. m. 1632.
- CCXXXI. Joannes MALDERUS Doct. Lovan. quintus Ep. Antverp. æt. 70. m. 1633.
- CCXXXII. *Egidius de Coninck* Belliolanus Flander, S. J. æt. 62. m. 1633.
- CCXXXIII. Jacobus TIRINUS Antverpiensis. S. J. brevis solidusque scripturæ interpres. æt. 56. m. 1636.
- CCXXXIV. Joannes de *Pineda* Hispalensis. S. J. eruditus interpres. æt. 80. m. 1637.
- CCXXXV. CORNELIUS CORNELII A LAPIDE Belga. S. J. interpres Bibliorum celeberrimus. æt. 70. m. 1637.
- CCXXXVI. Jeremias DREXELIUS Augustanus Germ. S. J. æt. 57. m. 1638.
- CCXXXVII. CORNELIUS JANSENIUS Leerdamensis, Doct. Lovan. septimusque Ep. Iprensis, cujus, ob opus posthumum cui nomen *Augustinus*, fors infelicissima, satis nota est. Non-

- Nondum expleto in
Episcopatu biennio,
peste extinguitur,
1638. æt. 53.
- CCXXXVIII.** Joannes
Fillesacus Doct. Pa-
ris. m. 1638.
- CCXXXIX.** Joannes
VVIGERS Diesten-
sis, Doct. Lovan.
æt. 67. m. 1639.
- CCXL.** Gabriel *Al-
baspinaus* Ep. Aure-
lianensis m. 1639.
- CCXLI.** AUBERTUS
MIRÆUS Bruxell.
Decanus Antverp.
æt. 67. m. 1640.
- CCXLII.** Jacobus SA-
LIANUS Avenionen-
sis. S. J. Annalista
veteris Testamenti.
æt. 82. m. 1640.
- CCXLIII.** Armandus
Joannes RICHELIVS
Parisensis. Card. Ep.
Lucionensis. Regni
Gallici administrator
celeberrimus. æt. 57.
m. 1642. Hunc in
simili functione se-
cutus est Julius MA-
ZARINUS Italus.
Card. Ep. Metensis.
æt. 59. m. 1663.
- CCXLIV.** Henricus
SPONDANUS Mauleo-
lensis Gall. ex Cal-
vinista Catholicus,
& Ep. Appamiensis
doctrina, pietate &
zelo illustris. æt.
75. m. 1643.
- CCXLV.** Jacob. *Bonfre-
rius* Dionanrensis.
S. J. æt. 70. m. 1643.
- CCXLVI.** Simeon
Musius Aurelianen-
sis. Archidiac. Sues-
sionensis, vir he-
braicè peritissimus.
m. circ. 1644.
- CCXLVII.** Franci-
scus SILVIUS à Bra-
nia comitis. Doct.
Duac. interpres S.
Thomæ celeberr-
imus, æt. 78. m. 27.
Febr. 1649.
- CCXLVIII.** Augusti-
nus *Barbosa* Lusita-
nus. Ep. Ugenti-
nus. Canonista ce-
lebris. m. 1649.
- CCXLIX.** Libertus
FROMNDUS Hac-
curianus Eburo Do-
ctor Lovan. & *Cornelii
Jansenii* in SS.
literarum profes-
sione successor, cu-
jus etiam librum
posthumum, cui no-
men *Augustinus*,
unà cum *Henrico Ca-
leno* Archidiacono
Me-

- Mechliniensis, eden-
dum curavit. m.
1653. æt. 66.
- CCL.** Franciscus ZY-
RÆUS Archidiac.
Antverp. J. C. æt.
72. m. 1660.
- CCLI.** JACOBUS SIR-
MONDUS Arvernus
Ricomagensis S. J.
vir profundæ & re-
conditæ eruditionis.
æt. 93. m. 1651.
- CCLII.** Dionysius PE-
TAVIUS Aurelianen-
sis. S. J. vir omni
ex parte doctissimus,
& chronologorum
antesignanus. Æt.
69. m. 7. Decemb.
1652.
- CCLIII.** Philippus A-
legambe Bruxell. S.
J. continuator Bi-
bliothecæ scriptorū
S. J. post Petrum Ri-
badineiram Toleta-
num, qui æt. 84.
Madridi obiit anno
1611. Hic autem
Romæ m. 1652.
- CCLIV.** Sidronius
Hoschius Marken-
sis Belgæ. S. J. Poeta
elegantissimus. æt.
57. m. 1653.
- CCLV.** Nicolaus Ri-
galtius Parisiensis,
Consiliarius Regius
Metensis. æt. 76.
m. 1653.
- CCLVI.** Lucas *VVad-*
dingus Hibernus. O.
M. m. Romæ circ.
1655.
- CCLVII.** Joannes Ste-
phanus MENOCHIUS
Papiensis Italus, ce-
leberrimi illius ju-
risc. filius S. J. æt.
80. m. 1656.
- CCLVIII.** Ioannes
MORINUS Blesen-
sis, Presbyter Ora-
torii Gallicani, ope-
ra Card. Perronii
ad fidem Catholi-
cam conversus. æt.
68. m. 1659.
- CCLIX.** Joannes DE
LUGO Madritensis
S. J. Card. æt. 77.
m. 1660.
- CCLX.** Lucas *Holste-*
nus Hamburgensis.
æt. 65. m. Romæ
1661.
- CCLXI.** Petrus DE
MARCA Bearnen-
sis, ex Consiliario
Regio Ep. Conforan-
nensis an. 1648. de-
inde an. 1652. Ar-
chiep. Tolosanus.
Demum nominatus
Archiep. Parisiensis,
sed

sed ante aditam possessionem m. æt. 88. an. 1662.

CCLXII. Scriptoribus portus Regii, ob amicitiam singularem adjungitur *Blasius Paschalis*, subtilis ingenii Mathematicus, qui sub nomine *Ludovici Montalii* LITERAS PROVINCIALES edidit, quas amici ejus, ut Jesuitarum nomen & doctrinam latius adducerent in invidiam, Janfenioque simul & Arnolde gratiam conciliarent apud exteros, in varias linguas transfundendas curarunt. æt. 39. m. 1662.

CCLXIII. *Theophilus Raynaudus* Cespitelensis Gallus. S. J. polygraphus, scripsit enim XIX. volumina in folio. æt. 77. m. 1663.

CCLXIV. Antonius SANDERUS Gandavensis, Can. & Pœnitent. Iprensis, vir, Flandria illustrata, aliisque libris editis celeberrimus. æt.

77. m. in Abbatiâ Affligemienti 1664.

CCLXV. Philippus LABBÆUS Bituricensis. S. J. æt. 60. m. 1667.

CCLXVI. Sforza PALAVICINUS Roman. S. J. Card. Scripsit accuratam Concilii Tridentini Historiâ adversus Historiam *Petri Suavis Polani* vulgò, qui æt. 71. m. 1623. At *Pelavicinus*, æt. 60. m. 1667.

CCLXVII. Leo *Allatius* Chienensis græc. æt. 83. m. Romæ 1669.

CCLXVIII. Antonius GODEAU Ep. Vercientis & Grassensis. æt. 67. m. 1672.

CCLXIX. Joannes BONA à Monte regali in Subalpinis, sive Pedemontio. Ord. Cisterc. Card. pius & doctus. æt. 63. m. 1674.

CCLXX. *Guilielmus Herinex* Helmondanus. O. M. XII. Ep. Iprensis. Vix dū expleto in Episcopatu mense decimo, æt. 58. m. 1678.

CCLXXI.

CCLXXI. Joannes LAUNOXUS Presbyter Diœcesis Constantiensis in Normannia, Doct. Paris. vir doctus, sed supra modum criticus. æt. 75. m. 1678.

CCLXXII. Jacobus Vallius Cortracensis. S. J. Poeta celeberrimus m. 1690. nomenagenario major.

CCLXXIII. Christianus Lupus Iprensis. O. A. Doct. Lovan. in omni antiquitate versatissimus. æt. 69. m. 1681.

CCLXXIV. Joannes Gaynerius Parisiensis S. J. æt. 69. m. 1681.

CCLXXV. Carolus Le Coïnte Trecentis. Presb. Orat. Gallic. æt. 70. m. 1681.

CCLXXVI. Isaac le Maitre SACY, scriptor Portu-Regiœsis. æt. 71. m. 1686.

CCLXXVII. Lucas Dachertius Quintinopolitanus in Picardia O. B. æt. 76. m. 1685.

CCLXXVIII. Joannes

CABASSUTIUS Aquensis Presb. Orat. æt. 81. m. 1685.

CCLXXIX. Joannes Baptista Corcelerius Nemausensis, græcè doctissimus. æt. 58. m. 1686.

CCLXXX. Carolus Cangius Ambianensis. æt. 67. m. 1688.

CCLXXXI. Henricus & Adrianus VALESII Fratres. ille æt. 72. m. 1676. hic verò æt. 89. m. 1692.

CCLXXXII. Emmanuel Schelstraten Antverp. Biblioth. Vatican. æt. 46. Romæ m. 1692.

CCLXXXIII. ANTONIUS ARNALDUS Parisiensis, Doct. & Socius Sorbonicus, amicus & discipulus Joannis Vergerii de Havranne Abbatis SANCYRANI, qui m. 1643. Famosa Arnaldi propositio afferens exhiberi nobis in B. Petro hominem justum, cui defuit grata sine qua nihil fieri potest, in ea occasione in qua dici

non potest eum non peccasse, an. 1656. à Facultate Theologica Parisiensi censurata est; ipse loco motus, plurimis annis in sanctimonialium *Portus-Regii* Monasterio solitariam vitam duxit. Anno 1679. è Gallis excessit in Belgium, tandemque Bruxellis obiit 8. Aug. 1694. Ætat. 83. Janseniani libri ad mortem usque defensor acerrimus.

CCLXXXIV. Petrus NICOLE Carnutensis, alter *Portus-Regii* scriptor celebris Æt. 65. m. 1695.

CCLXXXV. Ludovicus Sebastianus le Nain TILLEMONTIUS, Presb. scriptor *Portus-Regien-*sis, Historicus accuratissimus. Æt. 70. m. 1698.

CCLXXXVI. Antonius PAGI. O. M. eruditus Chronologus. Æt. 65. m. 1699.

CCLXXXVII. Josephus Saenz d' Aguir-

re Hisp. O. B. Card. Æt. 69. m. 1699.

CCLXXXVIII. Armandus Joannes *Bouthiliér de Rancè* Abbas B. Mariæ DE TRAPPA O. Cisterc. in Diocesi Sagiensi (Sees) ejusdemque Cœnobii ad veteris disciplinæ monasticæ austeritatem Reformator celeberrimus. æt. 76. m. 27. Octob. 1700.

SÆCULO XVIII.

CCLXXXIX. Martinus STEYARTIUS Somerghemius Flander. Doct. Lovan. & ab anno 1674. usque ad 1687. Canonicus & Theologus Iprensis. Dein Lovanium redux, adversus gliscentes novitates murum se aheneum præbuit pro domo Dei. æt. 54. m. 17. Apr. 1701.

CCXC. Henricus NORIS Veronensis O. A. Card. Eruditissimus. æt. 73. m. 1704.

CCXCI. Jacobus Benignus BOSSUETIUS

- TIUS Divionensis, ex Condomensi, Ep. Meldensis. Hæreticorum debellator fortissimus, æt. 76. m. 12. Apr. 1704.
- CCXCII. Joannes Baptista Hamelius. D. Paris. æt. 83. m. 706.
- CCXCIII. Paulus PEZRONIUS Hannebontensis in Britannia Minori O. Cist. Doct. Paris. Abbasque Charmojensis. æt. 67. m. 1706.
- CCXCIV. Antonius Massoullæus Tolonenfis O. P. æt. 73. Romæ m. 1706.
- CCXCV. Joannes MABILLONIUS Rhemensis. O. B. æt. 75. m. 1707.
- CCXCVI. Theodoricus Ruinarius Rhemensis. O. B. æt. 56. m. 1709.
- CCXCVII. Richardus Simon Deppensis, criticus celebris. ætat. 76. m. 1712.
- CCXCVIII. Gaspar Juenin Presb. Orat. Gall. edidit Institutiones Theologicas ob suspicio-
- nem Jansenismi à quibusdam Galliæ Episcopis censuratas, Romæque prohibitas, à paucis an. obiit.
- CCXCIX. Stephanus BALUZIUS Tullensis. æt. 88. m. 1718.
- CCC. Petrus Daniel HUETIUS Cadomensis, Ep. Abrincatenfis, vir, tota Europa, doctrina & eruditione clarissimus æt. 91. m. 26. Januar. 1721.
- CCCI. Ludovicus Ellies du PIN Doct. Paris. vir plurimæ lectionis & scriptionis, sed novitati, immodicæ crisi, & Jansenianis Quenellianisque partibus addictus, ideoque non semel atro carbone notatus. m. circ. 1722.
- CCCII. Claudius FLEURY Parisiensis scriptor Historiæ Ecclesiasticæ, æt. 83. m. 4. Julii 1723.
- CCCIII. NATALIS ALEXANDER O. P. vir multijugæ lectionis, magnæque eruditionis; sed qui in sene-

senectute sua eò se adduci passus est, ut à Constitutione *Unigenitus* ad futurum Concilium appelleret. æt. 86. m. Luteriæ 27. Aug. 1724. Concedatur mihi ut reliquos vita functos, qui ingenti numero supersunt, eosque qui usque hodie in vivis sunt, tacitus prætermittam. Ægrè tamen mihi tempero, quin ex his cum grata animi testificatione

commemorem celeberrimos veritatis athletas Cardinalem *BISSIUM*, Ep. nunc Meldensem, Josephum *LANGUETIUM* Ep. Sueffionensem, & Jacobum *FONTANUM S. J.* ex oppido *VVinnoci bergensis* Diocesis. *Iprens.* oriundum, quorum, apud posteritatem non omnino ingrata, perpetua vivet vigebitque memoria.

§. VI.

QUARTA

TEMPORUM DIVISIO.

P E R

VETERES MONARCHIAS.

DE Numero , ordine & duratione veterum Monarchiarum non exigua est opinionum differentia . *S. Augustinus* * rem * *Lib. 18. Civ. Dei c. 2.* generali ratione expendens ,, inter plurima ,, inquit, Regna terrarum, in quæ terrena ,, utilitatis, vel cupiditatis, est divisa societas (quam Civitatem mundi hujus universali vocabulo nuncupamus) *duo regna* certimur longè ceteris provenisse clariora , ,, *Assyriorum* primum, deinde *Romanorum*, ut ,, temporibus, ita locis inter se ordinata atque distincta . Nam quomodo illud prius, ,, hoc posterius, eo modo illud in Oriente, ,, hoc in Occidente surrexit: denique in illius sine hujus initium confestim fuit . Regna cetera, ceterosque reges velut *appendices* istorum dixerim . ,, Licet igitur varia fuerit magnorum imperiorum etiam in oriente vicissitudo atque successio, inter *Assyrios*, *Medos*, *Chaldæos*, *Persas*, atque *Macedonas*, quia tamen quasi idem hic semper fuit præterlabentium aquarum alveus, qui, mutatis aquis, non ideò nomen mutare consuevit, ideò generali *Assyriorum* nomine regna isthæc omnia comprehendi posse censuit

Danes, Gen. Temp. Notio. D Au-

Augustinus. Prævaluit interim ex libri *Danielis* Capite secundo ac septimo, *Quaternus* veterum *Monarchiarum* numerus, *Chaldaeorum*, *Persarum*, *Græcorum*, ac *Romanorum*, tamen sciam non deesse hodie eruditos, qui neque in septimo, neque in secundo præfati libri capite existiment quidquam esse quod ad *Romanorum* imperium referri debeat. Juvabit equidem audire quid de hac re habeat sæculi quinti scriptor elegantissimus * *Severus Sulpitius*, ubi agit de *somnio Nabuchodonosoris*, quod *Daniel* interpretatus est. „ Viderat, inquit, Rex per soporem imaginem capite aureo, pectore brachiisque argenteis, ventre & femoribus æneis, cruribus ferreis, quæ in pedes partim ferreos, partim fictiles definebat. Sed ferrum atque testa interconfusum coire non poterat. Ad extremum, imaginem lapis sine manibus abscissus proterebat: redactaque omnia in pulverem, vento ablata. Igitur secundum *Prophetæ* interpretationem, imago visa, figuram mundi gerit. *Caput aureum*, *Chaldaeorum* imperium est: siquidem id primum & opulentissimum fuisse accepimus. *Pectus & Brachia argentea* secundum regnum annuntiant; *CYRUS* enim, victis *Chaldæis* atque *Medis*, imperium ad *Persas* contulit. In *ventre aereo* *Tertium* regnum portendi pronuntiatur; idque impletum videmus. Siquidem *ALEXANDER* ereptum *Persis* imperium, *Macedoniæ* vindicavit. *Crura ferrea*, imperium quartum, idque *Romanum* intelligitur, præ omnibus antè regnis validissimum. *Pedes verò partim ferrei, partim fictiles, dividendum* esse *Romanum* regnum, ita ut numquam inter se coeat, præfigurant: quod æquè

* im-

* *Hist. sac.*
l. 2.*Dan.* 2.

„ * impletum est: siquidem jam non ab uno
 „ Imperatore, sed etiam à pluribus semper-
 „ que inter se armis, aut studiis dissentien-
 „ tibus, res Romana administratur In
 „ lapide verò sine manibus abscisso, qui au-
 „ rum, argentum & ferrum testamque com-
 „ minuit, Christi figuram esse. Is enim non
 „ conditione humana editus (si quidem non
 „ ex voluntate viri, sed ex Deo natus est)
 „ mundum istum, in quo sunt regna terrarum,
 „ in nihilum rediget, regnumque aliud
 „ incorruptum atque * perpetuum, id est,
 „ futurum sæculum, quod Sanctis paratum
 „ est, confirmabit.

* Sed po
 Severi iē.
 po a multo
 illustrius,
 quando in
 varias par-
 tes, velut
 quosdam
 digitos, per
 incurfiones
 Barbaro-
 rum, disse-
 ctum fuit.
 * Quod
 destructa
 Idolola-
 tria, jam
 inde per
 Fidem &
 Charitatē
 in cordibus
 fidelium
 inchoatū
 est.

Adjungamus Hieronymum, qui lib. 1. in
 Dan. sic scribit; „ Caput, inquit, aureum tu
 „ es Rex, per quod ostenditur primum regnum
 „ Babylonium auro preciosissimo comparatum.
 „ Et post te consurget regnum aliud minus te &c.
 „ Medorum videlicet atque Persarum, quod
 „ argenti habet similitudinem minus priore,
 „ & majus sequente. Et regnum tertium aliud
 „ æneum, quod imperabit universæ terræ, Ale-
 „ xandrum significat & regnum Macedonum,
 „ successorumque Alexandri; quod rectè
 „ æneum dicitur. Inter omnia enim metalla
 „ æs vocalius est & tinnit clariùs, & sonitus
 „ ejus longè lateque diffunditur: ut non so-
 „ lum famam & potentiam regni, sed & elo-
 „ quentiam græci sermonis ostenderet. Et re-
 „ gnum quartum erit veluti ferreum &c. Regnum
 „ autem quartum, quod perspicuè pertinet
 „ ad Romanos, ferrum est, quod comminuit
 „ & domat omnia: sed pedes ejus & digiti
 „ ex parte ferrei, & ex parte sunt fictiles,
 „ quod hoc tempore manifestissimè compro-
 „ batur. Sicut enim in principio nihil Ro-
 „ mano imperio fortius & durius fuit, ita

D 2

„ in

„ in fine rerum nihil imbecillius: quando
 „ & in bellis civilibus, & adversum diver-
 „ sas nationes, aliarum gentium barbara-
 „ rum indigemus auxilio. In fine autem ho-
 „ rum omnium regnorum, auri, argenti,
 „ æris & ferri, abscissus est lapis, Dominus
 „ atque Salvator, *sine manibus*, id est, absque
 „ coitu & humano semine, de utero virgi-
 „ nali, & contritis omnibus regnis factus est
 „ *Mons Magnus*, & implevit universam terram.

Cap. 7.

Res eadem per visionem ipsi *Danieli*, sed
 sub alia figura, quatuor videlicet Bestiarum
 de mari ascendentium, exhibita fuit. Prima
 quasi *Leona*, quæ alas habet *Aquilæ*, com-
 muni interpretatione regnum *Babylonium* de-
 signabat. Secunda similis *urso*, cui terni in
 ore erant dentium ordines, Regnum *Persa-
rum* figurabat. Tertia, quasi *Pardus*, qua-
 ternis alis totidemque capitibus instructa,
Alexandri Græcorumque imperium præferbat,
Bestia Quarta terribilis atque mirabilis & for-
 tis nimis: dentes *ferreos* habens magnos com-
 dens atque *comminuens*, & reliqua pedibus
 suis *conculcans*; *dissimilis* autem cæteris be-
 stiis quas *Daniel* antè conspexerat, hæc, in-
 quit *Bened. Pererius*, „ ut omnes interpretan-
 „ tur, & res ipsa loquitur, imaginem & fi-
 „ militudinem referebat *Imperii Romani*, „ id
 quod deinceps singillatim latiusque persequi-
 tur. Scio quosdam hodie & in statuæ *Nabu-
chodonosori*, & in quartæ bestię *Danieli-
cæ* explicatione, *Porphyrium* sequi potiùs
 quàm *Hieronimum*, Regnumque *Macedonum*,
 post *Alexandri* mortem variè divisum, quar-
 to loco utrobique intelligere. At cum ea
 controversia non multùm faciat ad rem no-
 stram, qui imperiorum vicissitudines & suc-
 cessiones, juxta ordinem temporis, pro sa-
 cra-

erarum præsertim literarum intelligentia, breviter enarrare decrevimus, licebit nobis communem veterum opinionem sequi, quæ & fortassis verior est, & certè proposito nostro congruentior. A rebus ergo Chaldæorum, ad quas Assyrias Medasque reducimus, sumemus exordium.

§. VII.

IMPERIUM ASSYRIORUM, MEDORUM ET
BABYLONIORUM.

Fatentur omnes, antiquitates Assyrio-Medo-Babylonicas plenas esse obscuritatis atque caliginis. Non tantùm in duratione temporis, sed & in successionis ordine, & personarum designatione mira varietas est. Reges, quorum in Scripturis mentio est, ægrè admodum cum historia profana rediguntur in concordiam. Quisquis eam rem penitiùs inspicit, invenit quod in aliorum methodis reprehendat, & se novi aliquid adferre posse existimat, sed quod posteriorum iterum palato neutiquam satisfacit. Solertiam eorum, qui eam tentant hodiè, vel olim tentavere concordiam, minimè aspernamur, modò sacris litteris, quæ utique extra omnem falsi suspensionem positæ sunt, ea deferatur veneratio, ut profanis omnibus in immensum præferantur, ita ut hos errasse non dubitemus, si cum Scripturis conciliari nullo modo posse videantur. Nobis neque otii satis, neque scientiæ est, ut in hac re novi aliquid proferamus. Sufficiet exhibere quid alii nobis doctiores, post diligentem diuturnamque inquisitionem, statuendum esse judicaverint.

* m. 1706. *Paulus Pezronius* scriptor * recentis memoriae, qui tempus quod Christum antecessit, longiùs, quàm fieri vulgò soleat, extendendum putavit. * *Chaldaeorum* sive *Babyloniorum* Imperio longissimam quam potuit durationem attribuit. Initium ejus refert ad dispersionem gentium sub *Nemrode* filio *Chus*, annumque mundi 2787. ante Christum autem 3085. 531. post Diluvium.

* Numerat, uti alibi dictum est, ab orbe condito ad *Aram* vulg. ann. 5872.

Ponit eodem tempore conditam ab *Assur* filio *Sen NINIVEM* Metropolim *Assyriorum*, à quo post multas generationes ortus sit *Belus* primus eorundem Monarcha. Post annos 300. * constituit septem Reges *Chaldaeos* *Babylone* regnantes per annos 225. quorum primus *Evechous*.

* Ab anno ante Chr. 2806.

Deinceps sex alios *Arabes*, per annos * 215. quorum primus fuerit *Mardocentes*, aliter dictus *Merodach*. Horum durante imperio natum ponit * *Abrahamum*, postque annos 89. à natiuitate *Abrahami*, *Belum* regem *Ninives*, victo *Nabonado*, *Arabum* illorum regum ultimo, captaque *Babylone*, inchoasse * ait

* Anno ante Chr. 2435.

* Anno ante Chr. 2546.

MONARCHIAM ASSYRIORUM, quæ sub *XLI.* Regibus duraverit annis 1460.

Post *Belum* (qui in Deorum numerum ab *Ethnicis* relatus fuit) regnavit *Ninus*, dein *Semiramis* *Nini* vidua, à rebus gestis apud *Græcos* celeberrima, postea *Ninyas* priorum filius, exinde *XXXVII.* reges inglorii usque ad *Sardanapalum* eorum ultimum, quo sublato, *Arbaces* *Assyriorum* Imperium ad *MEDOS* transtulit anno ante Chr. 886.

Medorum regnum durasse ait annis 350. usque ad *Cyrum* primum *Persarum* regem.

At interea post annos *XXIV.*, annoque ante Christum 862. *Ninus Junior* *NOVUM ASSYRIORUM REGNUM* fundat in urbe *Ninive*,

nive, pro veteri per *Medos* paulo ante destructo, duraturum annis circiter 237. donec per *Cyaxarem* Medorum regem dissipetur. Hujus successores statuit *Saochoram* ac dein *Tilgamum* seu *Tilgar*, notos apud * *Æ-*

* Lib. 12.
Animal.
Cap. 21.

lianum. Alios deinde, quos scripturæ commemorant *Phul*, *Teglatphalasar*, *SALMANASAR*, qui regnum Israel destruxit decemque tribus in captivitatem abduxit. *SENNACHERIB*, ex cujus exercitu, tempore *Ezechia* Regis Juda, 185000. virorum, una nocte, Angelo cædente perierunt; ipse Ninivem reversus à filiis interemptus est. Sequitur *Affaraddon* Sennacheribi tertius filius, à cujus copiis Hierosolyma capta & Rex *Manasses* Babylonem abvectus est, brevi tamen post tempore rediturus.

Dum hæc agebantur in *Assyriis*, NOVUM BABYLONIS REGNUM exsurrexerat per *NABONASSARUM*, qui anno ante Chr. 747. *Chaldæos Medis* tributarios, horum jugum excutere docuit, quo tempore *Ariæus* Medorum rex bellum *Cadusiis* inferebat, & post 1599. annos, quibus caruerant Regibus, potestatem nomenque Regium suæ genti revindicavit duraturum annis 67. Novemejus, in *Ptolomæi* canone, recensentur successores, usque ad *Affar-Addonem* Assyriorum regem, qui *Babylonium* regnum suo imperio adjecit, anno ante Chr. 680. Quintus à *Nabonassaro* *Mardocempadus* dictus, idem esse putatur qui apud *Isaiam* *Merodach-Baladan* nuncupatus est.

Affar-Addoni Assyriorum simul ac *Babyloniorum* Monarchæ succedit *Saosdochinus*, quem eum ipsum putant, qui in libro *Judith* *Nabuchodonosor* nominatur. Postea *Ciniladanus*, quem *Cyaxares* Medorum Rex, adjuncto sibi

Nabopolassar satrapa Chaldaeorum, vicit, & secundo Assyriorum regno finem imposuit anno ante Christum 625.

En novum rursus Regem Babylonium *Nabopolassarum*, cum regnum Chaldaeorum, 55. annis sub Assyriorum potestate fuisset. Regnavit hic, consentiente *Cyaxare*, sub annum XIV. *Iosæ* Regis Juda, regnavitque Babylone 21. annis. Hujus filius *Nabuchodonosor*, ob rerum gestarum magnitudinem victoriarumque multitudinem, cognomento *Magnus* Judæam subjugavit, Judæos in captivitatem Babylonicam abduxit, Hierosolymam Templumque incendit anno ante Chr. 586. ita tamen ut 70. *Anni Captivitatis Babylonicæ* 20. ferè annis antea inchoentur, ab anno nempe ante Christum 605. Regnavit annos 43. Succedit filius *Evilmerodach*. Huic post biennium *Neriglissor* gener Nabuchodonosori, *Neriglissor* post annos IV. filius *Laborosoarchodus* IX. mensibus, quo sublato, regnat *Nabonidus* *Evilmerodachi* filius, qui in Danielis libro *BALTHASSAR* dicitur, annis 17. Atque hic Babyloniæ regnum totiusque hujus primæ Monarchiæ ultimus est, cum à *Nembrode* usque ad hoc tempus fluxissent anni 2548. Sequitur *Cyaxares* Medorum Rex, *Cyri* Persarum Regis avunculus, qui in sacris literis *DARIUS MEDUS* dicitur, quo post biennium mortuo, *CYRUS* totius orientis potitus est, anno ante Chr. 536.

* *Natus erat Agenni in Galilia Patre Julio Cæsare Scaligero Viro doctissimo. M. Lugduni Batav. An. 1609. Et. 69. deserta religione Catholica quæ à Parentibus hauserat. Prodigium sane ingenii & eruditionis, sed & vanitatis atque jactantia, uti observavit Huertius.*

Hanc primæ Monarchiæ dispositionem ex * *Iosepho Scaligero* majori ex parte mutuatum esse *Pezronium*, ex subjecto schemate facile apparebit.

DISPOSITIO JOSEPHI SCALIGERI.

Dynastia Chaldaeorum in Babylonia.

- 1. EVECHOOS, qui Syncello Nemrod est.
Sex successores obscuri.
Anni Dominationis CCXXIV.

Dynastia Arabum in Babylonia.

Sex numero Reges obscuri, nisi quod nomina ab Africano prodita. Anni dominationis 216. Ultimo Rege ex Arabum familia debellato, Belus anno 27. Imperii sui, Assyriorum regnum cum Babylonio conjunxit.

Dynastia Assyrriorum in Oriente.

- 1. BELUS.
- 2. NINUS.
- 3. SEMIRAMIS. Deinceps XXXVI.
obscuri.
- 4. NINYAS ZAMES ...
- 9. ————— Abraham nascitur.
- 21. ————— Moses nascitur.
- 25. ————— Exodus Israelitarum.
- 33. ————— Troja Capta.
- 37. ————— Templ. Salomonis conditum.
- 41. Tonosconcoleros, qui & Graecis SARDANAPALUS. A Belo ad Sardanapali finem annos numerat 1484.

Dynastia Medorum & Babyloniorum.

M E D I B A B Y L O N I E

- 1. ARBACES, Sardanapali victor.
- 2. Mandauces F.
- 3. Solarimus. Initium Olympiadum
- 5. ARTYCAS.
- I. NABONASSAR deficit à Medis.
- D S 5. Ar-

82 *Generalis Temporum Notio.*

5. Arbianes	
6. DEJOCES Herodoti, Arsæos Ctesifæ, 40. ann.	10. Mardokempadus.
7. PHRAORTES Artynes, 22. ann.	11. Jeraedinus.
8. CYAXARES 40. ann.	12. Saosducinus.
	14. Nabopolassar.
	15. NABUCHODONOSOR.
9. ASTYAGES al. Apandas, 40. ann. regnavit.	16. Evilmerodac.
	17. Neriglifforus.
	18. Nabonidus, seu DARIUS MEDUS.

C Y R U S.

Dynastia Assyriorum post Sardanapalum.

M E D I		A S I Y R I I.	
1. Arbaces.		* *	
		Phul.	
		Tegath-phalasar.	
4. Artycas.	Babyl.	Jareb.	
	N A B O N A S-	Sargon.	
	S A R.	Salmanasar.	
5. Phraortes.		Sennacherib.	
		Afarhaddon.	

Dispositionem hanc Scaligerianam partim sequitur, partim refellit *Dion. Petavius*, qui opus Scaligeri de emendatione *Temporum*, in suo de doctrina temporum, emendandum suscepit. Hoc ejus opus consuli poterit ab eruditiss. Cæterum fatetur vis doctissimus totam hanc rem densissimis undique tenebris circumseptam esse, solisque penè niti conjecturis.

Pro-

Probabilis, inquit, conjectura est, post Assyrios; aliquanto spatio defecisse ab Medis Babylonios, ac privatum sibi stauisse regnum ducē Nabonassaro, quod regnum initio tenue, & Assyriis obnoxium, ab Nabopolassaro, ejusque filio Nabuchodonosoro amplificatum est, ut & Medos ipsos, Assyriosque sibi subjiceret. De qua re postea. Sed obscurissima sunt illius Imperii primordia; de quibus nihil præter conjecturam ferè reliquum habet historia. Hactenus Petavius.

Rationar.
temp. p. 1.
l. 2. c. 6.

Iacobus Vsserius * celebris annalium vet. Test. scriptor, priores partim secutus est, partim de suo aliquid addidit, quem hodiè, expresso ejus, vel tacito nomine, recentiores plerique Chronologi sequuntur.

* Religio-
nis Ange-
licane,
Archip.
Arma. ha-
nus m.
1655.
at, 75.

Hæc igitur est primæ Monarchiæ

DISPOSITIO USSERIANA.

Anno mundi

- 1770 NEMROD post Diluuium 114. ante
aram vulg. 2234.
2090. Amraphel, & Abraham.
Codorlahomor.
2242. Euechous, seu Be- Isaac.
lus Babylonius.
2466. Arabes succedunt. Moses.
2682. BELUS Assyrius. Debora.
2737. NINUS. Gedeon.
2789. SEMIRAMIS. Iephthæ Troja capta
2840. NINYAS F.
post multos ob- Samson.
scuros PHUL. 4.
Reg. 15. 19.
SARDANAPALUS F. Achaz Rex Judæ
nascitur.
D 6 ME-

M E D I. A S S Y R I I. B A B Y L O N I I.

ARBACES. *Ninus junior, Baladan seu
seu Teglat-NABONASSAR
phal-asar.*

Ἀυτοπόμοι *Salmanasar, Merodach F.*
DEJOCES. *Sennacherib. seu Mardo-
kempadus.*

ASAR-HADDON jungit
Assyrios & Babylon. ali-
ter Assaridinus.

Phraortes. *Saosduchinus, seu Nabucho-
donosor libri Judith.*

Cyaxares. *Saracus, al. Chiniladanus.*

Astyages, Cyri NABOPOLASSAR,
avus. NABUCHODONOSOR II,
dictus Magnus.

CYAXARES Cy- *Neriglissor.*
ri avunculus, Laborofoarchodus.

seu DARIUS Nabodinus, seu BALTHASSAR

MEDUS, *Cyaxares, Darius Medus.*

C Y R U S.

Ordinem hunc Usserianum sequitur hodie
Augustinus Calmet O. S. Bened. celebris Scri-
pturarum interpres. Ad amissim eum etiam
adoptavit Doctissimus BOSSUETIUS in disserta-
tione de *Historia Universali*. Non abs re
mihi visum est clarissimi viri observationes,
quas subjungit, huc transferre. Necessè est,
inquit, hoc loco, qui ob difficultatem con-
ciliandæ *Historiæ Sacræ*, cum *Profana*, to-
tius *Chronologiæ* intricatissimus est, non-
nihil subsistere. Observaveris, procul dubio,

Serenissime Princeps (Delphinum Gallia-
 suum olim discipulum, alloquitur) quan-
 de *Cyro* institui narrationem admodum diffe-
 rentem esse ab ea, quam tibi *Justinus* exhibuit,
 apud quem nulla mentio secundi *Assyriorum*
Imperii, nulla *Assyriorum* *Babylo-*
niorumque regum illorum, qui in sacris lic-
 teris celeberrimi sunt; narrationem quoque
 meam nullo modo congruere cum serie pri-
 marum *Monarchiarum*, qualem ille adstruit,
 ponens primam finisse in *Sardanapalo*, suc-
 cessisse *Medos*, eosque desisse in *Assyge*
 avo *Cyri*, post hos *Persas* ab *Alexandro* de-
 bellatos.

Justino jungi potest *Diodorus*, una cum
 plerisque aucto.ibus *Græcis* atque *Latinis*,
 quorum monumenta ad nos usque pervene-
 rant, qui omnes aliam viam tenent, ab ea
 quam nos tenendam esse putamus.

Quod ad *Cyrum* attinet, de vita & rebus
 ab eo gestis, inter auctores profanos neuti-
 quam convenit. Nos secuti hac in parte
Hieronymum, *Xenophonti* potius adhiren-
 dum existimavimus, quam *Ctesia* scriptori
 vano & fabuloso, quem interim *Græcorum*
 plerique transcripserunt, uti *Græcos*, *Justi-*
nius & *Latini*; imò *Xenophontem* prætulimus.
 etiam *Herodoto*, magni licet judicii historico.
 Eò me impulit non modò major verisimilitudo
 narrationis *Xenophonticæ*, sed præfer-
 tim quòd accuratiùs congruat *historiæ* sa-
 cræ; quæ vel ob solam antiquitatem, par-
 temque notabilem, quam in *Orientis* nego-
 tiis *Israëlitæ* habuerunt, *græcorum* *historiis*
 omnibus longè præferenda esset, etiamsi non
 constaret (uti nobis certò constat) *divinitus*
inspiratam esse.

Hieron. in
Don.

Quod de tribus prioribus *Monarchiis* græ-
 cæ.

*Plat. in
Tim.*

*Arist. Po-
lit. V. 10.*

ci plerique scripserunt, dubium visum est iis qui inter eos præ ceteris sapientiæ laude floruerunt. *Plato* loquens de sacerdotibus Ægyptiorum generatim ostendit Græcos omnes in magna antiquitatis inscitia vixisse. *Aristoteles*, Assyriacarum rerum historias, ad fabulas relegare solebat.

In causa fuit, quod Græci serò ad scribendum accesserint, magisque delectare volentes curiosos popularium animos quàm solida veritate imbuere, monumenta secuti sint obscura atque confusa, satis habentes concinno ea ordine digerere, de veritate parùm solliciti.

Et certè series ordinaria primarum trium Monarchiarum evidenter fabulosa est. Postquam enim sub *Sardanapalo Assyriorum Imperio* finem imposuere, in scenam proferunt *Medos*, post hos *Persas*, quasi verò Medi in rotam Assyriorum potentiam successissent, Persæque à Medorum ruina dominatum fuissent auspicati.

*Herod. lib.
1, c. 26. 27.*

*Herod. lib.
1. Xenoph.
Cyp. V. VI.
&c.*

Atqui contra certum est, *Arbacem*, qui adversus *Sardanapalum* conjuravit, non occupasse Assyriorum Imperium, sed *Medos* dumtaxat in libertatem vindicasse. *Herodotus*, quem doctiores chronologi hac in parte sequuntur, post annos demum à defectione quinquaginta, primum Medorum regem exhibet *Dejocem*, & aliunde constat ex concordi gravissimi hujus historici & *Xenophontis* testimonio, ut jam de ceteris nihil dicam, eo tempore, quod Medorum Imperio attribuitur, potentissimos fuisse Reges Assyriorum, quos totus formidaret oriens, quorumque, capta *Babylone*, imperium *Cyrus* evertit.

Si itaque plerique Græcorum & qui eos secuti sunt, Latinorum, non meminerunt

re-

regum illorum Babyloniorum; si nullum magno huic Imperio locum dant inter primas Monarchias; si in eorum denique libris nulla ferè mentio sit Regum in sacris literis Historiisque orientalibus celeberrimorum, puta Teglath-phalafari, Salmanafari, Sennacheribi, Nabuchodonosori, aliorumque: id vel ignorantix Græcorum, qui plus operæ dare solebant eloquentiæ quam inquirendæ veritati; vel certè jacturæ, quàm fecimus, exactioris historiæ tribuendum esse videtur.

Promiserat sanè *Herodotus* editurum se historiam peculiarem rerum Assyriacarum, quam certum est non extare, siue hæc temporum injuria perierit, siue defuerit illi tempus eam componendi. Credi autem fas est historicum tam accuratum minimè prætermisurum fuisse secundum illud Assyriorum Imperium, ejusque Reges, cum *Sennacheribum*, in eo quod extat opere suo, velut Assyriorum Arabumque regem memorasse legatur.

Herod. l. I. c. 28. 47.

Lib. 2. c. 91.

Strabo, qui Augusti Cæsaris temporibus vivebat, refert ea quæ *Megasthenes* scriptor antiquus vicinusque temporum Alexandri Maced. de famosis Nabuchodonosori Chaldæorum Regis victoriis conscripserat. Hunc ille exhibet Asia egressum usque ad Europæ fines penetrantem, terroremque armorum suorum in Hispaniam atque ad Columnas Herculis proferentem. *Ælianus* Thilgamum Assyriorum Regem nominavit, qui idem prorsus esse videtur cum eo quem sacra historia Tilgath, seu Teglath nuncupavit. Extat quoque apud *Ptolomeum* Regem Orientis canon siue catalogus, in quo varii recensentur Assyriorum Reges Græcis incogniti, quos non admodum difficile est cum Ss. literarum monumentis redigere in concordiam.

Strab. lib. XV.

Æliano. lib. XII. Hist. animo. c. 21.

Lon-

Longum effet recensere quid de hac re in *Annalibus Syrorum*, quid apud *Berosum*, *Abydenum*, aut *Nicolaum Damascenum* olim legeretur. Horum aliorumque complurium pretiosa nobis fragmenta, ex libris qui suo tempore integri habebantur, *Josephus*, *Eusebius*que servarunt, quorum testimonio non parum firmanur ea, quæ de antiquitatibus orientalibus, rebusque præsertim Assyriis sacre Scripturæ commemorant.

Quod ad *Medorum* Monarchiam attinet, quam plerique exterorum in numero Imperiorum Orientis secundam statuunt, eamque à *Perfarum* Imperio planè sejunctam, certum est perpetuò in Scripturis duo ista regna conjungi, quin & citra harum auctoritatem, ipse rerum gestarum ordo satis persuadet ita esse sentiendum.

Medorum ante *Cyrum*, etsi non exigua esset potentia, majori tamen *Babyloniorum* Regum splendore, tota penè obscurabatur. Postquam autem *Cyrus* conjunctis *Medorum* & *Perfarum* viribus *Babylonios* subjugavit, & legitima deinceps successione, uti ex *Xenophonte* docuimus, totius Orientis principatum obtinuit, Imperium, quod fundaverat, ab utraque natione nominari oportuit: ita ut res eadem sit *Medorum Perfarumque* Imperium, tamen si *Cyri* bellicosa virtus splendorque nominis id effecerint, ut nomen *Perficum* prævaleret.

Non est etiam absimile vero, ante bellum *Babylonicum*, Reges *Medorum* græcis clariùs innotuisse, quòd versus græcorum colonias dominatum suum in minorem *Asiam* longius extendissent, quo facillè fieri potuit, ut eos ferè solos ex Orientis Regibus cognoscentes, majoris *Asiæ* Imperium eisdem

attribuerunt. Ita Reges Ninivici, Regesque Babylonii, tametsi potentiores, sed græcis multo magis incogniti, in græcorum quæ extant historiis, quasi oblivioni traditi sunt, totumque quod à Sardanapalo ad Cyrum usque tempus effluxit, Medis adscriptum fuit.

Non erit igitur deinceps tantoperè laborandum, ad conciliandam hac in re historiam Sacram cum Profana. Etenim quod ad primum Assyriorum Regnum attinet, hujus non nisi valdè obiter sacræ literæ meminerunt, neque Ninum fundatorem ejus memorant, neque ullum ex successoribus ejus, si solam *Phul* excipias, propterea quòd hujus gentis historia nihil ferè commune habeat cum rebus gestis populi Dei. *Secundos* porrò Assyrios Græci aut penitus ignorarunt, aut quia obscure admodum cognoverunt, à *primis* minimè distinxerunt.

Cùm ergo objectabuntur nobis auctores illi Græci, qui tres priores Monarchias pro suo libitu disponentes, Medorum Imperium *veteri* Assyriorum ita substituunt, ut *novi* nullam faciant mentionem, quod tamen sacræ literæ perhibent tam ingentis fuisse potentia, respondisse suffecerit hanc illos historiae partem ignorasse, nec eos minùs accuratissimis suis gentis historicis, quàm Scripturis divinis hac in re esse contrarios.

Et, quod omnem difficultatem semel arripuit, auctores sacri, temporibus, locisque viciniores regnis Orientalibus, scribentes insuper res gestas populi Hebræi, cui cum iisdem Imperiis multo major fuit rerum negotiorumque communicatio, etsi alia nulla re præstarent, meritò tamen silentium imponerent Græcis omnibus, & qui hos secuti sunt, Latinis.

Si

Si quis interim vulgarem veterum Imperiorum ordinem præfractiùs tueri voluerit, ideoque ut Medis suus flet ordo, eis tantisper subjiciendos putet Babylonios, post centum tamen, aut circiter, annos, defectione à Medis, in libertatem afferendos, sua utcumque servari poterit sacris literis auctoritas, sed cum Profanis Historiis difficilior erit conciliatio, quibus utique magis favent Scripturæ, dum ubique Medorum Persarumque regna conjungunt.

Addit post hæc *Bossuetius* alium obscuritatis fontem in antiquitatibus Babylonis & Medo-Persicis, ejusdem nempe nominis diversissimam apud varias nationes pronuntiationem, præterquam quòd eidem etiam Regi complura sæpè nomina & cognomina, diversissimæ significationis & soni, fuerint attributa, quæ proinde aliter atque aliter à diversis scriptoribus efferuntur. Exempla quæ addfert, apud ipsum videri possunt, quorum nonnulla ejusmodi sunt ut in iis, aliorum judicio, non attigerit veritatem.

* Cap. 33.
34. 35.

Qui de his rebus plura desiderat, is præter authores alios innumeros, adire poterit* *Chronicon sacrum Jacobi Tirini*, quod erudito ejus commentario in scripturam præmittitur, quodque doctis passim omnibus in pretio est. Tabulas etiam Chronologicas Sacras Vet. & Novi Test. auctore *Tournemino* S. J. scriptore hoc tempore notissimo, quas in secundo tomo novæ editionis *Menchiani* commentarii reperiet. Deinceps consulere poterit *Antiquitates Babylonicas & Medo-Persicas*, in *Prodromo Danielico* *Joannis Gerhardi Kerckherderii*, *Historiographi Cæsarei*, ubi eruditas conjecturas lector inveniet.

Ue

Ut ad rem nostram redeamus, in qua juxta veteres Monarchias tempora dividenda suscepimus, fatemur de prima nihil certi statui posse. *Pezronius*, uti patet ex iis quæ ex ipso supra disseruimus, annos ei attribuit 2548. nempe à Nemrode, usque ad victum Balassarum sub Dario Medo; atque adeo usque ad initium monarchiæ Cyri annos 2550. à *Belo* autem rege Ninives, & fundatore Monarchiæ Assyriorum, usque ad idem Cyri initium, annos, ejus supputatio continet, 1808. Minor longè est numerus, quem cum *Usserio* recentiores plerique qui Hebræa sectantur, hodiè exhibent à Nemrode usque ad *Cyri* Monarchiam annos numerant 1698. à *Belo* autem Assyrio usque ad eandem *Cyri* Monarchiam, annumque ante Chr. 538. annos dumtaxat 786.

§. VIII.

IMPERIUM PERSARUM

Persarum Imperium Græcis & Latinis longè notius fuit quàm Assyriorum. In hujus comparatione brevi tempore substitit. Ex communi hodie sententia duravit annis 207. à *Cyri* Monarchia, annoque ante Chr. 538. usque ad debellatum ab *Alexandro Magno Darium Codomanum*, decimum tertium ultimumque Regem Persarum, id quod anno 331. ante Chr. factum est.

Tota horum Regum successio, unà cum præcipuis eventibus, sic breviter digeri potest.

*Ann ante
Æram vulg.*

1. **CYRUS** anno vigesimo regni sui Persici, totius penè Orientis regno positus, 538. Judæos in libertatem restituit, jubetque reverti in Patriam duce *Zorobabele*. Novem annis, novi hujus vastissimique Imperii habenas prudentissimè moderatus est. Ast nimio dilatandæ dominationis studio flagrans, à *Tomyri* Scytharum Regina victus & obruncatus fuisse traditur, etsi ex *Luciano* alii eum aliter censeant finisse.

2. **CAMBYSES** F. post Patris mortem 529. regnat in Asia VII. annis. Hic anno quinto regni sui, *Ægypti* accessione, Persarum auxit Imperium.

ÆGYPTII, gens antiquissima, suis hactenus regibus, suoque jure usi fuerant; tamen aliqui existiment, à *Nabuchodonosoro Magno* aliquanto antè fuisse subjugatos, deinceps jugum Chaldaicum excussisse, ad quod à *Cambyse* fuerint revocati. Mansit *Ægyptus* Persis subdita annis 112. usque ad annum undecimum *Darii Nubi*, quo per *Amyrtæum Saitam* ab eorum dominatione subducta est, sed post annos 63. sub *Artaxerxe Ocho* in eorundem iterum redacta est potestatem, victo *Nactanebo* II. anno ante Chr. 350. suisque impositus est Imperio *Ægyptiorum*, quod per XXIX. Dynastias, partim collaterales, partim successivas, à *Mene* usque ad id tempus durasse ait *Pezronius* annis 2619. Alii ei tribuunt annos universim 1865. Alii denique plerasque illas dynastias fabulosas putant.

Huic

Huic *Cambyfi* edictum tribuit* *Josephus*, quo *Judæi* prohibiti fuerint instaurare Templum Hierosolymitanum, regem ad hoc instigantibus & sollicitantibus Samaritanis, aliisque vicinis nationibus.

* *Antiq.*
II. c. 3.

3. MAGI, & præcipuè *Pseudo-Smerdi* 522. sive, ut alii vocant, *Pseudo-Danaoxares*, post mortem *Cambyfis* regnant 7. mensibus.

4. Magorum fraude detecta, *DARIUS*, 511. *Hystaspis* filius, unus è septem conjuratis, à quibus magus occisus est, equi hinc rex electus, primùm adversus *Babylonios*, qui Magorum interregni occasione rebellaverant, dein in *Scythas*, mox contra *Jonios* proficiscitur, quibus dum *Athenienses* auxilia mittunt, Bellum inter *Persas* & *Græcos* exoritur, in quo *Milciades Atheniensium* ductor in agro *Marathonio*, haud procul *Athenis*, incredibilem *Persis* cladem intulit.

Darium hunc, *ESTHERÆ Assuerum* esse, communior hodie fert sententia. Sed de hac re, tam apud veteres, quàm recentiores, ingens est opinionum differentia. *Darius* certè in *Judæos* benignus fuit, eo-que regnante Templum restauratum, urgentibus operas *Aggæo* & *Zacharia* Prophetis. Regnavit annos XXXI.

5. *XERXES* patre præ tristitia mortuo, regnare incipit anno 490. regnatque annos XX. Expeditionem in *Græcos* exercitu numerosissimo, etiam mari* ponte constrato & *Atho* monte perfosso, instaurat, non feliciore tamen, quàm pater, successu. Pulsis *Lacedæmoniis*, qui sub *Leonida* servabant *Thermopylas*, *Athenas* ingreditur jam derelictas, jubet-
que

* *Hellef-*
ponto.

que igne absumi: Sed virtute Themistoclis Atheniensis, navali prælio ad SALAMINA superatus, & ad fugam compulsus fuit anno 480.

Paulo post Mardonius dux ejus, cum reliquiis exercitus in Græcia relictus, Pausaniæ Lacedæmoniorum Regis auspiciis, apud Plataeas Bæotiæ, ad internecionem deletur. Eodem die apud Mycalen Joniæ promontorium, ducibus Leotyichide Lacedæmonio, & Xantippo Atheniensi, classis Persica profligatur.

6. ARTAXERXES LONGIMANUS Xerxis filius, interfecto patri succeditur anno 471, regnatque annis (uti Pezronio aliisque videtur) XLVI. Anni regni ejus septimo

**1. Esdr. 7.* ESDRAS diploma obtinet * ad Remp. Judaicam reformandam & cum magna Judæorum multitudine Hierosolymam proficiscitur. Anno autem ejusdem vigesimo restituendæ Hierosolymæ potestatem accipit * *2. Esdr. 2.* Nehemias Regis Pincerna, anno ante Chr. 454. indeque incipiunt LXX. HEBDOMADÆ DANIELIS. Nehemiæ æqualis fuisse videtur MALACHIAS ultimus Prophetarum.

Eodem regnante exarsit in Græcia BELLUM PELOPONNESIACUM, inter Lacedæmonios & Athenienses, quod annis XXVII. varia sorte gestum Atheniensibus tandem planè funestum fuit, quando à *Lysandro* ad * *Ægos potamos* prorsus debellati, & omnibus rebus exuri sunt, muris quoque urbis everfis, & præfectis XXX. viris, qui miseris imperitarent.

* *Locus est in Cherso-neso Thracia.*

Aliquot mensium deinceps interveniunt Reges Persarum.

7. XERXES II. Artaxerxis filius, à fra-

fratre (8) SOGDIANO occisus: quem brevi intervallo (9) OCHUS etiam frater, qui postea DARIUS dictus est, cognomento NOTHUS, & vita & regno spoliavit. Regnavit annos XIX. ab anno 423. Hic fœdus cum Lacedæmoniis iniit ad opprimendos Athenienses, eo tempore quo bellum Peloponnesiacum acerrimè gerebatur.

10. ARTAXERXES à felicitate memorizæ MNEMON dictus, imperavit annis XLIII. 404.

11. Successit ARTAXERXES OCHUS 360. Mnemonis filius, atrox & sævus, qui Phœnices & Ægyptios, ejecto Rege Nestanebo, in ordinem redegit, horumque Imperio, uti supra dictum est, finem imposuit. Regnavit annos XXIII.

12. ARSES sive Arsames Ochi filius, 338. *Ante ÆramChrist.* à Bagoa Eunuchò apud Persas potentissimo, & Ochi patris ejus percussore, suffectus, ab eodem ipse anno tertio regni sui, cum omni prole regia, interfectus fuit.

13. Itaque DARIUS CODOMANUS, ex 336. milite Rex, ejusdem Bagoæ factione succedit, regnatque sex annis. Tribus præliis, 1. ad amnem *Granicum*, non procul Cyzico in Asia minori; 2. ad *Issum* in Ciliciæ faucibus; 3. ad *Arbela* urbem Assyriæ, ab ALEXANDRO MAGNO devictus & Asiæ regno spoliatus est. Atque hic fuit *Occasus Imperii Persici*, quod in statua Nabuchodonosori, in pectore & brachiis *Argenteis* figurabatur, in visione autem Danielis, *Vrso*, cui terni essent dentium ordines, simile fore prænuntiabatur. 333. 331.

Cap. 72.

Se-

Secunda hæc bestia citò evanuit: nempe Persarum Reges nimio dilatandi Imperii studio occupati, successuque destituti, in iis præsertim bellis, quæ adversus *Græcos*, viros tunc fortissimos, susceperunt, regni vires & potentiam exhaurerunt, ac sensim pessumdederunt: cùmque postremis eorum temporibus, sub *Philippo* Rege & *Alexandro* filio ejus, vehementer invalesceret *Macedonia*, Persæ, qui gliscenti potentia totis viribus opponere se debuerant, nimia sui fiducia aliorumque contemptu id neglexerant, & perierunt.

§. I X.

RES JUDÆORUM POST CAPTIVITATEM BABYLONICAM.

RES *Judæorum* à Captivitate Babylonica ita tribus posterioribus Monarchiis immixtæ ac intertextæ sunt, ut in harum serie de illis sæpenumero mentio facienda recurrat, eo magis quòd ad elucidandam historiam tum Sacram tum Ecclesiasticam, & utriusque gustum aliquem propinandum, hæc à nobis succincta temporum tractatio præcipuè suscepta sit. Operæ pretium igitur visum est, ut ex *Josepho* aliisque authoribus classicis, unâ hîc, succinctaque serie, & quasi conglobatim insereremus, quæ *Judæorum* fors fuerit sub tribus hisce Monarchiis: id quod suis deinceps locis, ordine temporis paulo enucleatius deponetur.

Anni ante Æram
vulgar. Christ.

538. Judæi itaque è Babylonia reducti, inter multas vicinarum gentium infestationes, Hierosoly-

rosolyma Templumque instaurarunt. Nullos aliquamdiu Reges habuere, sed PERSIS Tributarii, suis tamen legibus utebantur, Suprema aliqua in suos præditi potestate.

Cùm ALEXANDER Macedo Asiam Persis eriperet, Jaddus Pontifex cum Sacerdotibus & Urbana multitudinè obviam ei processerunt, benigneque ab eo habiti, & in fidem accepti sunt.

332.

Post hujus mortem, Regibus Ægypti primum, dein Syriæ tributa pendentes, multas insuper ab utrisque, de Cœlesyriæ possessione inter se contendentibus, vexationes & oppressiones passi sunt. At à nullo durius habiti, quàm ab Antiocho Epiphane, qui ut Judæos ab avita religione ad gentilium sacra traduceret, Jovis Olympii simulacrum templo invexit, acerbissimeque in miseros sævit, sed tandem * inutiliter pœnitens, horrendo interitu sævitix suæ pœnas dedit.

324.

* Mach.
6. & lib 2.
c. 9.

168.

Excusso intereà Macedonico jugo, ASMONEIS ducibus, in libertatem sese vindicare cœperunt, qua in re paulo post, * Romanorum Lacedæmoniorumque societate firmati sunt. Mortuo MATHATHIA, qui primus in desertum secesserat, filii ejus JUDAS, JONATHAS & SIMON consequenti ordine populi ducatum gerentes, non semel cum exigua manu formidabiles hostium copias, Deo protegente, fugarunt. Jonathan & Simon, unà cum principatu gessere etiam Pontificatum, quo & Judam triennio ante mortem functum fuisse scribit Josephus.

* 1. Mach.
capp. 8. 12.
14.

135.

Ad Simonis posteros uterque transit. JOANNES HYRCANUS ejus filius, Templi Samaritanici, quod in monte Garizim constructum fuerat, e versor, patrias Dei leges, avitamque religionem propugnare perrexit. Hujus Danes, Gen. Temp. Notio. E filius

107. filius ARISTOBULUS Regium nomen & diadema primus assumpsit, sed exiguo tempore tenuit.
106. Successit frater ejus ALEXANDER JANNEUS, annisque XXVII. præfuit. Eo defuncto ALEXANDRA uxore ejus, quæ & Salina dicta fuisse reperitur, IX. annis regnum tenuit, Sacerdotio in filium HYRCANUM collato, cui cum matre defuncta, ARISTOBULUS minor natu frater, & Regnum & Sacerdotium eripuisset,
79. Pompejus, qui Mithridate victo, victricia per Orientem arma circumferebat, causa cognita, controversiam diremit, & Aristobulo catenis victo Romamque misso, Hyrcanum ea lege regnare permisit, ut in fide & clientela Pop. Romani maneret.
63. Antipater Idumæus, homo pecuniosus & novarum rerum cupidus, in illa fratrum dissensione Hyrcano adhæsit. Dein Judææ Procurator à Julio Cesare constitutus, HERODEM filium Galilææ præfecit annos natum
47. 25. Exinde Parthis ab ANTIGONO Aristobuli filio mille talentorum pactione in Judæam excitis, Hyrcanus in eorum manus incidit, auribusque mutilatus, & abductus est: Herodes ad Antonium, à quo paulo ante tetrarchiam unâ cum Phasaelo fratre obtinuerat, Romam profugit, ubi præter spem Rex Judæorum à Senatu appellatus est. Antigonus, qui tribus interim annis totidemque mensibus in Judæa regnaverat, expugnatis tandem ab Herode, Romanorum ope, Hierosolymis, captus, & Antiochiæ, jussu Antonii securi percussus fuit. Ita ad Herodem religione quidem Judæam, sed natione Idumæum, atque ad Alienigenam, sceptrum à Juda translatum est, quo etiam factum est, ut eo regnante Messias nasceretur.

Cum

Cum ad Imperium pervenisset Augustus, regnum Herodi & confirmavit & auxit. Quam autem hic superbè & crudeliter eo usus fuerit, inde conjice, quod non modo Hyrcanum Mariannes conjugis suæ avum, ejusdemque fratrem Aristobulum, quem antè Pontificem fecerat, sed & ipsam dein Mariannem, duosque quos ex ea susceperat filios Alexandrum & Aristobulum, præclaræ indolis adolescentes, occiderit, atque ita totum Asmonæorum genus sustulerit; quod ubi expendere, idoneum utique judicabis, qui, Christum ad necem quærens, innumerabilem Infantium sanguine, ambitioni suæ crudelitati que litaret. Quamquam præter mentem, quibus nocere visus est, plurimum profuit, cum Innocentes hæcæ victimas, ceu Martyrum primitias, cœlo transcripsit. Ceterum non diu dilata vindicta est, si quidem intra ejusdem anni spatium horrendo fœdissimoque morbo extinctus est.

Anni A-
ra Christ.

1.

Hujus filiis, qui crudelitati ejus superstites fuere, paternum regnum dispersit Augustus Cæsar, ita quidem ut PHILIPPUM Bataonæ, Trachonitidi, & Auranitidi; Herodem ANTIPAM Galileæ & Perææ Tetrarcham daret: majorem autem natu ARCHELAUM præficeret Judææ & Samariæ Ethnarcham, quem post IX. annos crudelitatis accusatum, Viennam in Gallias deportandum curavit, Judæa in Provinciam redacta, quæ ex illo tempore multis deinceps annis per Procuratores, nomine Romanorum, administrata fuit, cujusmodi Pontius Pilatus fuit, sub quo JESUS CHRISTUS mundi redemptor passus est. Is mortuo Tiberio Romam reversus, Viennam Galliæ exulatum missus est, ubi paulo post, sub annum Christi 41. iniquitatis & ignaviæ suæ vindex; sibi ipsi manus intulit.

10.

33.

E 2

In-

Interea *Herodes Antipas* Tetrarchiam, quam acceperat, regens, ob *Herodiadem* uxorem *Philippi* fratris sui, quam abduxerat, à *JOANNE BAPTISTA* Messiaë præcurfore correptus, eundem in arce *Macherinte* captivum decollari jussit. Christum quoque servatorem tempore passionis ejus, ut factum aspernatus est, remisitque ad *Pilatum*. Tandem à *Cajo Cæsare* in exilium missus primum *Lugdunum Galliaë*; mox etiam, ut à patria longiùs abesset, in *Hispaniam* relegatus est.

Tertius est *Herodes*, proprio nomine *AGRIPPA* dictus, *Herodis senioris* ex *Aristobulo* nepos, de quo in * *Actis Apostolorum* mentio fit. Hic à *Cajo Cæsare* Rex *Tetrarchiaë Philippi & Lysaniaë* appellatus, dein à *Claudio Imp.* ceteris avi sui *Herodis* possessionibus auctus fuit, desinitque tantisper *Judæa*, *Romanorum* esse provincia. *Jacobum* fratrem *Joannis* occidit gladio. Videns autem quia placeret *Judæis*, apposuit ut apprehenderet & *Petrum*; volens post *Pascha* producere eum populo. Sed misit Dominus Angelum suum, & eripuit eum de manu *Herodis*, & de omni expectatione plebis *Judæorum*. Tandem *Agrippa* immensæ superbiaë ac divinitatis affectatæ justissimas pœnas dedit, quando percussit eum Angelus Domini, & consumptus à vermicibus, expiravit.

Agrippa minor, prioris filius, in paterno regno non successit, sed regulus factus est *Chalcidenaë* in *Syria*, quæ postmodum à *Claudio Cæsare* cum *Philippi Tetrarchia* & *Abilina* permutata fuit.

Judæa igitur, *Agrippa* seniore, divina, uti dictum est, vindicta sublato, *Romanorum* rursus Provincia facta est, ab iisque Pro-

cura

curatores accepit, è quorum numero fuere
Felix & Porcius Festus, apud quos *Paulus* cap-
tivus, pro se & Christiana Fide causam di-
xisse * legitur, præsentibus etiam, cum cor-
am *Festo* loqueretur, *Agrippa* juniore ejus-
que conjuge *Berenice*. Tandem procurante
Judæam *Gessio Floro* exortum est BELLUM JU-
DAICUM, quo *Vespasianus* Galilæam & Judæam
perdomuit: *Titus* Hierosolynam cepit, incendit,
delevit; uterque de Judæis triumphavit.

* Act. cap. 24. 25. & 26.
66.

70.

Quis fuerit infauftæ nationis exitus, post-
quam, negato damnatoque Messia, desit
esse populus Dei, ex *Flavio Josepho* Historico
Judæo, qui excidio interfuit, & aliunde no-
tum est. Elapsis à Christi morte annis 37.
(quod tempus partim saluti electorum, par-
tim pœnitentiæ perfidorum concessum fue-
rat) ejusdem prædictio impleta est. Urbs
ingrata, Deo hominibusque rebellis, &
quod omnium caput est, filii Dei Messia
sibi promissi interfecitrix, malis nunquam
antè auditis oppressa & funditus tandem ex-
cisa est. Durante obsidione horrenda fames
inclusos mœnibus in eam rabiem impulit, ut
humanis vescerentur carnibus, ac natorum
etiam corpora matres absumerent. Pestis
intrà sævit, & feralia adversùs invicem odia
templum ipsum abominationibus, & huma-
no sanguine repleverunt. Plusquam unde-
cies centena hominum millia, quorum plu-
rimi pro festo Paschæ celebrando in urbem
aliunde convenerant, una illa obsidione per-
ierunt. Reliqui, capta urbe atque succen-
sa, ad 97. millia in captivitatem abducti,
aut pro mancipiis divenditi, & quaquaver-
sùm dispersi sunt.

Joseph. lib. 7. de excid.

At nondum quievit turbidum hominum
genus. In Cyrenaica, Ægypto & Cypro
E 3 sub

116.

sub TRAJANO primùm tumultuati sunt, quos ille cladibus aliquot attrivit, sed superbæ gentis spiritus omnino non repressit. ADRIANI Imp. temporibus vehementiùs consurrexerunt, instigati maximè à quodam BAR-COCHEBA, id est, *Stella filio*, qui Judæorum se liberatorem, promissumque Messiam venditabat. Huic ingenti numero Judæi adhæserunt, qui post multa prælia, tandem per Julium Severum, quem è Britanniiis Adrianus acciverat, paulatim oppressi & internecione delati sunt. Narrat Dio cæsa eo bello quingenta octoginta Judæorum millia; præter innumerabilem multitudinem, quam fames, morbus, aut incendium absumpsit, adeò ut Palestina penè ad solitudinem redacta sit. Ut autem plenius impleretur quod Salvator prædixerat, non remansurum in rebelli & ingrata civitate *Lapidem super Lapidem*, rudera quoque Hierosolymæ, quam instaurare cœperant Judæi, funditus dejicienda, novumque ibi oppidum constituendum curavit *Adrianus*, quod de suo nomine *Æliam* nuncupavit, & ex illo tempore sub pœna mortis veritum fuit ne Hierosolymam Judæi adirent; nisi quòd uno quorundam annis die lugendi gratia adire concessum fuisse referatur. Ita gens infelix, juxta Prophetarum oracula, quæ ad sui convictionem circumferre non desinit, in sua tot jam sæculis cæcitate & perfidia obstinata voluntate persistens, toto orbe vagatur, sine Rege, sine Principe, sine Templo, sine Altari, sine Sacrificio, in fine tamen sæculi ad Christum convertenda.

Greg. Naz.

Oratio 12.

Aristo Pel-

laus apud

Euseb. Hi-

stor. Eccl.

IV. 6.

Vide Dan.

9. 26. Osea

3. 4.

§. X.

IMPERIUM ALEXANDRI ET
REGNUM GRÆCORUM.

Non erit, credo, importunum, si brevissimè aliquid hoc loco præmittatur de *Rebus Græcorum*, quæ Alexandri tempora præcesserunt. In Græcia celebre præ ceteris nomen adepti sunt, *Athenienses*, *Lacedæmonii*, *Thebani* atque *Macedones*.

ATHENIENSES ingenio primùm, & eloquentia, morumque urbanitate famam inclytam consecuti sunt. Mox etiam fortitudine bellica, quæ cum alibi, tum præcipuè adversus Persas enituit, usque adè ut & de Imperio dilatando cogitantes, insulas maris Ægæi, & maritimas Joniæ civitates magna ex parte occupaverint. Ita sensim instantur successibus, & insolescunt. Odium invidiamque incurrunt vicinorum. Exoritur *Bellum Peloponnesiacum*. Prævalent *Lacedæmonii*. Athenas capiunt, diripiunt, & XXX. eistyrannos imponunt. Recuperarunt quidem ope *Thrasyluli*, Athenienses libertatem: at numquam pristinum decus, gloriam aut vires. Quin & hæ postmodum vehementer accisæ sunt, quando adversus Philippum Macedonia Regem, crescentemque in dies potentiam ejus, instigante & perorante *Demosthene*, sese erigere voluerunt. Satius fuisset Atheniensibus, si suis contenti angustiis, exiguum quem habebant numerum incolarum, intra urbem suam retinere, quàm ad exteros, Imperii fines propagare maluissent.

Sparta sive **LACEDEMON**, Atheniensium

E 4

Emu-

æmula, severitate disciplinæ & Lycurgi legibus celeberrima, & ipsa, cum aliis, quam par erat, elevare se voluit, cecidit, à *Conone* Atheniensium, atque ab *Epaminonda* Thebanorum Duce profligati, ægrè deinceps *Lacedæmonii* civitatem suam tueri potuerunt.

THEBANI, postquam Duce *Epaminonda* domuissent *Lacedæmoniorum* superbiam, ipsi quoque ab *Alexandro* Macedone, non modò domiti, sed funditus eversi sunt.

MACEDONES, qui ab initio viles, ceterisque ferè Græcis erant contemptui, sub *Philippo* Rege, instructisque ab eo *Phalangibus*, cristas erexerunt. Erat hic gerendi belli peritissimus, homo sagax, eloquens, subdolos & versipellis, idoneusque visus reliquis Græciæ suæ popularibus, qui contra Persas, Græcorum omnium ductor eligeretur. Verùm cum expeditionem parat, ex improvise occiditur. Succedit *Alexander* F. vixdum viginti annos natus, quem Deus exercituum, qui *mutat tempora & ætates, transfert regna atque constituit*, evertendo Persarum regno destinaverat. Habebat in exercitu universim XXXV. virorum millia, ac milites veteranos, diu exercitatos, inopiam, famem sicimque perpeti pridem afflueros. Invadebat innumerabiles Persarum copias, sed inexpertas, divitiis deliciisque affluentes, & ipsa sua multitudine laborantes. At super hæc omnia invictum ei animum indiderat Deus. Ergo ubique victor, ab *Helleponto* usque ad *Indos*, sex annorum spatio propagat Imperium: quod cum sex deinceps annis tenuisset, insatiabili semper ambitione flagrans, immatura morte extinguitur, ducibusque suis in contraria studia euntibus

re-

regnum discerpendum relinquit, ut paulo post, alteri locum cederet potentiori. *Parthorum* interea ultra Euphratem exurgit Imperium. *Armenia* deficit, suosque sibi Reges designat. *Macedonia*, ceu ROMANIS vicinior, ab iisdem prima subigitur. Dein *Syria* vehementer imminuta, regnante *Antiocho Magno*; postremò & ipsa, profligato *Tigrane* *Armenia* Rege, in provinciam redacta est. *Aegyptus* secuta est, ceteræque tandem *Luperii* illius provinciae eandem ferè sortem subierunt. Hæc jam paulo distinctius, servato ordine temporis, exhibenda sunt.

ALEXANDER itaque Rex Macedo-
num, à * *Carano*. XXI. annos natus 20. Philippo patri successit, eodem anno, quo *Darius Codomannus* Persarum suscepit Imperium. Haud scio an terribilius unquam in orbe terrarum *Dei Flagellum* extiterit. Prædonem certè truculentiorē Asia nullum vidit. Sed *Dei Minister* erat in iram, instar turbinis omnia prostraturus. Hinc, ob victoriarum cursum velocissimum, in *Danielis* prophetia, quæ expeditionem ejus * plusquam ducentis annis antecessit, comparatus est *Pardo quaternis alis* instructo, cui potestas divinitus data est; item *Hirco*, qui veniebat ab Occidente super faciem totius terræ, & non tangebatur terram. Venit autem usque ad *Arietem cornutum* (regnum Persarum) cui cornibus suis ventilanti contra Occidentem, Aquilonem, & Meridiem, nullæ ante hæc bestia resistere potuerant, & cucurrit ad eum in impetu fortitudinis suæ. Cùmque appropinquasset propè arietem, efferratus est in eum, & percussit arietem (tribus præ-

E s liis

Ante
Eras
vulg.
* Macedonia Regnum
in Carano
inceperat
annis 559.
ante initia
Alexandri
ante Christum
894.

* Prior
Dan. 7. per-
tinet ad an-
num ante
Christum 535.
posterior,
Dan. 8. aut
ann. 553.

liis suprâ memoratis) & comminuit duo ^{ante} cornua ejus (Perfarum nempe Medorum-^{am} que potentiam) & non poterat *Aries* resistere ei , tamen educeret copias vigesies ut minimùm numerosiores , cùm tertio prælio , ad vicum Gaugamela , non nisi quinquaginta Græcorum millia , Perfarum verò undecies centena , fuisse memorentur . Arietem nihilominus in terram Hircus misit & conculeavit , & nemo quibat liberare eum de manu ejus . Hircus autem *Magnus* factus est nimis , & usque in hodiernum diem apud omnes penè gentes MAGNI nomine nuncupatur . Sex nempe annorum spatium non modò totam Orientis Monarchiam adeptus est , sed longè etiam ultra Perfarum limites propagavit , ad *Indum* usque & Oceanum profectus . Ceterùm tot victoriis elatus , modum tenere non potuit . Præter temulentia vitium , quod vitæ ejus perpetuam afflavit infamiam , Barbarorum , quos vicerat , mores induebat , *Divinis quoque honoribus* expetit . Babylonem itaque regressus , cùm Imperium tenuisset annos sex & menses decem , præmatura morte , intemperantiæ , crudelitatis , & affectatæ præsertim divinitatis justissimas pœnas dedit anno 324.

Post mortem Alexandri , orta de formando rerum statu discordia , provinciæ inter principes sunt distributæ , qui cùm mutuis sese bellis exagitarent , quatuor præcipuè regna exorta sunt , id quod & ^{Cap. 8.8.} Daniel disertè prædixerat : * Cumque crevisset , inquit , fractum est cornu magnum , & orta sunt QUATUOR CORNUA subter illud , per quatuor Ventos Cæli . Regnorum illorum

lorum Principes fuere *Ptolomæus* in ÆGYPTO: *Seleucus* in Babylonia & SYRIA: *Cassander*, (post *Aridæum Alexandri* fratrem) in MACEDONIA: *Antigonus* in ASIA. Minora alia, ut *Pergami*, *Bithyniæ*, *Paphlagoniæ*, *Ciliciæ*, *Cappadociæ*, prætermittimus. Non nisi *Ægyptium* & *Syriacum* ad historiam sacram aliquid faciunt. Regnum *Ptolomæorum* in Ægypto, à *Ptolomæo Sotere* annoque ante Christ. 323. usque ad *Cleopatram* mortem, annumque ante Chr. 31. duravit annis 292. *Seleucidarum* in Syria, qui numero plures fuerunt, annis dumtaxat 249. ab anno, scilicet, ante Chr. 312. usque ad 63. adeò ut Syria annis circ. 32. citius quàm Ægyptus, Romanorum concesserit potestati.

REGUM ÆGYPTI

Hec est Series.

1. **P**TOLOMEUS Soter LAGID F. à quo commune *Ptolomæorum* & *Lagidarum* nomen derivatum est, primus post *Alexandri* mortem Ægypti Rex, *Cyrenis*, *Phœnicia*, & *Palæstina* quoque subactis, ingentem *Judæorum* numerum in Ægyptum deportavit. Regnavit annis XL. m. 284.

2. **P**TOLOMEUS PHILADELPHUS F. duobus, aut tribus annis ante mortem patris, consors Imperii factus, post patris obitum regnavit annos XXXVI. m. 247.

Hic *Judæos* benignius habuit, eoque regnante, studio & opera *Demetrii Phalerei*, numerosissima *Alexandriæ* bibliotheca collecta fuit, ad quam exor-

E 6 nandam,

mandam, divinas scripturas ab Judæis as-
servatas, Græcè converti jussit, missis
ab *Eleazaro* summo Sacerdote LXXII. in-
terpretibus, an. ante Chr. 284. vel 277.
ut alii cum *Vsserio* sentiunt. Atque hæc
vulgaris opinio est, quam vetusti quidam
patres, *Iustinus*, *Irenæus*, & alii hauserunt
ex libro inscripto nomine *Aristæ*. Sed de
ea re celebris disceptatio est.

3. *Ptolomæus EUERGETES* F. à filio,
per antiphrasim *Philopatore* dicto, occi-
sus

221.

4. *Ptolomæus PHILOPATOR* F. parricida,
victorque *Antiochi Mag. Regis*
Syriæ m.

204.

5. *Ptolomæus EPIPHANES* F. pupillus
& quinquennis, à Romanis defensus. m. 180.

6. *Ptolomæus PHILOMETOR* F. sexen-
nis, sub tutela matris *Cleopatræ*, Roma-
na legatione ab *Antiochi Epiphani* in-
juria, & insidiis liberatus est. Regnavit
annos 35. m.

146.

Onias hoc tempore, Judæorum Sacer-
dotio exclusus Templum Hierosolymita-
no simile, permissu Regis, ædificat in
tractu *Heliopolitano*, loco, qui inde
Onion dictus est: hoc annis 221. Judæis
Ægyptiis sacrosanctum fuit, donec à *Ves-*
pasiano dirui jussum est.

* *Aliqui*
cum Euse-
bio Syn-
cello &
Scaligero
Euergeta.

II. à *Phy-*
scone di-

stinguunt.

Strabo, Io-
sephus,
Clemens
Alex. &
Athenæus
eundem
esse confir-
mant.

7. *Ptolomæus EUERGETES* II. Fr.
etiam * *PHYSCON* cognominatus, ho-
mo impurissimus, immanis crudelitatis,
& multiplex parricida. m.

117.

Judæi *Hierosolymitani* regnante *Physco-*
næ scribunt ad Judæos Ægyptios de cele-
brando festo *Tabernaculorum* mensis *Cal-*
leu. 2. *Machab.* 1.

114.

8. *Ptolomæus LATHURUS* F. qui iro-
nicè

117.

nice Philometoris cognomen habuit, quod ante
nullus regum, teste Pausania, * majori eram
matris odio exagitatus fuerit. Cūm re- christ. * Antic. p.
gnasset cum matre invida annos XVII. 7.
pellitur ab eadem, & substituitur frater. 100.

9. Ptolom. ALEXANDER, matricida.
Hic cum matre Cleopatra, aut potius
nomine illius mater imperat annos X.
quam cūm interfecisset, ipse pellitur,
revocaturque

89.

Ptolom. LATHURUS ex Cypro, &
VIII. annis solus imperat. *

81. * Hic ali-
qui inter-
ferunt Ale-
xandrum

10. Ptolom. AULETES, Lathuri no-
thus, ejectus ob largitiones in Romanos
factas, restituitur per Gabinium Syria
Præsidentem, favente Pompejo. m.

II. Lathu-
ri filius.

11. Ptolomæus DIONYSUS, puer, Au-
letæ filius, Cleopatæ frater, sub tutore
& rectore Eunuchō, cui nomen Photi-
nus. POMERJUM de patre benemeri-
tum, cūm in Ægyptum fugisset, truci-
dari iussit: ipse autem à C. JULIO CÆ-
SARE victus postmodū, vitam in Nilo,
merso navigio, finit.

47.

12. Ab hujus sorore CLEOPATRA,
M. Antonii amoribus famosa, Ægy-
ptium regnum, ut præmium Belli Actiæci,
ad AUGUSTUM Cæsarem translatum,
Romane Provinciae formam induit: ille
autem ab eo tempore MONARCHIÆ RO-
MANÆ initium fecit, anno

31.

REGUM SYRIÆ

Eodem ferè temporis intervallo, successio. Anni
sic habet. ante
eram
Chra.

I. SELEUCUS I. Nicator dictus, auctor

12.

regni *Syro Macedonum*, annis post *Alexandri* mortem XII. Regnavit deinceps annos XXXII. m. ante
arant
Chr.
280.

2. *Antiochus I. SOTER* F. annis XVIII. m. 262.

Primis hisce duobus imperantibus, totus penè Oriens *Syriæ* subdebatur.

* In num-
mis *Seleu-
cidarum* plu-
res hoc co-
gnomentum
habent. *

3. *Antiochus II. F.* * *THEOS* dictus à *Mile-
lesiis*, quos Tyranno liberaverat. m. 246.

4. *Seleucus II. CALLINICUS* F. annis XX. m. 226.

PARTHI, qui sub hujus patre *Antiocho* *Theo* rebellare cœperant, jam prælio certare ausi cum *Seleuco Callinico*, fraternis discordiis vexato, novum duce *ARSACE* regnum constituerunt anno ante Chr. 250. quod sensim plerasque Orientis invalit provincias. Id in *Arfacis* familia substitit annos circiter 480, usque ad *Artabanum* à *PERSIS* superatum anno *Æræ* vulg. 230. *Persæ* deinceps Reges habuerunt 28, quorum primus *Artaxerxes*, ultimus *Ormisdas Iesdigerdes* à *SARRACENIS* victus est an. Christi 632.

5. *Seleucus III. CERAUNUS* F. ann. 3. Hunc in bello *Attalico* extinctum, frater excipit 223

6. *Antiochus III.* cognom. *MAGNUS*, Romanis bellis notissimus. Sæpius ab Romanis victus, omni tandem cis *Taurum* Asia, ab iisdem mulctatus fuit. Regnavit annos XXXVII. m. 187.

Qui sequuntur, solis cladibus, aut malefactis, aut fictis nominibus ferè noti sunt.

7. *Seleucus IV. PHILOPATOR* F. an. XI. m. 176.

8. *Antiochus IV. EPHPHANES* Fr. hostis &

& persecutor Judæorum acerbissimus, ante
aram
Chr.
ann. XII. m.

9. *Antiochus V. EUPATOR*, F. *Epiphanis*, sub tutore *Lyfia* ann. 2. m. 164.
162.

80. *DEMETRIUS SOTER* *Philopatoris* filius, qui *Roma* elapsus, ubi obses erat, *Antiochum* & tutorem occidit. 1. *Macc.* 7. ann. XII. usque ad 141.

Quatuor hi posteriores iniqui omnes fuere *Judæis*.

11. *ALEXANDER BALA*, genus mentitus ann. X.

12. *Demetrius NICATOR*, *Soteris* filius, annos III.

Latuit deinceps captivus apud *Parthos*.

13. *Antiochus VI. Alexandri* filius, sub tutela *Diodoti Tryphonis*.

14. *TRYPON*, oppressio pupillo.

15. *Antiochus VII. SIDETES* dictus *Eusebio*, frater captivi *Demetrii*. *Victo Tryphone* regnat ann. IX. à *Phraate* victus vitam sibi ipsi eripit. 129.

Demetrius ex captivo iterum *Rex*, ann. IV. m. 125.

16. *Alexander II. ZEBINA*, *Ægyptii* mercatoris filius. m. 124.

17. *Seleucus V.* filius *Demetrii Nicatoris*, *Alexandri* temporibus partem *Syriæ* tenuit; à matre autem *Cleopatra Ægyptia*, *Ptolomæi Physconis* sorore, interemptus est.

18. *Antiochus VIII. GRYPUS* dictus, *Demetrii Nicatoris* & *Cleopatræ minor* filius, à matre contra *Alexandrum* *Rex* constitutus, ut nomen penes filium, Imperium penes matrem esset. Matre interfecta, *Epiphanem* se cognominavit. Regnavit ann. XXIX. m. 97.

19. An.

19. *Antiochus IX. Philopator*, vulgò *CYZICENUS*, quòd in ea urbe educatus esset, filius *Sideris*, frater uterinus *Grypi*, quocum acerrimè de regno dimicavit. ann. XVIII.

ante
eram
Chr.

20. *Seleucus VI. F. Grypi & Triphænæ.*

21. *Antiochus X.* filius *Cyziceni* cognomento *Pius.* m.

92

22. **ANTIOCHUS XI.** *Grypi* ex *Tryphænâ* filius, gemellus frater *Philippi.* *Vistus* à patruele *Antiocho Pio*, periit.

93

23. **PHILIPPUS**, frater *Antiochi XI.* regnavit primùm in parte *Syriæ*, unà cum fratre *Demetrio*, *Antiocho Pio* alteram partem occupante, ac tota tandem *Syria* potitus est.

24. *Demetrius III.* vulgò *Eucærus*, præcedentium frater. Apud *Parthos* captivus diem obiit.

87

25. *Antiochus XII. Dionysus Grypi & Tryphænæ* quintus filius; regulus partis *Damascenæ.*

26. *Syri* pertæsi bellorum civilium, quæ à temporibus *Antiochorum Grypi & Ciziceni*, inter eos eorumque filios continua fuerant, **TIGRANI** *Armeniæ Regi* se dederunt, quem post 18. annos *Lucullus* *Romani* exercitus ductor ejecit.

83

27. *Antiocho Asiatico XIII. Pii* filio, regnum restitutus: sed hoc illi, ut indigno, *Pompejus* ademit, *Syriam*que fecit **PROVINCIAM ROMANAM.**

63

Postquam majoris distinctionis gratia *Regum Ægypti & Syriæ* seorsim series est recitata, operæ præcium me facturum putavi, si eosdem etiam conjuncto inter se ordine recenserem, interpositis summis *Sacerdotibus Judæorum*, qui per

eadem tempora sacris, ac nonnulli etiam Reipublicæ, præfuerunt, ut tota Regni Græcorum, usque ad Monarchiam Romanorum, successio, uno quasi intuitu videatur. Rem hanc satis breviter succinctèque proposuit Pezronius in Canone Chronologico, quem hic proinde (nonnullis tamen aliunde interjectis) præcipuè secuturi sumus. Condonebimus nobis lector quam hic reperiet repetitionem. In gratiam rudiorum faciendam eam esse existimavimus. Annos dumtaxat ante Æram Christ. annotabimus.

SERIES REGNI GRÆCORUM,

Juxta Canonem Chronologicum Pezronii.

Alexandri Mors.

Moritur Babylone mense Julio, anno primo olymp. CXIV, cum obtinisset Asiae Imperium annis VI. & aliquot mensibus, ante Chr. Anni
ante
eram
Chr.

71. * ONIAS I. F. Jaddi. VII. Pontifex à Jesu filio Josedech, qui sub reditu à Captivitate Babylonica Pontificatum gessit. Præfuit Onias annis XXI. ab anno ante Christ. 321.

324.

* Vide supra pag. 16. Eundem, qui ibi expressus est, hæc pontificatus numerum personarum, per quas usque ad Christ. veteris historia filium deducatur.

REGNUM ÆGYPTI,

Sive, Lagidarum.

Ptolomæus Lagi F. Soter dictus, regnare incipit in Ægypto, Lybia, & Cyrenai-

323.

114 *Generalis Temporum Notio.* *Ann*
ante
aram
Cbr.
ca, non ausus tamen illicò assumere dia-
dema. annos regnat circiter XL.

REGNUM SYRIÆ,

Sive, Selucidarum.

Seleucus I. Nicator dictus, annis post 312.
Alexandri mortem XII. Regnum *Syro-*
Macedonum auspiciatus est, tenuitque de-
inceps annos XXXII.

72. SIMON I. cogn. *Justus*, F. *Oniæ*,
VIII. Pontifex, cujus elogia recensentur
Eccli. 50. 1. præfuit annis IX. ab anno 301.

73. ELEAZARUS Fr. *Simonis*. IX. Pon-
tifex ann. XXXII. sub quo Græca ver-
sio scripturarum, quæ LXX. INTERPRE-
TUM dicitur, Alexandria in Ægypto fa-
cta fuisse dicitur, regnante *Ptolomæo Phi-*
ladelpho.

Ptolomæus Philadelphus F. *Lagi & Bere-*
nices, post patris obitum regnat in Ægy-
pto annis XXXVI. ab anno ante Christ. 284.

Antiochus I. Soter, post mortem *Seleuci*
patris, regnat in Syria annis XVIII. 280.

Antiochus II. Theos F. annis XV. 262.

74. MANASSES *Oniæ I.* filius, frater
Simonis, patruusque *Eleazari*, X. Pon-
tifex, annis XXVI.

Urbis Condita annus 500. 253.

Seleucus II. F. *Thei*, regnat in Syria 247
annis XX.

Ptolomæus Evergetes F. *Philadelphii &* 247.
Arfinoes, regnat in Ægypto annis XXVII.

75. ONIAS II. Fr. *Simonis* justi cogno- 236.
mento *Avarus*, XI. Pontifex, annis
XIV.

Seleucus III. Cerannus F. in Syria an. III. 228.

An-

Antiochus III. cognom. *Magnus* post fra-
trem *Ceraunum*, regnat ann. XXXVII. 225.
76. *SIMON II.* F. *Oniæ II.* XII. Pon-
tifex ann. XX.

Ptolomæus Philopator F. *Euergetis* & 221.
Berenices regnat in *Ægypto* ann. XVII.

Ptolomæus Epiphanes F. annis XXIV. 204.

77. *ONIAS III.* F. *Simonis*, cogno-
mento *Sanctus*, qui orans pro *Heliodoro* ab
Angelis flagellato, vitam ei impetravit.
XIII. Pontifex, ann. XXVI.

1. *Mac.* 12.
7. & 2.
Mac. 13.

Eodem anno incipit *EPOCHA IX.* nempe
Carthaginis à *Scipione* debellatæ.

Seleucus IV. *Philopator* in *Syria* an. XI. 188.

Ptolomæus Philometor F. *Epiphanis*, par-
tim solus, partim cum fratre *Physcone*
regnat in *Ægypto* annis XXXV.

Antiochus IV. *EPIPHANES* fratri *Seleu-*
co succedit in *Syria*, regnatque annos
XII.

78. *Jesus* sive *JASON* frater *Oniæ*, XIV. 176.
à restituta libertate Pontifex. Extruso
fratre suo *Onia* sanctissimo viro, pecu-
nia Pontificatum sibi emit ab *Antiocho*
Epiphane.

2. *Machab.*
4.7. & 5.5.

79. *MENELAUS Onias*, * *Simonis*. 173.
Benjaminitæ frater, cum pecuniis ad
Antiochum Epiphanem ex *Ægypto* re-
ducem, ab *Jasone* missus, eodem scelere
ipsum è throno deturbavit, quo ille fra-
trem suum *Oniam* expulerat. Sed cum
promissam regi pecuniam *Menelaus* non
persolveret, *Lysimacho* fratri suo iussus est
Pontificatum tradere. Mox autem lapi-
dato *Lysimacho*, *Menelaus* novis largi-
tionibus Pontificatum recuperat, & per
Andronicum Antiochiæ præfectum Oniam
huc usque superstitem trucidari jubet.

* *Jas. nis*
fratrem *Jo-*
sephus as-
serit, quod
& *Petavio*
magis placet,
censenti
fratris vo-
cabulū (2.
Mac. 4.23.)
ad affinita-
tem ali-
quam re-
ferri posse.

Onias

Onias IV. hujus tertii filius, in Ægyptum profugus, & gratiam Ptolomæi Philometoris regis adeptus, in tractu He-liopolitano, ONION templum construxit ante Christ. 150.

Ptolomæus Physcon anno XII. Philometoris fratris sui, unâ cum ipso regnat in Ægypto.

169.

Antiochus Epiphanes templum Hierosolymitanum polluit, collocata in altari statua Jovis Olympii, civesque ad eju-randam patriam religionem diris supplicii compellere aggreditur.

168.

MATHATIAS de stirpe Joarib Sacerdos, & *Asmoneorum* caput, fugit cum suis in montes, ne Ethnicorum sacris contaminaretur, & confluentium ad se Judæorum manum colligit. Septem *Machabæi* fratres, unâ cum matre sua, crudeliter excarnificati, fortissimo animo, pro avita Dei lege mortem oppetunt. Utrum Antiochiæ, an Hierosolymis passi sint, non satis liquet.

67.

JUDAS, dictus vulgò *Machabæus*, post mortem patris Mathatiæ, à Judæis legem suam patriam sincero zelo prosequentibus *Dux* constitutus, Rempublicam religionemque Judaicam adversus Antiochum Epiphanem aliosque tyrannos vi & armis tutandam instaurandamque suscepit.

166.

Anno secundo ab initio principatus, 165. superatis divina ope gentium copiis, statuam Jovis Olympii dejecit, templumque repurgat.

Antiochus V. Eupator, Epiphani patri in Babylonia mortuo, succedit in regno Syriæ, quod obrinet 2. annis. *Judas Edonitas*

* Communior opinio est nomen hoc derivatum esse à quatuor literis vexillis inscriptis, initialibus hujus textus. Quis similis tui in fortibus Domine? Mi Camocha Baelim Ichova? Exod. 15 11. indeformam vocem Machabgi,

nitatis & Ammonitas domat, cædit ^{ante} *Timotheum*, Judæisque Galaaditis subvenit. ^{eram} Chr.

80. ALCIMUS ab Eupatore rege pon-163. ^{1. Machab.}
tificatum adeptus, cum præcepisset deji- ^{9. 54.}
ci muros templi, percussus à Deo para-
lysi moritur.

Demetrius Soter F. Seleuci IV. occiso
Eupatore regnat in Syria annis XI. 162.

88. JONATHAS, Judæ Machabæo fratri, 161.
in prælio, quo adversus Bacchidem cum
exigua manu acerrimè dimicabat, mul-
titudine obruto & occiso, à populo sur-
rogatus, Judæorum principatum susci-
pit, tenetque annos XVII.

Alexander Balas infimæ sortis juvenis, 153.
tamquam Antiochi filius, ab Antioche-
nis descendentibus contra Demetrium sub-
ornatus, Ptolomaida Phæniciaæ urbem
occupat.

Hic, ut contra *Demetrium* JONATHAM
suis partibus adjungeret, summum illi
Pontificatum detulit, qui deinceps usque
ad Herodis tempora perstitit in familia
Asmonæorum.

Quamquam & Judas, teste * *Josepho*,
triennio ante mortem ad pontificatum,
consensu populi, eVectus fuerat, id quod
Pezronius non videtur observasse. Ab illo
autem Judæ initio usque ad regnum *He-*
rodus durasse ait *Josephus* Asmonæorum
principatum, annis 126.

* Lib. 2.
Antiq. 6.
27.

Urb. Cond. annus 600. 153.

Demetrius II. primi filius, *Nicator* dictus, 146.
cæso Balæ exercitu, regnat Antiochiaæ.

Ptolomeus Physcon, cum ann. 24. unà cum
fratre regnasset, solus imperat in Ægypto.

Antiochus VI. F. Balæ per *Thryphonem* 145.
tutorem suum *Demetrium Nicatorem*
supe-

superat, & Antiochiam obtinet, aliam
Syriæ partem retinente Demetrio.

82. SIMON, occiso Tryphonis perfi- 144.
dia fratre *Ionatha*, populo deferente,
Pontificatum & principatum obtinet
annis circiter XI.

Idem ille *Diodotus Tryphon*, cum cre- 143.
ditum sibi pupillum Antiochum sustu-
lisset, ab Antiochenis Regem se procla-
mandum curavit.

Simon, pulso ex arce Hierosolymitana 142.
Græcorum præsidio, nationem suam ab
Ethnicorum tyrannide in totum liberat.
Plena deinceps ac perfecta fuit,
usque ad *Pompeji* tempora, libertas Ju-
dæorum,

Demetrius Nicator bellum Parthis infe-
rens, prælio victus, captusque in Par-
thiam abducitur. 140.

Antiochus VII. Sideses, captivi frater, 139.
exacto *Tryphone* Tyranno, regnat in Syria.

83. JOANNES HYRCANUS Simonis 135.
filius, patri in arce Dor à *Ptolomæo* gene-
ro suo summa cum perfidia interempto,
in utroque, Pontificatus & Principatus,
munere succedit.

XXIX. annis præfuit, ac sub eo pri-
mùm Judæorum res florere cœperunt,
cùm *Seleucidarum* potentia parricidalibus
odiis, mutuisque cædibus consumpta, pau-
latim interiret. *Hyrcanus* itaque, ea op-
portunitate usus, longè latèque ditionis
suæ fines protulit, atque *Idumæos*, si *Jo-
sepho* fides, bello subactos, Judaicos vi-
rus cum circumcissione coegit accipere.

Sub hoc Pontifice binæ Judæorum se-
ctæ, *Saducæorum* & *Phariseorum*, exortæ
fuisse perhibentur, ac *Saducæis* quidem

3047

Ioannem Pontificem mordicus adhæsisse scribit *Iosephus*. In hoc quoque *Joanne* finitur tota veteris Testamenti historia. Cetera, quæ ad Historiam Judæorum pertinent, ex *Flavio Iosepho* præcipuè desumenda sunt. *ante aram Chr.*

Demetrius II. à Parthis dimissus, post 131. mortem fratris *Sideris*, secundò regnat in Syria.

Hyrchanus destruit Templum à Samari- 130. tanis ante annos 202. ædificatum in monte *Garizim*, quod post 73. annos à *Gabinio* Syriae Præsidi creditur fuisse instauratum. Vide Joan. 4. 20.

Manasses frater *Iaddi* Pontificis, gener *Sanaballatti* Samaritanorum Principis, Sacerdotio privatus, patriaque eiectus, quòd contra legem uxorem alienigenam duxisset, consentiente *Alexandro Magno*, in *Tyri* obsidione tunc occupato, anno ante *Christ.* 332. hoc Templum ædificandum curarat. Non desunt tamen qui aliquanto citiùs ædificatum fuisse contendunt.

Alexander II. *Zebina*, victo *Demetrio* 127. (qui & paulo post occisus est) regnum invadit, sed non nisi partem quandam Syriae occupat.

Seleucus V. *Demetrii* filius, tenet alteram; verùm nondum elapso biennio, à matre sublatus est.

Antiochus VIII. cognomento *Crypus*, 126. *Seleuci* frater, à matre *Cleopatra*, muliere supra modum ambitiosa & crudeli, contra *Alexandrum* Rex constituitur. Hic *Alexandro* *Zebina* superato, uni- 124. versam *Syriam* obtinet.

Ptolomens Lathurus à morte patris *Phry-* 117. *sconis*

Iconis regnat annis XXXV. cum matre Cleopatra XVII. decem in Insula Cypro, quam, cum Ægypto pelleretur, occupaverat. Denique matre mortua, aliis VIII. annis regnavit in Ægypto.

Antiochus IX. Cyzicenus, Grypi frater 115. uterinus, Antiochi Sidetæ filius, partem Syriæ occupat.

Cleopatra quæ cum filio Lathuro regnabat in Ægypto, ut hujus, quem vehementer oderat, vires accideret, Alexandrum filium secundo-genitum regem Cypri creandum curavit.

84. *ARISTOBULUS* Joannis Hyrcani filius & successor, Josepho etiam Judas dictus, REGIUM NOMEN & Diadema, post reditum è Captivitate Babylonica primus, assumpsit. Homo execrandus & impius; nam & Antigonum fratrem minimum ex insidiis interemit, matremque, teste Josepho, è throno deturbavit, & sustulit. Reliquos tres fratres in vinculis habuit. Unico anno regnavit.

85. *ALEXANDER JANNEUS* Fr. Aristobuli, annis XXVII. Hic, ut Græcis placeret, Græcum nomen assumpsit, dictusque est *Alexander*. Duos reliquit filios, *Hyrcanum* & *Aristobulum*, qui inter se de regno usque ad Herodis tempora contenderunt, eique tandem prædæ fuerunt.

Cleopatra Lathurum filium attentati in se patricidii reum agens, Ægypto pellit, vocatque in regni consortium minorem filium *Alexandrum*. Lathurus Cypri regnum occupat à fratre derelictum.

Seleucus VI. post patris Grypi mortem, 98. regnat in una quadam parte Syriæ.

Antiochus Cyzicenus vincitur & occiditur 97.

tur à Seleuco VI. fratris sui filio. Hic totam ^{Ante a-} _{ra Ch.} deinceps Syriam obtinet.

Antiochus X. cognom. *Pisu*, Noni filius, 96.
pulsò Seleuco VI. regnat in Syria.

Antiochus XI. frater Seleuci, diadema 95.
accipit: sed mox ab Antiocho Pio sublatus est.

Philippus, tertius *Grypi* filius, ac post 94.
biennium *Demetrius* frater ejus, alius quoque frater *Antiochus XII.* diversas Syriæ partes occupant, eamque misere discindunt ac lacerant.

Alexander, occisa matre *Cleopatra*, à 91.
qua sibi necem metuebat, Ægypto pulsus, Cyprumque repetens, navali prælio perit. *Lathurus* restitutus.

Syri has nimis diuturnas parvorum re- 84.
gum contentiones divisionesque pertæsi, **TY GRANEM** evocant *Armenia* regem, qui eis imperavit annis XVIII.

Cleopatra I. post mortem patris *Lathuri*, 82.
regnat in Ægypto sex mensibus.

Ptolomæus *Lathuri* Nothus, in Cypro regnat annis XXIV.

Alexander II. * qui Romæ apud *Syllam* 81. * *Vide supra in serie Regum Ægypti.*
fuerat, Reginam *Cleopatram*, cui sanguine junctus erat, ducit uxorem: qua post XIX. dies occisa, solus Ægypto præest annis XVI.

86. **ALEXANDRA** *Jannæi* Vidua, à 79.
morte Mariti regnat in Judæa annos IX. summum Sacerdotium deferens *Hyrcano II.* filio suo primogenito.

87. **HIRCANUS II.** defuncta Matre 69.
Alexandra, Judæis imperat, nequicquam obistente factione *Aristobuli* fratris sui.

Lucullus Romani ductor exercitus,
Danes, Gen. Temp. Notio. F Tau.

Tauro monte superato, Armeniam in-
 greditur, *Tigranem* cædit, expugnatque
 Tigranocertam.

Sequenti anno idem *Lucullus* adversus 68.
Tigranem, Regem Syriae designat *Antio-*
chum XIII. cognomento Asiaticum, fi-
 lium Antiochi Pii, & Cleopatrarum Sele-
 nes; verum hic non nisi partem aliquam
 Ciliciæ obtinuit. *Lucullus* interea Nisi-
 bin capit urbem Mesopotamiæ.

Triarius *Luculli* Legatus anno superiori 67.
 victor, cum omnibus penè copiis à *Mi-*
thridate Rege Ponti deletur. Hic amif-
 sum regnum recuperat, cum *Lucullum*
 suæ ipsius copiæ foedè destituisent.

Tigranes POMPEJO *Luculli* successori 66.
 ultrò se subdit, ceditque quidquid ad-
 hac tenebat in Cappadocia, Phœnicia
 & Syria, cujus partem aliquam *Antio-*
chus Asiaticus occupabat.

Eodem an. *Aristobulus*, devicto fratre
Hyrcano, Judææ regnum invadit; tenet-
 que annos III. & menses III.

Alexander II. ab Alexandrinis Ægypto 65.
 pellitur, annoque insequenti, Tyri, quò
 se receperat, moritur. *Ptolomæus* cognò-
 mento *Dionysius*, sive *Auletes*, Lathuri
 nothus substituitur.

POMPEJUS irritatus adversus *Aristobolum* 63.
 fraterni regni usurpatorem, capit Hiero-
 solymam, restituitque *Hyrcano* Principa-
 tum & Pontificatum, diademate tamen
 illi interdicto. Ex eo tempore cœpit ea
 civitas tributa Romanis pendere, & amit-
 tere libertatem. Eodem anno *M. T. Cicero*
 consulatum gerens, *Catilinæ* conjuratio-
 nem adversus Remp. feliciter dissipavit.

FINIS REGNI SELEUCIDARUM. Hoc
 eodem

eodem anno Pompejus versans in Syria, Antiocho XIII. pro Syria regno attri-
buit Comagenam, urbi Antiochiæ in-
dulsi libertatem, Syriamque redegit in
PROVINCIAM, cum ei Seleucidæ impe-
rassent annis 249.

Auletem pellunt Ægyptiî, quod renun-
tiare nollet foederi, quod inierat cum Ro-
manis, Cyprum insulam Ptolomæo fratri
ejus eripere molientibus. *Triphenæ & Be-
renicæ* filiabus ejus regnum derulere Ale-
xandrini, in subsidium advocato *Antiocho*
Asiatico, ut unâ cum illis imperaret. Ve-
rùm is eodem tempore mortuus est. 58.

Gabinus Syriae Præses, captis Hiero-
solyms, Templi thesauros expilat, *Hyr-
cano* Pontificatum asserit adversus *Alexan-
dri* Aristobuli filii machinationes. Ju-
dæorum Rempublicam, institutis quin-
que conventibus juridicis, *Aristocratiæ*
formam jubet assumere. 57.

Auletes regno suo per *Gabinium* resti-
tutus, *Berenicem* filiam occidi jubet,
cum annis IV. Ægypto imperasset. 55.

Urb. Cond. an. 700. 53.

Moritur *Ptolomæus Auletes*, sive *Dio-
nyfus*, successoribus relictis *Ptolomæo Dio-
nyso*, & sorore ejus *Cleopatra II.* Marci
Antonii amoribus famosa. 51.

Hæc à fratre pulsa, una cum sorore *Ar-
sinoe*, comparando militi, abit in Syriam. 50.

POTESTAS JULII CÆSARIS. Cæsar 49.
trajecto Rubicone capit Ariminum, Ro-
mam victor ingreditur, *Pompejum* Italia
excedentem prosequitur, in annum se-
quentem obtinet consulatum, *Bellumque*
Civile aggreditur, funestum Romanæ li-
bertati.

Superato pugna *Pharsalica* Pompejo Romanum Imperium sibi *Cæsar* subjecit. 48.

Cæsar cùm in *Ægypto* esset, submerso in aquis *Nili* *Ptolomæo Dionyso*, regnum *Cleopatræ* detulit, ea lege ut *Ptolomæo* fratri suo, secundo *Auletæ* filio nuberet. Idem, cùm in *Syria* versaretur, *Hircano* Pontificatum confirmavit, rejecta postulatione *Antigoni*, qui filius erat *Aristobuli* biennio ante defuncti. 47.

MORS JULII CÆSARIS. *Julius Cæsar* 44. idib. Martii à *Bruto*, *Cassio*, aliisque conjuratis, asserere volentibus Reip. libertatem, XXIII. vulneribus confoditur in Senatu.

POTESTAS C. OCTAVIANI CÆSARIS. 43. *C. Octavianus Cæsar*, *Julii Cæsaris* magni avunculi sui heres & filius adoptivus, æt. anno circiter XIX. consulatum inivit. 19. Augusti, Inde initium duci debet dominationis & potentiaejus, quæ universim duravit annos LVI.

Pachorus F. Orodis Parthorum Regis, 40. expugnatis *Hierosolymis*, *HYRCANUM* auribus mutilatum abduxit, &

38. ANTIGONUM *Aristobuli* filium, Principem *Judæis* imposuit.

Herodes, Rex declaratus.

HERODES F. Antipatri Idumæi, ante triennium defuncti, *Romam* navigat, media æstate illuc advenit, fultusque auctoritate *Antonii* & *Octaviani*, *Senatus* consulto, *Judæa* Rex declaratur.

Post triennium, adjuvante *Sosso* *Antonii* duce, CAPIT *HIEROSOLYMA*, indeque procedunt XXXIV. anni regni ejus. Cùm autem anni XXXVII. ei tribuuntur, ab eo tempore procedere intelligen-

di sunt, quo à Senatu Rex saluatus est. ante a.
rà Ch.
Antigonus Antiochiam ductus, jussu *M. Antonii* decollatus est.

Ananelus Babylone accersitus, summus 36.
Sacerdos ab *Herode* constituitur. Soluto
Parthis lytro, *Hircanus* in Judæam rever-
titur, sed Pontificatum non recuperat.

Herodes victus importunis sollicitationi- 35.
bus *Mariamnes* uxoris suæ, Pontificatum
desert *Aristabulo* fratri ejus, filio *Alexan-*
dri, & *Aristobuli Magni* nepoti; at anno
sequenti in balneo eum suffocari jubet,
reddique Pontificatum *Ananelo*.

Agente *Octaviano Cesare* apud Senatum 32.
populumque Rom. Reipublicæ hostis ju-
dicatur *Antonius*, bellumque decernitur
adversus *Cleopatram*.

C. Octavianus Cesar profligata ad ACTIUM 31.
Epiri promontorium, classe *Antonii* &
Cleopatræ, inchoat MONARCHIAM ROMA-
NAM, quam XLIV. annos tenuit.

FINIS REGNI ÆGYPTII. *Octavianus* 30.
Cesar, capto *Pelusio*, Ægyptum victor
ingreditur. *M. Antonius* mortem sibi
consciscit Kal. Augusti. Paucis post die-
bus, admota sibi aspide perit *Cleopatra*.
Ita finem habuit Regnum Ægyptium,
quod à morte *Alexandri* steterat ann. 294.

Octavianus septimum Consul, à *Munacio* 27.
Planco AUGUSTI nomine condecoratur.

Herodes Templum Hierosolymitanum 20.
splendidius reddere volens, anno regni
sui decimo octavo grande illud opus au-
spicatus est. Utrum à fundamentis in-
staurare cœperit (ut scribit *Josephus*) an
dumtaxat resarcire & amplificare institue-
rit, non satis liquet.

Herodes, *Antipatri* primogeniti filii sui 6.

calumniis irritatus, *Alexandrum & Aristobolum* filios, quos ex *Mariamne* Asmonæa susceperat, in urbe *Sebastena* cruci-
dari juber.

NATIVITAS JESU CHRISTI anno
XXXIII. regni Herodis, *Augusti* anno
XXXIX. *Coss.* Augusto XII. & *Cornelio* Sylla, die 25. Decembris. *

* Ita *Pezronius* post
Deckerium, *Uffarium*, &
plerosque
hodie recē-
tiores. Sed
de hac re
magna &
celebris cō-
sentio est,
qua ob bre-
visatē quā
sectamur,
hic tracta-
ri nō potest.
Videri po-
test *Peta-
vius Rationar.*

temp. p. 2.
lib. 4. c. 1.
ubi ait,
sententiā
Deckerii,
si *Dionis*
& *Josephi*

Herodes Magnus mense *Novembri* anni
hujus IV. ante æram vulgarem, moritur
Coss. *Sabino* II. & *Ruso*, cū regnasset,
post capta *Hierosolyma*, annis XXXIV.

Archelaus F. *Herodis* ex *Maltace* *Sama-
ritana*, paterni testamenti confirmationem
Romæ impetrat, quo testamento ipsi *Ju-
dæa* & *Samaria* deferebatur. Principa-
tum ab *Augusto* obrinet, sed *Regis* nun-
cupatione interdicta. *Antipas* frater ejus
Galilææ & *Pereæ* *Tetrarcha* constituitur &
Philippo fratri alteri, *Trachonitidis*, *Panea-
dis*, & *Bataneæ* *Tetrarchia* committitur.

ÆRA CHRISTIANA VULGARIS
incipit anno XLIV. *Augusti* post primum
ejus *Consulatum*, *Urbis* *Conditæ* anno
754. *Olimpiadis* 194. anno IV. & 4714.
Periodi *Julianæ*.

§. XI.

authoritatem sequimur, videri maxime probabilem. Et enim ex
amborum, inquit, consensione superiore libro illud effectum est,
Herodem anno *Juliano* 42. circa *Pascha* esse mortum, cum paulo
ante luna defecisset. Quare necesse est, *Christum* saltem anno *Ju-
liano* 41. id est, quadriennio ante communem epocham (qua an-
no *Juliano* 45. *Christum* natum ponit) in lucem exisse. *Baronius*
Æram vulgarem *Dionysianam* etiam antevertit, sed biennia tan-
tū. Vide *præfat. Concord. Euang. art. 9. & 10.*

S. XI.

REGNUM, RESPUBLICA, ET
MONARCHIA ROMANORUM.

Orientalium Monarchiarum alternantem vicissitudinem & successionem, quasi in angusta quadam tabella conspeximus; supersunt *Statuæ* Nabuchodonosoro demonstratæ *Crura ferrea*, pedesque partim ferrei, partim *Fictiles*, quibus, *Hieronymo* teste, & adstipulantibus antiquis passim omnibus, ROMANI designati sunt: uti & eisdem præsignasse creditur *Bestia quarta*, terribilis atque mirabilis & fortis nimis: dentes *ferreos* habens magnos, comedens atque *comminuens*, & reliqua pedibus suis conculcans.

Dan. 7. 7.

In hanc commentans *Hieronymus*, ita scribit: „ Quartum, quod nunc orbem tenet terrarum, Imperium Romanorum est, de quo in statua dicitur: *Tibiæ ejus ferreæ*, pedum quædam pars ferrea, quædam fictilis: tamen ipsius ferri ex parte nunc meminit, dentes ejus *ferreos* & magnos esse contestans. Satisque miror, quòd cum supra *Leonam*, & *Vrsum* & *Pardum* in tribus regnis posuerit, Romanum regnum nulli * *Bestiæ* compararit: nisi fortè ut formidolosam faceret bestiam, vocabulum tacuit, ut quid quid ferocius cogitaverimus in bestiis, hoc *Romanos* intelligamus.

* Sc. nomi
natis.

Hæc itaque *Bestia*, ceteris, quas *Daniel* antè conspexerat, valdè dissimilis, edomita præcedentium bestiarum virtute ac potestate, per *Varias formas*, à parvis initiis, ad dominatum Orbis tum cogniti propemodùm univèrsi, paulatim congressa est, sed pedes

F 4

h2-

Habens ex parte *fictiles*, ideoque minùs firmos, molem suam integram diu sustinere non potuit.

Si ROMÆ species primordiã, comperies totam ferè ex face populi primùm conflam, ac vix aliud quàm prædonum fuisse confugium. Hoc porrò genus hominum solet ad asperitatem victus laboresque militares præ ceteris esse idoneum, ut mirum non sit Romanos ab initio fuisse bellicosos. Huic Ur-
Dan. 2.21. bi Deus, qui *mutat tempora & ætates, transfert regna atque constituit*, post Assyrios, Persasque & Græcos Imperium donare decreverat, quo factum est, ut firmandis ejus viribus multa sensim, juxta ordinem divinæ providentiæ, præsidia accesserint; licet ea civitas octo penè sæculis suæ profectionis ignoravit auctorem.

Studuit cum primis *Romulus* augendo numero incolarum. In concedendo jure civitatis, distabat plurimùm ab instituto *Atheniense* & *Lacedæmoniorum*; nam in civitatem non modò facilè admittebat exteros, sed ultrò etiam quærebat quos adscisceret. Notum est quo pacto cum rege suo *Tatio* adsciti fuerint *Sabini*, gens austera, à *Lacedæmoniis* duccens originem, à quibus morum severitas in Romanos præcipuè derivata est.

Frequens deinde fuit populo Romano usus *Coloniarum*, quo & securitati Reipublicæ, & faciliori civium sustentationi provideretur. Id quoque usu plerumque receptum fuit, ut è civitatibus bello superatis viri aliquot ceteris nobiliores, aut potentiores Romam transferrentur, ut per eos, eorumve affines & familiares qui auctoritate valerent, si quæ exorituræ essent in provinciis contentiones, aut seditiones, citius feliciusque se-
 daren-

darentur. Curam præterea gessere singularem ordinandæ militiæ. Disciplina militaris sub *Tullo Hostilio*, Romanorum Regum tertio præcipue instituta, ac dein * *tradita per manus, in artis, perpetuis præceptis ordinata, modum, sensim crevit, multisque sæculis admirandum in modum viguit.*

* Livius
lib. 9. n. 17.

Erant Romani ab ipsa sua originæ feroces simul ac rigidi. Ferocitas reddebat intrepidus, austeritas & rigor, severos & inflexibiles; usque aded ut vix unquam, in summis etiam calamitatibus, animo dejecti fuerint. Pacis condiciones Reip. ignominiosas, ne difficillimis quidem temporibus ratas habere voluerunt. Observatum fuit, cum tempore *Annibalis* in summis angustiis Respublica versaretur, nullam à Romanis pacis mentionem injectam, nihil supplicatum, nullas finendi belli condiciones fuisse propositas; imò verò in tanta calamitate tam infractis fuere animis, ut Cannensi prælio captos redimere noluerint.

Admiranda ea erat in Romanis animi magnitudo, quam constans rigidæ virtutis exercitium, ingens amor patriæ, zelus ferventissimus tuendæ libertatis, insatiabilis gloriæ laudisque aviditas, & immensa quædam cupido dominandi fovebant conservabantque. De hac re ita differit * *Augustinus* :
 veteres igitur primique Romani, quantum eorum docet & commendat historia, quamvis ut aliæ gentes, excepta una populi Hebræorum, Deos falsos colerent, & non Deo victimas, sed dæmoniis immolarent, tamen * *laudis avidi, pecuniæ liberales erant, gloriam ingentem, divitiarum honestas volebant* : hanc ardentissimè dilexerunt, propter hanc vivere voluerunt.

* De Civ.
Dei, l. 5. c. 12.

* Ex Salu-
stio in
lib. 1.

E S

pro

,, pro hac & mori non dubitaverunt. Cete-
 ,, ras cupiditates, hujus unius cupiditate
 ,, prefferunt. Ipsam denique patriam suam,
 ,, quoniam servire videbatur inglorium, do-
 ,, minari verò atque imperare gloriosum,
 ,, priùs omni studio *liberam*, deinde *Domi-*
 ,, *nam* esse concupierunt. Hinc est quòd
 ,, regalem dominationem non ferentes, an-
 ,, nua Imperia binosque Imperatores sibi fe-
 ,, cerunt, qui *Consules* appellati sunt à *consu-*
 ,, *lendo*, non Reges, aut Domini à regendo,
 ,, atque dominando Expulso itaque
 ,, Rege Tarquinio, & consulis institutis,
 ,, secutum est quod idem auctor (nempe *Sa-*
 ,, *lustius*) in Romanorum laudibus posuit,
 ,, quòd civitas, incredibile memoratu est,
 ,, adempta libertate quantum brevi creverit,
 ,, tanta cupido gloriæ incesserat. ,, Crevit
 sanè eo usque, ut si *Appiano* & *Polybio* fides
 est, omnes priores Monarchiæ vix dimidia-
 ram Romani Imperii partem possederint.
 Concludit Augustinus: ,, ista ergo laudis
 ,, aviditas & cupido gloriæ multa illa mi-
 ,, randa fecit, laudabilia scilicet, atque glo-
 ,, riosa secundum hominum existimationem. ,,
 * *ibid.* 6, 13. Sequenti porrò * capite sic in eandem sen-
 tentiam progreditur Augustinus: ,, Quam ob-
 ,, rem cum diù fuissent regna *Orientis* illu-
 ,, stria, voluit Deus & *Occidentale* fieri,
 ,, quod tempore esset posterius, sed Imperii
 ,, magnitudine & latitudine illustrius; idque
 ,, talibus potissimum concessit hominibus,
 ,, qui causa honoris, laudis, & gloriæ con-
 ,, suluerunt patriæ, in qua ipsam gloriam
 ,, requirebant, salutemque ejus saluti suæ
 ,, præponere non dubitaverunt, pro isto uno
 ,, vitio, id est, amore laudis, pecuniæ cu-
 ,, piditatem, & multa alia vitia comprimen-

tes. “ Gloriam quam tanto conatu quæ-
 sierunt, invenerunt, atque ita divina mu-
 nificentia, quæ nec ipsum rationis rectum
 usum mercede sua vacuum esse finit, eam
 ipsam, quam desiderarunt unicè, mercedem
 eis rependit; de qua re ita rursus *Augusti-*
nus: * „ privatas res suas pro re communi,
 „ hoc est, Republica & ejus ærario con-
 „ temperunt: avaritiæ restiterunt, consu-
 „ luerunt patriæ consilio libero, neque de-
 „ licto secundum suas leges, neque libidini
 „ obnoxii. His omnibus artibus, tamquam
 „ vera via, nisi sunt ad honores, Impe-
 „ rium, gloriam. Honorati sunt in omni-
 „ bus ferè gentibus; Imperii sui leges im-
 „ posuerunt multis gentibus, hodieque lite-
 „ ris & historia gloriosi sunt penè in omni-
 „ bus gentibus. Ita non est quod de summi
 „ & veri Dei justitia conquerantur, *percepe-*
runt mercedem suam.

* *Ibid.* col. 5.

At operæ pretium est ut ex *Salustio* cogno-
 scamus, qua præcipuè ratione ingens Roma-
 næ Reipub. splendor, decus atque potentia
 labefactari inceperint. „ Uti labore, inquit,
 „ atque industria Respublica crevit: Reges
 „ magni bello domiti, nationes feræ & po-
 „ puli ingentes vi subacti, Carthago æmu-
 „ la Romani Imperii à stirpe interiit, cun-
 „ cta maria terræque patebant, fortuna sævire
 „ ac miscere omnia cœpit. Qui labores, pe-
 „ ricula, dubias atque asperas res facile to-
 „ leraverant, iis otium, divitiæ, optandæ
 „ aliis, oneri miseræque fuere. Igitur pri-
 „ mo pecuniæ, deinde Imperii cupido cre-
 „ vit. Ea quasi materies omnium malorum
 „ fuere. Namque *avaritia* fidem, probita-
 „ tem, ceterasque bonas artes subvertit;
 „ pro his superbiam, crudelitatem, Deos

In Catilin.

29 negligere , omnia venalia habere , edo-
 30 cuit : *ambitio* multos mortales falsos fieri
 31 subegit ; aliud clausum in pectore , aliud
 32 promptum in lingua habere ; amicitias ,
 33 inimicitiasque non ex re , sed ex commo-
 34 do æstimare ; magisque vultum quàm in-
 35 genium bonum habere . Hæc primò pau-
 36 latim crescere , interdum vindicari . Post
 37 ubi contagio , quasi pestilentia , invasit ;
 38 civitas immutata : Imperium ex justissi-
 39 mo , atque optimo , crudele intolerandum ,
 40 que factum .

Ceterum altiori divinæ providentiæ consi-
 lio , ad tam ingentia incrementa perductum
 esse Romanum Imperium , observavit * S.
 Leo . 33 Ut hujus , inquit , inenarrabilis gra-
 34 tiæ (quam nempe Christus in orbem at-
 35 tulit) per totum mundum diffunderetur
 36 effectus , *Romanum regnum* divina provi-
 37 dentia præparavit : cujus ad eos limites
 38 incrementa perducta sunt , quibus cuncta-
 39 rum undique gentium vicina & contigua
 40 esset universitas . Disposito namque divi-
 41 nius operi maximè congruebat , ut multa
 42 regna uno confœderarentur Imperio , ut
 43 citò pervios haberet populos prædicatio
 44 generalis , quos unius teneret regimen
 45 civitatis . . . (ita futurum erat) ut lux
 46 veritatis , quæ in omnium gentium reve-
 47 labatur salutem , efficacius se ab ipso ca-
 48 pite per totum mundi corpus effunderet .
 49 Cujus enim nationis homines in hac tunc
 50 urbe non essent ? aut quæ usquam gentes
 51 ignorarent quod Roma didicisset ? sed &
 52 felicior quædam sors hanc urbem manebat .
 53 Postquam sæculis aliquot omnibus penè gen-
 54 tibus dominans , omnium servisset erroribus ,
 55 eò provehenda erat , ut gens sancta , popu-
 56 lus

* Serm. 1.
 de nat. A.
 post. Petri
 & Pauli .

lus electus, civitas sacerdotalis & regia, perque sacram B. Petri sedem caput orbis effecta, latius præfideret religione divina, quam unquam præfuisset dominatione terrena. Quamvis enim multis aucta victoriis, jus Imperii sui terra marique protulerit, minus tamen est quod ei bellicus labor subdidit, quam quod pax Christiana subjecit.

Qui Romanam historiam vel legerunt, vel lecturi sunt, ut hæc eis lectio non sine fructu sit, meminisse debent, singularem illum amorem patriæ, aliaque quæ in illa sparsim occurrunt exempla virtutum, idcirco nobis esse proposita, ut nos qui civis sumus, æternæ illius civitatis, ubi nullus oritur, quia nullus moritur, quamdiu hic peregrinamur, diligenter & sobriè illa intueamur exempla, & intelligamus, quanta dilectio debeaturnæ patriæ propter vitam æternam, si tantum à suis civibus terrena dilectæ est propter hominum gloriam. Videri potest S. Augustinus de hac re latius differens, lib. 5. de Civit. Dei cap. 16. 17. & 18. ubi adductis & ad fidelium ædificationem sapienter expensis exemplis Torquati, F. Camilli, M. Scævola, Currii, utriusque Decii, M. Pulvilli, M. Reguli, P. Valerii Publicola, Q. Cincinnati ad dictaturam ab aratro evocati, ac denique Fabricii, ita concludit: hæc & alia si qua hujusmodi reperiuntur in literis eorum, quando sic innotescerent, quando tanta fama prædicarentur, nisi Rom. Imperium longè lateque porrectum, magnificis successibus augetur? proinde per illud Imperium tam latum, tamque diuturnum, virorumque tantorum virtutibus præclarum atque gloriosum, & illorum intentioni merces, quam quærebant, est red-

22. dita.

,, dita, & nobis proposita *necessaria commo-*
 ,, *nitionis exemplo*: ut si *virtutes*, quarum
 ,, istæ utcumque sunt similes, quas isti pro
 ,, *civitatis terrenæ gloria* tenuerunt, pro *Dei*
 ,, *gloriosissima civitate* non tenuerimus, *pudo-*
 ,, *re* pungamur: si tenuerimus, *superbia* non
 ,, extollamur: quoniam, sicut dicit Apосто-
 ,, lus, *non sunt condignæ passiones hujus tem-*
 Rom. 8.18. ,, *poris ad futuram gloriam, quæ revelabitur*
 ,, *in nobis.*

Jam rerum Romanarum seriem brevissi-
 mē videamus. Ignoscet nobis iterum lector,
 si nonnulla hīc, quæ jam inde superius me-
 morata sunt, repetita conspiciet. Aliter fie-
 ri non potuit, cum id & narrationis ordo,
 & incipientium, quā suscepimus, institu-
 tio videretur exigere. Ceterū nova ea
 videri poterunt, quia novo modo propo-
 nentur.

TRES habuit Res Romana *status princi-*
paies. Primus fuit sub *Regibus*, secundus
Aristo-Democraticus sub *Consulibus*, tertius,
 à tyrannide inchoatus, fuit *Monarchicus* sub
Imperatoribus.

PRIMUS STATUS SUB REGIBUS.

In primo Reip. Romanæ statu, VII. Reges
 per annos 244. Romæ imperarunt.

Prima igitur adhuc vigente Monarchia,
 quam Assyriorum, Medorum, Babylonio-
 rumque nuncupavimus, paulo ante * æram
 Nabonassari, annoque tertio sextæ Olym-
 piadis vulgaris, anno autem ante æram
 Christ. 753. regnante in Judæa Achazo, an-
 nis circiter * 450. post *Excidium Trojanum*,
 ROMULUS & REMUS fratres, quorum nota
 omnibus est historia, Urbis ROMÆ (quæ
 olim

* Sex cir-
citer annis.

* 431. vel
456. juxta
Arundel-
liana.

olim caput orbis futura erat) tenuia tum fundamenta jecerunt , quæ mox Romulus , Romani inde regni ferociam auspicaturus , fraterna cæde fœdavit.

I. ROMULUS itaque urbis fundator , post Sabinos in civitatem geminata urbe admissos , post civitatem in curias tribusque distributam , post electos Patres , quos *Senatum* vocavit , cum regnasset annos XXXVIII. incerto exitu in vivis esse desit.

Annæ ante Christ.

Post interregnum anni unius , successit

Anni una bis Condita.

II. NUMA POMPILIUS , genere Sabinus , & Curibus oriundus . Hic à Romanis Rex optatus , ad studia pacis se convertit , populoque *Leges* & SACRA sancivit , quibus ut auctoritatem adderet , familiarem cum Dea *Ægeria* consuetudinem simulavit , illiusque superstitionis fundamenta constituit , qua olim Roma omnibus penè gentibus *dominatura* , omnium quoque gentium *serviret* erroribus , magnamque sibi videretur assumplisse religionem , quòd nullam respueret *falsitatem* . Regnavit annos XLIII. Sequitur

40.

S. Leo loco supra citato.

671. III. TULLUS HOSTILIUS , *militiæ* artifex & bellator strenuus . Regnavit annos XXXII. De cœlo tactus , cum uxore , familiaque interiit . Eo regnante primum Romanæ urbis sæculum evolutum est , cum in Judæa *Manasses* imperaret .

83.

667. Alba etiam diruta , ejusque opes omnes & incolæ Romam translati . In bello adversus Albanos , tergemini hinc atque inde fratres , *Horatii* & *Curii* , celebre nomen adepti sunt .

87.

639. IV. ANCUS MARTIUS , Pompilii ex filia nepos , urbem *œdificiis* augere studuit .

113.

duit, *Latinos* à se superatos in eam recepit, interfluentem urbi *Tiberim* ponte commisit, mœnia muro amplexus est, & *Offiensem* coloniam condidit, quasi jam tum animo præfagiens, fore ut *Romani*, maris olim Imperio potirentur. Regnavit annos *XXV.*

115. V. L. TARQUINUS PRISCUS, 139.

Demarati Corinthii mercatoris filius, & Anci Martii filiorum tutor, fraude & ambitu regnum adeptus est. SENATUM hic ampliavit, cujus dignitas & auctoritas eo progressu temporis elevata est, ut unum illum speciem *Romani Senatus* cepit senserit *Livius*, * qui eum ex *Regibus* constare professus est. *Tusciam* quoque populos *XII.* subegit *Priscus*, ab iisque insignia summæ potestatis accepit, fasces, trabeam, curules, prætextam, & id genus alia. Opera præterea in urbe magnifica condidit. Ita pompæ, splendoris ac magnificentiæ præcipuus auctor ac promotor fuit. Occiditur ab *Anci* filiis, cum regnasset annos *XXXVIII.*

* Lib. 9. n.
77.

177. VI. SERVIUS TULLIUS, serva ma- 177.

tre natus, primus *Censum* instituit, & quinto quoque vertente anno fieri decrevit. Secundum urbis annum sæcularem vidit. Urbem amplificavit. Et post regnum *XLIV.* annis summa cum laude administratum, generi sui ac filiaë execrando parricidio interiit.

138. Regnante *Servio Tullio*, *Babylonicum* 216. Imperium corruit, & ad *CYRUM* translata est *Monarchia*.

133. VII. L. TARQUINIUS cognomento 221.

SUPERBUS, *Prisci* * nepos, regnum scelere partum, haud melius, quam quaesierat.

* Ex Dio.
226. l. 4.

Anni
ante
Chr.

fierat, administravit. Itaque ob crudelitatem & superbiam Sextique Tarquini filii sui libidinem, (quam *Lucretia* nobilissima mulier experta, * violentas sibi manus intulerat) urbe & regno, cum omni familia, ejectus est, cum regnasset 509. annos XXIV.

Contigit hoc *Refugium*, regnante in *Perfide Darso Hiftaspi*, annis circiter 18. ante victoriam *Marathoniam*, quam de *Perfis* *Græci* retulerunt; Pontifice *Judæorum Jesu* filio *Josedech*, qui primus post reditum è *Captivitate Babylonica* Pontificatum gessit: annis verò 173. ante initia *Alexandri Magni*.

Atque hæc est prima ætas populi *Romani*, & quasi *Infantia*, primus *Romanæ Reip.* status, intra angustos hæctenus limites coarctatus, usque ad annum ante *Christ.* 509.

SECUNDUS STATUS SUB CONSULIBUS.

Ineunte anno urbis conditæ 245. pulsus regibus, CONSULES primi creati sunt *L. Junius Brutus*, & *L. Tarquinius Collatinus*, ac deinceps *Respublica* sub annuis Consulibus fuit, usque ad annum *U. C.* 706. * quo *C. Julius Cæsar* perpetuam dictaturam, atque adeò tyrannidem sibi vindicavit, duravitque proinde status iste annis 461. vel si *ma-*vis 478. nempe usque ad annum *U. C.* 723. ante *Christ.* 31. quo, extinctis *Antonio* & *Cleopatra*, *Octavianus Cæsar Augustus*, liberam plenamque *Monarchiam* adeptus est.

Cæterum in hoc decursu temporis, Consulibus intermixti fuere *DECENVIRI*, sed paucis annis; pluribus, *TRIBUNI MILITARES*, qui

245.

* Quid de hoc *Lucretiæ* facto sentiendū sit, vide apud *S. August.* *Civ. Dei* l. 1. c. 19.

* Quamquam nomē Consulium multo diutius subsistit, nempe usque ad *Annū Chr.* 541. univèrsim, annis circiter 1050.

qui loco Consulium Remp. administrabant. Ab anno U. C. 245. usque ad 303. atque adedò annis 58. *Soli Consules annui* supremum gessere magistratum. *Decemviri* deinceps per biennium. His abolitis, bini consules restituti per annos XI. Posthæc, ab anno U. C. 317. *Tribuni Militares, & Consules* alternatim, aut mixtim, sexque anni fluxerunt absque supremo magistratu, donec anno U. C. 388. Consules in perpetuum restituti sunt.

Paulo post Consules creatos, anno nempe U. C. 261. aliud *Magistratus* genus, in favorem plebis, creatum est. Hæc enim ære alieno & potentiorum injuriis oppressa, usurisque exhausta, in montem sacrum trans Anienem flumen secesserat à patriciis, cùmque *Menenii Agrippæ* opera, consilio & oratione revocaretur, non antè acquievit, quàm impetraret magistratum, quem ad sui tutelam, patrum nobiliumque violentiæ objiceret. Hi autem *TRIBUNI PLEBIS* appellati sunt, quorum postea potentia tam mirandum in modum excrevit, ut parùm aliquando abfuerit, quin ipsi Reip. exitialis foret. Discordiarum & certaminis utrimque finis fuit secundum bellum Punicum, inquit * *Sallustius*. Sed remoto metu Punico, similtates acrius revixerunt.

* Lib. 1. *Hist.*

Fuere etiam identidem Romæ creati *DICTATORES*. *Extraordinarius* erat hic magistratus, qui nonnisi in summis *periculis* remedii loco assumebatur, penes quem unum, omnium magistratum vis atque potestas esset, à regno non nisi tempore differens: nam, ut ait *Tacitus*, * *ad tempus tantum dictaturæ sumebantur*. Primus hunc titulum gessit *T. Laertius Flavius*, consul anno U. C. 256. Complures deinceps subsecuti sunt, sed ad Reip.

* Lib. 1. *Annal.*

nm-

autum, Dictaturam, quam susceperant, deponentes. Ad finem verò vergente Reip. libertate, *perpetua* facta est. Cœpit in *Corn. SYLLA*, qui anno U. C. 672. ante Christ. 82. dictator creatus est. Ante id tempus, honoris hujus usurpatio, teste *Vellejo Paterculo* *, per annos CXX. fuerat intermissa, populo Romano usum *Dictatoris* non tam desiderante, quàm timente potestatem Imperii, quo priores, ad vindicandam maximis periculis Remp. usi fuerant. *Sylla* ad immodicæ crudelitatis licentiam inaudita ratione abusus est. Sed Dictatura anno uno ante mortem, Urbis verò conditæ 675. ultrò se abdicavit, postquam funestissimam *proscriptionis* exemplum primus in Remp. invexisset, quod postmodùm *Triumviri* tam infeliciter imitati sunt. C. JULIUS CÆSAR dictaturam quater iniit, ac postremò anno U. C. 706. eam sibi *perpetuam* vindicavit. Ita fundamenta jecit *Romanæ Monarchiæ*, cujus tamen fructum capere, invidia suorum obsistente, non potuit, post triennium, aut paulò amplius, anno U. C. 710. ante Chr. 44. *Bruti & Cassii* aliorumque conspiratione sublatus.

* Lib. 2.
Hist.

Romana potentia bellis primùm Italicis, dein externis, paulatim ad fastigium ascendit. Primis quinque sæculis post Romam conditam, intra solam ferè Italiam bellatum fuit. Bella, quæ post ejectos reges gesta sunt, præcipua hæc fuerunt.

I. Anno tertio à parta Romæ libertate, *Annus* *Porsenna* Clusinarum in Erruria Rex, ad restituendos in regnum Tarquinius, bellum Romanis intulit, quo tempore *Horatius Cocles*, & *Mucius Scaevola* celebre in historia nomen adepti sunt: ille, quod in sublicio ponte, donec is recideretur,

Annus urbis Condita.
248.

unus

unus hostium impetum retardarit, pon-
teque reciso Tiberim transnatarit; hic
verò, quòd ardentem in focum injecta
manu, quæ regem petens, alium occi-
derat, hostes ad petendam pacem,
tam inusitata animi virtute, commoverit.

496. 2. Cum Latinis primùm, mox cum 255.
495. Volscis, quibus se Æqui & Hernici adjun- 259.
xerunt, gestum est bellum, quod ex in-
tervallo sæpè repetitum, ad annos plures
propagatum est. C. Marci Coriolani cele-
488. berrima in matrem pietas, ad septimum 266.
belli cum Volscis annum pertinet. Pri-
ma lex Agraria à Sp. Cassio ter consule,
486. post victos ab eo Volscos, lata est, anno 268.
uno priusquam, ob affectatum regnum,
de rupe Tarpeja dejectus fuit.
483. 3. Diuturnum dein cum Vejentibus bel- 271.
lum gestum est, quod anno U. C. 271.
inchoatum, annos circiter 87. tenuit,
donec eorum * urbs, post decennalem
obsidionem, à CAMILLO dictatore ex-
396. pugnata est. Idem Faliscos non tam ar- 358.
mis, quàm justitiæ & virtutis opinione,
394. Romanæ ditioni adjecit. Hic est Camillus 306.
ille, parens patriæ, alterque urbis con-
ditor ac Romulus aliquando appellatus;
qui post falsò accusatus, vitandæ invi-
diæ gratia, Ardeam exulatum ivit, duo-
bus annis ante Romam à Gallis captam.

* Veji
Etruria
urbs anti-
quissima,
ut magis e-
lucescat
rerum hu-
manarum
vanitas,
que olim
loco sita fuerit, vix satis hodie describi potest, tametsi certum sit non
nisi paucis milliaribus ab urbe Roma fuisse distitam. Hoc tunc Veientes
fuerunt, inquit Florus, nunc fuisse quis meminit? quæ reliquia?
quod vestigium & laborat annalium fides ut Vejos fuisse credamus.

* Lib. 2. de Civ. Dei c. 17.

- „ egregius , qui Veientes gravissimos
 „ hostes pop. Rom. post decennale bel-
 „ lum, quo Rom. exercitus toties ma-
 „ lè pugnando graviter afflictus est, jam
 „ ipsa Roma de salute dubitante atque
 „ trepidante, facillimè superavit, eorum-
 „ que urbem opulentissimam cepit, in-
 „ vidia obtrectatorum virtutis suæ, &
 „ insolentia Tribunorum plebis reus fa-
 „ ctus, tam *ingratam* sensit quam *libera-*
 „ *verat* civitatem, ut de sua damnatione
 „ certissimus, in exilium spontè disce-
 „ deret, & decem * millibus æris absens
 „ damnaretur: mox etiam à *Gallis* vin-
 „ dex patriæ futurus ingratae.
391. 4. Bello igitur quod subsequutum est
 cum *Senonibus Gallis*, qui Cisalpinam
 Galliam incolebant, parùm abfuit, quin
 Rom. Respublica in perpetuum delere-
 tur. Cæsis ad Alliam flumen Romanis,
390. urbs à Barbaris *Capra & incensa* est. Sola
 supererat arx *Capitolii*, quo se flos civitatis
 receperat, quam M. *Manlius*, inde Ca-
 pitolinus dictus, sex mensibus à Gallis
 obsessam, acerrimè tuebatur; expu-
 gnandam tamen, nisi nocturnas hostium
 insidias *anser* clangore prodidisset. *Camil-*
lus Ardea ab exilio revocatus, absens-
 que Dictator factus, Gallos obsidionis
 pertæsos, à tergo cecidit, fugavit, &
 ad octavum ab urbe lapidem penitus de-
 levit. Romanos, Vejos migrare meditan-
 tes, retinuit, & ad instaurandam pa-
 triam adduxit. Paulo post *Manlius* ille Ca-
384. *pitolinus*, regnum affectare visus, de
 Capitolio, quod defenderat, præcipita-
 tus est. Cum *Gallis* posthæc repetitum
 sæpius in Italia certamen fuit, annis præ-
 fertim

* Livius
habet XV.

363.

364.

370.

*Anni ante
Chr.*

fertim U. C. 394. 405. 450. 459. 469. quas irruptiones apud *Polybium* lib. 2. & *Livium* lib. 7. ac sequentibus reperies.

Magna sub hoc tempus inter patricios & plebejos altercatio fuit, his pertinentibus ut alter consulum ex ordine plebejo crearetur, illis acerrimè obnitentibus. Post anarchiam quinque, aut sex annorum, quæ ex hac contentione secuta est, plebs tandem pervicit, PRIMUSQUE È PLEBE CONSUL factus est L.

66. *Sextius.*

388.

Celebre factum *M. Curtii*, qui armatus & equo insidens sese demisit in voraginem, quæ in medio urbis foro repente extiterat, pertinet ad annum U. C.

362.

392.

5. Prætermisissis bellis aliquot minoribus, cum *Tiburtribus*, *Tarquinienfibus*, *Faliscis* & *Hernicis*, novisque identidem renascentibus cum *Volscis*, *Antiatis*, & *Latinis*, quinto loco recensemus SAMNITICUM, quo nullum deinceps gravius ac diuturnius fuit. Cœptum est anno

343.

411.

U. C. 411. Annos tenuit, uti cum *Flo-ro*, *Eutropio* & *Orosio*, *Augustinus* asserit, circiter 50. *Appianus* memorat 80. *Petavius*, nescio quo auctore, numerat 70. vel unum amplius. Samnitium legati ita ad Annibalem loquuntur apud * *Livium*: Per centum propè annos cum populo Romano bellum gessimus, nullo externo adjuti nec duce, nec exercitu: nisi quòd per biennium *Pyrrhus* nostro magis milite suas auxit vires, quam suis viribus nos defendit. Non ergo secundis rebus nostris gloriabimur: duos consules ac duos consulares exercitus, a nobis *

* *Lib. 23.
n. 42.** *Ad Fur-
culas Cau-
dinas An.
V. C. 412.
Livius lib
9. n. 6.*

321.

sub jugum missos &c. Non sine clade

433.

UCL

Anni
ante
Chr.

utique & ignominia Romanorum, hoc bellum gestum fuit. At emerfit Romana virtus, & in sui ultionem cunctas deinceps urbes Samnii paulatim delevit. Infamiam *Caudinam*, sequente anno majori Samnitium clade ac pari ignominia rependit *L. Papirius Cursor*, Imperator animi vigore, corporis viribus & bellica laude clarissimus, quem, teste *Livio* * parem destinarant animis MAGNO ALEXANDRO ducem, si arma, Asia perdomita, in Europam vertisset. Sed obierat is Babylone, annis ferè quatuor antequam hæc cum Samnitibus gererentur.

Ann. urbis
Conditæ.

* *ibid.*
n. 16.

- Post exortum bellum Samniticum, sed ante cladem *Caudinam*, fœdere tantif-
341. per cum Samnitibus inito, *Latini* novi hostes successere, anno U. C. 413. Sed anno sequente victi à duobus *Coss. Manlio TORQUATO & DECIO*, deditio-
nem fecerunt. Mox rebellantes iterum,
338. anno 416. penitus subacti sunt. Sunt autem ambo *Consules* isti in historia celebres: ille, quòd *T. Manlium* filium suum eumque victorem, quia contra mandatum consulum extra ordinem pugnaverat, securi percuti jusserit; iste verò, quòd se pro exercitu certissimæ morti devoverit, cujus exemplum alter *Decius* filius ejus, anno U. C. 457. in prælio adversùs Gallos, est imitatus.
282. Sequitur bellum cum *Tarentinis*, quod illi, Romanorum classe direpta, & eorum legatis, qui de injuria questum venerant, temerè violatis, contra se provocarunt, *Cæsi* à Romanis, *Pyrrhus* Epirotarum regem ad auxilium evocant,

413.

416.

472.

474.

Christ.

274.

evocant, quocum sex annis bellum gestum est. Romanos inusitata Elephantorum specie territos primum vicit; ac mox ipse victus & castris exutus, magisque etiam justitia Fabricii, quam armis superatus, in Epirum rediit. Pyrrho fugato, 480. Tarentini cum sociis post decennale bellum, in Romanam venire ditionem.

272.

Reliqua deinceps cesserit quoque Italia. 482.

L. Flor.

Ita annos circiter quingentos in hac subjuganda, Roma consumpsit, fuitque ista, ab ejectis nimirum regibus: *secunda ætas* populi Romani, & quasi *adolescencia*, qua maximè viruit, & quodam flore virtutis exarsit ac ferbuit, ita adolevit, verèque robusta & juvenis, par orbi terrarum esse cœpit.

Et sanè, celerius longè Romani exin progressi sunt, ubi ad externa bella devenit. Qui annis propè quingentis domi luctati fuerant, ducentis qui sequuntur, Africam, Europam, Asiam, * torumque adeo orbem terrarum (tunc cognitum) bellis victoriisque peragrarunt; quod tempus fuit ipsa *Juventa Imperii*, & quasi quædam robusta maturitas. Initium à *Carthagine* factum est.

* Flori ista
hyperbole
est.

CARTHAGO, urbs Africae maritima, navigationi & commercio opportunissima, magnam Africae partem tributis subjecerat; in Siciliam, Sardiniam, & Hispaniam magnos emittere cœperat exercitus; diffundebat undique Colonias. Ita Carthaginenses, Romanis virtute non impares, navigandi etiam peritia superiores, in Romanorum incurrerunt invidiam. Exorta sunt BELLA PUNICA, quorum præcipua causa fuit, utriusque
civi-

civitatis ambitio, ac mutuo suspecta & formidolosa potentia. Eorum bellorum tertium Carthagini fuit exitiabile. Qui intra suos sese limites tuto continere potuissent, dum ambitione nimia extendere volunt dominatum, patuerunt ruinæ. At præter hanc immodicam dominandi libidinem, nonnullæ quoque aliæ, everfæ eorum Reipublicæ, causæ adferri possunt. Crescebat in dies in ducibus militiæ impotens quædam animi elatio & insolentia. Hanc Pæni tempestivè, ut poterant, reprimere debuissent. Dum negligunt, hi suæ ambitioni & gloriæ militare magis, quàm incolumitari Reip. didicerunt, successibusque inflati, eorandem progressi sunt, ut eam in interitum adducerent. Ad hæc, Pœnorum copiæ militares penè omnes aliunde adscitæ, externæ, & conductitiæ erant, quibus Reip. salutis cordi esse non poterat, uti civibus esse solet. Imò verò mercenarii hi milites primo bello Punico pacis transactione composito, stipendia sua & militiæ præmia postulabant; quod cum exhausto ærario, præstari non posset, grassantes longè latèque per Africam, ita omnia vastaverunt, ut agrè iis obfisti potuerit, annisque tribus & mensibus quatuor opus fuerit, ut tumultus isti sedarentur. Accedit quod maris Imperium, quo Carthaginenses potiebantur, quodque tota virium suarum contentione servare debuissent, nimis facile sibi eripi passi fuerint. Annibalem denique, qui non sine prodigio ad hostium interiora penetraverat, congruis subsidiis instruere destiterunt, qua in re, sive

Danes, Gen. Temp. Notio. G æmu-

æmulatione & invidia, sive corpore & negligentia tantoperè peccaverunt, ut nullo deinceps remedio malis subsequutis obviare potuerint. Ita victores, conversa sorte, victi subjugatique sunt, ac delera tandem funditus est Carthago.

264.

7. PRIMUM BELLUM PUNICUM 490.

inchoatum est anno U. C. 490. tenuitque annos 23. Occasionem ei dedit Sicilia, cujus partem Carthaginenses occupaverant, & reliquam facilè obtenturi videbantur, nisi Romani, à quibus in causa Mamertina petebatur auxilium, intervenissent. Tum primùm Rom. exercitus mare tentare incœpit, ut in Siciliam trajiceret, & Hierone Syracusarum Rege socioque Carthaginensium celeriter victo, didicit etiam classe pugnare & vincere, C. Duilius merfa, aut fugata ad Liparas hostium classe, primus Romanorum

259.

maritimum egit triumphum, belli anno quinto. C. Lutatius anno ejusdem 23, & 513.

241.

ultimo navalem alteram ad Ægarem Insulam victoriam retulit, qua cum Pœnis debellavit. Pax iis hac lege data est, ut insulis omnibus cederent, quæ Italiam inter & Africam interjacent, ac bis mille & ducenta, in annos XX. talenta penderent.

Nemo hoc bello tantam nominis claritatem consecutus est, quantam M. Atilius Regulus, cujus virtus, fides, constantia, & supplicii, quod à Pœnis ei illatum est, atrocitas, omnibus vulgò nota sunt. De hoc viro ita loquitur Augustinus: * „ Inter omnes suos laudabiles, & virtutum insignibus illustres viros non proferunt Romani meliorem,

„ quem

* De Civ. Dei l. 1. c. 24. vide ejusdem libri cap. 15.

Anni
ante
Chr.

Anni urbis
Cond.

256. quem neque felicitas corruerit, nam
in tanta victoria (quam nempe aliquo-
ries retulerat, priusquam à Zantippo
Lacedæmonio Duce victus, in hostium
manus vivus incideret), mansit pauper-
rimus; nec infelicitas fregerit, nam
ad tanta exitia revertit intrepidus. “
Ut porrò ex tam illustri exemplo ethnici
hominis proficere noverint Christiani,
ita eos alibi admonet *Augustinus*: * „ si
M. Regulus, ne crudelissimos hostes ju-
rando falleret, ad eos ab ipsa Roma re-
versus est, quoniam, sicut Romanis
ipsum retinere volentibus respondisse
fertur, posteaquam Afris servierat, di-
gnitatem illic honesti civis habere non
posset; eumque Carthaginenses, quo-
niam contra eos in Romano Senatu
egerat, gravissimis suppliciis necave-
runt: qui cruciatus non sunt pro fide
illius Patriæ contemnendi, ad cuius
beatitudinem fides ipsa perducit? aut
quid retribuatur Domino pro omni-
bus quæ retribuit, si pro fide, quæ il-
li debetur, talia fuerit homo passus,
qualia pro fide, quam perniciosissimis
inimicis debebat, passus est Regulus?

498.

* Civ. l. 5.
c. 18. n. 2.

Bellis ubique pacatis, *Templum Iani*
Romæ clausum est, id quod perrarò
factum est. Sed exigua, & vix quadrienn-
nls requies fuit. Novis mox motibus
coortis, *Ligures, Sardi, Corsi* subacti,
Victi *Illyris* cum Teuta regina. Victi
quoque sæpiùs *Galli*, ac trans Padum
copiæ traduci cæptæ: denique *Insubres*
domiri.

519.

527.

530.

536.

218. 8. SECUNDUM BELLUM PUNI-
CUM continuò subsequutum est, anno à
G 2 prio-

prioris sine vigesimo quarto, quod anno
 dein decimo septimo finem habuit. Hoc
 licet priori cedat annorum spatio, cla-
 dium tamen atrocitate adeò terribilius
 Flor. l. 2. c. 6. fuit, ut, si quis conferat damna utrius-
 que populi, similior victo sit populus qui
 vicerat. Belli causa eadem, quæ supe-
 rioris, *dominandi cupiditas*, & in Pœnis
 impatientia servitutis. Pudebat nobilem
 populum, ablato mari, raptis insulis,
 dare tributa, quæ jubere consueverat.
 ANNIBAL Dux Carthagenensium, post
 subjugatam magna ex parte Hispaniam,
 Saguntumque Romanorum sociam civi-
 tatem everfam, stupendo itinere Al-
 pium juga transgressus, in Italix viscera
 penetrat, iisque annis ferè XVII. in-
 hæret. Romanum quater fundit exerci-
 tum, ad *Ticinum* Iusubriæ, ad *Trebbiam*
 flumen, ad *Trasimenum* lacum anno se- 537.
 quente, denique prælio * *Cannensi*, quæ
 clades omnium atrocissima fuit, futura 538.
 etiam Romanis postrema, si Annibal ut
 vincere, ita uti victoria novisset. At
 ille frui maluit. Luxu & deliciis Campa-
 niæ enervatus sensim exercitus, apud
 Capuam Cannas invenit. P. Scipio, qui
 à subacta Carthagine *Africani* nomen ade-
 ptus est, recuperata primùm Hispania,
 bellum in Africam transtulit. Revoca-
 tur Annibal decimo sexto belli anno; 551.
 203. congressus acie, ab Scipione vincitur,
 fugitque ad *Antiochum Magn.* Syriæ Re-
 gem. Victoris leges Africa suscipit, & 552.
 202. bello finis imponitur.

Post Carthaginem domitam vinci jam
 à Romanis neminem puduit. *Macedonia*,
Syria, *Græcia* securæ sunt, omnisque pro-
 pemo-

200. pemodum Europæ. Anno urbis 554. pri-
 mum bellum *Macedonicum* inchoatum
 197. est, quartoque post anno finitum. *Phi-*
lippo regi duobus præliis victo ac debel-
 lato pax data est, regnumque concessum,
 sed restituta Græciæ civitatibus pristina
 libertate. *Syriacum* cum *Antiocho Magno*
 192. bellum inijt anno U. C. 562. tenuit-
 que annos tres. Erat tùm apud *Antio-*
chum in exercitu *Annibal*, verùm nec
 summus ille dux militiæ efficere potuit,
 quo minus a Romanis *opulentissimus* Asiæ
 190. Rex *Antiochus* vinceretur. Victo pax
 data, ea inter ceteras lege, ut regionibus
 omnibus, quæ erant cis *Taurum*
 montem, mulctatus, paternis sese finibus
 189. contineret. *Æioli* quoque & *Gallogræci*,
 qui *Antiocho* auxilio fuerant, perdomiti
 mox sunt & subacti. Secutum est *Macedo-*
nicum alterum, quo *Perseus* ultimus *Ma-*
cedonum Rex anno regni sui undecimo,
 168. à Consule *Æmilio Paulo* victus & in trium-
 phum ductus est, ac paulo post *Mace-*
donia Romanorum Provincia facta est.
 Accessit *Illyricum* cum Rege *Gentio* &
Achaja omnis in deditiorem accepta.

Hoc illud tempus est, inter secundum
 atque postremum bellum *Carthaginense*,
 quo teste * *Sallustio*, optimis moribus,
 & maxima concordia egit populus
 149. Romanus. Sequitur TERTIUM BEL-
 LUM PUNICUM, inchoatum anno U. C.
 605. quartoque post anno terminatum à
 P. Cornelio Scipione proconsule, qui
 Paulo *Æmilio* genitus, à Scipionis *Afri-*
cani filio fuerat adoptatus. *Carthago*,
 urbs semper æmula Romanæ potentæ,
 instante præsertim *Marco Catone Censorio*,

* Lib. 1.
 Hist.
 605.

Anni ante
Christ.

150 Generalis Temporum Notio.

Anni
urbis
Cond.

146.

*Hist. Rom.
lib. 4.

multa vi ac labore expugnata, penitus-
que subversa est, eodem anno quo Co-
vinthus incensa. Arsit Carthago diebus
XVII. Ceterum annis duobus & viginti
postquam à Scipione eversa fuerat, jussu
Senatus, teste *Eutropio*, * separata est L.
Cæcilio Metello, & T. Quinctio Fla-
minio Coss. eductique eo sunt cives Ro-
mani.

608.

Vide La.
tant. l. 7. c.
15.

Justin. l.
36. in fine.

Sublata Carthagine, quæ tamdiu æmula
Romani Imperii fuerat, manus suas Roma
in totum orbem terra marique porrexit, do-
nec regibus ferè cunctis & nationibus subju-
gatis, aut certè Romanam amicitiam expe-
tentibus, bellorum materia deficeret; tum-
que viribus suis malè uti aggressa est, donec
iisdem sese ipsa confecit. Postquam *Asia* in
Romanorum cedere cœpit potestatem, hæc
unà cum *opibus* suis, *vitiis* quoque Romam
transmisit, prosperumque foris Romam cur-
sum Imperii, crebræ posthæc ac sædissimæ
domi tempestatas interpellarunt, quarum
ab *Tribunis pl.* nata sunt initia. Alebat sci-
licet Roma in sino suo malum intestinum,
invidiam plebis adversus patricios. *Tribuni*
plebis magis magisque invaluerant, eratque
per eos Respublica quasi divisa bifariam.
Multa extorserant, parumque aberat, quin
invaderent principatum. Quin & nobiles ali-
qui, stimulante invidia adversus æquales,
plebis sese partibus adjunxerunt. Hinc fa-
ctiones atque certamina. Calamitatem auxit
principum ambitio, & formidolosa potentia,
quæ civili discordiæ fomitem ministrarunt.
Exercitus iis parere assueti; præstò erant ad
omnia, addebantque adedò animos ad pessum-
dandam Reip. libertatem. Hæc prima fuit
Rom. Imperii *senectus*.

» Sci-

„ Scipio Nasica, inquit * *Augustinus*,
 „ iudicio totius Senatus vir optimus,
 „ nolebat æmulam tunc Romani Impe-
 „ rii *Carthaginem* dirui, & decernenti ut
 „ dirueretur, contradicebat * *Catoni*,
 „ timens infirmis animis hostem securi-
 „ tatem, & tamquam pupillis civibus ido-
 „ neum tutorem, necessarium videns ef-
 „ se terrorem. Nec eum sententia fefel-
 „ lit: re ipsa probatum est quàm verum
 „ diceret. Deleta quippe *Carthagine*,
 „ magno scilicet terrore Rom. populi
 „ depulso & extincto, tanta, de rebus
 „ prosperis orta, mala continuò subse-
 „ cuta sunt, ut corrupta disruptaque
 „ concordia, priùs sævis cruentisque sedi-
 „ tionibus, deinde mox malarum conne-
 „ xione causarum, bellis etiam civilibus
 „ tantæ strages ederentur, tantus san-
 „ guis effunderetur, tanta cupiditate,
 „ proscriptionum ac rapinarum ferveret
 „ immanitas, ut Romani illi, qui vita
 „ integriore mala metuebant ab hosti-
 „ bus, perditâ integritate vitæ, crude-
 „ liora paterentur à civibus: eaque ipsa
 „ libido dominandi, quæ, inter alia vi-
 „ tia generis humani, meracior inerat
 „ universo populo Rom. posteaquam in
 „ paucis potentioribus vicit, obritos fa-
 „ tigatosque ceteros etiam iugo servitu-
 „ tis oppressit.

133. Cruentæ Seditiones, de quibus hîc lo-
 quitur *Augustinus*, à *Gracchis* fratribus
 Tribunis plebis excitatæ sunt, prior à
Tiberio Graccho annis circiter XII. post de-
 letam *Carthaginem*; posterior à *Cajo*
 121. *Graccho*, annis ferè XII. post priorem,
 quibus in seditionibus primùm usque ad

* *Civ Dei*
l. I. c. 30.* *Marco*
Catoni
Censorio,
qui maj r
dicitur.
Hujus p-
nepos fuit
Cato mi-
nor, *Uti-*
centis di-
ctus, qui
Utica, quæ
civitas est
in *Africa*,
ne in *Julii*
Cæsaris
manus ve-
niret, se
ipse occidit
utriusque
innocentia
& sapien-
tia in pro-
verbium
abiit.

621.

633.

sanguinem civilem eventum est. Uterque frater occisus; cum Cajo, oppressus quoque Fulvius Flaccus Consularis; & mox Opimius Consul tam severam quaestionem exercuit, ut per eam, *Augustino* teste, tria hominum millia occisa sint.

Ceterum res hinc non stetit, sed *malarum connexionum Causarum*, bella civilia proscriptionesque secutae sunt. Etenim ex seditione Caji Gracchi, ortus est tribunatus *Livii Drusi*, quem Patres Equitibus, qui ex lege Gracchi judicia occupaverant, opposuerunt.

91. Ex hoc *Bellum sociale*, quod promissa 663.
 94. à Livio Druso *civitas* non praestare-660.
 tur. Ex hoc *Mithridaticum*, cum Mithridates Rex Ponti confisus *Discordiae Italiae*, multa civium millia, quae in suo regno negotiabantur, iussit interfici. Ex hoc *Bella civilia Mariana*, cum *Marius* sexies Consul, provinciam & bellum *Mithridaticum* *L. Sullae* vellet eripere. Ex hujus seminibus, *Sertorianum* in Hispania, 676.
 (a) 63. *Lepidanum* in Italia, (a) *Conjuratio* (a) 691.
 (b) 49. *Catilinae*, postremo (b) *Pompejanum*. (b) 705.
 (c) 43. Hinc *Julii Caesaris regnum*, quo occi- (c) 711.
 (d) 42. so, *Bella civilia* (c) *Antoniana*, (d) 712.
 (e) 36. *Philippense* in Thessalia *Bruti*, & *Cas-* (e) 718.
 (f) 31. sili (e) *Siculum* sexti *Pompeji*, deni- (f) 723.
 que (f) *Actiacum*, in quo ab Octaviano Caesare *Antonius* classe victus est ad *Actium* *Epiri* promontorium. Ita corpus illud potentissimae *Reipublicae* multa venae sectione vehementer debilitatum, novis hisce moribus intestinis omnes penè vires amisit, & jam *Roma* tot bellis lacerata civilibus, atque
 suis

suis ipsa malis pressa, necessitate quadam rursus ad regimen *Singularis Imperii* recidit, quasi ad alteram infantiam revoluta.

Vide Latan. loco supra cit.

TERTIUS ROMANORUM STATUS SUB
IMPERATORIBUS.

TERTIUS igitur Reip. Romanæ Status, sub Imperatoribus fuit, qui, si propriè & accurate loquamur, non nisi in *Octaviano Cesare Augusto* incœpit, post *Asiacam* victoriam, anno U. C. 723. ante Christ. 31. quo plenam liberamque adeptus est *Monarchiam*. Duravit hæc in *Occidente*, usque ad *Augustulum*, victum ab *Odoacro* Herulorum Rege, anno Chr. 476. per annos 507. finemque aded accepit anno U. C. 1230. In *Oriente* diutius subsistit; sed *Turcarum* potentia penitus tandem extincta fuit, anno Christi 1453. atque aded anno post inchoatam *Monarchiam* Augusti 1484. Urbis Conditiæ 2207. à *Constantino* autem, qui primus anno 330. Imperii sedem *Constantinopolim* transtulit, anno 1123. In utriusque locum varia regna successerunt, quorum seriem aliàs recensebimus.

Vix erecta fuerat *Monarchia*, quin statim intelligere cœperint milites, penes se fore creandorum & abdicandorum Cæsarium potestatem. *AUGUSTUS* quidem feliciter ac pacificè imperavit, quatuorque habuit è familia sua successores; *TIBERIUM*, *Cajum CALIGULAM*, *CLAUDIUM*, atque *NERONEM*. Hic honos nomini ejus memoriæque tributus est. Sed post annos circiter 54. spreta, aut certè posthabita *Senatus* auctoritate, eligendi Imperatoris potestatem arrogare sibi exercitus incœperunt, electis mox

GALBA, OTHONE, VITELLIO & VESPASIANO, quorum priorem quemque, posterior oppressit ac sustulit. Ea deinceps potestate funestum in modum, duobus etiam sequentibus sæculis milites abusi sunt; usque adeò ut sub medium sæculi tertii *triginta simul Tyranni* exorti sint, atque aliunde compertum sit, trecentis prioribus Monarchiæ annis plures ex Imperatoribus violenta morte, quàm naturali fuisse sublato. Intellectu facile est, quantum ea res Romanum Imperium, sua jam pridem mole laborans, suisque se pedibus (à Tiberii utique tempore magna ex parte *fictilibus*), ultrà sustinere non valens afflixerit ac labefactarit.

Vide supra,
p. 148. &
149.
Vide Tur-
sell. l. 3.

Expectat, credo, lector, ut breviter saltem de singulis aliquid dicamus. **CÆSAR** itaque **OCTAVIANUS**, qui ob auctum Imperium, **AUGUSTUS** à Senatu primus appellatus est, anno post *Triumviratum* institutum XII. sublatis Antonio & Cleopatra, solus rerum potitus est, tenuitque annos XLIV. ita universim LVI. annos potestas ejus complectitur. Augusto mensi, qui ante Sextilis dicebatur, nomen dedit. Ægyptum provinciam fecit. Cantabriam, Dalmatiam, Pannoniam, Illyricum, Rhetiam, Vindelicos, magnamque Germaniæ inter Rhenum & Albi partem, per *Drusum & Tiberium* privignos Romano Imperio adjunxit; Armeniam à Parthis, & Crassi signa recepit. *Scythas* etiam & *Indos*, fama dumtaxat cognitos, ad suam populique Rom. amicitiam per legatos ultrò petendam allexit. Cum non superesset hostis, quem Romani timerent, Jani Templum, quod tantum bis à condita urbe clausum fuerat, ipse ter clausit, orbe terrarumque pacato, ita Deo volente, ut princeps

ceps pacis **JESUS CHRISTUS** sub pacifico Imperatore, anno Imperii ejus XLII. Homo nasceretur. Felix per omnia Imperator fuit, si clades * in Germania acceptas excipias. Hoc quoque ei minus ex voto cessit, quod stirpem virilem, cui tantum Imperium legaret, nullam habuit. Itaque *Druso* privigno Germanicæ expeditioni immortuo, *Tiberium Neronem*, alium ex *Livia* privignum & generum suum, adoptat, eique ejusdem uxoris impulsu Imperium legat. *Germanicum* Cæsarem *Drusi* filium, octo apud Rhenum legionibus præposuit, adscirique per adoptionem à *Tiberio* jussit.

* *Lollianam & Varianam.*

Augusto igitur *Nolæ* mortuo, successit **TIBERIUS NERO**, totus ab ille diversus, homo subdolos & crudelis, simulans ea se velle quæ nollit, quasi infensus quibus consultum cupiebat: his verò, quos oderat, quasi benevolus apparens. Principia tamen Imperii ejus moderata fuere, *Germanici* Cæsaris metu. At eo beneficiis extincto, matreque *Livia*, quam utcumque reverebatur, demortua, in omne ruit crudelitatis genus, ministro utens *Sejano* præfecto prætorii, in quem ipsum tandem justa injusti Principis ira conversa est. Reges per speciem amicitia ad se evocatos retinuit, regno * quorundam in formam provinciæ redacto. Ægrè verò Imperii fines contra barbaros defendit, *Armeniam Parthis*, *Mæsiam Dacis*, *Pannoniam Sarmatis*, *Galliam Germanis* diripientibus, *Capream* insulam, in quam secesserat, infamem reddidit sua nequitia luxuque. Ad ultimum deliciis & intemperantia confectus, anno principatus sui XXIII. ad *Misenum* extinguitur, magno totius populi gaudio, qui morte ejus libertatem sibi recuperasse videbatur.

14.

* *Ita factum Archelao Regi Cappadocia.*

37.

G 6 Succes-

Christ.

* *Ita dictū
quod in ca-
stris mili-
tari habi-
tu educa-
tus esset.*

Successorem habuit CAJUM Cæsarem ,
cognomento * CALIGULAM filium Germani-
ci & Agrippinæ neptis Augusti . Is primò
quidem haud indignum se Germanico pa-
tre , ac populi Rom. favore præbuit . Sed
brevi in superbiam , libidinem & crudelitatem
conversus , tyrannus extitit Tiberio imma-
nior . Inter alia crudelitatis indicia , excepta
vox ejus est ; *Utinam pop. Rpm. unam cervi-
cem haberet .* Ad extremum eo processit de-
mentia , ut pro Deo coli se toto orbe terra-
rum , ac templa sibi constitui jussit . Cete-
rùm novus hic Deus , IV. Imperii anno à
Chærea Cassio tribuno cohortis prætoriæ aliis-
que conjuratis interfectus est .

41.

Post hunc T. CLAUDIUS Nero , Caji Ca-
ligulæ patruus , Drusi , Tiberii fratris , fi-
lius , Imperium gessit , homo natura minimè
malus , sed vecors , ac stolidus , & libertor-
um servus : *Britanniam & Orcades insulas ,*
intra dies 16. per Cn. Sentium & A. Plau-
rium , sine prælio ac sanguine subjugavit .
Mauritaniam tumultuantem perdomuit , &
provinciam fecit . Occisa *Messalina* conjuge ,
ex qua *Britannicum* , & *Octavium* susceperat ,
Agrippinam Germanici fratris filiam
duxit , Neronis ex Domitio matrem , cujus
precibus Neronem privignum adoptavit , &
præterito Britannico filio , hæredem Imperii
fecit . Itaque uxoris & privigni fraude , pa-
ter cum filio extinguitur .

54.

Huic successit Domitius NERO , filius A-
grippinæ sororis Caligulæ , annos natus XVII.
Primo quinquennio ita gessit Imperium , ut
inter optimos Principes haberi potuerit ;
quamdiu scilicet Senecæ præceptoris moni-
tis obtemperavit ; post , ætatis licentia &
adulatione corruptus , in omnia probra ac
de-

dedecora ita prolapsus est, ut monstri deinceps, quàm hominis similior fuerit. Fratrem, uxorem, matrem, amitam, cum præceptore Seneca, aliisque quamplurimis interemit. Ad hæc magnam Urbis partem per ludum incendit, ut Trojæ repræsentaret incendium. Interim quod ipse fecerat, *Christianis* objiciebat, quos Romæ insectatus est primus, ferro, flammis & ferarum laniatu in ipsos sæviens. Judæos rebellantes repræfurus, Flavius Vespasianum cum valida manu in Judæam misit, pauloque post, cum ab omnibus quæreretur ad necem, carnificis in semet officium occupavit.

* Claudium aliqua ex parte præcessisse colligitur ex Suetonio. Judæos, inquit, impulfore Chresto, assidue tumultuantes, Romæ expulit.

Sergius GALBA, Hispaniæ Tarraconensi Præfectus, Cæsar ab exercitu creatus, Neroni successit. Sed nimia severitas breve ejus Imperium fecit. Septimo eum mense confecit M. *Silvius* OTHO ab exercitu Imperator acclamatus, cui, trium circiter mensium, imperandi spatium fuit.

VITELLIVS à legionibus Germanicis, quibus consularis legatus præerat, Imperator delectus, ad Bebricum levi prælio Othonis vincit exercitum, qui civilium pertæsus armorum, voluntariam sibi mortem conscivit. *Vitellium*, octo mensium Imperatorem, vita pariter & Imperio per præmissos duces Elavius VESPASIANUS exiit, quem bello *Judaico* occupatum, tam Pannoniæ Mœsiæque, quàm Syriæ exercitus, ad capessendam rempublicam instigaverant. Duos hic filios habuit successores, alterum TITUM, qui ob beneficentiam *delitiæ generis humani* dici meruit; alterum DOMITIANUM, secundum à Nerone *Christianorum* persecutorem, qui omnium penè principum habitus est terribimus. Huius post XV. annorum tyrannidem suorum

69.

79.

82.

CON-

96. conspiratione sublato, & ignominiosè sepul-
 98. to, Coccejus NERVA ab ejus interfecto-
 ribus suffectus est, qui *Vlpium*, TRAJANUM natione Hispanum, in filium adoptavit, & successorem habuit, sub quo Imperium jam pridem fatiscens, ita respiravit, ut numquam longius prolati fuerint Imperii fines, redactis in Provinciae formam Dacia, Mesopotamia, Assyria & Armenia. Princeps is fuit tam prudens, fortis, moderatus ac mitis, ut *optimi* cognomen omnium consensu meruerit; in solos *Christianos*, ex præpostera Deorum suorum religione, iniquus.

117. Successit *Ælius* ADRIANUS, Trajani conso-
 brinus & popularis, vir ingenio varius ac multiplex. Quanta hic Judæos clade afflixerit alibi * dictum est. Provincias Trans-

* P. 121.

phratæas, quas Trajanus fecerat, Parthis possidendas reliquit, idem de Dacia facturus, nisi amici fortissimè dissuasissent, ne tot Romanorum millia à Trajano istuc deducta, barbaris proderentur. Adoptavit in filium & successorem Atrium ANTONINUM, qui *Patris* affectu Remp. administrans, *Pii* cognomen obtinuit. Hic jussu patris adoptavit MARCUM

138. AURELIUM *Antonium*, cognomento *Philosophum*, qui regni collegam assumpsit LUCIUM VERUM fratrem, hominem mollem, & luxuria diffluentem, quo primùm tempore duo simul regnare visi sunt Imperato-

180. res. Annis circiter X. supervixit Lucio Vero *M. Aurelius*, successoremque habuit filium suum, *Aurelium* COMMODUM nomine, sed re ipsa principum omnium, ob turpitudinem & crudelitatem, minimè commodum, scurram utique aut gladiatorem magis quàm Principem, ac Neroni ferè per omnia simillimum, Huic suorum insidiis, qui-

quibus necem destinarat, oppresso, ab iisdem P. Helvius PERTINAX Imperator factus est, sed à militibus disciplinam senis ægrè ferentibus, intra octogesimum octavum diem è medio sublatus est. Vacuam Imperii possessionem & quasi fluctuantem atque caducam, licitari ausus est Didius JULIANUS juriconsultus, qui cùm donativum integrum militibus repræsentare non posset, post duos menses Imperii ab iisdem destitutus, jussuque Septimi SEVERI, qui Pannoniis præerat, & principatum occuparat, necatus est. De Severo judicasse Senatus dicitur, eum aut nasci non debuisse, aut non mori, quòd idem & rerum gestarum gloria inclytus utilisque Reip. fuisset, & illustrium virorum cæde infamis.

193.

198.

Eboraci in * Britannia mortuus, successorem habuit, filium suum Antonium CARACALLAM, qui Getam fratrem regni socium, altero anno Imperii, in ipso sinu matris interemit; ipse paucis post annis ab Opilio MACRINO sublatus. Hic post annum mensesque duos quàm Imperium assumpserat, una cum Diadumeno filio, quem IX. annorum puerum collegam sibi asciverat, à militibus occiditur, succeditque Aurel. Antonin. ALEGABALUS Varius, ex Jovis, vel solis sacerdote, Imperator, Caracallæ filius vulgo, sed falso creditus, mortalium omnium fœdissimus. At Princeps omnium optimus, ac pace belloque præstantissimus fuit qui successit, M. Aurel. SEVERUS ALEXANDER, Mammeæ filius. Hæc si Christiana non fuit, eis certè plurimum favit, nec ab iisdem Alexander abhorruit, quæ res in causa fuit, cum MAXIMINUS Thrax natione, olimque in juventute opilio, occiso à militibus Alexandro,

211.
* Quam & receperat, & ingentia vallo, fossa castellisq; munierat adversus finitimarum hostium incursiones.

219.

222.

235.

238. * Præcesserant duo alii Gordiani pater & filius, qui adversus Maximini Imperium usurparant in Africa. Horum junioris filius erat hic Gordianus III.
244. xandro, Imperator designatus in Christianos nova persecutione lævierit. Cùm nondum triennio regnasset, à PUPIENO Aquilejæ necatus est. Tres tunc simul Augusti facti sunt, Papienus, Balbinus, & Gordianus, qui una Remp. annum unum administrarunt. Sed prioribus à militibus interfectis, * GORDIANUS optima puer indole, solus imperavit sexennio. Victor autem à Persis rediens, seditione militari, quam PHILIPPUS Arabs concitarat, occisus est, in cujus locum ipse parricida successit, qui quinque annis Remp. rexit, millesimum urbis annum ingenti ludorum apparatu celebravit, rei Christianæ cumprimis favit, inò multi veterum Christianum eum fuisse asseverant, quamvis hoc alii de favore in Christianos, quàm fidei professione malint intelligi, ut id honoris Constantino reservarent, qui eo certè vita & moribus, Philippo isto multo dignior fuit. Hic post quinquennium, unà cum Philippo filio, quem Imperii collegam fecerat, à militibus jugulatus est. Vacuum locum DECIUS occupavit, ab Illyrico exercitu electus, & 30. menses tenuit. Hic post feralia edicta contra Christianos edita, in bello adversus Gothos (qui tunc primùm ex Septentrione erumpebant) gurgite paludis haustus interiit. Multi mox militaribus suffragiis propriæque usurpatione Imperatores creati sunt, mutuis ferè tantùm cædibus noti, GALLUS Hostilius, VOLUSTIANUS ÆMILIANUS, postque hos vix degustato Imperio sublato, Licinius VALERIANUS cum GALLIENO filio; pater, Christianorum persecutor, à Persis captus, in abjectissima servitute consenuit. Gallieni autem temporibus Barbarorum incursionibus res Romana adeò lacerata est,

est, ut *Augustino* * teste, credi à plerisque
 facile tum potuerit mundi finem appetere.
Germani in Galliam, Hispaniam, & in Italia
 Ravennam usque excurrunt; *Gothi* Thracias &
 Graciam vastaverunt: Dacia trans Danubium
 provincia omnis amissa est. *Galliennus* luxu ne-
 quitisque perditus, tam ab his, quàm à XXX.
 qui alii aliis in locis exorti sunt, TYRANNIS
 lacerari passus est Imperium, cui tamen eo-
 rum aliqui, nonnulla ex parte, saluti fuerunt;
 in Oriente quidem, *Odenatus* Palmyrenorum
 Princeps, eoque occiso *Zenobia* * uxor ejus,
 virilis animi fœmina; Persarum imperium
 retardabant: in Gallia verò *Posthumius* nutan-
 tem Occidentem utcumque sustentavit.

Flavius CLAUDIUS II. Gallieno Mediolani
 occiso, à militibus surrogatus est; Princeps
 moderatus, utilisque Reip. *Gothos* incredibili
 strage concidit: sed post biennium peste subla-
 rus est, cui *Quintillus* frater succedere volens,
 post XVI. dies Imperii, à militibus obtrunca-
 tus est. Igitur AURELIANUS, obscuris parenti-
 bus Sirmi natus, eorundem militum favore
 Imperium obtinuit, quod quinto vertente an-
 no, servi fraude interfectus, amisit. Princeps
 utilis Reip. at sævus & Formidabilis Ecclesia,
 pœnam hostibus ejus debitam citò persolvit.
 Septem circiter mensium secutum est interre-
 gnium, quòd inusitato hactenus exemplo,
 Senatam inter & milites, de eligendo Im-
 peratore amica contentio exorta esset, utris-
 que mutuò sibi eas eligendi partes defe-
 rentibus. Tandem ab Senatu creatus est
 TACITUS, Imperator certè idoneus, sed
 septimo mense regiminis apud Tarsum febrî
 sublatum, FLORIANO fratri reliquit Impe-
 rium, qui, electo à majori parte exercitus
Probo, secundo Imperii mense vix evolutus,

* Ep. 80.
 V. E. nunc
 199. n. 35.

* De qua
 Aurelianū
 Imp. post-
 modum
 triumphare
 non pu-
 duit.

268.

270.

275.

276.

inci-

- incisis spontè venis interiit . Marc. *Aurelius* PROBUS, Sirmiensis, vir omni laude cum-
latus, suoque cognomento dignissimus, Gal-
lia, Thracia & Asia à Barbarorum incur-
sione liberatis, victisque *Bonoso* & *Proculo* an-
ticæsaribus, anni Imperii septimo, militari
tumultu, quem ob nimiam severitatem adver-
sùm se concitaverat, in turri ferrata ad Sir-
mium interfectus est.
282. Post eum *M. Aurelius* CARUS, Narbonæ
in Gallia natus, Imperator factus est, qui
statim CARINUM, & NUMERIANUM filios
Cæsares creavit. *Carus* Persarum victor, ad
flumen Tigridem, vertente primo anno Im-
perii, ictu fulminis interiisse dicitur: *Nu-
merianus*: Apri soceri sui insidiis periit: *Ca-
rinus* homo flagitiosissimus, à *DIOCLETIA-
NO*, quem exercitus *Augustum* appellarat, ad
Margum Mæsiæ oppidum, victus & interem-
ptus est.
285. *DIOCLETIANUS*, cùm Imperii pondus so-
lus sustinere non posset, *Cæsarem*, * primo,
686. mox etiam *Augustum* creavit MAXIMIANUM
* Cæsarem HERCULEUM. His constitutum animo fuit
potestas & ornamenta *Christianorum* nomen toto orbe delere. Sed
minora e-
rant, quàm
Auguito-
rum. quo vehementior procella hæc fuit, eo quo-
que illustrior fuit victoria, quam de hosti-
bus suis non pugnando, sed patiendo & mo-
riendo, Christiana Religio reportavit. Ve-
hementer inclinabat id temporis res Roma-
norum, Provinciis intestino motu laboranti-
bus, id quod in causa fuit, ut ab *Augustis*
291. duo novi *Cæsares* designarentur, CONSTAN-
TIUS CHLORUS, & *Maximianus* GALERIUS
cognomento *Armentarius*, qui Diocletiano
& Maximiano Imperio sese abdicantibus,
Augusti renuntiati sunt; *Cæsares* verò duos
304. alios designarunt, SEVERUM, & *Galerium*
MA-

MAXIMINUM * sorore Armentarii genitum ,
 quorum ille Italiae, hic Orienti praepositus
 est. *Constantio* Eboraci in Britannia mortuo , 306.
 CONSTANTINUS filius ejus, antea Caesar desi-
 gnatus, Augusti nomen & dignitatem occu-
 pat, quam contra Romae invadit MAXENTIUS
 Maximiani filius, & Galerii gener. Occiso 307.
 deinceps Severo in bello adversus Maxentium,
 Maximianumque patrem ejus, qui Imperium
 resumpserat, *Galerius* Imperatorem creat LI- 308.
 CINIUM, quod aegre ferens *Maximinus*, in
 Oriente Imperium usurpavit. *Maximianus Her-*
culeus Maxentio filio suo insidias struens Romae
 pellitur, & ad Constantinum fugit in Gallia;
 cui *Faustam* filiam in matrimonium dedit cum
 Augusti appellatione. Cum deinceps adver-
 sus generum quoque nefaria moliretur, re-
 per *Faustam* detecta, Massiliam fugiens, per-
 fidiae suae ibi poenas dedit. Sequenti anno
Galerius Maximianus, * corpore in putredi-
 nem & vermiculos, cum intolerandis dolori-
 bus, resolutus, dignum *Christianorum* hoste
 & persecutore exitum habuit. *Constantinus*
 caelesti * *Crucis* ostento adversus Maxentium
 animatus, superatis alpibus primum duces
 ejus devicit ad Veronam, mox ad Mulvium
 pontem propè urbem, ipsum Maxentium pro-
 fligavit, qui Romam fugiens Tiberi haustus
 interiit. Ita eventu victoriam comprobante,
Constantinus in Christianam religionem
 pridem antè propensus, in eadem mirifice
 confirmatus fuit, *Pacemque Ecclesiae* tot ha-
 ctenus persecutionibus exagitatae reddere coe-
 pit, quae plenius reddita fuit, postquam
 Ma-

310.
 311.
 * *Lactant.*
de mort.
persec. c.
 33.
 312.
 * *Cum has*
subscri-
ptione: in
hoc vinces
Græcè ne
an Latine,
auctores
variant.

* Cognomento Dazam, vel Dajam Homo erat, teste
Lactantio de Mort. persecut. c. 19. semibarbarus, sub-
latus nuper à pecorib. & silvis, statim scutarius, con-
tinua protector, mox tribunus, postmodum Caesar.

313. *Maximinus* Christianorum carnifex à *Licinio* victus, apud Tarsum Ciliciæ horrenda morte consumptus est. *Licinius* autem, &
 315. ipse Christianorum hostis, à Constantino
 324. aliquoties victus, cum non cessaret res novas
 325. moliri, ejusdem jussu *Tessalonicæ* occisus fuit.

330.
 * *Quam*
suo nomine
Constanti-
nopolim
nuncupa-
vit.

CONSTANTINUS, suis in Ecclesiam meritis verè MAGNUS, paucis post annis, Imperii sedem * *Byzantium* transferens, Romanæ potentiaë tuendæ & conservandæ non parùm obfuisse putatur. Ita quippe *Occidens*, jam antè vehementer concussus, multo magis paruit incursionibus Barbarorum, quibus diu resistere non potuit. At hoc ipsum procul dubio singulari providentia disponebat Deus, qui ROMAM huc usque Imperii sedem, & *Christianorum persecutricem*, Ecclesiæ Jesu Christi filii sui caput esse decreverat, ut quidquid non possideret armis, veræ religionis subjectione teneret. Ita crescere oportebat lapidem sine manibus è monte defectum, ut mons ipse factus, contrita idololatria, totaque paulatim statua in pulverem redacta, atque in ventos dispersa, totam terram impleret. Non mirum igitur quòd exires Romana cœperit magis magisque in dies in pejusruere, & retrò sublapsa referri. Crevit origo mali, cum aliquoties Imperium divisum fuit in *Oriente* & *Occidentale*. Post mortem Constantini, tres filii ejus, CONSTANTINUS, CONSTANS atque CONSTANTIUS, Remp. trifariam dispertiti sunt; sed Constantino à fratre Constante sublato, ipsoque dein Constante per *Magnentium* tyrannum interempto, rursus coaluit, totaque sub Constantii potestate fuit, qua ille adversus *Catholicos* pro *Arianis* vehementer abusus est. Tristiùs etiam qui eum securus est

Ju-

JULIANUS patruelis Constantii, infamis apo- 361.
 sitata, & subdolos Christianorum, à quibus
 desciverat, persecutor. Sed hic secundo an-
 no Imperii, contra Persas movens, incerto 363.
 telo percussus, inter voces blasphemix, in-
 felicem animam exhalavit.

JOVIANUS Princeps Catholicus, militari
 suffragio, impio Juliano suffectus est; vir
 excellenti corporis specie, sed animi pieta-
 te præstantior, planèque idoneus qui laben-
 tem remp. sustentaret, nisi fato præmaturo, 364.
 octavo Imperii mense, & ætatis anno 33. * *Pace cum*
 in vivis esse desisset. Sub ejus successore *Persis ini-*
 Imperium rursus divisum fuit, nempe VA- *ta necessa-*
 LENTINIANUS I. apud Nicæam Bithyniæ Im- *ria magis*
 perator electus, eodem anno VALENTEM *quam ho-*
 fratrem suum Augustum appellavit Con- *norifica*
 stantinopoli, ut *Orienti* præset, ipse *obiit apud*
Occidentis contentus Provinciis. Fuere fratres *Dadasta-*
 hi vita, moribus, & religione valdè dissimi- *nam oppi-*
 les. *Valentinianus*, solerti ingenio, virtute *dum in*
 bellica, amore justitiæ, & Catholicæ fidei *Galatia*
 integritate spectabilis: *Valens* autem ira, *Bithinia-*
 crudelitate, invidia, & *Ariana*, ad quam *que confi-*
 deflexit, perfidia, execrabilis. Mansit bi- *nibus cum*
 partitum Imperium post Valentiniani mor- *ex Mesopo-*
 tem, Imperantibus filiis ejus GRATIANO & *tamia Con-*
 VALENTINIANO II. quorum ille post Valen- *stantinopo-*
 tis obitum * THEODOSIUM cognomento *lim rever-*
 MAGNUM Imperatorem *Orientis* designavit, *teretur.*

paucisque post annis per *Maximum* Tyran- 375.
 num interfectus est; quem mox ad Aquile- * 378.
 jam Theodosius confecit; iste verò, suorum

fraude apud Viennam Galliæ occisus, eique 383.
 ab Arbogaste Tyrannus *Eugenius* suffectus 392.
 est, quem orando magis quàm feriendo

Theodosius superavit, ac sustulit, * & *Occi-*
dentem suo adjecit Imperio. Quamquam eo diu 394.
 frui * 6. Se-
 prembis.

395. frui non potuit, quinto post mense Mediolani * extinctus. Princeps felix, verèque Catholicus, cujus in Deum pietas, & reverentia Sacerdotum * omnibus vulgò nota est.

* 17. Januarii.
* Post eadem Theſſalonicenſium, præcipiti ira ab eo impetratam, Eccleſiæ ingreſſu Mediolani ab Ambroſio prohibitus, culpam agnovit & diſciplinæ ſe ſubdidit.

410.
* Arcadius Rufini, de in Europiæ:
Honorius Stilichonis.
Vide Paul. Oroſium. hiſt. l. 7. c. 40.
* De Gothiſ eorumque origine & progreſſu videri poteſt Petavius Rat. Temp. p. 1. l. 6, c. 14.

Post hujus mortem, in filios ejus ARCADIVM & HONORIVM, qui vivo adhuc patre Auguſti renuntiati fuerant, bifariam diſiſum eſt Imperium, ita quidem ut numquam ultrà coaluerit. Patre moriente, Arcadius (cui Orientis Imperium attributum eſt) annum XVII. Honorius agebat XI. uterque mirè ſtupidus, & * miniſtrorum ſervus. Itaque regnante Honorio, Occidens objectus ſtatim fuit, totuſque patuit incuſſionibus Barbarorum. Gothi, Alarico duce, anno U. C. 1164. Romam capiunt & incendunt. Annis ſequentibus, multis magniſque cladi- bus & calamitatibus Romanum Imperium à Barbaris gentibus afflictum, contritum, tandemque in Occidente everſum, & in varias partes novaque regna diſſectum eſt, A Septentrione tota fere hæc Barbarorum colluvies erupit. Varias Imperii regiones jam inde à ſæculo tertio, ut ſuprà viſum eſt, Gothi * invadere cœperant: at ſæculo quinto horum æque ac aliorum Barbarorum præcipua irruptio facta eſt ſub VALENTINIANO III. Placidæ ſororiſ Honorii filio. Alani, Vandali & Suevi, nationes Barbaræ & Ariana hæreſi infectæ, populatiſ Galliis, Pyrenæum tranſgreſſi, Hiſpanias occuparunt anno Chriſti 409. Gallæciam Vandali & Suevi; Alani Luſitaniam & Carthagenenſem provinciam; Silingi, quod Vandalorum genus alterum fuit, Bæticam invaſerunt. Anno autem 412. Gothi duce Athaulpho Gallias ingreſſi ſunt, pauloque poſt in Hiſpanias

nias digressi, sub rege *Vallia*, contra Vandalos, Alanos, Suevos, aliasque gentes, quæ eas regiones infederant, arma verterunt. 415.

Eodem circiter tempore BURGUNDIONES Germaniæ populi, vicinam Rheno partem Galliæ invaserunt. Mox FRANCI, natio itidem Germanica, duce *Pharamundo*, irrum- 413.

punt in *Gallias*, quas ita sub ejus successoribus occuparunt, ut posthac numquam dimiserint. Secundum hæc, imperante *Valentiniano III.* VANDALI & Alani, à Bonifacio comite exenti, duce *Geiseric*, transfretarunt in *Africam*, quam hic sibi paulatim subjecit. HUNNOS deinceps è Pannoniis exci- 420.

vit *Aetius*, ut eorum opera contra Gothos uteretur, illi verò magnam partem Imperii, ac præsertim Illyricum Thraciamque popula- 427.

ti sunt. *Britannia* à Romanis deserta, quod, evocatis inde in Galliam legionibus, à Scotis & Pictis tueri eam ultra non possent, patuit incurioni ANGLORUM, Saxonum ad Albim vicinorum, cui in auxilium à 432.

Britonibus vocati, hostibus se conjungere, eosque subegere, quibus auxilio profecti fuerant. Ita regnante *Valentiniano III.* ac maxime post necem * *Aetii*, apertissimo lapsu concidebat Occidentis Imperium, jacuitque 446.

per annos 324. donec Francorum virtute revixit. Nam qui *Valentiniano* * successere IX. Principes, usque ad *Odoacrem*, intra annos 22. mortui omnes, aut expulsi, simula- 451.

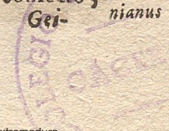
tra Imperatorum, aut certè Reges Italiæ magis quàm Imperatores fuerunt, amissis penè cunctis Provinciis. Eorum interim hæc fuit successio.

Petronius Maximus, qui *Valentinianum* occiderat, quod uxori suæ stuprum obtulisset, Imperii altero vix mense confecto, 455. quo

Gei-

Valentinianus m.

* Erat hic Magister militum fortissimus, qui anno 451. Attilam Hunnorum Regem profligaverat in campis Catalaunicis, solusque rem Romanam utcuque sustinebat. * Ab anno 455. quo Valentinianus m.

455. Geisericum fugiens, à suis laniatus interiit. Hunc excepit in Gallia Eparchius AVITUS, focer Sidonii Apollinaris, qui post XVIII. menses Imperii à Ricimere Patricio & utriusque militiae magistro, captus apud Placentiam, Imperium deponere coactus, ejusdemque * urbis Episcopus factus est. Julius

457. * Ita Valerius ex Gr. Turon. 2. II. & Marrii Chronico, quos opponit Evagrius, peste extinctum scribenti.

461. MAJORIANUS, qui successit, Theodorici Visigothi victor, plus aliquid audere potuit, si vita superasset, sed quarto regni anno, Ricimeris fraude apud Dertonam interfectus, Libio SEVERO natione Lucano, vacuam

465. sedem reliquit, quam hic ejusdem Ricimeris auctoritate occupatam, quarto etiam anno, moriens (incertum an patroni sui fraude) dimisit. Intercessit biennii interregnum, quo elapso Flavius ANTHEMIUS gener

472. Leonis in Oriente Imperatoris, Imperator factus est, & post quinque annos Imperii à * Ricimere genero suo deturbatus atque peremptus, qui Anthemio suffecit Anicium

OLYBRIUM, Valentiniani generum, qui septimo postquam creatus erat mense, vita functus est. Mox Flavius GLYCERIUS Ravennae sumit Imperium, quo anno uno mensibusque ferè IV. administrato, Julius Nepos locum ejus occupavit, qui Glycerium

474. in Portu Romano, vel, ut alii, Salonis fieri passus est Episcopum. Nepoti Imperium eripuit Orestes magister militum, quod hic ta-

475. men

* Post dies 40. à nece Anthemii mortuus est Ricimer, Gotous Arianus, quem tanta potentia fuisse constat, ut non solum instar mancipiorum habuerit Imperatores Occidentis, pro arbitrio eos tollens & subrogans, sed & Ecclesiam S. Agatha intra urbis mœnia, ipsis invidis Romanis Pontificibus sibi vindicaverit, in quam cum suis Arianis conveniret: qua postea à S. Gregorio sacris expiata, Catholicorum usui restituta est. Vide Spondan. ad an. 472. num. 2.

men sibi sumere noluit, sed in filium tran-
 sultit nomine *Romulum*, qui ob ætatem Au-
 gustulus nuncupatus est, fuitque Romano-
 rum Imperatorum in Occidente * postre-
 mus. Nam ODOACER Turcilingorum, 476.
 Scirorum & Herulorum Dux, Orestem ad
 Ticinum acie victum, apud Placentiam in-
 terfecit; *Augustulum* autem (ætatem pueri
 miseratus) abrogato Imperio, in Campa-
 niam relegavit: ipse porro Italiam nomine
 Regio, sed sine ejus insignibus, annis circi-
 ter XVII. tenuit; donec ab THEODORI-
 co Ostrogothorum Rege (qui Zenonis
 Imp. hortatu Italiam adierat) tribus præliis 489.
 superatus, intra Ravennam obsessus, ac
 postremò fraudulenter occisus est, quo tem-
 pore initium habuit GOTHORUM in Italia 493.
 Principatus.

Substitit hic annis LX. sub Regibus (a)
 VIII. donec *Narses* Spado, genere Persa,
 Justiniani Imp. dux egregius, *Totilam* acie
 vicit & sustulit, Tejasque successor ejus,
 & Ostrogothorum regum ultimus paulo post
 in prælio cæsus est. *Narses*, devictis Gothis, 553.
 Italiæ præfectus fuit. Hunc cum Justinus II.
 Orien-

(a) Ostrogothorum in Italia Regnum hac series fuit.

1. Theodoricus m. 526.
2. Amalafunta filia Theodorici ex Clodovai sorore
Audesseda, cum filio Athalarico. M. 534.
3. Theodohatus, interfecto Amalafunta, qua eum
 regni consortem fecerat. Occid. 536.
4. VVitigis gener Amalafunta. Captus à Bellisario
 an. 539.
5. Ildibaldus, à suis post biennium interfectus an.
 541.
6. Eraricus, genere Rugus, post 5. menses interfe-
 ctus.
7. Totilas Ildibaldi fratre genitus. Occid. 552.
8. Tejas à Narsere victus & pulsus an. 553.

Danes, Gen. Temp. Notio.

H

568.

Orientis Imperator, virtutis metu, ad (a) Synæceum damnaturus esset; ille tam atrocis injuriæ impatiens, ALBOINUM (b) Langobardorum regem ex Pannonia evocavit qui Italiam Græcis eriperet. Ita fundatum est

(a) Erat enim Eunuchus, ferturque Sophia Augusta, uxor Justinii, eum destinasse, ut puellis in Synæce lanarum pensa divideret. Paul. Diac. 2 c. 5.

(b) Langobardi seu Longobardi à proluxa barba nominati, cum VVinili antea dicerentur, è Scandinavia, indidem unde & Gothi, Vandali, Ruzi, Heruli, Turcilingi, profecti sunt. Petay. Rat. temp. p. 1. l. 7. c. 10. ex Paulo VVarnefrido. Ex Ethnicis Christiani facti fuerant, sed Ariani, à quibus proinde Religio Catholica in Italia multis annis plurimum passa est. Regum hac series fuit.

1. Alboinus. m. 574.
2. Clephis. m. 575. dein. XXX. Duces per annos X. interveniunt.
3. Autharis F. fit Christianus, sed Arianus. Theudelinda verò conjux ejus Catholica m. 591.
4. Agilulfus à Vidua Theudelinda conjux & rex electus. m. 616.
5. Adalvaldus F. cum matre Theudelinda, pelluntur 626.
6. Arivaldus. m. 638.
7. Rotharis. m. 653.
8. Rodaldus. m. 657.
9. Aribertus. m. 662.
10. Gondebertus. m. 666.
11. Grimoaldus. m. 673.
12. Garibaldus, &
13. Bertaridus F. Ariberti, ab exilio redux. m. 690.
14. Cunibertus F. m. 703.
15. Luitpertus. F. 8. mensib.
16. Ragumbertus. 3. mensib.
17. Aribertus II. F. m. 718.
18. Asprandus 3. mensib.
19. Luitprandus F. m. 743.
20. Hildebrandus 7. mensib.
21. Rachis abdicavit, & monachus factus est ann. 750.
22. Aistulphus, Fr. Exarchatum tollit, sed vincitur à Pipino. m. 756.
23. Desiderius victus à Carolo M. an. 774.

est regnum Longobardicum in Italia, in qua Græcis nihil relictum est præter quinque civitates, quæ erant: Ravenna, Roma, Spoletum, Neapolis & Beneventum: Langobardi sedem regni *Ticinum* constituerunt & ab iis usque hodie amplissimus Italiae tractus *Lombardie* nomen obtinet.

Eodem porro tempore *Ravennam* EXARCHI tenuerunt. Ita dicebantur Græci illi in Italia præfecti, qui ab Imperatoribus Constantinopolitanis mittebantur: & utcumque Langobardis resistentes, reliquias illic Imperii tutabantur; sed per impotentiam & avaritiam majora ferè, quàm hostes ipsi, damna suis afferebant. Horum primus fuit *Longinus* patricius, qui sub annum 568. à Justino juniore *Ravennam* missus fuit. Decimus octavus, isque postremus, *Eurychius*, sub quo *Aistulphus*, Langobardorum rex penultimus, *Ravenna* expugnata, finem Exarchatus fecit, circa an. 752. Hac ratione annos circiter 185. 752. Exarchi Græci *Ravennæ* præfuerunt.

Regnatum porro est à Langobardis annis 206. sub Regibus XXIII. Nam anno 774. postremus Rex *Desiderius* cum *Adalgiso* filio victus, regnoque exutus est à *Carolo* Francorum Rege, *Pipini* filio, *Magni* cognomen 774. postea adepto. Ita divino munere factum est, ut & antiqua Romanæ urbis possessio prisicumque dominium *Petri* successoribus confirmaretur, & novum exurgeret *Occidentis Imperium*, cum *CAROLUS MAGNUS* à *Leone III.* Papa anno Christi 800. ipso die natalis Domini, Imperator coronatus est. 800.

NOVUM OCCIDENTIS IMPERIUM.

* *Offo, vel novem habuit è sua prosapia successores.*

912.

* *Res hac nonnihil intricata est.*

1250.

Vide Cel-
lar. in sac.
XIII.

1273.

1438.

Novo huic Imperio, tametsi à veteri Romanorum potentia in immensum distante, Romani nomen inditum fuit; mansitque penes Caroli Magni * posteros annis circiter CXL. nempe ad annum usque * 912. quo ad Saxones aliosque Germanos translatum est, inter quos *Conradus* Dux Franconiæ, primus recenseri solet. Ceterum sæculo XIII. post mortem *Frederici II.* quæ in medium istud sæculum incidit, ingentes turbas in Germania Imperium passum est. „ Sex Can-
didati de Imperio certabant, qui vel mu-
tuo se subverterunt, vel spontè cesserunt
dignioribus. Nec turbæ desierunt, desi-
nente studio competentium, sed fatale in-
terregnum universam penè prostravit Remp.
quæ erigi non potuit, priusquam *Rudol-
phus Comes Habspurgensts* faustis auspiciis
regendam illam capefferet, qui pacatis
quæ turbulenta erant, *Alberto* filio Au-
striam Stiriamque acquisivit, fundator
cellissimæ & regnatricis *DOMUS AU-
STRIACÆ*. “ In hac Imperium conti-
nuata ferè Imperatorum serie, hucusque
gloriosè & feliciter perseverat; saltem, ab
Alberto II. annoque 1438. series hæc inter-
rupta non fuit. Res sanè mira, & in tanta
rerum humanarum instabilitate inusitata,
quòd, cum in omni retro principum classe,
vix duo, aut tres in una domo numerari soleant
Imperatores, ac in prima ipsa *Iulii*, ipsa quo-
que *adoptio* non ultra *Sexium* prorogavit
Imperium; in hac *AUSTRIACA*, sangui-
nis & natalium serie, sine fulcro adoptionis,
jam nunc *Sedecim* numerentur; qua in re in-
tel-

celligere possumus tacitam à Deo vocem & testimonium contineri, familiam hanc, quæ Christi regno tam fideli constantique sedulitate famulatur, cœlesti vicissim protectione servari, ne consuetas temporum vices subeat, & cum tot aliis, quæ in suis fermè initiis defecerunt, evanescat.

IMPERIUM ORIENTIS.

Quod ad Romanum in Oriente Imperium attinet, Byzantiis in Thracia, quæ civitas à Constantino Magno Constantinopolis dicta est, sedem habuit. Hanc ibi Constantinus constituit anno 330. substititque hinc Imperium longè quàm in Occidente (a) diutius. Sed mox à divisione quæ post Theodasti mortem, in filios ejus Arcadium & Honorium facta est, sensim etiam cœpit languescere, magisque porro imminutum est, cum (b) Zeno, successorque ejus Anastasius rebus ad religionem pertinentibus temerè se ingerere & (c) hæreticorum partes tueri, aut fovere voluerunt. Sub JUSTINIANO aliquantulum Romana potentia respiravit, debellatis per Belisarium VANDALIS, (d) Africam majori ex parte à centum & ampliùs annis occupantibus. Profligatis quoque per Narsetem GOTHIS, Italiam sub octo regibus annos jam fere

395

Ab anno 527. usque ad 566.

534

553

(a) Annis nempe 977. post Occidentale ab anno 476. quo hoc excisum est, usque ad 1453. quo Constantinopolitanum interiit.

(b) Anno 482. Henovicon edidit.

(c) Eutyrianorum.

(d) Reges Vandalorum in Africa fuerunt VI.

1. Geisericus, Catholicorum persecutor, Carthaginiem cepit ann. 439. Romam ann. 455. m. 477.

2. Hunericus F. & ipse persecutor. m. 484.

fere LX. possidentibus. Attamen à priscis Romanæ Reipub. viribus longissimè adhuc aberat. Cùm enim Romana militia sexcenta olim & quadraginta quatuor virorum millia complexa fuisset; temporibus Justiniani, teste *Agathia*, vix habebat millia centum & quinquaginta.

Imperium Orientis crebris exin seditionibus, rebellionibus, motibus, bellisque intestinis magis in dies magisque debilitatum fuit. Partem suam rapere quisque cœpit, ut potuit. Ruinam acceleravere ignavia luxusque imperantium. *Bulgari*, qui anno 499. primùm ausi fuerant ex Sarmatia Asiatica Romanos in fines excurrere, Thraciamque populari, & jam tum formidolosi esse cœperant, non exiguam Orientis partem occuparunt. At formidolosiores fuere sæculo VII. SARACENI, qui duce MAHOMEDE, exitialis sectæ fundatore, regnante *Heraclio* prodire cœperunt, novamque religionem suam, armorum vi longè lateque propagarunt. Enimverò Deus hæreticorum Imperatorum (a) *Heracii* & *Constantis* aliorumque sceleribus irritatus, Romanum ab hisce Barbaris

3. *Gunthamundus*, *Geiseric* ex filio *Gentone* nepos, iniquus etiam in Orthodoxos. m. 496.

4. *Thrasamundus* Fr. præcedentis, gener *Theodorici Ostrogothorum* Regis, *Anastasio* Imp. amicus. m. 523.

5. *Hildericus* *Hunnerici* & *Eudoxia* *Valentiniano* III. genita filius, à *Gelimer* *Gentonis* nepote occisus anno 529.

6. *Gelimer* mox memoratus, in quo desecit *Vandalorum* in *Africa* dominatus, anno 96. post occupatam *Carthaginem*: post ingressum in *Africam*, 108. Christi, 534. *Sequenti* sæculo *Saraceni* *Africam* invaserunt, à quibus anno 698. *Carthago* expugnata est.

(a) *Monothelitarum* hæresim pervicaciter tuebantur.

baris lacerari permisit Imperium . Post Mahomedis mortem , quæ in annum 631. incidit, successores ejus Saraceni paulatim Palaestinam, Syriam, Ægyptum, Heraclio Imperante, sibi subjecerunt . Perfidem quoque fugato Rege (a) *Ormisda Jeddigerde* sub annum 635. subegerunt . Ita gens illa Arabica, ad castiganda Christianorum peccata divinitus destinata, velocis instar turbinis pervadebat omnia . Occupata deinceps Africa, ex hac etiam in *Hispanias* eruperunt; exciti à Juliano comite, injuriis Roderici Regis irritato. Has, cæso *Roderico*, octingentis ferè annis, aliqua saltem ex parte tenuerunt; *Gallias* quoque inundare molientes, à *Carolo Martello* feliciter repressi sunt. 713. 725.

Quod post tot clades, Orientis Imperio supererat, id quoque vehementer imminutum est, quando post Græcorum in *Latinos perfidiam, mutuasque eorum cædes, expugnata per fœderatorum classem Constantinopoli, anno 1204. *Baldwinus* Flandriæ nostræ Comes, communi Latinorum consilio, Orientis Imperator electus est . Sed non nisi brevi temporis spatio, annis scilicet 57. ipse & posteritas ejus eo Imperii honore gavisi sunt; nam *Baldwinus II.* qui in horum Imperatorum serie numeratur quintus, anno 1261. à *Michaele Palæologo* pulsus, Constantinopolitanam sedem ultrà recuperare non potuit, uti nec *Philippus* filius ejus. 1204. 1257.

Eodem tempore, quo à Latinis Constantinopolis capta est, *Isaacius Comnenus* TRAPESUNTINUM fundavit Imperium, quod anno

(a) Qui ab Artaxerxe primo post destructam dominationem Parthorum (qua anno Christi 230. in Artabano perierat) Persarum Rege, fuit XXVIII. & ultimus.

anno circiter CCL. substitit, ab eodem ipso Mahomete II. Turcarum principe, dirutum, à quo & Constantinopolitanum, regnante Constantino X. Palæologo, penitus tandem eversum fuit. TURCÆ natio Scythica, aut certe Sarmatica, ab Heraclii tempore in historiis innotescere incipiunt. „ Egressi portis Caspiis circa annum 625. Persidem populati sunt, & Romanis contra Chosroen auxilio venerunt. Postea Constantino Monomacho regnante, sub annum 1042. * Persis, quorum erant stipendiarii, subactis, Mahomericam ab illis superstitionem hauserunt. Inde in Syriam, Cappadociam, ceterasque minoris Asiæ regiones infudere sese, in plures divisi principatus, è quibus, oppressis, extinctisque reliquis, unius Othomanni posterii rerum potiti sunt: à quo in Turcarum deinde principibus (a) Othomannorum nomen resedit. „ Horum primordium ad annum pertinet 1297. Hæ ergo

Petav. Ret. comp. p. 1. l. 92 c. 7.

* Persa an. 1500. sub Scha-Ismael-Sophi, sua rursus gentis Principis accepit.

(a) Othomanidarum usque in hunc diem hac fuit series atque successio.

1. Othomanes satrapa Sultani Iconiensis devicti, m. 1326.
2. Orchanes. F. Nioaa & Gallipoli expugnatis, m. 1357.
3. Amurathes I. F. qui à Joanne Palæologo contra Bulgaros in auxilium evocatus, primus copias in Europam traduxit, sedemque fixit Nadrionopoli. m. 1389.
4. Bajazethes F. longè omnium ferocissimus ac fortissimus: sed victus captusque à Tamerlane, seu Temire principe Tartarorum anno 1402. prostratis dein Turcarum rebus, Bajazethi filii, Iza Zelebis, Solimanus, Musa præsuerunt, quorum posterior quisque priorem sustulit, anno autem 1413.
5. Mahomedes I. occiso fratre Musa solus imperare cepit. m. 1421.
6. Amurathes II. F. m. 1451.
7. Mahomedes II. F. expugnata Constantinopoli, regnavit annis adhuc ferè 28. universim 30. m. 1481.

ergo exutis primùm Saracenis, quorum tamen religionem amplexi sunt, subjugarunt paulatim minores illos, qui identidem erecti fuerant, principatus, ac tandem anno 1453. 29. mensis Maji, à Mahomete II., qui 1453. inter Ochomannos Principes numeratur septimus (quem tamen alii octavo, alii etiam decimo loco recensent) expugnata est Constantinopolis, elapsis ab XI. Maji anni 330. qua dedicata fuerat à Constantino, annis 1122. & diebus 18. ,, Languebat pridem
 20. Con-

8. Bajazethes II. F. abdicavit Imperium an. 1512.
9. Selimus I. F. sub quo Turcarum ditioni contri-
 buta est Ægyptus. m. 1520.
10. Solimanus I. F. m. 1566.
11. Selimus II. F. quo imberante Cyprus in Tur-
 carum ditionem pervenit. Sed post memorabilem ad
 Naupactum à Christianis cladem acceptam tempore S.
 Pii V. A. 1572. m. 1574.
12. Amurathes III. 1595.
13. Mahomedes III. F. iners & in libidines reso-
 lutus. m. 1604.
14. Achemetes I. F. qui renuntiavit juri in Occi-
 dentale Imperium Rom. 1617.
15. Mustapha Achmetis Fr. 2. mensibus.
16. Osmanus Achmetis filius, puer duodennis, sed
 ingentis animi, & supra atatem magnarum rerum
 cupidus. Strangulatur 1622.
 Reducitur Mustapha, sed anno sequenti 1623. rur-
 sus carceri mancipatur.
17. Amurathes IV. Fr. Osmani. m. 1640.
18. Ibrahim alter frater. Strangulatur à janiza-
 ris 1648.
19. Mahomedes IV. F. ob clades, qua, ob obsidio-
 nem Viennemensem anno 1683. solutam, secuta sunt, n
 dejicitur à suis 1687.
20. Solimanus III. Fr. m. 1691.
21. Achmetes II. Fr. m. 1695.
22. Mustapha II. F. Mahomedis IV. carceri manci-
 patur anno 1703.
23. Achemetes III. Fr. Mustapha, natus, 25. Jan-
 uarii 1672. hoc ipso, quo hæc scribimus anno 1726.
 adhuc regnare dicitur.

Petav. loco
66.

» Constantinopolitanum Imperium, ac velut
 » in lituis ejecta maris bellua, multis con-
 » fossa vulneribus, paulatim cum morte lu-
 » ctando deficit; aut, ut per interiora ser-
 » pente veneno, tandiu se corpus animantis
 » utcumque sustinet, dum ad cor virus le-
 » thale pervenerit: ita Græcorum regnum
 » grassante per ejus viscera Barbarie, aliisque
 » super alias accisis provinciis, sede ipsa de-
 » mum Imperii, & arce capta, Constantino-
 » poli, funditus est eversum. » Ita finis im-
 » positus reliquijs, quæ in Oriente supererant,
 » Romanæ potestatis.

Operæ pretium facturum me existimavi,
 si hic totam Imperatorum utriusque Imperii
 seriem, nec non Francorum in Gallia re-
 gum, brevi tabella ob oculos ponerem, ut
 quæ superius dicta sunt, aliquando clarius
 elucescant; quæ autem ob brevitatem præ-
 termissa aliqua saltem ex parte inno-
 tescant, à Constantino Magno ducemus exor-
 dium.

SERIES IMPERATORUM UTRIUSQUE
 IMPERII,

à Constantino Magno usque ad
 hanc ætatem.

CONSTANTINUS Magn. ab an. 306. m. 337.

Synodus Nicæna. an. 325.

Transalp. Ital. & Afr.

Orient.

CONSTAN-
 TINUS F. M. *

CONSTANS
 M. 350.

CONSTAN-
 TIUS m. 361.

Nota M.
 majusculâ
 violentam
 mortem hic
 designare.

340.

JULIANUS Apostata, Occid. 363.

JOVIANUS Cathol. Persis cedens. m. 364.

Occi-

Occident.

Orient.

VALENTINIANUS, m. 375. VALENS Arian. M. 378.

GRATIANUS F. M. 383. ET

VALENTINIANUS II. THEODOSIUS Magnus,
Fr. M. 392. ab anno 378. in
Maximus Gratiani Oriente; sub quo
percussor. Cæsus II. *Synodus* Con-
stantinop. I. anno
388.

Eugenius Valentiniani
percussor. Cæsus
394.

Idem THEODOSIUS solus anno 394.
m. 395.

HONORIUS F. m. 423. ARCADIUS F. m. 408.

VALENTINIANUS THEODOSIUS II. F. sub
III. F. M. 455. quo *Synodus Ephes-*
na an. 431. m. 450.

Maximus. m. 455.

Avidus. dep. 456.

Majorianus. M. 461.

Severus. M. 465.

Anthemius. M. 472.

Olybrius. M. 472.

Glycerius. d. 474.

Julius Nepos. d. 475.

MARCIANUS cum
conjugè *Pulcheria*,
Theodosii sorore.
Hæc m. 453. ille
m. 457. *Synodus*
Chalcedonensis 451.

LEO Magnus, m. 474.

Leo II. primi nepos,
Zenonis filius, m.
474.

Romulus Augustulus
Orestis fil. d. 476.
Succedunt Barbari

Odoacer
& post hunc
GOTHI *

ZENO Isauricus, à
Basilisco dejectus
476. restituit. 477.
M. 491. auctor He-
notici pro Eurychia-
nis.

H 6

Occi-

* Horum
successio-
nem vide
suprà pag.
109.

*Occident.**Orientis.*ANASTASIUS I. DI-
CORUS. *Eutychianus.*
m. 518.*Orientis.*

JUSTINUS Thrax. m. 527.

JUSTINIANUS Magnus, legislator, *Vandalorum* per Bellisarium, & *Gothorum* per Narsetem victor. Regnat. annis XXXVIII.
m. 565.

V. Synodus ann. 553.

JUSTINUS II. Italiam à Justiniano vindic-
tam, majori ex parte amittit, invadenti-
bus * *Longobardis*. m. 578.

TIBERIUS II. m. 582.

MAURITIUS. Tiberii gener. Cæsus à Phoca
602.

PHOCAS annis VIII. m. 610.

HERACLIUS. *Ethiensem* pro Monothelitis edi-
dit anno 629. bellum gessit cum Cosroe II.
Persarum Rege. Eodem imperante exor-
tus est *Mahomedes*. m. 641.CONSTANTINUS F. diebus 103. *Heracleonas* frater
ejus, cum *Martina* matre, post sex circi-
ter menses pulsus à Senatu.CONSTANS Constantini fil. *Heraclii* nepos.
Victus à Persis. Pro Monothelitis *Typum*
edidit an. 649. M. 668.CONSTANTINUS ROGONATUS, F. Cathol. sub
quo VI. Synodus, an. 680. Victor. Sarace-
norum. m. 685.JUSTINIANUS II. F. cognom. *Rhinotme-
tus*, idest, naribus mutilatus, dejectusque
an. 695.LEONTIUS patricius, hæreticus, dejectus
an. 697.ABSIMARUS, aliter *Tiberius III.* M. 703.*Justinianus II.* reducitur, regnatque iterum
annis.* Quorum
seriem ha-
bes supra,
pag. 170.

annis VIII. Rhinotmetro secundò Impe-
rante celebrata est Constantinopoli in
Trullo Synodus QUINI-SEXTA an. 707.*
M. 711.

* Hoc an-
no, non au-
tem 690. ut
aliqui ve-
lunt, cele-
bratam.

PHILIPPICUS Bardanes. Monothelita hæ-
retic. expulso Justiniani, quem an. 713.
pepulit.

Artemius dictus Anastasius II. Cathol. d. &
monachus factus est an. 715.

Theodosius III. Cathol. deserit 716.

LEO III. Conon, Isaurus. Dux. Iconoclasta-
rum ab anno 726. m. 741.

Constantinus V. dictus COPRONYMUS. F. Ico-
noclasta. Sub quo pseudo-Synodus Con-
stantinopolitana adversus imagines Christi
& SS. anno 754. m. 775.

LEO IV. Chazarus F. ex Catholico Icono-
clasta. m. 780.

IRENE Leonis Vidua, Catholica, cum
filio Constantino VI. sub quibus VII. Synodus
Nicæna II. an. 787. Pellitur illa à filio an.
790. Restituitur an. 792. Sola imperat ab
an. 797. Dejicitur à Nicephoro an. 802.

fuisse ista
Synodum, pro
probant
Petavius
& Cabal-
lutius.
Multa sūt
in ea syno-
do, quæ Ec-
clesia Rō-
mana
numquam
comprobavit.

Occident.

Orient.

CAROLUS MAGNUS
novi Occident. Im-
perii primus Impe-
rator ab anno 800.
m. 814.

LUDOVICUS PIUS F.
m. 840.

LOTHARIUS. F. dese-
rit, & fit mona-
chus A. 854. m. 855.

LUDOVICUS II. F. m.
875.

NICEPHORUS M.
811.

Stauratius F. d. 811.

MICHAEL Rangabe d.
813.

LEO V. Armenius
Iconoclasta. M.
820.

MICHAEL BALBUS
homo pessimus. m.
829.

THEOPHILUS F. Ico-
nomachus. m. 841.

CARO

THEO

*Occident.**Orient.*

CAROLUS CALVUS Lotharii frater m. 877.

THEODORA cum fil. Michaelē III. illa d. 855. m. 867. iste. M. 867.

Ludovicus Balbus m. 879.

BASILIIUS Macedo, sub quo VIII. Synodus CP. IV. an. 869. m. 886.

CAROLUS CRASSUS nepos Ludovici Pii ab anno 81. d. 87. m. 888.

Arnulphus fil. Ludovici Balbi m. 899.

LEO VI. Philosophus F. annis XXV. m. 911.

Guido m. 894.

Lambertus F. Guidonis. M. 910.

LUDOVICUS IV. fil. Arnulphi, ultimus ex stirpe Caroli Magni m. 912.

ALEXANDER Fr. m. 912.

Imp. Germanici.

(a) CONRADUS dux Franconia m. 819.

HENRICUS I. Auceps. Saxo. m. 836.

Conjux ejus B. Mathildis m. 968.

OTHO Magnus Victor Hun-

CONSTANTINUS VII. Porphyrogenetus .

F. Leonis & Zoes, cum qua regnavit usque ad 919. Tunc socium sumpsit ROMANUM Lacapenum, socerum suum usque ad 944. dein solus m. 959.

Ro-

(a) Primus imperasse dicitur ex Germanis : sed nec ipse, nec successor ejus Henricus Auceps, aliud fuisse videntur, quam reges Germania, regnantibus interea in Italia post Guidonem Spoletanum, & Ludovicum Bosonis filium, Berengario I. Rudolpho Burgundo, Hugone comite Arelatensi, Lothario, hujus filio, & Berengario II. cum Adalberto filio, quos OTHO I. populis.

Hunnorum, Coronatur Imp. à Joanne XII. an. 962. m. 973.

OTHO II. F. ex Adelaide, Conjugem duxit Theophanum F. Constantini VII. Imp. CP. m. 983.

OTHO III. puer, dictus *Mirabilia mundi* regn. an. XV II. m. 1002.

S. HENRICUS II. Bavarus, *Claudus* dictus. Cujus conjux S. Cunegundis, quæ m. 1038. ille verò m. 1024.

CONRADUS II. *Salicus* m. 1039.

HENRICUS III. *Niger*. F. m. 1056.

HENRICUS IV. F. infelix, præsertim ob contentiones de *investitura*, cum Gregorio

ROMANUS Junior. F. Constantini. m. 963. *Nicephorus Phocas* M. 969.

JOANNES Tzimiscus. *Victor*. Veneno perit 975.

BASILIVS & CONSTANTINVS fratres, filii Romani junioris, quos Joannes Imperii consortes fecit. m. ille 1025. hic verò 1028.

ROMANUS *Argyropolus* Constantini gener. præclarus pietate, ab *Zoe* conjuge strangulatur 1034.

MICHAEL IV. *Paphlago* m. 1041.

MICHAEL V. *Calaphates* adoptivus *Paphlagonis* fil. à *Zoe* excæcatus. d. 1042.

CONSTANTINUS IX. *Monomachus*, à *Zoe* maritus & Imperator eligitur, quæ defun-

gorio VII. P. ejusque
successoribus . m.
1106.

Rudolphus Suevus Hé-
rici amulus.

HENRICUS V. quarti
E. quo imperante
CONCILIIUM LATE-
RANENSE I. celebra-
tum est an. 1122. m.
1125.

LOTARIUS II. Dux
Saxoniz. m. 1139.

CONRADUS III. eo
regnante celebra-
tum est **CONC. LA-**
TERANENSE II. an.
1139. Item susce-
ptaz. *Expeditio sacra.*
anno 1147. m. 1152.

FRÉ-

functa, & ipse m.
1054.

THEODORA Aug. so-
ror *Zoes* m. 1056.

MICHAEL VI. *Strat-*
ioricus. d. 1057.

ISAAC COMNENUS d.
1059.

CONSTANTINUS X. *Du-*
cas. m. 1067.

ROMANUS DIOGE-
NES, ducta in uxo-
rem *Eudoxia* vidua
Const. Duce. M.
1071.

MICHAEL VII. *Ducas*
fil. d. 1078.

Nicephorus **BOTONIA-**
TES. Invasor. d.
1081.

ALEXIUS COMNENUS,
quo urgente, in *Con-*
cilio Charomontano,
cui *Urbanus II.* præ-
sidebat, decretum
est **PRIMUM BEL-**
LUM SACRUM con-
tra *Sarracenos,* an.
1095. m. 1118.

JOANNES COMNENUS
F. dictus aliter, *Ca-*
lo Ioannes, frater
Annæ, quæ patris *A-*
lexii res gestas con-
scripsit. m. 1143.

MA-

Occident.

Orient.

FREDERICUS Bar-
barossa, sub quo *
*Guelforum & Gibel-
linorum* factiones
exortas fuisse aliqui
ajunt. Celebratum
**CONC. LATERANEN-
SE III.** an. 1179. su-
scepta etiam 3. *Ex-
peditio sacra* anno
1188. in qua ipse
periit ann. 1190.
Pertinax in Roma-
num Pontificem o-
dium, violataque
Ecclesiæ concordia,
Frederici Ænobar-
bi, filiique ejus ac
nepotis memoriam,
non levi infamia re-
sperferunt.

HENRICUS VI. F.
Asper sub quo *IV.*
Expeditio in Terram
Sanctam. Veneno
extinguitur 1197.
Philippus Fr. M. 1208.
& **OTHO IV. SAXO,**
ejus emulus. m. 1218.
**CONC. LATERANEN-
SE IV.** an. 1215.

FREDERICUS II.
Henrici IV. F. Rex
(a) **SICILIÆ,** sub
quo

MANUEL Comnenus
F. annis 37. m. 1180.

*Alexius Comnenus ju-
nior,* sublatus ab
Andronico 1183.

**ANDRONICUS Comne-
nus M.** 1185.

ISAACIUS ANGELUS ex
Comnenorum fami-
lia, benè admini-
strato Imperio de-
turbatur à fratre,
oculisque orbat. .
A. 1195.

ALEXIUS ANGELUS
Fr. invasor, à Fran-
cis Venetisque deji-
citur, capta Con-
stantinopoli . A.
1203.

Alexius puer, Isaacii
F. Venetorum ope.
M. 1204.

**Alexius Ducas MUR-
SUPHUS** eodem
anno, quo invadit,
Imperium, deturba-
tur, capta iterum
Constantinopoli .
1204.

* *Guelfo-
rum, quo
Pontifici
fudebat:
Gibellino-
rum quo
Frederici
ejusque fa-
miliam se-
quebatur.*

Sequuntur

(a) De novi hujus regni Origine aliquid supra ex-
pressum est pag. 36. Hic rem paulo latius producimur.

quo *Guelforum* &
Gibellinorum factio-
nes invalescere &
Italiam devastare
cœperunt sub ann.
1228. d. 1245. M.
1250.

CONCIL. LUGDU-
NEN-

Sequuntur V. (a) L A-
TINI.

BALDUINUS Flan-
driæ & Hannoniæ
Comes, captus à
Bulgaris, & M. an.
1206.

HEN-

Robertus Guiscardus, & Rogerius Gibbosus, filii
Tancredi, natione Northmanni, cum suis, in *Italiam*
digressi, inusitata animi magnitudine, tum Græcos,
tum Sarracenos *Apulia*, *Calabria*, & *Sicilia* alterna-
tim pepulerunt, fundaruntque regnum Neapolitanum,
quod & *Siciliæ*, dici solet. Quamquam Comitibus primò
titulum gesserunt, postea Ducis: regium tandem nomen
concedente Anacleto antipapa, tempore Innocentii II.
primus usurpavit Rogerius II. sub anno 1130. quod
illi Innocentius II. postea dicitur confirmasse: cum
idem ille Rogerius, antehac ab Honorio II. Dux fuis-
set compellatus. Princeps hic bellicosus quidem, sed
ambiciosus admodum & crudelis, m. 1152. *Æt.* 58.
Principatus 28. successit.

Guilielmus I. F. Avarus, ignavus, & crudelis,
m. *Æt.* 46. *A.* 1166.

Guilielmus II. F. cogn. bonus. m. *Æt.* 36. *A.*
1189.

Tancredus Rogerii II. ex Rogerio filio nepos. m.
1197.

Guilielmus III. F. quem mox Henricus VI. asper
Imp. captivum in Germaniam abducendum curavit.

Hoc Henrico *A.* 1197. defuncto, in regno *Sicilia* suc-
cessit filius ejus Fredericus II. postea Imp. de quo hoc
loco. Varias dein vices regnum hoc subiit, sub Carolo
Andegavensi fratre S. Ludovici; postea sub Arragonum
regibus, qui id sibi vindicarunt; qua qui desiderat,
alibi requireret.

(a) Quibus eodem tempore opponerentur Nicææ La-
scarini, Theodorus m. 1222. Joannes Ducas Baratzes,
gener ejus, m. 1255. Theodorus II. m. 1258. Joannes
Lascaris F. oculis erutis M. 1259. quem Michael Pa-
læologus excepit.

Occident.

NENSE I. an. 1245.
Sequuntur V. Candi-
dati, quoddamque
annorum ferè XXV.
interregnum.

Henricus Hassiæ &
Thuringiæ Lantgra-
vius. M. 1248.

Guilielmus comes Hol-
landiæ. M. 1256.

Conradus IV. F. Frede-
rici. M. 1254.

Richardus Cornubien-
sis, Henrici III. Re-
gis Angliæ frater.
m. 1273.

Alphonsus X. cogn. Sa-
piens, Rex Castellæ
& Legionis, qui
electus anno 1257.
spontè Rudolfo ces-
sit an. 1273.

DOMUS AUSTRIACA.

RUDOLPHUS Comes
Habsburgensis. m.
1291.

CONCIL. LUGDU-
NENSE II. an. 1274.

ADOLFUS Nassovius.
d. & M. 1298.

ALBERTUS I. Austria-
cus F. Rudolphi. M.
1308.

HELVETI deficere
incipiunt.

HEN-

Oriens.

HENRICUS Fr. m.
1216.

PETRUS Altisiodoren-
sis, cum Jole con-
juge sorore Baldui-
ni usque ad 1231.

ROBERTUS F. frater
Philippi comitis
Namurcensis, Im-
perium detrectan-
tis. m. circ. 1229.

BALDUINUS II. F.
Interfuit Conc. Lu-
gdunensi I. fugatur
anno 1261. capta à
Græcis Constanti-
nopoli. m. 1273.

Philippus Balduini F.
ejusque filia Maria
Cortinica uxor Ca-
roli Comitis Valesii,
per annos deinceps
aliquot titulum ges-
sere Imp. CP.

CRUCIATÆ, sive
Expeditiones sacræ,
desierunt A. 1291.

G R E C I.

MICHAEL Palæolo-
gus ab an. 1261. m.
1283.

ANDRONICUS Palæo-
logus. m. 1327.

AN-

HENRICUS VII. Comes Luxemburgicus. m. 1313.

CONCIL. VIENNENSE. an. 1311.

De Imperio exim contenderunt *Fredericus III.* pulcher, Alberti Austriaci F. qui an. 1324. cæsus & captus est: &

LUDOVICUS Bavarus dep. ab electoribus 1346. & M. 1347.

CAROLUS IV. fil. Joannis regis Bohemæ, auctor *Bulle aureæ* an. 1356. m. 1378.

VENCESLAUS F. qui ob ignaviam abdicatur A. 1400.

RUPERTUS Bavarus. m. 1410.

Judochus Marchio Moraviæ. mensibus VI.

SIGISMUNDUS Rex Hungariæ Caroli IV. F. quo regnante CONCIL. CON-

STAN-

ANDRONICUS II. Palæologus, nepos primi. m. 1341.

(a) JOANNES Cantacuzenus, ab Andronico ambobus filiis, Joanni Palæologo & Manuelli tutor datus post annos XVI. pulsus est an. 1357.

JOANNES Palæologus m. 1384.

MANUEL Palæologus Fr. à nutu Turcannum pendens. m. 1419.

JOANNES Palæologus II. F. interfuit CONCILIO FLORENTINO anno 1439. m. 1448.

CON-

(a) Qui sequuntur non uno modo, nec eodem annorum numero ab auctoribus referuntur. Nos Petavium & Labbæum hac in parte secuti sumus. Alii post Joannem Palæologum statuunt Andronicum III. impium in patrem, cujus fratrem fuisse ajunt Manuelem ejus successorem.

Occident.

Orient.

STANTIENSE habi-
tum est anno 1414.
m. 1438.

ALBERTUS II. Sigis-
mundi gener, Au-
striacus, ex qua
deinceps domo fue-
re omnes qui se-
quuntur. m. 1440.

FREDERICUS IV.
pacificus. m. 1493.

MAXIMILIANUS I. F.
m. 1519.

Reliquos Occidentis
Imperatores supe-
rius habes pag. 56.

CONSTANTINUS XI.
Palæologus Draco-
fes dictus Fr. M.
1453.

Constantinopolis à
Turcis capta. Ho-
rum seriem supra
habes pag. 214.

SERIES REGUM FRANCORUM
IN GALLIA.

1. FARAMUNDUS F. Marcomeris, Honorii & Valentiniani III. temporibus, ab A. circiter 420. m. 428.
2. CHLODIO Crinitus. F. m. 448.
Dynastia I. Merovingorum.
3. MEROVÆUS, Merovæi cujusdam fil. affinis Chlodioni, à cujus stirpe reges subsequentes MEROVINGI dicuntur. Duravit ea stirps annis 303. si à Merovæo ducatur initium: alioquin à Faramundo annis 331, sub regibus XXI. m. 458.
4. CHILDERICUS I. F. d. 460. restit. 69. m. 481.
5. CHLODOVÆUS I. Magn. F. victo Syagrie æmulo, qui filius erat Ægidii magistri militum, ejusdem regiam, Augustam Suessio-
num,

num, ipse post victoriam occupavit, Primus Francorum regum *Christianus*, & Barbarorum *Catholicus*. Rhemis à S. Remigio baptizatur A. 496. m. Lutetiæ anno regni XXX. Chr. 511.

Post mortem Chlodovæi, quatuor filii ejus regnum dispersiti sunt.

6. THEODO- RICUS Me- tensis, sive Auftraziæ rex annis 23. m. 534.	<i>Clodomerus</i> rex Au- relianen- sis annis 13. m. 524.	<i>Childe- bertus</i> rex Pa- risien- sis an- nis 47. m. 558.	7. CHLO- TARIUS Suessione primùm regnavit. Dein so- lus. Uni- versim annis 50. m. 561.
---	--	--	---

Theodebertus Theodo-
rici F. regnat annis
XIV. à Bubalo in
venatione interfe-
ctus A. 548.

Theodebaldus F. Theo-
deberti, cuius post
VII. annos mortui
A. 555. *Chlotarius*,
patruus magnus bo-
na rapit, postea-
que fratri etiam *Chil-
deberto* succedens A.
558. solus regnat
annis circ. tribus.

CHLO-

CHLOTARIO mortuo, in quatuor rursus filios ejus regnum divisum est.

<p>8. CHA- RIBER- TUS Lute- tiæ.m. 570.</p>	<p><i>Guntra- mnus</i> Aure- lia- nis.m. 593.</p>	<p><i>Sigebertus</i> Metis . m. 575. <i>Childebertus</i> II. F. m. 595. huic duo ejus filii successe- runt <i>Theode- bertus</i> rex Austrasiæ . m. 611. & <i>Theodo- doricus</i> rex Burgundiæ . m. 612. isti rursus <i>Sige- bertus</i> in Au- strasia & <i>Childebertus</i> in Burgun- dia, quo utroque post biennium sub- lato, solus re- gnavit Chlo- tarius II.</p>	<p>9. CHILPERI- cus Sueffio- ne ac dein Lutetiæ ab A. 570. m. 584. 10. CHLOTA- RIUS II. F. solus regnat ab A. 614. m. 628.</p>
---	---	---	--

II. DAGE

11. DAGOBERTUS F. Chlotarii . A. 623. vivo adhuc patre , rex Austrasiæ designatus ; eo mortuo , majoris partis Galliæ regnum tenuit , fratri *Aviberto* Aquitaniam tantum aliqua parte relicta . m. 644.

12. CHLODOVEUS | *Sigebertus* frater , in
II. F. patri in Neu- | Austrasia ab anno
stria & Burgundia | 632. m. 650.
succedit . m. 660.

Petav.
Rat. temp.
p. 1. l. 8. c. 2.

13. Eodemque tempore *Erchenualdo* palatii præfecto mortuo , Franci *Ebroinum* substituunt , crudelitate ac perfidia famosum hominem . Quo ex tempore solutis in luxum & inertiam Francorum regibus , ad *Palatii Præfectos* (qui *Majores domus* vocabantur) paulatim rerum summa pervenit : cum per eos administrarentur omnia , reges verò solo contenti nomine Regia se continerent ; nec nisi semel quotannis Kalendis Maji in conspectum populi venirent . „

13. CHLOTARIUS III. F. m. 668.

14. CHILDERICUS II. Fr. antea rex Austrasiæ . M. 673.

15. THEODORICUS Fr. tertius Chlodovæi II. fil. m. 690. Invaletit potentia *Pipini* , * Majoris domus Franciæ , augenda etiam in *Carolo Martello* * hujus filio , & ad regale fastigium evehenda in *Pipino* brevi illius nepote .

* m. 714.

* m. 741.

16. CHLODOVEUS III. F. m. 694.

17. CHILDEBERTUS II. Fr. cognomento *Justus* . Regnavit annis XVII. solus XIII. ab an. 698. m. 711.

18. DAGOBERTUS II. Fr. annis IV. m. 715. †

19. CHILPERICUS II. *Daniel Clericus* dictus : regiæ , sed haud satis compertæ familiæ , à Francis è Monasterio educus , Dagoberto sub-

substitutus, à *Carolo Martello* fugatus & victus, m. 720.

20. THEODORICUS II. *Cala*, *Dagoberti II.* fil. m. 737.

Interregnum sex circiter annorum, sub præfectis palatii *Carolo Martello*, & filiis ejus, *Carolomanno* in *Austrasia*, & *Pipino* in *Neustria* dominantibus.

21. CHILDERICUS III. *Stupidus*, primæ stirpis postremus, an. 751. in *Monasterium* * *S. Bertini*, *Audomaropoli* in *Artesia*, à *Pipino* relegatus, inclusus, & detonsus, pauloque post ibidem mortuus est.

* Ita annales Bertiniaci, licet alii aliud nomen Monasterium.

Francorum Regum Dynastia II. Carolingorum nuncupata.

Duravit hæc Dynastia sub regibus XIII. annos 236.

22. PIPINUS brevis, consentiente *Zacharia* Papa rex electus A. 751. Victo *Aistulfo*, à *Langobardorum* oppressione Romanam Ecclesiam liberare cœpit. m. 768.

23. CAROLUS MAGNUS F. primùm *Carlomannus* frater ejus, rex *Austrasiæ* & *Burgundiæ* rex: dein solus rex *Franciæ* ab 771.

A. 771. *Italiæ* A. 774. postea novi Occidentis Imperii primus Imperator, A. 800. m. 814.

24. LUDOVICUS Pius I. F. filios habuit * quatuor, rebellionem adversus patrem, mutisque præsertim bellis & discordiis in historia celebres, qui patre tum vivente, tum mortuo, regnum & Imperium variè partiti sunt. m. 840.

* *Lotharicæ*, *Carolus*, *Pipinum* & *Ludovicum*.

Danes, Gen. Temp. Notio. I 25. CA-

25. CAROLUS CALVUS F. qui A. 875. etiam Imperator factus est. m. 877.
26. LUDOVICUS BALBUS II. F. patri in regno & Imperio succedit, anno uno & mensibus 7. m. 879. Successerunt filii Ludovici Regis Germaniæ.
27. LUDOVICUS III. | CARLOMANNUS .
m. 882. & | 884.
28. CAROLUS CRASSUS frater eorum. Imp. & rex Francorum. d. 887. m. 888.
29. ODO, Roberti fortis comitis Parisiensis F. m. 898.
30. CAROLUS III. *simplex* dictus, F. posthumus Ludovici Balbi. Coron. 893. d. 923. m. 929.
Robertus Odonis regis Fr. uno ferè anno. M. 923.
31. RUDOLFUS dux Burgundiæ, Roberti gener. annis XII. m. 936.
32. LUDOVICUS IV. Transmarinus, Caroli Simplicis F. m. 954.
33. LOTHARIUS F. princeps strenuus. m. 986.
34. LUDOVICUS V. F. cognom. *Ignarus* Carolingorum ultimus. Regnat annum unum, & mensib. 3. Veneno extinguitur 987.

Francorum Regum tertia Dynastia, Capetinorum dicta.

In hac familia regnum Francorum hætenus perseverat, quique hodie regnat Ludovicus XV. ab Hugone Capeto stirpis ejusdem auctore, numeratur XXXII,

35. HUGO CAPETUS Dux Parisiensis, filius Hugonis M. Abbatis dicti, Saxoniciæ originis,

ginis, neglecto *Carolo* Lotharingo, *Ludovici V.* patruo, consensu principum ad regiam dignitatem evehitur A. 987. m. 997.

36. ROBERTUS PIUS. F. m. 1031.
 37. HENRICUS I. F. m. 1060.
 38. PHILIPPUS I. F. m. 1108.
 39. LUDOVICUS VI. Crassus. m. 1137.
 40. LUDOVICUS VII. junior. F. post patrem regnat annis 43. m. 1. d. 17. m. 1180.
 41. PHILIPPUS II. Augustus, sive Adeodatus. F. post mortem patris regnat annis 42. & 9. mensib. m. 1223.
 42. LUDOVICUS VIII. *Leo* dictus. F. vivente adhuc patre A. 1214. Victis Anglis in *Pictonibus*, in Angliam transmisit, quam pulso *Ioanne*, cui *sine terra* cognomen fuit, in deditioem accepit. Verum ubi inde digressus est, tota confestim ad *Henricum III.* Joannis filium rediit. m. 1226.
 43. S. LUDOVICUS IX. F. Ludov. VIII. & *Blancæ* piissimæ fœminæ, quæ patrem habuit *Alphonsum IX.* Castellæ regem, & matrem *Eleonoram* *Henrici II.* Angliæ regis filiam; obiit autem A. 1252. Sub hujus tam Sanctæ Matris tutela & disciplina, vitam piè ac innocenter agere, omnesque regis pariter & Christianæ virtutis numeros implere didicit *Ludovicus*. Primam adversus *Saracenos*, in *Africam* expeditionem suscepit A. 1248. in qua captivus factus est anno 1250. eodemque anno liberatus: alteram A. 1269. cui immortalis est anno sequenti 1270. æt. 56. in Sanctorum numerum relatus à *Bonifacio VIII.* A. 1298.
 44. PHILIPPUS III. Audax. F. quo regnante, funestas in *Sicilia Vesperas* *Franci* passi sunt

sunt A. 1282. die 30. Martii, qui eo anno Dominicæ Resurrectioni sacratuſ erat. m. 1285.

45. PHILIPPUS IV, PULCHER F. Franciæ & Navarrae rex, cujus cum *Bonifacio VIII.* P. celeberrimæ contentiones magnam differendi materiam ministrarunt. m. 1314.

46. LUDOVICUS X. F. *Hutinus* dict. quæ vox teste *Cangio*, rixosum & pervicacem significat. Regnavit 16. mensib. 1316.

47. *Joannes Hutini* filius posthumus, intra octavum diem vita functus. V. mensum interregnum.

48. PHILIPPUS V. Longus. Fr. *Hutini*. m. 1322.

49. CAROLUS IV. Pulcher Fr. m. 1328.

STIRPS VALESIA.

50. PHILIPPUS VI. *Valesius*, *Caroli* comitis *Valesii*, qui *Philippi Pulchri* frater erat, filius. Regnum contra vendicare sibi conabatur *Eduardus III.* Rex Angliæ, *Isabella* *Philippi Pulchri* filia genitus. Quæ contentio utrumque populum Francorum & Anglorum, longo ac difficili bello afflixit, maximisque alternatim calamitatibus penè consumpsit. m. 1350.

51. JOANNES I. cogn. *Bonus*. F. m. 1364.

52. CAROLUS V. (a) sapiens. F. m. 1380.

53. CAROLUS VI. benè-amatus. F. regnavit annis XLII. m. 1422.

54. CA-

(a) Hic primus Delphini titulum gessit, cum A. 1349. *Humbertus Viennensium princeps*, *Delphinatum Philippo Valesio* donasset, aut vendidisset, ea lege ut primogenitus regis filius, *Delphinatus nomen & insignia* gereret.

54. CAROLUS VII. Victor. F. annis ferè
XXXIX. sub quo *Ioanna Darcia*, VIRGO
AURELIANENSIS Franciæ ab Anglorum
jugo liberatrix dici meruit A. 1429. m.
1461.
55. LUDOVICUS XI. F. celebra fuerunt hu-
jus cum *Carolo Audace* Burgundiæ duce Bel-
giique principe dissidia. m. 1483.
56. CAROLUS VIII. F. dict. Affabilis. Ulti-
mus directæ Valesiorum lineæ m. 1498.
57. LUDOVICUS XII. pater populi, filius
fuit *Caroli* ducis Aurelianensis, cujus avus
fuerat *Carolus sapiens*. m. 1515.
58. FRANCISCUS I. Valesius, gener &
cognatus Ludovici XII. bellis cum *Carolo*
V. notissimus: captus prælio Ticinensi A.
1526. m. 1547.
- OCTO alios, qui supersunt, require supra,
pag. 56.

REGNI CHRISTI SEMPITERNA STABILITAS.

Perpetuam *Instabilitatem*, & *Vicissitudinem* regnorum atque Imperiorum, in quæ hucusque, punctum hoc terræ, quam incolimus, divisum fuit, ex iis quæ superius dicta sunt, perspicere utcumque potuit prudens lector; plenius perspecturus, si propositum nobis fuisset, vel per inficitam opusculi brevitatem licuisset, principatum & dynastiarum orbis, quotquot innotescere potuerunt, seriem recensere. Qui hanc nosse desiderat, is eam variis in libris nullo negotio poterit invenire; monendus tantum, priusquam eos adeat, ut meminerit non nisi minimam partem conversionum & mutationum, quæ in Imperiis regnisque contigerunt, ab iis ipsis auctoribus, quibus curæ fuit omnia congerere, exhiberi potuisse, ob antiquiorum temporum obscuritatem, & plerarumque nationum incertissimas origines ac progressus. Enimverò vix dici potest, in quanta veteris historiæ ignorantia & oblivione versetur. Prima tempora prorsus incognita sunt, iis dumtaxat exceptis, quæ sacræ litteræ memoriæ prodiderunt. Exigua deinceps, subsequenibus sæculis, orbis terræ portio nota fuit. Soli ferè suppetunt *Greci* & *Romani*, quorum ad nos historia consequenti quodam filo ac serie perducta sit. *Aegyptiorum* & *Assyriorum* res pleræque obscuræ planè sunt & incertæ, innumerisque fabu-

fabulis ita intermixtæ, ut veritas vix ulla ex parte satis internosci possit. *Medorum* quoque & *Persarum* res obscuritatis & contradictionis plenæ sunt. Ceteræ ferè nationes, earumque res gestæ, scriptorum inopia, aut interitu, in densa oblivionis caligine remanserunt. Gentium Barbararum, quæ sæculo V. & VI. Europam inundarunt, totque in ea nova regna condiderunt, origines, successio, resque olim ab iis gestæ, priusquam aliò commigrarent, prorsus nos latent. Vix regionum situs, vix nomina ad nostram notitiam pervenerunt. Quo circa intra exiguum scientiæ circulum pusilli homunciones coarctamur; & quidquid vel de acumine ingenii, vel de vasta eruditione gloriari quis possit, fatendum equidem est, exiguum admodum esse quod novimus, atque infinitis partibus majus esse quod ignoramus.

Ceterum id quod novimus, abundè sufficit ut intelligamus, quantum in orbe motuum, turbarum atque tumultuum, dominandi libido, amorque libertatis, quovis tempore produxerint. Pleraque etiam regna atque imperia à violentia exorta, vix aliud in suis primordiis fuisse quàm magna latrocinia; quibus, posthabita aequitate atque justitia, fortiores infirmiores oppresserunt. Nihil deinde permanere sub sole; attamen relucere ubique supremam omnipotentis Dei super omnia regna terrarum potestatem, qui transfert regna atque constituit, qui mutat tempora & ætates, ipse idem semper, semperque immobilis; longam interim caussarum seriem ita disponens, ut quæ temerè fieri videntur mortalibus, non nisi certa ac definita providentiæ ejus ordinatione contingant.

Inter has nihilominus assiduas conversiones, Regnum unum elucet stabile & sempiternum, quia in *Veritate* fundatum; veritas autem *Domini* manet in æternum; quod quidem regnum hoc S. expendendum suscepimus.

Id olim prævidit, prædixitque *Daniel*, cum explicationem *statuæ* Nabuchodonosoro per somnium demonstratæ (quæ tria portendebat imperia post Chaldæorum regnum secutura) ita conclusit: * *In diebus regnorum illorum, suscitabit Deus Cæli REGNUM, QUOD IN ÆTERNUM NON DISSIPABITUR, & regnum ejus alteri populo non tradetur: comminet autem, & consumet universa regna hæc: & IPSUM STABIT IN ÆTERNUM. Secundum quod vidisti, quod de monte abscissus est lapis sine manibus, & comminuit testam & ferrum, & æs, & argentum; Deus magnus ostendit regi quæ ventura sunt postea. Res eadem, ut communior fert sententia, post annos aliquot, ipsimet *Danieli*, sub figuris quatuor animalium, quæ supra paucis attigimus, divinitus revelata fuit, quarum bestiarum potestas sensim destruenda; quæ autem filio hominis tradetur, æterna fore prædicitur. * *Aspiciebam, inquit, in visione noctis, & ecce cum nubibus Cæli quasi FILIUS HOMINIS veniebat, & usque ad ANTIQUUM DIERUM pervenit: & in conspectu ejus obtulerunt eum. Et dedit ei potestatem & honorem & REGNUM; ET OMNES POPULI, TRIBUS, ET LINGUÆ IPSI SERVIENT: POTESTAS EJUS, POTESTAS ÆTERNA, QUÆ NON AUFERETUR, ET REGNUM EJUS QUOD NON CORRUMPETUR. Eodem pertinet quod paulo inferius à *Daniele* subnectitur: * *Regnum autem & potestas, & magnitudo regni, quæ est subter omne Cælum, detur populo Sanctorum,***

al. i. ff.

* Dan. 2.
44.

* Ibid. 7.
13.

* Ibid. 8.
27.

altissimi; cuius regnum, regnum sempiternum est, & omnes reges servient ei, & obedient.

Extra controversiam est apud plerosque interpretes, hæc Danielis vaticinia, non ad aliud quàm Christi regnum referri posse. Sic autem intelligenda sunt. Comminuta & consumpta sunt à Christo universa regna hæc, quæ eum præcessura prænuñtiabantur, non evertendo quidem terrestrem eorum dominationem, quæ utique regno Christi, quod spirituale est, per se non erat contraria: sed dissipando diaboli imperium & idolatriam, quæ in regnis istis omnibus pervicaciter viguerat hactenus. Neque existimandum est, id uno eodemque tempore in omnibus simul regnis fieri debuisse; satis erat, ut per varia temporum intervalla, regnorum nunc hoc, nunc illud, Christo eoque Ecclesiæ, quod ad spiritalem gubernationem attinet, subderetur; id quod reipsa vel jam inde factum est, vel certè ante sæculi finem fiet. Ex iis quippe quæ jam facta sunt, haud temerè conjectura fit de futuris, etsi aliunde certissima, qualis hic subest, prædictio non subesset. Quod *Isaias* * de Christi Ecclesia prænuñtiavit: *Erunt reges nutriti tui: vultu in terram demisso adorabunt te, & lingent pulverem pedum tuorum*, id jam pridem evidenter impletum est. Impletur ergo & quod alibi adjunxit: * *Gens & regnum, quod non servierit tibi, peribit.*

Quamvis autem quæ Daniel supra memoratis locis vaticinatus est, ea, optimè congruant in Christi regnum, quod primo ejus adventu inchoatum, perque varia incrementa & decrementa usque ad mundi finem processurum est, negari tamen non potest, hæc eadem glorioso Christi regno, quod post *secundum*

L S

dum

* Qui cum
Grotio
hac ad Ro-
manum
Imperium
referunt,
solide, m. o.
quidem ju-
dicio, resu-
tantur ab
Huetio de-
monstrat.
Evangel.
prop. IX. n.
4. pag. milti
365.

* Cap. 49.
23.

* Cap. 60.
12.

dum ejus adventum inchoabitur, nonnulla ex parte perfectius convenire. Statuamus igitur ea jam tum impleri quidem cœpisse, tunc autem absolutè & perfecte complenda.

Lapis porò iste *abscissus de monte sine manibus*, sine dubio CHRISTUS est, qui in scripturis * *lapis probatus*, pretiosus, in fundamento fundatus, lapis angularis, lapis offensionis & petra scandali, nominatur; lapis, in quem qui impegit, confringetur; super quem verò ipse ceciderit, conteret eum. Percussit hic lapis statuam, eamque comminuit, quia destruxit dissipavitque *Idololatriam*, dissolvit errores hominum & vitia prostravit, veritate doctrinæ, Sanctitate vitæ, & multitudine ac magnitudine miraculorum, quæ tum per se, tum per sui cultores & sectatores patranda curavit. Ita juxta *Isaiæ* vaticinium: * *percussit terram virga oris sui, & spiritu labiorum suorum interfecit impium.*

* *Cap. XI.*

41

Sine manibus lapis iste defectus est, id est, in interprete *Hieronymo* ceterisque passim adstipulantibus, absque coitu & humano semine, de utero virginali. *Parvus* hic fuit ab initio in oculis hominum, & *Grano sinapis* meritò comparatus. *Crevit* post resurrectionem, & implevit totam terram fama & gloria nominis sui, quod mox undiquaque celebratum est. *Crevit* in corpore mystico, quod est Ecclesia, quam per universum orbem cernimus dilatam, & *Scientia Dei* replevisse quaquaversum omnia. Implevit terram odore virtutum ac sanctitatis: implevit prodigiis atque miraculis; implevit desiderio & expectatione bonorum cœlestium atque æternorum: implevit metu atque terrore futuri olim judicii: postremò implevit reverentia & veneratione non tantum nominis sui, sed & Ecclesiæ sponsæ
sua,

suæ, ejusque quem in terris reliquit Vicarii, cujus tanta est diffusio majestatis, ut ex noto ignotoque orbe, ad eum ceu centrum unitatis, fideique tutelam ac columen, undique concurratur, & jura ac leges sacrorum hinc petant; ipsi reges & principes adeant, & inclinentur, & obnoxia capita uni huic capiti submittant.

Quod ad posteriorem Danielis prophetiam attinet, qua prædicitur fore ut regno Christi omnes populi, tribus, & lingue serviant, potestatemque ejus fore æternam, quæ non auferretur, & regnum ejus quod non corrumpetur, magna id ex parte jam inde impletum esse facile intelliget qui considerabit, nullum penè in orbe regnum esse, in quo fides & religio Christiana vel non floreat hodie, vel non ante hac aliquando floruerit. Adhuc Ecclesia Christi, dominatione spirituali cunctis mundi præcellit potestatibus, & in universum terrarum orbem habet Imperium. Adhuc ROMA caput mundi est, quodque non possidet armis, religione tenet. Hoc quoque regnum per se *incorruptibile* est, etsi aliquoties corruptioni subjaceat ratione subditorum, quos nunc plures habet, nunc pauciores, alios amittens, alios acquirens; at ipsum interim perstat in sæculum sæculi, quantumque in una quadam orbis parte diminuitur, tantum plerumque propagatur in altera: id quod & præcedentibus sæculis factum esse liquidò constat, & nostris temporibus contigisse manifestum est. Quantum enimverò religio Christiana à *Mahometanis* aliisque, in hoc nostro orbe contracta & eoangustata est, tantum atque eo amplius dilatata est in vastissima novi orbis continente, quam *Americanam* dicimus, & in tot tantisque

etque Indiarum, Japoniæ, Sinarum provinciis, ad quas penultimo sæculo Evangelii prædicatio feliciter penetravit. Quia etiam in iis regionibus, in quibus vera religio à *Mahometis* sectatoribus, aliisque, Deo permittente, corrupta est, is saltem prædicationis Evangelicæ usque hodie effectus conspicitur, ut & *Idololatria destructa* permaneat, & *Christi* aliqua notitia, ejusdemque in animis hominum ingens veneratio perseveret.

Monarchias omnes, regnum hoc, sua jam inde *diuturnitate* transcendit, cum earum nulla annos 1500. excessisse videatur: hoc verò, ut ne dicam ab orbis principio, annos certè 1700. jam steterit; stabit autem porrò usque ad consummationem sæculi. Non minus iis omnibus præcellit *amplitudine ditionis* & dominationis; si quidem omnes ferè mundi regiones dominatu suo jam inde complexum fuit, nuncque etiam in utroque orbe, ac locis præsertim plurimis, quæ ne per famam quidem veteres satis cognoverant, latissimè viget, floretque. Vis quoque & *efficacia* hujus Imperii ceteris omnibus in immensum supereminet, cum ad mentes ipsas penetret, animosque constringat. Quanto etiam & *legum excellentia*, & *præstantia legis*, & *sublimitate finis* cetera omnia antecedit; cujus *res* HOMO DEUS est; *Leges*, suavissimæ, *finis*, vita æterna? Denique non crudelitate, aut alieni profusione sanguinis, non armorum vi, sed *humilitate*, *paupertate* & *tolerantia*. Imperium hoc fundatum & propagatum est.

Priusquam regnum hoc reipsa appareret in terris, quatuor ut minimùm annorum millibus prænuntiatum, præfiguratum, & expectatum fuit, atque ea ratione dici potest, ab orbis initio, in sua saltem *immagine*, fuisse.

fuisse inchoatum, totamque adeò aspectabilis hujus mundi durationem, non nisi unam seriem esse regni Jesu Christi, qui in divina prædestinatione primogenitus est omnis creaturæ, omniumque aliarum A & Ω, principium & finis, in se solo *recapitulans* tempora universa. JESUS CHRISTUS *heri & hodie, ipse & in secula*. Hujus ergo regni successionem, in serie veræ religionis, breviter exhibebimus.

Heb. 13: 8.

Num. I. Series Religionis ab ADAMO
usque ad MOSEM.

Videri potest
est Institutio
tionum
nostrarum
p. I. Sect. II.
Cap. VIII.

Cœpit veri Dei vera religio, ac proinde & regnum Christi, cum ipso mundi exordio. Insultante ac persuadente diabolo justissimam Dei legem, eamque observatu facillimam, prævaricati fuerant primi homines: ADAMUS & HEVA, seque ipsos unâ cum omni posteritate sua in perniciem adduxerant. Actum erat de universo humano genere, totumque, æque ac *rebelles Angeli*, irreparabiliter periisset, nisi altius miserrus Deus, decrevisset ei dare *redemptorem*, qui quod homo non poterat, dignam læsæ ejus justitiæ satisfactionem exhiberet. Deus ergo omni-

S. Leo
serm. 2. de
Nat. Domini.

potens & clemens, cujus natura bonitas, cujus voluntas potentia, cujus opus misericordia est; statim ut nos diabolica malignitas veneno suæ mortificavit invidiæ, prædestinata renovandis mortalibus suæ pietatis remedia, inter ipsa mundi primordia præsignavit, denuntians serpenti, *futurum semen mulieris*, quod noxii capitis elationem sua virtute contereret, CHRISTUM scilicet in carne venturum, Deum hominemque signans, qui natus ex virgine

20. VIQ.

„ violatorem humanæ propaginis incorrupta
 „ navitate damnaret. Ira incommutabilis
 Deus, cujus voluntas non potest sua beni-
 gnitate privari, secreti dispensatione consilii,
 primam pietatis suæ dispositionem sacramen-
 to occultiore complevit, ut homo diaboli-
 cæ iniquitatis versutia actus in culpam, con-
 tra Dei propositum non periret. Quem *pro-*
mittere dignatus est Deus, hunc Adami po-
 steritas venturum credidit & expectavit. In
Sethi progenie Messia fides, & sincera pie-
 tas perseverat. Hanc *Henoeh*, *Lamech*, alii-
 que in scripturis à fide & religione commen-
 dati conservarunt, eandemque NOËMO di-
 vinæ justitiæ præconi & ministro, custodien-
 dam porro propagandamque tradiderunt.

A. M.
 1656. ante
 Chr. 2348.
 Hic post DILUVIUM, novo orbi, qui to-
 tus ab eo sumebat originem, *depositum* sibi
 à patribus traditum, fideliter transmitten-
 dum curavit, quod *Semi* posteritas tenacius
 feliciusque retinuit. Multiplicantur homi-
 nes, & insolescunt: Linguarum divortio
 confunduntur, & in varias orbis terræ par-
 tes dividuntur. Procedente tempore langue-
 scit sensim præteritæ ætatis memoria, plu-
 rimique mortalium Dei creatoris sui & inde-
 finentis beneficentiæ ejus obliti, toti quoque
 sensibus immergi, ad IDOLOLATRIAM de-
 ficiunt. Obscuratur Veri Dei notitia, & me-
 diatoris fides, at non extinguitur.

A. M.
 2084. ante
 Chr. 1920.
 Vocat Deus ABRAHAMUM, ex quo na-
 sciturum decreverat populum suo cultui, &
 expectationi Messia, præ ceteris terrarum
 populis destinatum. Hunc *patrem omnium*
credentium designat; huic promissionem *
 renovat venturi Redemptoris, addens ex
 ejus illum semine nasciturum, omnesque
 per eum nationes orbis terrarum benedictio-
 nem

* Gen. 22.
 18. Confer.
 Gal. 3. 16.

nem eſſe conſecuturas, id eſt, ad veri Dei ſinceram cognitionem cultumque adducendas. *Iſaaco* filio fidei & virtutis hæreditatem tradidit *Abrahamus*. Ille, cùm benedictione ſua, filio *Iacobo*; *Jacobus XII.* filiis, totidem tribuum patriarchis, quibus ventura prænuntians, * *Meſſiæ* adventum, tempusque ejus diſertiffimè prænotavit. *Ægyptum* Dei nutu pater filiique pervenerant. Hic ducentis & * ampliùs annis, in medio nationis prævæ atque perversæ, veri Dei agnitionem & cultum, promiſſique *Salvatoris* fidem, eorum poſteritas conſtantiſſimè retinet. Cùm vero ſingulari Dei munere, ſupra modum *Iſraelitarum* excreſceret numerus, hos, ne nimium invaleſcerent, *Ægyptii* vehementer oppreſſerunt. Clamant ad *Dominum Deum* patrum ſuorum; exaudiuntur: & poſt mira prodigia, quibus Dei, quem colebant, veritas & omnipotentia probaretur, Duce *MOSE* è ſervitute liberantur, eductisque trans mare *Rubrum*, quod ſiccò veſtigio tranſierunt, divina lex è monte *Sinai* promulgatur.

* Gen. 49.
10. & 18.

* 215.

Num. II. Series Religionis à MOSE usque ad
CAPTIVITATEM BABYLONICAM.

Hæcenus naturali lege, quæ in cordibus hominum ſcripta eſt, ac nonnullis à patribus acceptis traditionibus, vera religio ſteterat.

Confer Inſtit. p. I.
lect. I. Cap.
IX. & X.

Lex ſcripta nunc additur, quæ & naturalem humanam perversitate non modica ex parte obductam ac penè obliteratam, hominum conſpectui reproduceret; & inſtar pædaggi ad *Chriſtum* deduceret, obſervantiis & cæremoniis ſuis omnibus *Meſſiam* præfigurans, omnia enim verò * inſigura, veteri iſti populo

A. M.
2513. ante
Chr. 1491.

* I. Cap.
con. 10. 11.

* Deut. 18.
15. & seqq.
& cap. 28.
Confer. Jo-
han. 5. 46.

contigerunt, & sub sensibilibus rituum veſtamine, quæ ad *Jeſum Chriſtum* ejuſque *Ec-
cleſiam* pertinent, prænuntiabantur. Id licet *Carnales* Judæi non intellexerint, intellexe-
runt tamen qui inter eos fuere *ſpirituales*. Ille idem *Mofes*, antiqui fœderis miniſter &
præco, novi fœderis auctorem ac legiſlato-
rem *Chriſtum* ſervatorem, & venturum præ-
dixit, * & audiri juſſit, interitu denunciato
inobedientibus atque incredulis. Ceterum
Hebræus ille populus ex *Ægypto* in deſertum
eductus, properanſque in terram patribus
olim ſuis divinitus repromiſſam, Deum li-
beratorem ſuum ſæpenumero irritavit, revo-
catus tamen identidem, & divina clementia
conſervatus, poſt XL. annorum peregrina-
tionem, in Chanaanitidis poſſeſſionem indu-
ctus eſt per *Josue*, qui & nomine & re-
bus geſtis apertiffimum typum geſſit *Jeſu*
Chriſti Redemptoris, cujus opera & meritis,
poſt vitæ hujus peregrinationem, ad cœleſtis
patriæ poſſeſſionem, (quam lex Moſaica
per ſe præſtare non potuit) introducendi ſu-
mus.

Ann. M.
2554. ante
Chr. 1450

In *Paleſtinam* *Iſraelitæ* jam inducti, ſuaſ-
que tributim ſortiti poſſeſſiones, poſt mor-
tem *Josue* & ſeniorum, qui ab illius deceſſu
longo vixerunt tempore, religionem qui-
dem fidemque liberatoris conſervarunt, ſed
paulatim obliſci cœperunt, cujus munifi-
centia fœcundas illas Chanaanæorum regio-
nes poſſiderent; ergo Deo patrum ſuorum
poſthabito, ad idola gentium magno identi-
dem numero deſlexerunt. At ne penitus
aberrarent, pœna conſeſſim ſecuta eſt. Tra-
duntur in ſervitutem, ut ſuis malis preſſi &
ab iis victi quos vicerant, clamarent & re-
venerentur ad *Dominum*, quem derelique-

rant.

rant. Misertus eorum Deus, per JUDICES, quos iis libertatis vindices destinavit, *sepè liberavit eos*, multique semper, temporibus etiam corruptissimis, in unius veri Dei cultu, & redemptoris præstolatione, *manifesta successione* perseveraverunt.

Ad *statum regium* Hebræorum natione translata, mirificè Religio floruit sub DAVIDE, & sub initia *Salomonis*. Vir erat David *secundum cor Dei*, tantamque apud eum gratiam iniit, ut illi venturi *Messæ*, & quidem ex ejus progenie nascituri, promissio renovata, & pleræque vitæ, passionis, mortis, resurrectionis, ascensionis, æternique *Christi* Sacerdotii circumstantiæ divinitus fuerint revelatæ, quas ille in suavissimis * *Psalms* suis, Prophetico spiritu, posteritati commendavit. SALOMON rex pacificus, sapientiæ fama latius quàm armorum potestate dominans, pacifici sapientissimique regis CHRISTI immensam potentiam præsignavit, sed infatuatus tandem amore mulierum, multos è populo, exemplo suo pervertit, causamque præbuit, cur sub *Roboamo*, filio ejus, regnum & religio bifariam scinderentur. Erecti *Vituli aurei* à *Jeroboamo*, unà cum tristissimo schismate, quod consilio politico * in communem perniciem invexerat, in novo regno *Israel*, sub XX. quos habuit regibus, annis 254. persisterunt, donec per Assyrios regnum deletum, decemque tribus per *Salmanasarum* in captivitatem abductæ sunt, nunquam ultra ad pristina redituræ. Multi tamen veri Dei cultores hisce schismaticis, atque idololatriis admixti semper fuere, nec deerant PROPHETÆ, qui Israelitas ad poenitentiam revocarent, quos Deus destinabat præcones majestatis suæ, & correctores pravitatis hu-

Ann. M.
2924. ante
Chr. 1080.

* *Psal. II.*
XXI.
XLIV.
XLVI.
LXVIII.
LXXI.
CLX.
CXVII.
CXXXI.
&c.

* *id quod*
novum, quâ
ex Christianis
aliqui
infelicitè
imitati
sunt.
Ante Chr.
721.

Vide 3. Reg.

19. 18

Rom. XI.

3. & 4.

4. Reg. 21.

11. & 16.

2. Paral.

33.

Ante Chr.

588.

manæ. Cum iis non exigua populi multitudine, etiam in X. tribubus jam separatis, temporibusque maximè nubilosus, qualia *Elia & Elizæi* tempora fuerunt, in aperta veræ religionis professione permanebat.

At interea regnum *Juda* consequenti serie in veri Dei agnitione cultuque perseverat, & complures habuit reges, excellenti pietate ac religione præditos. Magna nihilominus & hîc impietas identidem admixta fuit, præcipuè sub regibus *Achaz & Manasse*, quorum hic peccare fecit *Judam* in immunditiis suis, ut faceret malum coram Domino, insuper & sanguinem innoxium fudit multum nimis (eorum utique qui desperatissimis hisce temporibus Deo fideles permanserunt) donec impleret *Jerusalem usque ad os*. In tot tantarumque abominationum vindictam, paulo post mortem *Manassis*, qui in captivitate resipuerat, annisque circiter CXXX. post regnum *Israel* abductum, residuæ quoque tribus *Juda & Benjamin*, urbe temploque incensis, in *Babylonicam* captivitatem abierunt; sed, ut constaret firmam & immobilem esse Dei promissionem, intra LXX. annos ab ejus exordio sub rege *Joakimo* repetendo, pristinæ libertati, per *Cyrum* Persarum regem, restituendæ. *Prophetarum* (a) quædam series atque successio ad id usque tempus, in eo regno ferè perennis fuit, in quibus, una cum populo iis adhærente manifesta & spectabilis semper fuit veræ religionis & regni Christi series atque successio. Impios & Idololatrias acerrimè increpabant, peccatores ad pœnitentiam

(a) Quos misit Dominus consurgens diluculo, id est, vigilantè & summo studio, quod enim studiosè agimus, summo mane agimus. Vide *Jerem. VII 1. 3. XI 7. XXV. 3. 4. XXVI. 5. XXIX. 19. XXXV. 14. 15.*

tentiam revocabant, justos confirmabant, ventura prædicebant, ac res sæpè vicinas, quas populus suo etiam tempore visurus erat impleri: patebatque hoc ipso divinitus eos esse inspiratos, quò indubitata quoque fides haberetur aliis eorum vaticiniis, quibus MESSIAM ejusque mysteria prænuñtiabant. Hunc ex Virgine nasciturum *Bethlehemi*, innumera miracula, in miserorum præsertim subsidium, patraturum, à suis respuendum, morte turpissima damnandum, occidendum, & tertia die resurrecturum; abjecta natione Judæorum, omnes gentes ad veri Dei cultum adducturum; novum denique fœdus, legem novam, novum æternumque sacerdotium fundaturum, (a) verbis apertissimis prædixerunt, designantes etiam definitum tempus LXX. hebdomadarum, intra quas harum prædictionum præcipuè complerentur. Ita Prophetæ, præcipui fuere iis temporibus religionis vindices & custodes.

Num. III. Series Religionis à CAPTIVITATE BABYLONICA usque ad CHRISTUM.

Populus Judæus in Captivitate Babylonica, malis suis eruditus, suaque experientia edoctus quam vera fuissent prophetarum oracula, quibus divina isthæc castigatio prænuñtia-

A. M.
3466. ante
Chr. 538.

(a) Hac omnia, aliaque hujusmodi plurima, solide demonstrata reperies in Demonstratione Evangelica Huetii. Juvabit ut ex innumeris hos saltem textus lector expendat. Malach. 3. 1. Isa. 9. 6. Mich. 5. 2. Isai. 35. 4. c. 53. per totum c. 6. 9. c. 42. 6. c. 55. 1. c. 8. 14. c. 28. 16. c. 60. 10. Psalm. 117. 22. Dan. 2. 35. Zach. 9. 9. & c. 11. 12. Psalm. 21. 18. Psalm. 68. 22. Psal. 15. 10. Psalm. 109. 1. 2. 7. Psalm. 2. 2. Oseæ 6. 3. Jerem. 31. 3. 6. Ezech. 34. 23. Oseæ 3. 4.

nuntiabatur, recordatus est Dei sui, & *Idololatriam* ita deinceps respuit, ut ad eam postquam *restitutus est libertati*, non legatur ultra sua sponte prolapsus. Templum XX. annis post reditum instauratur: muri Jerusalem annis posthac LX. ita ut ob multiplices à vicinis gentibus, *Samaritanis* præcipuè, disturbance & interruptiones, anni ferè LXXX. toti reædificationis operi impensi fuerint. Sub Persarum interim Imperio, à summo sacerdote magnoque LXXII. seniorum concilio, in modum Reipublicæ, regebantur. Transactis eo in statu annis paulo plus ducentis, sub Jaddo pontifice ab *Alexandro Macedone*, Persarum jam bis victore, in fidem accepti sunt. Eo brevi post extincto, sub regibus *Ægypti & Syriæ*, quibus alternatim parere coacti sunt, vehementer afflicti, emerferunt tamen, creverunt, & in exterarum regiones (eo præsertim tempore quo *Syriæ* regnum tenuit *Antiochus Magnus*, annis ante Christum circiter ducentis) longè latèque diffusi sunt. Ita factum ut libri sacri, qui paulo ante, singulari Dei providentia, in sermonem Græcum, latissimè tunc vigentem, conversi fuerant, quaquaversum deferrentur, quo veri Dei cognitio longiùs proferretur, & ad **JESU CHRISTI** adventum, qui non procul aberat, mortalium animi præpararentur.

Vide supra
pag. 97.

Ann. M.
3836. ante
Chr. 168.

*Vide Mar-
tyrolog. I,
Aug.

Sub Antiochi Magni filio *Epiphane* procella adversus populum Dei exorta est præ ceteris omnibus terribilior. Religionem ritusque eorum patrios evertere is aggressus est, qua occasione & Judæorum multi trucidati sunt, & *Eleazarus*, septemque cum matre juvenes *Machabæi*, pro Deo & lege patria fortissimè mortui, martyribus * Ecclesiæ annumerari merue-

meruerunt. Ceterum formidanda hæc persecutio, novo Judæorum regno, majorique quam antehac splendori, occasionem dedit. Omnia eorum privilegia, quæ à *Persis* olim concessa, & ab *Alexandro* dein confirmata fuerant, apertissimè violata; *Religio* insuper, quæ certo adhuc populo & regioni ferè erat alligata, in extremum discrimen adducta; accedente certissima Dei inspiratione, ad justam eos defensionem adegerunt. Emergunt itaque sub ducibus *Asmonæis*, avitæ religionis zelatoribus: quin *Regis* quoque nomen & insignia eorum sibi posteritas vindicavit. Quamquam plena eorum libertas à ducatu *Simonis*, usque ad Hierosolyma à Pompejo expugnata, annorum tantum fuerit octoginta. Afflictæ admodum exin fuere res eorum, vigentibus bellis Romanorum *Civilibus*, & augescente potentia *Parthorum*. Præter assiduas à tot tantisque exercitibus deprædationes, incursiones Arabum universa vastabant. Sub *HERODE*, qui inter fraterna *Asmonæorum* dissidia, regiam sibi dignitatem a Romanis extorserat, partim Judæi respirant, partim vehementius affliguntur & pessundantur. Destruitur successio sacerdotalis, advocato è Babylone *Ananelo*, cui ablatum ab *Asmonæis* pontificatum Herodes detulit, à ejus deinceps nutu supremi sacerdotii dignitas pendere cœpit. Ablatum erat sceptrum à *Juda*, translatum ad *alienigenam*, nec Judæ ultra restituendum: advenerat igitur *plenitudo temporis*: adest *Messias*. Regnante Herode nascitur *Bethlehemi*. Cedunt umbræ, imago desinit, substituitur veritas.

Num.

*Num. IV. Series Religionis, ab ADVENTU
CHRISTI usque ad PACEM ECCLESIE
redditam per CONSTANTINUM.*

Lex illa *vetus*, nondum inscripta cordibus, sed lapidibus, sancta quidem fuit, iustaque & utilis; sed quæ ad tempus tantum correctionis imposita, *nihil ad perfectum* adducere *per se* potuit. Ubi ergo advenit *plenitudo temporis*, quam occulti dispositione consilii destinaverat Deus, Christusque *Deus Homo* in carne mortali in terris visus & cum hominibus conversatus est, *Nova* ab eo instituta est *Lex*, quæ *Gratiam & Veritatem* continens, non ad unum jam populum, sed ad universas orbis nationes pertineret, quibus idcirco per *Apostolos* eorumque discipulos & successores toto orbe promulgata est.

Cum juxta prædictiones omnium prophetarum, designato tempore & loco, *in propria* venisset tot retrò sæculis expectatus *Messias* cum missionem suam inauditis antehac prodigiis, & innumerabilibus beneficentiæ signis atque miraculis, veluti quibusdam divinæ *omnipotentiae sigillis*, confirmasset (id quod nec ipsi ejus inimici negare potuerunt) sui nihilominus *eum non receperunt*, sed quasi multa febre phrenetici insanierunt in medicum, qui eos curaturus advenerat. Ita & in hac parte * *Isaiæ, Danielis, & aliorum prophetarum vaticinia* compleri oportebat, fore scilicet ut justo Dei *Judicio* Judæorum natio ob suam *pervicaciam* rejiceretur, locumque cederet, donec plenitudo gentium intraret. Negatur ergo & damnatur à suis *CHRISTUS*, desinitque *Israel* esse *populus Dei*; deficit *synagoga*, *cujus auctoritatem* adhuc sub-

* *Isai. 6. 9.*
* *seqq.*
Dan. 9. 26.

subsistentem, in Ecclesiam à se fundatam, suprema quam ei pater contulerat potestate, JESUS paulo antè transfulerat. Hæc illa est stultitia prædicationis, prophetis dudum antè præcognita, per quam Deo placuit salvos facere credentes. * „ Nam quo-
„ niam is qui patibulo suspenditur, & con-
„ spicius est omnibus, & ceteris altior; CRUX
„ potiùs electa est, quæ significaret illum,
„ tam conspicuum tamque sublimem futu-
„ rum, ut ad eum cognoscendum pariter &
„ colendum cunctæ nationes ex omni orbe
„ concurrerent.

* Lactant.
l. 4. Insti.
c. 26.

Incarnata ergo veritas, innocentia, justitia, sanctitas, pro salute hominum ab hominibus reprobatur, & ignominiosissima morte mulctatur. Manus pedesque confossi clavis figuntur cruci. Omnes videntes eum, deriserunt eum; locuti sunt labiis, moverunt caput, atque dixerunt: Speravit in Domino, eripiat eum, salvum faciat eum, quoniam vult eum. Diviserunt sibi vestimenta ejus, & super vestem ejus emiserunt sortem. Dederunt in escam ejus fel; in siti sua potatus est aceto. Cum sceleratis reputatus est, sicut ovis ad occisionem ductus est, quasi agnus coram tondente se obmutuit, & non apernit os suum. Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit. Oblatus est quia ipse voluit, posuit in eo Dominus iniquitatem omnium nostrum: vulneratus est propter iniquitates nostras; attritus est propter scelera nostra: Hæc omnia, quæ prophetarum verbis à nobis expressa sunt, pluraque alia hujusmodi, quæ brevitate causa præterimus, multis priusquam fierent in oculis, ab iis prænuntiata sunt, ut ubi contigisset, faciliùs crederentur, omnif-
que

que excusationis umbra tolleretur futuræ aliquando incredulitati.

Ceterum lapis quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli, omnes in se populos in unum spirituale ædificium conjuncturus. *Resurgit* tertia die, uti non semel prædixerat, *Jonasque*, olim è ventre ceti tertia die vivus ejectus in littus, adumbraverat, quadraginta dierum spatio, hæsitantes, fluctuantes, incredulosque discipulorum animos ita de resurrectionis suæ veritate convincit, ut ad unum omnes paratissimi deinceps fuerint eandem veritatem inter acerbissimos cruciatus profiteri, suoque sanguine consignare. Hanc ubique prædicarunt; hanc innumeris miraculis confirmarunt; hæc toto orbe credita est; quod si sine miraculis factum esset, majus omnibus in hoc ipso miraculum foret. Post XL. dies, JESUS CHRISTUS, completo redemptionis nostræ mysterio, sacram humanitatem suam in cælum invehit, pollicitus tamen ad futurum se Ecclesiæ, quam fundaverat, *omnibus diebus, usque ad consummationem sæculi*. Nulla interruptio, nulla unquam defectio. Mittit post X. dies *Spiritum Sanctum* quem promiserat, qui Apostolos ceterosque discipulos in novos homines transformavit; donis linguarum & miraculorum instruxit, divinaque virtute solidatos, idoneos reddidit qui omnibus mundi hujus potestatibus novum belli genus indicerent; *Christique regnum*, non pugnando, sed patiendo; neque alieni, sed sui sanguinis profusione, toto orbe propagarent. Ita à pauculis hominibus, iisque illiteratis, & omnibus sæculi hujus præfidiis destitutis, inter vehementissimas omnium mundi potestatum per annos ferè trecentos

per-

persecutiones, religio nova (etsi aliunde mundo coarva) naturalis luminis rationes omnes transcendens, inveteratae superstitioni cunctisque hominum cupiditatibus è diametro repugnans, exiguo tempore toto orbe diffusa & propagata est. Inter hæc „ beatissimus „ PETRUS princeps Apostolici ordinis ad „ arcem Romani destinatur Imperii, ut lux „ veritatis, quæ in omnium gentium revelabatur salutem, efficacius se ab ipso capite, „ per totum mundi corpus effunderet. Cuius „ autem nationis homines in hac tunc „ urbe non essent: aut quæ usquam gentes „ ignorarent quod Roma didicisset? hic conculcanda philosophiæ opiniones, hic diluendæ erant terrenæ sapientiæ vanitates, „ hic confutandi dæmonum cultus, hic omnium sacrilegiorum impietas destruenda, „ ubi diligentissima superstitione habebatur „ collectum quidquid usquam fuerat vanis „ erroribus institutum. „ Hic itaque Petrus superni dispositione consilii sedem fixit, ut Roma quæ caput orbis effecta fuerat dominatione terrena; arx religionis, centrum unitatis, ceterarumque Ecclesiarum mater fieret & magistra. Felix sanè Ecclesia, * cui totam

S. Leo
serm. 1. de
Apost. Pet.
& Paul.

* Tertull.
prescript.
adu. hæret.
co 36.

Adversus novum hoc Christi regnum frustra conspiraverunt porta inferi, frustra conati sunt in ejus illud incunabilis suffocare. Frustrà adhibita tormenta, exquisita supplicia, frustra Petrus & Paulus, alter gladio, alter cruce sublatis. Frustrà fuit Neronis adversus Christianos crudelitas, cum pereuntibus (ut auctor est * Tacitus) addita ludibria, ut Danes, Gen. Temp. Noïso. X fera-

* Lib. XV.
Annal.
pag. mihi
313.

S. Leo *ibid.*

ferarum tergis contecti, laniatu canum in-
tererent, aut crucibus affixi, aut flamma-
di: atque ubi defecisset dies, in usum no-
cturni luminis urerentur. Vana utique erat
,, ista persuasio ,, quasi per Sanctorum ne-
,, ces gratia Dei posset extingui: cujus hoc
,, ipsum erat maximum lucrum, ut contem-
,, ptus vitæ hujus occidua, perceptio fieret
,, felicitatis æternæ. Pretiosa ergo in con-
,, spectu Domini mors Sanctorum ejus: nec
,, ullo crudelitatis genere destrui potest Sa-
,, cramento Crucis Christi fundata religio.
,, Non minuitur persecutionibus Ecclesia, sed
,, augetur: & semper Dominicus ager segete
,, ditiori vestitur, dum grana, quæ singula
,, cadunt, multiplicata nascuntur. ,, Patuit
hoc luculentè cum inter assiduas ferè tre-
centorum annorum persecutiones, Ecclesia
Christi usque adeo invaluit, ut jam tum sæ-
culo tertio per totum penè orbem terrarum
fuerit dilatata. Vix tamen erat ut Christia-
ni interim aliquantulum respirarent, cum
persecutio, (a) sive per edicta principum;
sive auctoritate legum Romanarum, quibus
peregrina quælibet religio vetabatur; sive
ex privatis odiis præsidum provinciarum; si-
ve ex solis populi clamoribus, vix unquam
in totum intermitteretur. Habebantur vulgo
Christiani, ut *genus hominum superstitionis
novæ ac maleficæ* (SUTTONII verba sunt)
item, homines non modò flagitiosi, sed odio
generis humani convicti, quo eos elogio Ta-
citus

(a) *Præcipuas persecutiones ordine temporis enu-
meratas invenio supra, pag. 18. 19. & 20. Item pag. 157.
& seqq. Vide etiam Institut. p. 1. sect. 1. Cap. XXVII
q. 7. de his videri potest Cl. Florus, Tract. de moribus
Christ. Gallicæ. Item Ruinartius præfat. ad Acta Marti-
sincera & selecta.*

citus honoravit. Paulo post infanticiliorum & incestuum, quos in suis antelucanis conventibus exercerent, accusati & rei crediti; quas calumnias Judæi non illibenter promovebant. Nonnullis quoque occasionem dabant *Gnostici*, primorum temporum hæretici, homines revera in purissimi, quorum infamia in omnes Christianos judicio gentilium redundabat. Adde quod Christiani, qui omnem idololatriam detestabantur, defugerent sacrificia, quæ pro Imperatorum incolumitate immolabantur; quòd spectacula, ludosque publicos, ob idololatriæ contaminationem, declinarent; quòd à communi lætitiâ, à festivitatis, à conviviis abhorrerent, vitamque solitariam adamarent; quocirca qui inter gentiles prudentiores magisve politici videbantur, periculosum ac noxium genus hominum esse arbitrabantur, consultumque ad eò fore, ut, ad vitandas Reip. divisiones, è medio tollerentur. Accedebant his privata odia, & magistratuum avaritia; Philosophorum fastus, sacrificorum denique magorumque invidia; quæ simul omnia domatentè pensantur, res admiratione dignissima est, qui fieri potuerit, ut tot in omnibus passim provinciis reperirentur homines, qui Christianismum tanto studio amplecti vellet, religionem non solum novam & peregrinam, sed quæ præter vitæ ætterioris genus quod præscribit, cultores quoque suos bonorum proscriptionibus, exiliis, parentum & amicorum, totiusque ad eò humani generis odiis objiceret, carceribus cruciatibusque atrocissimis, ac ipsi denique morti obnoxios redderet. Videri sanè poterat humanæ rationi parum consentaneus hinc dilatandæ religionis modus, sed vel ideo hunc præ ceteris

ris elegit Christus, qui ipse non nisi patiendo & moriendo Patris gloriam adire voluit. Hanc partem suam esse noverant primi Christiani, ut patiendo & moriendo triumpharent. Hac conditione fiebant Christiani, ac *Tertulliano* teste, magis damnati quam absoluti gaudebant. Cruciate, inquiebant, torquere, dammate, atterite nos . . . plures effimur quoties metimur à vobis. *Semen est sanguis Christianorum*. Animabat eos Christus, pro quo dimicabant; invisibiliter semper aderat: nonnunquam & visibiliter. Hinc eximia illa animi fortitudo, & stupenda in cruciatibus perferendis tolerantia; contemptus vitæ hujus, desiderium æternæ. Hæc unà cum miraculis omnem naturæ vim transcendentes, quæ per servos suos Dominus crebrò patranda curabat, obstinatorum quoque animos, ut divinum aliquid hic agnoscerent, permovebant. Ita Christus non modò in seipso, sed & in corpore suo mystico, est * *Granum* illud FRUMENTI, quod nisi cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet: si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. Crescebant ergo in dies Christiani, & jam rum sub initium sæculi tertii, ingentem eorum multitudinem in argumentum innocentiae adferebat *Tertullianus*; quippe non solum eos bello cuilibet pares fore, si arma sumere vellent: sed inermes etiam Reipublicæ plurimum esse nocituros, si modo secessionem facerent: ita nempe Romanum Imperium ad magnam solitudinem ac vastitatem esse redigendum. Excrevit idem ille numerus longè amplius corrente sæculo tertio; sed excrevit & numerus *Martyrum* sub *Decio*, *Valeriano*, ac præsertim sub *Dioclesiano* & *Maximiano*: de qua car-

Tertull.
Apologet.
c. 5.

* *Joan.* 12.
24.

Ibid. c. 37.

ni-

nificina, quæ, instigante *Galerio*, variis gradibus ad extrema quæque pervenerat, sic ait *Lactantius* * : „ vexabatur ergo universa terra, & præter *Gallias*, * ab Oriente usque ad Occasum tres * acerbissimæ bellæ sæviebant. Non mihi si linguæ centum sint, oraque centum, ferrea vox, omnes scelerum comprehendere formas, omnia pœnarum percurrere nomina possem, quæ iudices per provincias iustis atque innocentibus intulerunt. „ Concludere fas est, Ecclesiam Catholicam rectissimè ab *Augustino Martyrum matrem* fuisse nuncupatam: *millia Martyrum* * nostrorum ab eodem merito fuisse objecta *Manichæis*: * *Legiones Martyrum*; * *Innumerabiles* denique martyres rectè eum dicere consuevisse. „ Totum mundum, aiebat * *S. Gregorius P.* fratres, aspice, *Martyribus* plenus est. Jam penè tot qui videamus, non sumus, quot *virtutis testes* habemus. Deo ergo numerabiles, nobis super arenam multiplicati sunt: quia quanti sunt, à nobis comprehendendi non possunt. „ Quàm iusta ergo est Ecclesiæ Catholicæ gloriatio, quod eam fidem religionemque profiteatur, quæ innumerabilium testium sanguine consignata sit? Quanti periculi res est, si post prophetarum oracula, post Apostolorum testimonia, post Martyrum vulnera, veterem fidem quasi novellam discutere præsumas, & post tam manifestos duces in errore permaneas, & post morientium sudores, otiosa disputatione contendas, quàm veneranda nobis, est in Sanctorum Martyrum gloria *fides nostra*, quæ tot tantisque procellis everti non potuit?

Et verò præter persecutiones ETHNICORUM, quibuscum nascentem & adolescentem

* De morte persecutor. c. 16.

* His præerat Constantius Clorus, qui à Christianorum cadibus abhorrebat.

* Diocletianus, Maximianus & Galerius.

* Contra Faust. lib. 6.

* Serm. 312.

* Tract. 113. in Job.

* Hom. 27. in Evang.

Vide S. Ambros. serm. de S. Nazario & Celso.

tem Ecclesiam conflictari oportuit, mox ab initio aliud adversariorum genus eis suscitaverunt Tartaræ potestates, innumerabiles ferè (a) HÆRSES atque hæreticos; quibus ex ejus sinu plurimi in dies in errorum & schismatum diverticula trahebantur, & non secus ac rami ab arbore vellebantur: tum etiam

eo-

(a) Harum aliquas recensitas invenies Institutionum nostrarum p. 1. sect. 1 c. 3. q. 4. sed hic primorum seculorum hæreses, juxta ordinem temporis, paulo distinctius proferemus.

Simon Magus, ceterorum patriarcha. Pertinet ad annum Christi 34.

Cerinthiani & Ebionitæ, Judæi magis, quàm Christiani, errores suos disseminant in Asia, circa ann. 66. aut paulo post.

Menander Simonis discipulus, prodit Antiochia circ. an. 74.

Nicolaitæ iisdem coætanei.

Cainitæ circa an. 100.

Elxai pseudopropheta sub Trajano, nomen suum de die secta Judæorum Ossoniorum. 114.

Saturvinus Antiochia. Basilides paulo post Alexandria. Moritur juxta Hieron. an. 133.

Carpocrates, qui Gnosticorum antesignanus poni solet (licet alii Basilidem, alii Valentinum eorum principem fuisse velint) inchoare potuit circa annum 130.

Ceterum superba hoc Gnosticorum titulo, spurcissimum hæreticorum genus, populo se venditabat: ab exacta nimirum rerum omnium γνώσις, id est, Scientia, quam præ cæteris mortalibus se habere jactabant. Neque uni tantùm secta, sed plerisque illorum temporum hæresibus nomen illud commune fuit; eademque spurcissima lues, subsequenribus sæculis identidem aliqua ex parte revixit in veterib. novisque Manichæis, in Priscillianistis, in Fratricellis, Beguardis, atque Beguinis, in Turrelupinis; sæculo etiam præcedenti, in Illuminatis, ac navissime in Quietistis.

Valentinus & Cerdon Romam veniunt sub Hygino, circ. an. 140. prior m. circ. 160.

Marcion excommunicatus à patre suo, qui in Pontico erat Episcopus, post Hygini mortem Romam venit, ubi à communione repulsus, Cerdoni se adjunxit. A. 142.

eorundem infamia, seu morum, seu doctrinæ, universa apud hostes suos Christi religio laborabat. Ita tentari * suos sinebat Deus, ut palam fieret utrum diligerent eum an non, in toto corde & in tota anima sua. Quæ tentatio eo sæpe formidolosior fuit, quo probabiliores erant *Magistri*, qui ab integritate & simplicitate fidei ad vaniloquia profanasque

* Deut. 13.
3.

Marcionitarum secta sub id tempus inchoata, exiguo temporis spatio non parum propagata est.

Ophitæ circ. an. 150.

Marcus & Corlabasus. Item Antitacti. 170.

Tatianus orditur hæresim Encratitarum in Mesopotamia circ. A. 171.

Eodem circiter tempore incipit hæresis Montanistarum in Phrygia, unde Cathaphryges dicti. Coatanæ sunt Adamitæ, sive Prodiciani. Paulo post Alogi.

Bardesanes in Mesopotamia celebris, ab ingenio, scriptis, & hæresi circ. A. 172.

Theodotus Coriarius Byzantinus, apostata, fideique postea impugator. 177.

Hermogenes auctor materia increata. 178.

Apelles Marcionita, post hæresiarcha. 180.

Marcus auctor Marcosianorum in Gallia ad Rhodanum. 180.

Florinus & Blastus presbyteri Rom. quorum alter hæreticus, alter schismaticus tempore Commodi Imper. 185.

Seleucus & Hermias hæretici in Galatia. 190. ad idem tempus pertinet Artemas, sive Artemon discipulus Theodori Coriarii, qui postea separatam ab eo sectam instituit.

Archontici 201. horum errorem ex Palastina allatum ann. 361. in Armenia minori disseminavit Euctactus.

Praxeas Roma inchoat hæresim Patripassionum adversus Trinitatem Personarum, circ. 201. Errorem detegit Tertullianus, & auctorem adiguit ad pallinodiam.

Tertullianus Carthaginensis presbyter, hætenus defensor Ecclesiæ, quam egregiis scriptis, tamquam invictissimis propugnaculis, contra omnium hostium incursus muniverat, ab eadem circa annum 203. tre-

nasque vocum novitates, & oppositiones
falsi nominis scientiæ declinabant. TERTUL-
LIANI, ORIGENIS, PHOTINI, APOL-
LINARIS, & NESTORII exempla in hanc
rem usurpat, rectèque applicat *Vincentius*
Lirinensis; quibus præter multos alios, TA-
TIANUS & BARDESANES, ac fortassis et-
iam

mendo doctis omnibus exemplo, defecit, & falsa seve-
rioris disciplina specie delusus, in Montani castra
transiit: ipsaque insana Priscillæ & Maximillæ,
insanarum mulierum somnia, pro viris prophetiis, am-
plecti non erubuit. His tamen postea desertis, sectam
sibi propriam instituit Carthagine sub an. circ. 235.
ut statuit Tillemontius, qui eum mortuum putat circ.
A. 245. nos verò supra, pag. 24. Labbaum secuti,
mortem ejus assignavimus anno circ. 246.

Ad idem fere tempus pertinet celeberrimus Orige-
nes Alexandrinus & ipse presbyter, Adamantius
dictus: sicut autem apud Latinos, Tertullianus acu-
mine ingenii & eloquentia omnium facile princeps est
habitus, ita hic apud Græcos, fuitque adeo & in se
magna in Ecclesia tenatio, quando hanc, deditam
sibi, atque à se pendentem admiratione ingenii,
scientiæ, eloquentiæ, conversationis & gratiæ (ver-
ba sunt Vincentii *Lirinensis*) nihil de se suspican-
tem, nihil se verentem, subito à veteri religione in-
novam profanitatem, sensim paulatimque traduce-
re, deprehensus est. Sed sæculis V. & VI. præcipui
ab ejus doctrina motus in Ecclesia excitati sunt. m.
254. *Æt.* 69.

Noetus Hæsiarcha, Ephesi prodiit circ. A. 220.
Valesiani, 239.

Novatiani schisma & hæresis. 251.

Hæresis Sabelliana incipit in Lybia. 255.

Paulus Samosatenus, Episcopus Antiochenus, homo
prorsus vanissimus, in hæresim incidit sub an. 253.
deponitur 270. pelliturque annuente Aureliano Imp.
an. 272.

Manes sive Manichæus sectam suam sub Aureliano
exorsus est, circ. 270. jussu Saporis regis Persarum
vividus excoriatus est an. 278.

Hieracitæ incipiunt 290.

Schisma Meletii in Ægypto. 306.

Donatistæ 306.

ſam aliqui ultimorum temporum, haud immeritò adungi poſſent. Ceterùm omnipotens Deus qui ex malis, quæ permittit, majora novit bona elicere, hæc ipſa diligentibus ſe, totoque corde quærentibus convertit in bonum, cunctiſque ſæculis ſpectabilis fuit frumentorum gravitas, & levitas palearum; nam ſine magno molimine excuſſum eſt ab area, quod nullo pondere intra aream tenebatur: contra verò, qui *probari* erant, maniſeſti facti ſunt; & crescente paſtorum vigilancia, Chriſtiana fidei veritas majorem accepit lucem, moresque fidelium majorem puritatem. Quod igitur fidei noſtræ auctor & conſummator Jeſus Eccleſiæ ſuæ pollicitus fuerat, id quovis ſæculo confirmatum eſt: *Portæ inferi non prævalebunt adverſus eam.* Inter omnes ventos & procellas, *granum ſinapis* excrevit in arborem, in cujus tandem ramis volucres cœli, id eſt, reges & principes, unà cum ſuis populis, nidificarent.

Num. V. Series Religionis, à CONSTANTINO
M. usque ad tempora MAHOMEDIS.

POſtquam CONSTANTINUS Imperator pa-
lâm amplexus eſt Chriſti fidem, quam de-
ceſſores ejus *Diocletianus* & *Maximianus* de-
lere funditus conſtituerant, & jam tum à ſe
deletam ſtultiſſima ſibi vanitate perſuaſerant;
mirum eſt, quantum illicò ubique terra-
rum invaluerit religio Chriſtiana. Tranſ-
acta hyeme & imbre remoto, florentiſſima
hæc Chriſti * *Vinea* quaquaverſum diſperſit
odorem ſuum. *Mons* * ille domus Domini
præparatus in vertice montium, & elevatus
ſuper collès, totoque ad eò orbe conſpicuus,
omnes ad ſe populos evocabat, qui certatim

A. 322.

* Cant. 2.

13.

* Iſai. 2. 2.

undique accurrebant, ut discerent vias Domini & ambularent in semitis ejus. Tunc pax Ecclesie reddita est, & sub principe Christiano libertatem atque exemplum fidei mundus accepit. Miratur * & dilatatur cor ejus, cum videt conversam ad se esse multitudinem maris, & fortitudinem gentium sibi esse aggregatam. Tunc, *Helena* mater principis Constantini, quæ Augusta cum filio conregnabat, cum Hierosolyman agnoscere concupisceret, reperta ibi *Idola* ac templa prostravit; mox usa regni viribus, basilicam in loco Dominicæ Passionis & Resurrectionis, & Ascensionis constituit. . . . Ejusdem reginæ beneficio *Crux Domini* tum reperta . . . dignoque ambitu consecrata est. Hæc ipsa, regum purpuras & ardentis diadematum gemmas condecoravit, re incæpit. In fronte regum *Crux* figurata est, quæ antè cunctis gentibus abominationi erat, cuique insultaverunt inimici. Effectus probavit virtutem, domitumque se orbis agnovit, non ferro, sed ligno.

Hieron.
Ep. ad
Lam. Vide
August. in
Psalm. 54.

A R I A N I.

Læta omnia videbantur & prospera; sed longè atrocius periculum cunctis Ecclesiis illa pace generatum. Tunc namque hæresis *Arii* erupit, quæ totum ferè orbem erroris sui contagione turbavit. Nempè oportebat ut intelligeret Ecclesia, consummatam pacem alteri sæculo reservari; hic autem exercitatione assidua opus esse, ne situ torpescat & corrumpatur; unde cessantibus gentilium persecutionibus, nova identidem bella à schismaticis & hæreticis, Deo ita permitte, sustinere coacta est; raraque fuerunt
sæ.

saecula, quibus novum aliquod horum genus ab inferis non prodierit. Sub ipsum Constantini & Maxentii * exordium, duo praesertim schismata nata feruntur, (a) DONATISTARUM, qui saeculo IV. & V. in Africa vehementer tumultuati sunt: & MELETIANORUM in Aegypto.

* A. 306.

Ex hac *Meletii* factione prodiit ARTIUS presbyter Alexandrinus, homo ambitiosus & vaser, simulata pietate dolisque instructissimus, qui contra Dei filium impiam haereticam * effudit, quae sensim gliscens, multoque mox in Palestina & minori Asia patronos nacta, NICENÆ quidem Synodi (ad quam A. 325. Constantini hortatu trecenti decem & octo patres convenerant) auctoritate damnata & aliquantum repressa est, at post mortem ejus, imperante Constantio multo violentius exarsit incendium, gravesque & continui tumultus, supra quam dici potest, infestam multo deinceps tempore habuere Ecclesiam. Ariana haec pestis, Imperatorum aliquot & Regum, quos infece- rat, auctoritate fulta, totum propè orbem in partes suas errorisque contagionem tractu-

* Circ. A.
320.

ra

(a) Donatitarum nomen derivatum est à Donato Casarum nigrarum Episcopo, qui adversus Cæcilianum Carthaginensem Ep. instigante praeceteris Lucilla potenti & factiosa femina, quam hic aliquando reprehenderat, ordinavit Majorinum, cui Donatus alter prioris cognominis successus est, à quo factioni nomen confirmatum est. Horum surculus fuere Circumcelliones, sanaticum hominum genus, non minus in seipfos, quam in Orthodoxos erudeles, de quibus videri potest Baronius A. C. 331. n. 9 & A. 348. num. 26. Alteri schismati originem dedit Meletius Lycopolitanus Ep. quem Petrus Alexandrinus antistes, & martyr egregius, ob varia crimina, ac praesertim quòd idolis sacrificasset, loco mover. t.

K 6

ra esse videbatur. Addictos devotosque sibi habuit Imperatores *Constantium & Valentem* in Oriente. *Iustinam* Imperatricem in Occidente: Reges *Vandalorum* in Africa: *Visigothorum & Suevorum* in Hispania: *Burgundionum* in Gallia: *Herulorum, Ostrogothorum*, ac denique *Langobardorum* in Italia. Formidandi certaminis partem aliquam exhibet *Vincentius*

Lirinensis: „ *Arianorum*, inquit, venenum, „ non jam portiunculam quamdam, sed pe- „ nè orbem totum contaminaverat, adeò „ ut propè cunctis latini sermonis Episco- „ pis, partim vi, partim fraude deceptis, „ caligo quædam mentibus offunderetur, „ quidquam potissimum in tanta rerum con- „ fusione sequendum foret cuius qui- „ dem temporis periculo satis superque mon- „ stratum est, quantum invehatur calamita- „ tis, novelli dogmatis inductione. Tunc si- „ quidem non solum parvæ res, sed etiam „ maximæ labefactatæ sunt. Nec enim tan- „ tum affinitates, cognationes, amicitia, „ domus; verùm etiam urbes, populi, pro- „ vincia, nationes, universum postremo Ro- „ manum Imperium funditus concussum & „ innotum est. Cùm namque profana ipsa „ *Arianorum* novitas, velut quædam Bel- „ lona, aut furia, capto priùs omnium Im- „ peratore (*Constantio (a)*) cuncta dein- de

(a) Una tanti mali causa femina fuit, *Constantini* soror *Constantia*, qua antehac *Licio* nupserrat. Hæc moriens, presbyterum quemdam, *Ariana* hæresi pridem imbutum insignemque veteratorem, *Constantino* fratri commendarat, quem ille deinceps charum inprimis habuit, suumque illi moriens testamentum commisit. Quod ubi iste *Constantio* filio referendum fideliter tradidit, apud hunc quoque in pretio esse cepit. Quare, ut de *Ario* ab exilio revocando *Constantino* antea persuaserat, sic apud *Constantium* simulata pietate aliisque

de palatii culmina legibus novis subju-
gasset, nequaquam deinceps desinit uni-
versa miscere atque vexare, privata ac
publica, sacra profanaque omnia, nullum
boni & veri gerere discrimen, sed quos-
cumque collibuisse, tamquam de loco
superiore percutere. Tunc temeratae con-
juges, depopulatae viduae, profanatae vir-
gines, monasteria demolita, disturbati cle-
rici, verberati levitae: acti in exilium sa-
cerdotes, oppleta Sanctis ergastula, car-
ceres, metalla: quorum pars maxima in-
terdictis urbibus protrusi, atque extorres,
inter deserta, speluncas, feras, saxa, nu-
ditate, fame, siti affecti, attriti, & tabe-
facti sunt.

Numquam aliàs frequentiores, quàm Im-
perante Constantio, Episcoporum (a) Synodi
fue-

artibus perfecit, ut is Ariani dogmatis fautorem se
profiteretur acerrimum, ejusque tuendi ac dilatandi stu-
dio universa misceret. Rem eandem postmodum pluri-
mum promovit Valens Ep. Mursensis, qui & ipse
suis fraudibus Imperatoris animum occupavit.

(a) Celebriores in quibus nunc Ariani, nunc Se-
mianiani dominati sunt, haec fuerunt: Antiochena A.
341. Sirmiensis A. 351. ubi nova fidei formula à Mar-
co Arethusto producta est. Arelatensis pro damnatione
Athanasii. A. 353. Mediolanensis pro damnatione
ejusdem A. 355. Biterrensis in Gallia Narbonensi,
cujus decreto Hilarius Ep. Pictav. in Phrygiam rele-
gatur, agente Saturnino Arelatensi Episcopo Ariano.
A. 356. Antiochena altera contra Athanasium A.
356. Sirmiensis III. ubi nova formula Sirmiensis prio-
ri deterior, cui Osius Cordubensis terrore & annis fra-
ctus subscripsit A. 357. Antiochena III. pro Ano-
mais. A. 358. Ariminensis item Seleuciensis in Isau-
ria A. 359. eodem tempore celebrata.

Constantinopolitana, in qua, auctoritate Constan-
tini, rigidi Ariani vicissim praevalent. A. 359.

Antiochena, in qua procusa XVI. & ultima Arian-
na fidei formula, praeter ceteris impiissima, A. 361.

fuerunt, uti ipse *Ammianus Marcellinus* scriptor ethnicus adnotavit. Divisi inter se variæque secti *Ariani*, non habebant ubi requiescerent; alias proinde post alias fidei formulas effingentes, intra XX. annos, earum facilè sedecim procuderunt. At numquam tristior Ecclesiæ facies fuit, quàm post *Ariminense* Concilium, quod bono initio congregatum, partim Imperatoris violentia, partim *Valentis* & *Vrsacii* fraudibus, fædo exitu est consummatum; quando Occidentales Episcopi, qui 400. numero & aliquanto ampliùs *Ariminum* convenerant, quorumque non ultrà 80. *Arianarum* partium erant ab initio, tandem omnes externa quadam professionis specie, *Arianis* partibus aggregari visi sunt. Ingemuit totus orbis, inquit *Hieron.* * & se *Arianum* esse miratus est. Non quòd re ipsa à fide defecisset, sed quòd ita jactarent ubique *Ariani*, eisque revera nimium aliquid *Catholici* indulgissent, cum fraudulentis eorum confessionibus contenti, vocem *inquisitionis* velut minus necessariam suppressi paterentur. Ab illa defectione, turbis, rixis, contentionibus, dissidiis ubique confusa, lacerata atque dissipata Ecclesia, non minus tunc à suis Episcopis quàm paulo ante à conjuratis nominis *Christiani* hostibus vexabatur, adeò ut nec antistites quid docerent, nec plebes quid sequerentur, rati satis ac firmi quidquam haberent; res denique tota adeò desperata videbatur ac perdita, ut sanctissimis viris *Neronianorum*, *Decianorum*, *Maximianorumque* temporum desiderium excitaret. „ Periclitabatur navicula Apostolorum; urgebant venti; fluctibus latera; rundeabantur; nihil jam supererat spei. „ Dominus excitatur, imperat tempestati;

* *Dial.*
adv. Lucifer.

Hieron.
ibid.

* *be.*

25 * bestia moritur, tranquillitas redit. Ma-
 25 nifestius dicam. Omnes Episcopi, qui de
 25 propriis sedibus fuerant exterminati, per
 25 indulgentiam novi * principis ab Ecclesias
 25 redeunt. Tunc triumphatorem suum (a)
 25 ATHANASIVM Ægyptus excepit. Tunc
 25 Hi-

* Constantius. ann.
 361. 3. No-
 vembr.
 * Juliani.

(a) Quo præcipuè per id tempus res Catholica nitebatur, & in cuius perniciem, potentissima Arianorum factio, totis Imperii viribus XLVI. annorum spatio frustra decerbavit. Successit Alexandro Episc. Alex. quinto mense post Nicanum Concilium an. 326. in famoso apud Tyrum conventiculo falsis criminibus damnatur an. 335. Novis inimicorum fraudibus in suspicionem adductus apud Constantinum, Tre viros relegatur an. 336. quo eodem Arius, communionem ab Alexandro Constantinop. Episcopo per vim extorquere conatus, dum ad Ecclesiam properat, repentina effusione viscerum infamem vitam exitum habuit. Remittitur Athanasius Alexandriam cum honorificentissimis litteris Constantini junioris an. 338. Romam ad Julium P. se confert, an. 339. moraturque ibidem annum unum & menses sex; Eusebianis, qui expectabantur, vadimonium deserentibus. Redit Alexandriam an. 341. quo eodem sede sua: ejicitur decreto Conciliabuli Antiocheni, substituto in locum ejus Gregorio Cappadocæ, qui an. 349. periit. Romam, ut asylum, Athanasius repetit. Jussu Concilii Sardicentis an. 347. restituitur. Occiso Gregorio Cappad. an. 349. ad sedem suam revertitur, an. 356. ad fugam iterum compellitur, & annos ferè sex in desertis locis vitam traducere cogitur. Cum Julianus Imp. edicto revocasset exules, Alexandriam revertitur, an. 362. & celebre ibidem Concilium habet. At rursus Arianis instantibus, Julianus Athanasium Alexandria pellit. Iubet mense Decembri an. 362. Revertitur tamen Alexandriam, ibique latet usque ad mortem Juliani, qua incidit in 27. Junii 363. Sedem suam recuperat, confirmaturque ab Joviano principe Catholico, à Valente sub an. 367. rursus exagitur: sed is coactus est Athanasium in pace dimittere, in qua deinceps vixit & moriuus est, 2. Maji an. 373. at 78. transactis inter tot tamque atroces procellas, in Episcopatu annis 46. vide Martyrologium Rom. 2. Maji; ubi breve sed luculentum Sanctissimi viri elogium reperies.

33 HILARIUM (Pictaviensem Episcopum) de
 33 prælio (& exilio) revertentem , Galliarum
 33 Ecclesia complexa est : Tunc ad reditum
 33 EUSEBII (Vercellensis Episcopi) lugu-
 33 bres vestes Italia mutavit . Concurrerant
 33 Episcopi , qui *Ariminensibus dolis* irretiti ,
 33 *sine conscientia hæretici ferebantur* , conte-
 33 stantes corpus Domini , & quidquid in Ec-
 33 clesia sanctum est , (a) *se nihil mali in sua*
 33 *fide suspicatos* . Putavimus , ajebant , sensum
 33 congruere cum verbis , nec in Ecclesia
 33 Dei , ubi simplicitas , ubi pura confessio
 33 est , aliud in corde clausum esse , (b) aliud
 33 in labiis proferri timuimus . Decepit nos
 33 bona de malis existimatio . Non sumus ar-
 33 bitrati , sacerdotes Christi adversus Chri-
 33 stum pugnare . Multaque alia , quæ bre-
 33 vitatis causa prætereo , flentes asserbant ,
 33 parati & subscriptionem pristinam , & om-
 33 nes Arianorum blasphemias condemnare
 33 Post reditum confessorum , in *Alexan-*
 33 *drina* postea synodo (A. 362.) constitutum
 33 est , ut exceptis auctoribus hæreseos , quos
 33 error excusare non poterat , poenitentes
 33 Ecclesiæ sociarentur ; non quod Episcopi
 33 esse possint , qui hæretici fuerant , sed quod
 33 constaret eos , qui reciperentur , hæreticos non
 33 fuisse . Assensus est huic sententiæ Occi-
 33 dens , & per tam necessarium consilium ,
 33 sa-

(a) *A fide igitur non exciderant .*

(b) *Inter varias Ariani dogmatis blasphemias , quibus sub finem Ariminensis Concilii , Valens Murcensis Ep. & Arianorum signifer , anathema dixerat , hæc subdole inserta fuerat : si quis dixerit creaturam filium Dei , ut sunt ceteræ creaturæ , anathema sit . Ergo post Concilium Valens & Ursacius , ceterique nequitie eorum socii , palmas suas jactitabant , dicentes se Filium non creaturam negasse ; sed similem ceteris creaturis .*

„ satanæ faucibus mundus ereptus est . “
Optimum ergo factu visum est revocare
cunctos ad emendationem & pœnitentiam ,
& qui reverti vellent , eos Ecclesia Catho-
lica , teste *Augustino* , materno recepit sinu ,
tamquam Petrum post fletum negationis per
Galli cantum admonitum , aut tamquam
eundem , post pravam simulationem , Pauli
voce correctum . Illud apud omnes consti-
tit , inquit *Severus Sulpicius* , unius HILARII
beneficio Gallias nostras , piaculo hæresis li-
beratas . Ceterum LUCIFER Calaritanus in
Sardinia Episcopus , constantia fidei scripto-
rumque libertate (si labem istam excipias)
inter Ecclesiæ lumina recensendus , cum
tunc Antiochiæ esset , longè diversa senten-
tia fuit : nam in tantum eos qui *Arimini* fue-
rant , condemnavit , ut se etiam ab eorum
communione secreverit , qui eos sub satisfac-
tione , vel pœnitentia recepissent . Atque hinc
Luciferianorum schisma initium habuit . Ad-
cò in omnibus rebus , ut optimum , ita dif-
ficillimum est , modum servare .

Liceat hìc ex memorata Ecclesiastici ordi-
nis circumventionem , cum *Nicolao Fabro* *
concludere , quàm cautos circumspectosque
esse oporteat , quibus cum hæreticis tracta-
tio suscipienda est , quantique periculi res
sit , à terminis quos fixere patres , vel unguem
latum discedere . Enimverò patres illi Arimi-
nenses , dum nudas quasdam , uti ab Arianis
persuaderi sibi sinebant , *solas ò quædam* vo-
culas in fidei professione omitti passi sunt ,
Sanctissimæ Trinitatis , quæ Deus est , con-
fessione , id est , summam religionem , pro
qua conservanda tantum sanguinis à Christo
nato Ecclesia profuderat , tot martyres de-
derat ; ereptum sibi atque extortum iri ,
ferò

* *Præf. in
Frag. Hi-
lar.*

ferò tandem animadverterunt. Quanto fortius, quantoque prudentius, ante vim sibi illatam, iidem ipsi defuerant, iis quæ Synodo Nicæna statuta erant, nec addi quidquam debere, nec detrahi: & *substantiæ* nomen æquè ac rem, suam debere obtinere firmitatem?

Quisquis porrò mentis aciem intenderit in subitam illam ac repentinam rerum mutationem, quæ *Constantio* defuncto, revocatisque *Juliani* edicto in pristinas sedes Episcopis, confestim secuta est; is certè agnosceret Dominum, suæ promissionis memorem, laboranti Apostolorum naviculæ præstò adfuisse, & divinæ suæ majestatis præsentia tremendam illam sedasse tempestatem. Qua in remirandum valdè videri possit, ipso illo dracone Apostata Juliano, qui nihil tam ex Imperio concupierat, quàm ut religionem Christianam funditus perderet, Deum uti voluisse ad restorationem fidei Nicænæ, concordiamque Episcoporum promovendam. Sanè cum omnes propter fidem Christianam exules, cujuscumque sectæ essent, revocasset; tantùm ut illas turbas, quibus tunc Ecclesia vexabatur, aleret & adaugeret, utque diversarum sectarum duces, intra eadem moenia degentes, velut infestissimi hostes cominùs inter se commissi, acriùs dimicarent ac sese mutuò certius citiùsque conficerent, imperscrutabili tamen Dei providentia trium præcipuè *Confessorum*, ab exilio reversorum, diligentia, labore, sollicitudine, omnes fere qui Ariminensi sceleri, sive simplicitate decepti, seu metu perterriti, sive etiam Ariana labe infecti subscripserant, culpam agnovere, & Nicænam fidem, ut vidimus, amplexi sunt.

Ce-

Ceterum Ariana tempestas citò recruduit. Nam VALENS à *Valentiniano* fratre consors Imperii designatus, Arianorum consuetudine, & uxoris blanditiis seductus, Arianae sese factioni adjunxit, & Nicænae fidei defensores agitare non destitit: maximè ubi ab *Eudoxio* Constantinopolitanae sedis invasore, in ipso procinctu expeditionis Gothicae baptizatus est, & jurejurando pollicitus Arianorum dogmatis se defensorem, omniumque qui eidem obsisterent, hostem fore perpetuum. Utrumque haud segniter praestitit: tam atrox enim ab illo in Oriente commota est persecutio adversus orthodoxos, ut infestationibus ethnicorum haud immeritò potuerit comparari: complures in exilium acti sunt antistites, aliorumque ordinum Catholici; ceteri variis modis vexati: non pauci extrema perpeffi sunt. In monachos tam atrocibus furis investus est, ut horum tria millia, qui in vasta Aegypti solitudine, maximè verò apud Nitriam, divinis rebus dediti erant, profecturus ad Persicum bellum, per Tribunos ac praefectos, nequitiae suae satellites, ad militiam evocari, & nolentes fustibus mactari iusserit: aliquot etiam millia barbaris trucidanda objectans, in eo praelio quo cum Gothis confixit.

Sub idem tempus Ariana perfidia, etiam in Occidente, protritum caput nitebatur erigere, JUSTINA Valentiniani senioris uxor, *Aris* virus, quod longo tempore, ob metum viri, quem Catholicae fidei tenacissimum noverat, corde tectum gesserat; post hujus * mortem, *Valentiniano* filio adhuc adole-

* A. 375.

sed

sed *Jesabelis* hujus insania sanctissimum virum non deterruit, quin *Ecclesiam*, quam *Justina Arianis* dari imperabat, constantissime recusaret. Cœpit ea *Justinæ* adversus Catholicos persecutio ab anno circiter 380. Anno autem 386. edictum extorsit à filio, quo permitterentur cœtus eorum, qui *Ariminensem* formulam sequerentur. At devicto per *THEODOSIUM Maximo* (A. 388.) *Valentinianus Junior*, qui hujus principis verè Catholici ope & auxilio Occidentis Imperium recuperasse se noverat, detestatus *Arianos*, Catholicam exin religionem ex animo amplexus & ruitus est. Ita infelix monstrum, quod quinque ante annis (a) mira prudentia, ardenti zelo, & acerrimis legibus, *Theodosius*, in Oriente suffocarat; eodem adnitentem, in Occidente etiam prostratum fuit, annis ferè 68. postquam exortum fuerat.

Non ita tamen, quin identidem repullularit. *Gothi*, qui *Valentis* temporibus, eo suadente & promovente, Christianam sub *Arii* professione fidem amplexi fuerant (quam & inter eos *Ulphilas* gentis *Episcopus Arianus*, longius propagarat) eandem devictis à se regionibus invexerunt. Id quod & *Vandali* fecerunt, atque etiam *Langobardi*. Ita ab *Ostrogothis* multa passi sunt Catholicos in Italia usque ad A. 553. quo à *Narsete* devicti sunt: à *Vistgothis* in Hispania, usque ad tempora *Reccaredi*, qui A. 586. Catholicam fidem apertè professus est; à *Vandalis* in Africa, à quibus Catholicos atrociter exagitati sunt. Primam ibi persecutionem movit *Geisericus* sub A. 429. Secundam *Hunericus* filius ejus

(a) 383. Biennio autem ante, anno scilicet 381. ejusdem *Theodosii* sollicitudine celebrata fuerat *I. C. constantinopolitana synodus œcumenica*, in qua damnatus fuerat *Macedonius Episcopus* antehac *CP. Semiarianus*. & nova auctoritas hæreses contra divinitatem *Spiritus Sancti*.

ejus A. 484. octavo regni, & ultimo vitæ suæ, mense Februario: quam *Victor Vicensis* graphicè descripsit, quæque sine lacrymis legi vix potest. Inauditam sanè in Catholicos crudelitatem exercuit. Episcopos supra 334. in exilium extrusit: complures lingua truncavit ac manibus, qui Constantinopolim ac in alia loca delati, integra nihilominus voce, ad summam omnium admirationem, locuti fuisse traduntur. Hanc piorum carnificinam, sub finem ejusdem anni, horrenda tyranni mors est consecuta, qui à vermibus consumptus interiit. Ceterum redacta per Bellisarium in Justiniani potestatem Africa, A. 534. religio Catholica ibidem restituta fuit. *Eurgundiones* jam pridem antè, Arianum dogma deseruerant A. 511. sub rege *Sigismundo*. *Langobardi* in Italia sub rege *Arberto* circ. A. 660. abdicato Arianismo, fidem Catholicam amplexi sunt, in qua deinceps perstiterunt. Sic funesta illa hydra, tot malorum fœcunda parens, tum quidem extincta est: sed post annos ferè 900. circ. A. 1530. reviviscere cœpit in Polonia & Transilvania per novos Arianos, & Antitrinitarios, qui de malo in pejus ruentes, præcis illis Arianis longè deteriores facti sunt, & cum *Deistis* atque *Socinianis* nostro sæculo confunduntur.

PELAGIANI,

Defuncto *Theodosio* seniori, qui virtute, religione, victoriis, suisque in Ecclesiam meritis, *Magni* cognomen adeptus est, quique, ut supra vidimus, *Arianismi* vires tam vehementer elisit; sub *Honorio* filio ejus, ac *Theodosio* juniore, senioris nepote, variè iterum in Ecclesia motus extirere, celeberrimisque cum novis præcisque hæreticis confusis;

fictus; præsertim verò contra duas, cum recens natas, hæreses certamen fuit, Pelagii atque Nestorii. Contra istam, primæ partes delatæ sunt AUGUSTINO Hipponensi Episcopo: adversùs alteram, CYRILLO Antistiti Alexandrino.

PELAGIUS ex majori Britannia oriundus, professione monachus, homo versipellis, mirusque fallendi artifex, pestilentissimum adversùs gratiam Christi, qua Christiani sumus, dogma concepit animo, quod sub initium sæculi V. anno circ. 405. arte multiplici variisque flexibus, per se & discipulum (a) suum CÆLESTIUM, disseminare aggressus est. Artem hominis & fraudes eleganter expressit Garnerius (b): „ Hæ, inquit, Pelagio, erant artes hæresim disseminanti. Nihil de suis mysteriis apertè vulgo credere, sed fidis tantum auribus. Si quid dogmatum emanasset in publicum; negare palam quod in cubiculis doceret. Si aperte proponendus error, alienam inducere personam; si suo nomine loqui cogeretur, dubitantis more, timideque afferre, de quo simularet se velle doceri. Si ex libris argueretur cujusdam assertionis, libros causari vel non esse suos, vel prius subreptos quàm emendarentur. Si ex confessis urgeri contingeret; sententias

(a) Alium quoque discipulum ac defensorem habuit Annianum Eccl. Celedensis Diaconum, de quo Hieron. Ep. ad Alipium & Augustinum, qua est 202. inter Epist. August. N. Ed. olim 24.

(b) in Comment. ad Marii Mercat. commonit. dissert. I. p. 134. Hoc commonitorium adversùs Pelagianos, Marius Mercator S. Augustini amicus Constantinopoli tunc existens, Theodosio juniõri obtulit. Opera ejus à venebris eruta, una cum doctissimis commentariis, edenda curavit Joan. Garnerius S. J. qui obiit an. 1681.

„ tias interpretari verbis perplexis, & in
„ speciem Catholicis. Si necessitas foret
„ Ecclesie nonnulla damnanti consentire,
„ *damnare libenter omnia, sed, ut ajebat, Ec-*
„ *clesie sensu, id est, eo quem postea fingeret ad*
„ *arbitrium.* Si aliquando fidem exponere de-
„ beret, copiosè prosequi plurima, de quibus
„ non interrogaretur; de re, vel nihil, vel
„ ambiguum quiddam eloqui: imitari ser-
„ pentes, qui, ut ait *Orosius* Apologetici
„ Cap. I. cum tuendi solius capitis causa
„ reliquum concisioni atque injuriæ corpus
„ opponunt, nihil damni arbitrantur, et
„ tantum sui parte à periculo libera, quæ
„ multimodas venenatasque in se obtinet lin-
„ guas, etiamsi membris omnibus amputen-
„ tur. „

„ Erroris sui præformatores *Pelagius* habuisse
„ creditur *Origenem*, *Theodorum Mopsuestenum*,
„ *Euagrium Ponticum*, *Palladium galatam*, & *Ru-*
„ *finum* quemdam presbyterum, de quo inter
„ eruditos non convenit, utrùm *Aquileensis* ille
„ fuerit, suis cum *Hieronymo* contentionibus
„ celeberrimus, an alius quispiam natione *Sy-*
„ *rus*, ab isto planè distinctus.

„ Errores Pelagiani dogmatis, ad tria præci-
„ pua capita, totidem fidei Christianæ verita-
„ tibus opposita, nonnumquam revocat *Augu-*
„ *stinus*. * „ Tria sunt, inquit, quæ maximè
„ adversus eos catholica defendit Ecclesia.
„ Quorum unum est, gratiam Dei non se-
„ cundum merita nostra dari, quoniam Dei
„ dona sunt, & Dei gratia etiam conferun-
„ tur merita universa iustorum. Alterum
„ est, in quantacumque justitia, sine qua-
„ libuscumque peccatis in hoc corruptibili
„ corpore neminem vivere. Tertium est
„ obnoxium nasci hominem peccato primi
„ homi-

* *L. De do-*
no p. r. sev. co.
2. Tom. X.

„ hominis, & vinculo damnationis obstri-
 „ ctum; nisi reatus, qui generatione contra-
 „ hitur, regeneratione solvatur.

Viginti quatuor Concilia, ante Ephesi-
 num œcumenicum, contra errores Pelagii
 atque Cœlestii, celebrata fuisse asserit *Gar-
 nerius*, quæ etiam singillatim recensuit. Eo-
 rum primum Carthagine habitum est sub
Aurelio Episcopo, A. 412. in quo *Cœlestius*,
 qui novum dogma liberius apertiusque præ-
 dicabat quàm Pelagius, Hæreseos prior
 damnatus est, accusante *Paulino* Diacono
 Carthaginensi. Pelagius qui Roma in Afri-
 cam venerat, videns hic sibi nihil tutum fo-
 re, intereâ in Palæstinam abscesserat. *Eros*
Arelatensis, & *Lazarus* Aquensis in Gallia
 Episcopi, ad prædictæ regionis antistites Pe-
 lagii nomen deferendum curarunt. Cele-
 bratur A. 415. synodus *Diospolitana*, sed ob
 alterius infirmitatem, Gallicani isti præsules
 adesse non potuerunt. Subdola igitur con-
 fessione verbisque ambiguis, patres in ea
 synodo congregatos, qui latini sermonis pa-
 rum gnari erant, delusit Pelagius, & abso-
 lutus est. Verùm anno 416. duabus synodis
Carthaginensi & *Milevitana* damnantur errores
 Pelagii atque Cœlestii; quæ damnationis sen-
 tentia, cum litteris ab *Augustino* exaratis, ad
Innocentium I. Papam missa est, & ab eodem
 in sequenti anno 417. confirmata. Non ces-
 sabant intereâ magister atque discipulus.
 Literas quoque suas, consuetis artibus dolis-
 que plenas, Romam mittunt. *Innocentius*
 obierat: successori ejus *Zozimo* redduntur,
 una cum commendaticiiis litteris *Praylii* Hie-
 rosolymorum antistitis. Cœlestius ipse Ro-
 mam accurrit, modisque omnibus Pontifici
 tentat imponere. Fit hic in damnatos pro-
 pensior.

penfior . At fatagentibus Africanis , fraus omnis confestim deregitur . Cœlestius Roma se clam subducit . Iraque cum Pelagio pariter damnatur à Zosimo A. 418. Eodem anno res tota conficitur octo canonibus , quos adversus novam hæresim Africani patres ediderunt , in synodo 213. Episcoporum , Carthagine celebrata . *Julianus* Eclanensis in Campania Episcopus , Memorii Capuani antistitis filius , hæreseos ferè jam profligatæ patrociniûm suscipere aggressus est ; licèt aliquam Pelagiani dogmatis partem ultro desereret , ad executionem boni operis divinæ gratiæ necessitatem agnoscens : qua in re *Semipelagianis* præluisse videtur . Sede suâ eam ob causam pulsus , grande cum *Augustino* certamen iniit ; homo lingua promptus & disertus ; sed procax & temerarius . Triumphat Augustinus , & per Augustinum veritas . *Julianus* diu errabundus , tandem in Siciliam devolvitur , ubi ex Episcopo factus ludi magister in vico quodam ignobili , ærumnis & egestate pressus obiisse dicitur circa A. 453.

Frustrâ conquesti sunt Pelagiani , particularia dumtaxat fuisse concilia , nec aliunde satis libera , à quibus damnati fuerant ; frustrâ ex eorum numero , XVIII. Episcopi , novo & inaudito hactenus exemplo , ad œcumenicam synodum provocarunt , omnes eorum clamores contempsit Ecclesia , non dubitans quin * factum de illis esset competens sufficiensque judicium , nihilque adeo superesse , nisi ut ubicumque lupi isti apparuerint , conterantur , sive ut sanentur atque mutantur ; sive ut ab aliorum salute , atque integritate vitentur . Ubique ergo terrarum Ecclesiastica simul & imperiali sen-

Danes , Gen. Temp. Notio. L ten-

* Vide S.
Aug. l. 4.
ad Bonifac.
C. ult. &
l. 3. contra
Julian. c. 30

tentia percussis, ab urbe & communione Ecclesiastica extorres facti sunt.

Ceterum Pelagianorum damnationi non defuit Concilium Oecumenicum. Enimvero EPHESINA synodus A. 431. contra *Nestorium* congregata, amicorum etiam ejus *Pelagii* & *Celestii* erroribus, novæ damnationis notam inussit, Act. 5. & 7. Can. 1. & 4.

SEMIPELAGIANI.

Sub hæc exorta est Massiliæ, aliisque in Gallia Narbonensi locis vicinis, nova quædam factio, SEMIPELAGIANORUM dicta, qui cetera Pelagianorum dogmata condemnantes, hoc tamen ex iis præfractè tenuerunt, *initium fidei & bonæ voluntatis, ipsamque in bono perseverantiam, in naturæ viribus sita esse*. Errorem hunc occultè grassantem, ex literis *Prosperi* & *Hilarii* (quos viros laicos fuisse sentiunt eruditi) paucis ante obitum annis intellexit, & domuit * *Augustinus*. Post hujus mortem (quæ A. 430. contigit) *S. Prosper* eisdem variis scriptis insectari & debellare perrexit; ac demum A. 529. in synodo *Arausicana II.* sub *Felice IV.* Papa celebrata, ex professo damnati sunt; quam synodum, *Felicis* successor *Bonifacius II.* Apostolica auctoritate confirmavit; novissimè vero *Tridentina synodus*, ejusdem definitiones adoptavit, Sess. 6. Can. 2. & 3.

* *Libris de Prædestinatione Sanctorum & de dono perseverantiæ.*

NESTORIANI.

Gravius acriusque certamen attulit Ecclesiæ *NESTORII* hæresis, quæ & plausibilis videri poterat, & ob auctoris famam ac dignitatem, inconstantis vulgi animos vehementius

tius commovere. Quam rem coartaneus Nestorio scriptor *Vincencius Livinensis* eleganter expendit. „ Ut à proximis, inquit, & manifestis incipiam, qualem fuisse nuper tentationem putamus, cum infelix ille Nestorius subito ex ove conversus in lupum, gregem Christi lacerare cœpisset: cum cum hi ipsi qui rodebantur, ex magna adhuc parte ovem crederent, ideòque moribus ejus magis paterent? Nam quis eum facile errare arbitraretur, quem tanto Imperii judicio electum, tanto sacerdotum studio persecutum videret? Qui cum magno Sanctorum amore, summo populi favore celebraretur quotidie, palàm divinz tractabat eloquia, & noxios quoque Judæorum & gentilium confutabat errores. Quo tandem iste modo non cuivis fidem faceret se recta docere, recta sentire? sed hoc erat illud quod Moses ait: tentat vos Dominus Deus vester, si diligatis eum, an non. „

Hic ergo Nestorius Germanicia Syria oppido oriundus, professione monachus fuit in Monasterio S. Euprepri, quod in Antiochena urbe florebat. Inde eductus, atque in eadem urbe ad presbyteratus honorem electus, cum insigni nominis claritate prædica-
bat, cum A. 428. exortis Constantinopoli ob eligendum antistitem dissidiis & factionibus, Theodosii junioris jussu in urbem regiam accitus est, ut defuncto Sisinio (a) succederetur. Erat Nestorius natura eloquens, sed in scripturis, & veterum lectione, quos præ
se

In Commo-
nit. adv.
hæres. p. II.
b. Edit.
1556.

(a) Successerat hic Attico; Atticus S. Joanni Chry-
sostomo, qui & ipse olim Antiochenus presbyter, Con-
stantinopolim fuerat accersitus.

se fortiter contemnebat, minùs excitatus. Itaque in errorem (a) incidit, quem imperitia peperit, & superbia educavit. Christum asseruit *persona constare duplici*, & Beata *Mariam* hominis tantummodò Christi, minimè verò *Dei Matrem* esse, aut dici posse, pertinacissimè contendebat. Mentem ejus his verbis *Vincentius Lirinensis* exposuit;

» Nestorius contrario (b) *Apollinari* morbo, dum se duas in Christo substantias distinguere simulat, duas introducit re-
 » pentè personas: & inaudito scelere duos
 » vult esse filios Dei, duos Christos: unum
 » Deum, alterum hominem: unum qui ex
 » patre, alterum qui sit generatus ex ma-
 » tre. Atque idè asserit Sanctam Mariam
 » non Θεοτόκον, sed Χριστοτόκον, esse dicen-
 » dam: quia scilicet ex ea non ille Chri-
 » stus qui Deus, sed ille qui erat homo,
 » sit natus. Quòd si quis eum putat in
 » litteris suis unum Christum dicere, &
 » unam Christi prædicare personam, non
 » temerè credat. Aut enim istud fallen-
 » di arte machinatus est, ut per bona fa-
 » ciliùs suaderet & mala: sicut ait Aposto-
 » lus: *per bonum mihi operatus est mor-
 » tem.*

Rom. 7.

(a) A Theodoro Mopsuesteno, & Diodoro Tarsensi, errorem suum jam antè didicisse Nestorium alii existimant.

(b) Apollinaris Ep. Laodicanus, convertibilem verbi dicebat naturam, nec duas in Christo agnoscebat substantias, sed aut totam Christianissimam, aut certè mentem atque rationem in anima denegabat, asserens pro se fumentis fuisse Dei verbum. Sed & ipsam Domini carnem non de Sancta Virginis Maria carne susceptam, sed de caelo in Virginem descendisse dicebat: camque nutantum semper & dubius, modò coeternam Deo verbo, modò de verbi divinitate factam predicabat. Damnavit eum Athanasius in Synodo an. 368. ac postea Roma Damalus an. 373. Quo anno obiit, ignoratur.

tem. Aut ergo, ut diximus fraudulen-
tia causa quibusdam in locis scriptorum
suorum unum Christum, & unam Chri-
sti personam credere se jactitat: aut cer-
tè post partum jam Virginis, ita in
unum Christum duas perhibet convenisse
personas, ut tamen conceptus, seu partus
Virginei tempore, & aliquanto postea,
duos Christos fuisse contendat. Et cum
scilicet Christus, homo communis primùm,
& solitarius natus sit, & necdum Dei
verbi personæ unitate sociatus, postea in
eum adsumptis verbi persona descende-
rit: & licet nunc in Dei gloria maneat
assumptus, aliquamdiu tamen nihil inter
illum & ceteros homines interfuisse videat-
tur.

Novam hanc hæresim (quæ tamen Ebi-
nitarum, Artemæ, Theodoti, Pauli Samo-
zateni, & Photini (a) dogmatibus aliqua ex
parte consonabat) primus palàm prædicare
aggressus est Anastasius presbyter, quem An-
tiochia Constantinopolim Nestorius adduxe-
rat. Insuetæ fidelium aures exhorrescunt.
Insurgit clerus & populus. Nestorius pro eo
quod novitatem comprimeret & scandalum
tolleret, confirmat & explicat, tum per se,
tum per Diodorum, Marcianopolitanum an-
te hac

(a) Photini, qui Sirmiensis in Pannonia erat Episco-
pus, hæc secta est, inquit Vinc. Lirin. dicit Deum sin-
gulum esse & solitarium, & more judaico consistendum:
Trinitatis plenitudinem negat, neque ullam Dei verbi,
aut ullam Spiritus Sancti putat esse personam: Christum
verò, hominem tantummodò solitarium asserit, cui
principium adscribit ex Maria: & hoc omnibus modis
dogmatizat, solam nos personam Dei patris, & solùm
Christum hominem colere debere. In tribus Sirmiensibus
synodis (licet à Semiarianis præcipuè celebratis) dam-
natus, tandemque depositus est annis 349. 351. & 357.

hac Episcopum, hominem partibus ejus
 omni ex parte devotum. Obstantes sibi cle-
 ricos persequi, graviterque in eos favere in-
 stituit. Rei fama in Ægyptum delata, non
 paucos commovere incipit. At CYRILLUS,
 qui A. 412. *Theophilo* avunculo suo, in Ale-
 xandrina sede successerat, singulari Dei mu-
 nere suscitatus est, ut gliscenti hæresi mu-
 rum se pro domo Dei opponeret. Scribit
 ergo ad Nestorium, at nihil proficit. Cau-
 sam ad *Cælestinum* Papam defert. Scribit ad
 eundem iteratis litteris Nestorius. Romæ
 Concilium celebratur A. 430. Leguntur Ne-
 storii Epistolæ ceteraque quæ adversus eum
 suggesta fuerant documenta. Damnatur do-
 ctрина ejus, danturque ad eum litteræ, qui-
 bus injungitur, ut intra decem dierum spa-
 rium, sub anathematis pœna, errorem suum
 agnoscat & ejuret. *Cyrillo* ad hujus execu-
 tionem sententiæ, vices suas mandat *Cælesti-
 nus*. Edit iste XII. anathematismos à Ne-
 storio subscribendos. Hos ad se missos
 contemnit Nestorius, iisque opponit suos.
 EPHESI tandem, annuente Theodosio,
 A. 431. OECUMENICA SYNODUS celebratur
 Episcoporum supra ducentos, cui *Cælestini*
 nomine *Cyrillus* præsidet, missis etiam ad sy-
 nodum tribus aliis Papæ legatis, Arcadio &
 Profecto Episcopis, ac Philippo presbytero.
 Ephesum tendit ipse Nestorius magna po-
 puli frequentia stipatus. Tertio citatus à
 Concilio, comparere detrectat. Damnatur,
 ferturque adversus eum depositionis senten-
 tia die 22. Junii. Quinto inde die *Joannes*
 præsul Antiochenus, qui occultè favens Ne-
 storio, adventum suum de industria retar-
 daverat, cum quibusdam suæ jurisdictionis
 Episcopis Ephesum advenit; *Candidiani* comi-

mi-

mitis suasu doloque deceptus, secessionem facit, suumque cum 30. circiter Episcopis, (quorum multi vagi erant, aut Pelagiani, aut jam antè depositi) Conciliabulum instituit, in quo *Cyrillus Alexandrinus*, & *Memnon Ephesinus* Episcopi damnantur ac deponuntur. *Theodosius* Joannis atque Orientalium deceptus litteris, adnitentibus in hoc ipsum *Candidiano* (a) & *Irenæo* comitibus Nestoriana labe contactis, Nestorium, Cyrillum & Memnonem legitimè damnatos credidit, ac Joannem comitem ad synodum misit, qui eosdem in custodiam tradi iussit. Re meliùs comperta, legitimæ synodi acta venerabundus amplectitur, Cyrillum ac Memnonem liberat, exilium imperat Nestorio, qui primùm ad monasterium suum S. Euprepîi, inde in Oasim oppidum in Libyæ desertis relegatus est, quod oppidum cum Blemmii postmodùm excidissent, variis exiliis circumactus, miserè tandem periit. Quo mortis genere finierit, non satis constat, nisi quòd verminante lingua, blasphemix suæ pœnas luisse, probabiliùs asseri videatur. Elapso à Concilii celebratione triennio, cura & sollicitudine Theodosii Imp. pax inter Joannem Antiochenum & Cyrillum coaluit. Confirmata est communi omnium voce & sententia, Nestorii condemnatio, & *Maximiani*, qui ei suffectus fuerat, electio. Bonorum quoque publicatione proposita, Nestorianis libris, omnibus interdictum est.

Neque tamen statim extinctus est error :
toto

(a) *Irenæus* amicicia tantùm studio Nestorium secutus fuerat, nulla publica potestate. *Candidianus* verò cum Theodosii mandatis, ut synodi tuenda promovendaque sollicitudinem curamque pro Imperio susciperet.

toto contra Oriente diffusus & ad Indos usque penetrasse dicitur, atque ad nostra usque tempora perdurasse. Non desunt interim eruditi, qui *Nestorianum*, quod apud nonnullos Orientales vigere adhuc dicitur, nomen, aliunde derivatum esse existiment, nullamque verè Nestorianam hæresim hoc tempore extare contendant; id quod cum aliunde, tum ex iis actis probant, quæ A. 1617. *Sirozæ* Romæ edidit libro de dogmatibus Chaldæorum. Ceterum *Felix Urgelitanus*, & *Elipandus Toleranus* in Hispania Episcopi, Nestoriani dogmatis errorem sæculo VIII. aliqua ex parte instaurare conati sunt, asserentes Christum, Dei *Filium adoptivum* esse, qui error in variis Conciliis, sed præsertim *Francofordiensi*, A. 794. damnatus fuit.

EUTYCHIANI.

Cum adversus Nestoriani dogmatis impietatem, vehementer, ut par erat, insurgent Catholicis; presbyter quidam provectæ jam ætatis, cui nomen EUTICHES, celeberrimi in urbe CP. monasterii archimandrita, iusto longius progressus, dum Nestorianam charybdim, id est, duas in Christo personas, exhorre plus nimio videri voluit, in adversam scyllæ voraginem, præcipiti zelo abreptus est. Eodem igitur abutens principio, quo & *Nestorius* in errorem lapsus fuerat, multiplicatis nempe naturis, necesse esse ut & personæ multiplicentur, naturarum in Christo discrimen tollere aggressus est, *unam*, ut hypostasim, ita & naturam ei tribuendam esse contendens. Unde consequens erat, Dei verbum sic in carnem fuisse conversum, duasque inter se naturas con-

confuse permixtas, ut sola divinitas, sub
carnis, non veritate, sed figura, famem,
sitim, lassitudinem, vigiliis, crucem, mor-
tem perpeffa fuerit, & post triduum revi-
xerit è sepulcro: quæ omnia ad *Valentini Ma-
nichæi*, & *Apollinaris* deliria pertinebant.

„ Quid prodest, inquiebat * *S. Leo P.* im-
„ prudentissimo seni, *Nestoriana* hæreseos no-
„ mine, eorum lacerare opinionem, quo-
„ rum piissimam convellere non potest fi-
„ dem? cùm quantum *Nestorius* à veritate
„ discessit, deitatem verbi ab assumpti ho-
„ minis substantia separando, tantum à recto
„ tramite etiam iste desciscat, qui unigenitum
„ Dei filium sic de utero beatæ Virginis præ-
„ dicat natum, ut hamani quidem corporis
„ speciem gesserit, sed humanæ carnis veri-
„ tas verbo unita non fuerit? de quo *prodigio*
„ *falsitatis*, quis non videat, quæ opinionum
„ monstra nascantur? Negator enim media-
„ toris Dei & hominum hominis Jesu Chri-
„ sti, necesse est ut multis impietatibus im-
„ plicetur, eumque aut *Apollinaris* sibi vindicet,
„ aut *Valentinus* usurpet, aut *Manichæus*
„ obtineat, quorum nullus in Christo huma-
„ næ carnis credidit veritatem. „ In Epistola
„ porrò ad *Flavianum*, in qua sapientissimus
„ ille Pontifex emergentem tunc hæresim hanc
„ perdomuit penitus atque protrivit, opposi-
„ tam errori veritatem Catholicam, ita pau-
„ cis complexus est: „ Salva igitur proprieta-
„ te utriusque naturæ, & in unam coeunte
„ personam, suscepta est à Majestate humi-
„ litas, à virtute infirmitas, ab æternitate
„ mortalitas: & ad persolvendum conditio-
„ nis nostræ debitum, natura inviolabilis,
„ naturæ est unita passibilis; ut quod nostris
„ remediis congruebat, unus atque idem medica-

* *Ep. ad
Julian. Ep.
Coensm.
Tom. IV.
Concil. Coll.
20.*

*Ibid. Coll.
348.*

1. Tim. 2.

22 tot Dei & hominum homo Christus Iesus, &
 22 mori posset ex uno, & mori non posset ex
 22 altero. In integra ergo veri hominis per-
 22 sectaque natura, verus natus est Deus:
 22 totus in suis, totus in nostris. 22

Rei gestæ seriem paucis sic accipe. Cele-
 brabat A. 448. S. Flavianus CP. antistes, in
 eadem urbe Concilium, ad quod conve-
 nerant Episcopi XXXII. & Abbates XXIII.
 Eusebius Dorylæi Episcopus, amicus ante hæc
 Eutychis, qui delirantem senem aliquoties
 frustra monuerat, gliscentem errorem ejus,
 quem edito etiam libro per monasteria disse-
 minabat, synodo diligenter exposuit: quæ-
 res & Flavianum, & qui assidebant, Episco-
 pos vehementer conturbavit. Citatur Euty-
 ches: tergiversatur semel atque iterum:
 Chrysaphii opem implorat; tandem adest,
 doctrinam à se spargi cœptam præfracte tue-
 tur; damnatur ob contumaciam, & sacer-
 dotii honore privatur. Reclamat, appellat-
 que sedem Apostolicam. Scribit Leoni, qui
 totius adhuc rei ignarus, benignas ei aures
 præbet, & iteratas dat literas ad Flavianum,
 à quo de totius rei ordine certior factus, ce-
 leberrimam illam ad eundem dedit Episto-
 lam, cui in Chalcedonensi postea synodo com-
 muni omnium voce solemnissimè acclamatum
 est: *Petrus per Leonem locutus est.*

Eutyches nihil remittit, nixus præcipuè
 Chrysaphio atque Dioscoro. CHRYSAPHIUS,
 Eunuchus in aula Theodosii potentissimus,
 quem de sacro fonte susceperat Eutyches,
 uti magna huic familiaritate devinctus, &
 erroribus ejus imbutus: ita Flaviano, à quo
 quæ expectaverat, dona non fuerat consecu-
 rus, gravissimè erat infensus. DIOSCORUS
 præsul Alexandrinus, S. Cyrilli olim archi-
 diacon.

diaconus, postea successor, invidia in Flavianum pridem exulceratus, & homo aliquam corruptissimus, facile se adduci passus est, ut causam amplecteretur Eutyche, qui jugiter inclamabat aliud sibi propositum nihil esse, nisi adversus novos Nestorianos catholica Cyrilli dogmata propugnare. His ergo adnitentibus, & consentiente Theodosio, obnitente primùm, ac dein annuente Leone Pontifice synodus Ephesi celebratur, quæ ob inauditam violentiam * *Latrocinium* * Συνοδος Ephesium dici consuevit. Pristinum in statum restituitur Eutyche. Eusebius autem Dorylaeus, & Flavianus hæreseos nomine damnantur & conjiciuntur in vincula. Ad Apostolicam sedem provocat Flavianus: provocantem, Dioscorus, ex Episcopo factus carnifex, tot pugnis calcibusque contundit, ut intra triduum, cum in exilium pergeret, plagarum dolore confectus martyrii palmam adeptus sit. Surrogatur Flaviano Anatholius Diaconus, & Dioscori apocrisarius, qui, ut factioni isti videbatur, ab Eutyche minime erat alienus. Dioscorus, qui triumphare sibi omni ex parte videbatur, ne quid audacia vel furoris abesset, Alexandriam redux, in ipsum Leonem Papam, novo & inaudito hæcenus molimine, anathematis jaculum vibrare aggressus est. At hic de conservando fidei deposito unicè sollicitus, orat, gemit, instat, urgetque modis omnibus, pro celebranda synodo œcumenica, qua, quæ perperam gesta erant Ephesi, retractarentur. Scribit ipse Theodosio; scribit Valentinianus III. Imp. scripsere reginæ. Verùm Eutycheianis fabulis ac dolis irretita Theodosii mens, nullis literis, nullis precibus, nulla suorum necessitudine flecti potuit. Quin potius pu-

blicis legibus *Flavianum* ſanctiſſimum martyrem damnavit, & *Ephesinam II.* ſynodum *Nicenæ* juſſit æquari. Non ceſſavit divina vindicta; ſi quidem haud ita multo poſt; equo cui inſidebat collapſo, graviter eliſus & exanimatus eſt, nullo hærede relicto.

Soror ejuſ *PULCHERIA* religioſiſſima princeps, ſuffragante ſenatu, Imperii conſortem & conjugem aſſumpſit *MARCIANUM*, cujuſ egregia virtus & religio facile conceſſit *S. Leoni* quod hic à *Theoſoſio* fruſtrâ conatus fuerat obtinere. Concilium œcumenicum indicitur, ad quod *IV. Leonis* (a) legati deſtinantur. *Nicææ* primùm designata pro loco Concilii celebrandi. Poſt conſultius viſum ut *CHALCEDONE*, vicino urbi regie oppido, ſynodus haberetur, quò *Marcianus* ipſe cum ſenatu commodiùs aſſeſſe poſſet, uti reiſſa actione *VI.* interfuit. Haberi cœpta eſt 8. id. Octobris A. 431. Convenerunt *Epilcopi* 630. Damnantur *Eutyches* & *Dioſcorus*, totumque *Latrocinium Ephesinum*. *Flavianus* memoria honorificè reſtituitur. *Leonis* *Epiltoſa* legitur, quam ut inviolabilem orthodoxi dogmatis normam, prona omnes animi veneratione ſuſcipiunt. *Dioſcorus* *Gangram Paphlagoniæ* relegatur, & in ejuſ locum *S. Proterius*, ſufficitur.

Alexandrinus pro *Dioſcoro* tumultuantes *Marcianus* facile compeſcuit. Verùm Ann. 357. elapſis poſt religioſiſſimi principis obitum duobus tantùm menſibus, *Proterius* à plebe per *Monachos* hæreticos efferata, ipſo *paſceves* die intra baptiſterium occiditur.

Se-

(a.) *Epilcopi* tres, *Paschaſinus Lilyberanus*, *Lucenſis Aſculanus*, *Julianus Coenſis*: & *Boniſacius Freſyter*.

Seditionis ductor fuit *Timotheus Ælurus*, monachus & Presbyter Alexandrinus, qui armis & aperta vi sedem Episcopalem invasit; à quo deinceps tempore Alexandrina Ecclesia toto ferè saculo, per sectatores Diolcori, (a) variasque Eutylianorum factiones miserabiliter afflicta & agitata fuit. Vehementer quoque ab Eutylianis conturbata fuit Ecclesia Antiochena, præsertim à *Petro Cnaphæo*, seu *fulbone*, qui adversus *Martyrium* antistitem eam sedem invasit, & *Theopaschitarum* invexit hæresim, quæ est quædam Eutylianæ appendix, & ad Trisagium, Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis, has voces adjunxit: *qui passus es pro nobis.*

Constantinopolitanam Ecclesiam regebat *Acacius*, qui *Gennadio* successerat, homo vaser & versipellis, Eutylianæ clam additus hæresi. Hujus suasu *ZENO* Imperator *Petrum Moggum*, quem antea exulare jusserat, Alexandriam revocavit An. 482. novamque fidei formulam fabricavit, in quam Catholici æquè ac hæretici consentire possent, quam idcirco *Εὐσέμων* nuncupavit, quasi dicas *pacis Conciliatorium*; sed intacta vigentium tunc circa fidem dissidiorum materia, Concilii Chalcedonensis definitio tacitè abrogabatur. Huic Zenonis edicto, Catholici constantissimè resistunt, ac præsertim *FELIX III.* Papa, qui *Acacium* anathematis sententia percussit An. 484. Post annos quatuor, *Acacius* in hæresi & schismate mortuus est.

(a) Inter eos celebris est *Petrus Moggus*, quem in locum *Timothei* defuncti an. 477. hæretici Alexandrini Episcopum crearunt. Sub eo *Acephali* Alexandria exorti sunt novum Eutylianorum genus, ita dictum quod ab aliis dissentientes, nullum certum sequerentur caput, aut ducem, ipsi mox in varia sectarum abiere divortia.

est. At non ideo vexari desit Ecclesia, imò verò status ejus longè turbulentior fuit sub ANASTASIO Imp. qui A. 491. Zenoni successerat. Hic ex *Acephalorum* & hesitantium numero, quin etiam Manichæis addictus, potestatem cuique fecit quam vellet sectam profitendi. Ipse interim Catholicos Antistites hostili insequatur animo, fovebatque dissidium Orientalis & Occidentalis Ecclesiæ, quod annos 35. tenuit, idcirco quòd impii Acacii nomen è sacris *Diprychis*, id est, de suarum Ecclesiarum tabulis delere nollent, aut non auderent Orientales Episcopi. Factum id tandem fuit A. 519. sub *Iustino* religiosissimo principe, Anastasii successore, anno sexto *Hormisdæ* Papæ, atque hoc pacto Orientalium cum Romana Sede plenè redintegrata est pax. Damnata est cum hæreticis omnibus Acacii, & successorum ejus Flavitæ, (a) Euphemii, Macedonii, & Timothei memoria, simulque nomina damnabilium Imperatorum Zenonis & Anastasii. Ceterum, ut Catholicæ veritatis, regniq; Christi insuperabilis virtus magis eluceat, observatu dignum est, permisisse Deum, ut, imperante *Anastasio*, omnes ubique gentium principes ab unitate Ecclesiæ forent alieni: quamquam sub idem tempus *Chlodoveus* Francorum rex, deserto paganismo, Ecclesiæ Catholicæ, cum natione cui præerat, fuerit aggregatus.

Iustinus, sub quo pacem Orientalis, & Occidentalis Ecclesiæ coaluisse diximus, Ca-
tho-

(a) Flavitas hæreticus fuit: Euphemius, Macedonius, & Timotheus Catholici, sed horum quoque memoria nota iniusta est, quia contra Apostolica sedis iussa Acacii nomen è sacris diprychis eradere non audeant.

cholicos Episcopos restituit, Hæreticos variis edictis repressit, SEVERUM, * ex Acephalorum secta nefandum hominem, qui A. 513. Antiochenam sedem per vim occupaverat, & Orientales omnes ad Chalcedonensis synodi damnationem tentabat adducere, idem Imperator, exsecta lingua pepulit, qui in Ægyptum fugiens una cum quibusdam affectis suis, Eutyichianum dogma propagare non desistit. Sub idem ferè tempus Iacobus quidam Syrus, cognomento Zanzalus vixisse traditur, qui Eutyichis & Dioscori errorem amplexus, eundem latissimè propagavit, ita quidem ut sæculo VII. omnes Eutyichianorum sectæ, sub uno JACOBITARUM nomine fuerint comprehensæ, sub quo etiam usque hodie censentur, qui adhuc in Oriente supersunt * *Monophysitæ*: quamquam, qui inter eos sunt doctiores, cum Ecclesia Romana hac in parte consentire videantur.

* Hic Severianis hæreticis nomen dedit.

* Id est unius in Christo nature assertores.

TRIA CAPITULA.

JUSTINIANO Imperante, Theodora uxor ejus, mulier impotens, avara, & Eutyichianis partibus addicta, multum mali Ecclesiæ attulit. Pacem quoque ejusdem haud mediocriter turbavit celeberrima controversia de TRIBUS, ut vocant, CAPITULIS, quæ A. 553. in Synodo Constantinopolitana III. quæ V. OECUMENICA numeratur, urgente Justiniano damnata sunt, quam damnationem tandem Vigilius Papa (a), comprobavit.

Vc-

(a) Celebrationi hujus synodi diu obnixus fuit Vigilius: sed impedire non valens, providensque quam exitiale seculum esset schisma si obsistere pergeret, tandem assensum præbuit, suumque inter oecumenicas locum habuit, cui quoque Romana sedis assensio firmata fuit.

Verùm Occidentales Episcopi magno numero restiterunt, Afri præsertim & Illyriciani, ac maximè *Istria* & *Liguria* Episcopi, qui existimantes *Chalcedonensis* Concilii auctoritatem (a) lætam esse, *Schisma Aquilejense* conflagrant, quod post multos annos, cura *Pelagii II.* & *Gregorii Magni* ægrè exingui potuit.

Erant porrò tria ista Capitula, quæ tam diuturnæ contentioni materiam præbuerunt, 1. Persona & libri *THEODORI* Episcopi quondam *MOPSVESTENI*, quibus ita duas in Christo adstruxerat naturas, ut Nestorianum dogma prorsus asseruisse videretur. 2. *IBÆ Edesseni* Episcopi ad *Marium Persam* Epistola, in qua *Cyrellum* perinde ut *Nestorium* redarguit, *Theodorum* verò collaudat. 3. *THEODORETI* Episcopi *Cyri*, in *Palæstina* commentarius plus nimio aculeatus adversùs *XII. anathematismos S. Cyrilli*.

MONOTHELITÆ.

Ex Eutychiana hæresi, quam suprà descripsimus, post initium sæculi septimi infelix furculus prodiit hæreseos *MONOTHELITARUM*, quam dum *HERACLIUS* Imperator emerè à se susceptam, pertinaciùs tuetur, provocata in se numinis ira, plurimas in Imperium calamitates invexit. Ea sumpsit initium sub Ann. 630. quo *Heraclius* Persico bello felicissimè perfunctus, *Hierapoli* versabatur. Hic eum adiit salutandæ causæ, *ATHANASIVS*.

(a) In synodo Chalcedonensi de Personis, non vero de scriptis *Ibæ* & *Theodori* actum fuerat: hi nempe, cum simpliciter & sine restrictione Nestoriano dogmati ipsique Nestorio, ut iussi erant, anathema dixissent, à patribus suscepti, suisque sedibus restituti sunt.

NASTUS quidam, qui inter *Iacobitas*, Euty-
chianorum, ut nuper dictum est, propaginem,
Patriarchæ sibi nomen usurpaverat. Hera-
clius hactenus orthodoxus, benignè eum
complexus, vehementerque adhortatus est,
ut Chalcedonensem synodum una cum suis,
debita cum veneratione susciperet, spem
ei faciens obtinendi Patriarchatus Antioche-
ni, si id seriò præstitisset. Ea compellatione
& spe illectus Athanasius, Chalcedonensem
synodum se amplecti, duasque in Christo
naturas agnoscere, subdola verborum profes-
sione simulavit. At homo vafer rem in aliam
quæstionem divertens, rogat vicissim unan-
ime an duas esse Christi voluntates & ac-
tiones existimet? Imperator sciscitatur à SERGIO
Constantinopolitano, & CYRO Phasidis *
tunc Episcopo, quid sit in hac quæstione
sentiendum? hi jam inde perniciosum virus
hauserant à *Theodoro Pharanita* Episcopo,
primo hujus erroris architecto; proinde res-
pondent *unicam* in Christo voluntatem esse
& operationem; hisque assentiente pseudo-
parriarcha Athanasio, in eundem pariter
assensum pertractus est Heraclius, tamque
obfirmato animo novæ hujus hæreseos fautor
evasit, ut A. 639. publico edicto, quod
EKTHESIM vocant, unius in Christo volun-
tatis & operationis professionem, velut cer-
tissimum fidei articulum, omnibus ample-
stendum tenendumque proposuerit; ita post
Euty-chianorum procellam, nova hæc, ne-
que minus exitiosa tempestas, Ecclesiam mul-
tis annis vehementissimè conturbavit.

Post mortem * HONORII Papæ, qui de-
nascenti Monothelitarum dogmate à Sergio
Constantinopolitano consultus, *privatis ad*
eundem literis nimis timidè dissimulante-
que

* *Qui patri-
lo post in
præmium
sceleris sui
Georgio
suffectus
est in Sede
Alexan-
drina.*

* *A. 638.
12. Octobr.*

que responderat, successores ejus *Severinus*, *Ioannes IV. Theodorus*, & *Martinus* novam hæresim coactis Romæ synodis, condemnarunt. *CONSTANS* Imp. *Constantini* (a) filius, *Heraclii* nepos, qui avi quàm patris similis esse maluit, suadente *Paulo* (quem in locum (b) *Pyrrhi*, Constantinopolitanæ Ecclesiæ præficiendum *Constans* curaverat) novum edictum A. 649. sub nomine *TYPPI* promulgavit, quo unius, aut duarum voluntatum professio peræque vetabatur. *TYPPI* hunc Constantis cum tota *Monothelitarum* doctrina eodem anno, in synodo Romæ habita damnavit *S. Martinus*, quem propterea diris modis persecutus est Imperator, donec A. 654. *Chersonæ* in exilio vitam finivit. *Constans* verò post multa crudelitatis argumenta, A. 668. à suis interfectus est. Sub *Constantino Pogonato* filio ejus, principe catholico & justitiæ studioso, orthodoxa religio (c) reffloruit, eoque adnitente A. 686. VI. SYNODUS celebrata est Constantinopoli, in qua anathematis *, ,, damnatione ,, ne multati sunt *Theodorus Pharanitanus*, *Cyrus*, *Alexandrinus*, *Sergius*, *Pyrrhus*, *Paulus*, *Petrus Constantinopolitani*, cum *HONORIO*, qui flammam hæretici dogmatis, non, ut decuit, Apocriticam

* S. Leo II.
Ep. 2. ad E-
piscopos
per Hist.
const.

(a) Hic pius & Catholicus fuit, Martine autem noverca veneficio sublatus eodem anno 641. quo Heraclius miserè periit.

(b) Hic A. 639. Sergio successerat. Pulsus A. 642. restitutus post Pauli mortem A. 652. post IV. menses in hæresi mortuus est.

(c) Sopitam *Monothelitarum* hæresim resuscitare conatus est *Philippicus Bardanes* invasor Imperii, intruso in sedem CP. Joanne VI. homine scelerato & hæretico, per quem sextam synodum proferendam curavit, an. 712. sed ipse an. 713. in exilium pulsus est; Joannes vero anno sequente sua sede dejectus.

, stolicam auctoritatem, incipientem extin-
xit, sed (a) negligendo conforsis.

*Num. VI. Series Religionis ab exortu MAHO-
MEDIS, usque ad LUTHERUM.*

Tot dissensiones, tot sectæ, tot hæreses & schismata, quæ Constantinopolitani Imperatores plerumque, aut tuebantur, aut fovebant, cum juxta sui muneris rationem decisiones Ecclesiæ adversus refractarios sua auctoritate tueri & executioni mandare debuissent; Orientis provincias fœdè laceraverunt, insignemque morum depravationem undique invexerunt. In utriusque mali castigationem permisit Deus, ut secta exoriretur ceteris omnibus perniciosior, MAHOMEDIS scilicet, celeberrimi illius *Arabum* seductoris, à qua brevi tempore prodigiola confusio & subversio consecuta est. Deformitati monstri hujus, quod peperit & enutrivit Oriens, monstra cedere necesse est omnia, quæ sive *Danieli*, sive *Ioanni* Apostolo divinitus demonstrata feruntur, ad aliquod grande malum significandum. Præcursorem quidem Antichristi hunc omnium scelestissimum extitisse haud immeritò existimavit * *S. Ioannes Damascenus*.

*Vide Baro-
nium ad A.
630.*

** Lib. de
hæresib. in
fins.*

MAHO-

(a) *In privata illa Honorii ad privatam Sergii epistolam responsione, nihil continetur quod hæresim aperte sapiat, aut doceat, sed per nimiam pusillanimitatem eâ verborum ambiguitate usus est, qua hæresarcha placere & adblandiri posset: cum tamen ei ex officio incumberet arumpentem hæresim, injustasque Sergii adversus fortissimum Monothelismi debellatorem Sophronium querimonias retundere. Ceterum S. Sophronius, tunc monachus, & insignissimus fidei athleta, Hierosolymitana Ecclesia postea Antistes factus est. Egregius quoque eodem sæculo Orthodoxa fidei contra Monothelitas defensor, & confessor fuit S. Maximus Abbas, qui in exiliò m. 662. r3. Aug.*

MAHOMETANI.

Veterator iste patre gentili, matre Judæa, infimæ sortis hominibus, in Arabia natus, servus primùm & camelis pasceendis additus, ac literarum planè rudis, cùm in Palæstinam profectus esset, ibique versatus cum Judæis & Christianis, ab iisdem aliqua religionis rudimenta percepit. Cùm autem vaster esset ingenio, gratiam iniit apud heram suam, eoque paulatim progressus est, ut ejusdem nuptias fuerit consecutus: Mox aliquid se valere animadvertens inter populares suos, rudes planè & ignorantes, magna ex parte Paganismi adhuc tenebris obvolutos, in Prophetam sese erigere aggressus est, ipso utens comitiali morbo quosæpè corripiebatur, in argumentum supernæ revelationis sibi per Angelum Gabrielem identidem repetitæ. Adjutorem habuit *Sergium* quemdam monachum * *Arianum*, qui & novas istas *Mahomedis* insanias conscribebat, & uxori ejus ceterisque persuadebat, eum ab Angeli conspectu atque colloquio confternari. Non satis ei erat ut propheta à suis haberetur, *Princeps* etiam & *Legislator* haberi voluit. Ut porrò populos omnes ad se alliceret, ex cunctis fermè aliqua miscuit: nempe ex *Judeis*, circumcisionem, Dei unius cultum, & abstinentiam à carne suilla proposuit; ex *Christianis* Christi nomen, ita tamen ut eum Ariano, aut Nestoriano ritu colendum doceret. Ex *paganismo* aliqua retinuit; utque omnes hæces ab unitate Catholica ejectas suæ sectæ adjungeret, ex variis varia, ac speciatim ex *Manichæis* illud de Christo accepit, ut eum cruci nequaquam affi-

* Nestorianum
fuisse multi
consent.

affixum diceret, sed dumtaxat umbram ejus, crucemque adeò penitus abominaretur. Id quoque ab iisdem mutuari potuit, ut vino, quod Manichæi per se immundum putant, suis interdiceret. At hanc qualemcumque abstinenciam abundè pensavit, cum voluptariis istis hominibus (ipse voluptatis mancipium, stupris, & adulteriis, religionis etiam velo contextis, infamissimum) *Polygamiam* indulset. Cum igitur sectam istam ita ex Judaismo, Arianismo & Paganismo conflata, propagare conaretur, exorta ob id persecutione, fugam arripere coactus est, A. 622. 16. Julii, qui primus est annus *Hegyrae*, hoc est, persecutionis, unde Mahometani omnes, annos suos numerare incipiunt.

Cum *Heraclius* victor ab expeditione *Pæfica* reverteretur, gratulabundus ei occurrit *Mahomedes*, qui jam Saracenorum occupare cœperat principatum, & ab eo agrum terramque obtinuit, quam cum suis incoleret. Sed quanto id Imperii malo concessum esset, brevi postea paruit. Adhæsere ei primùm aliquot Judæi, rebus suis ab ejus doctrina, gliscentique potentia benè ominantes, at ubi istam paulo penitius cognoverunt, confessim se subdixerunt: non destiterunt tamen commovere eum adversùs Christianos. Ceterùm obtendebat assiduè *Mahomedes* id unum sibi propositum esse, ut populi omnes ab idololatria recederent, Deumque in cœlis unicum adorarent. At de ineptiis suis verabat impostor inquire, persuasitque sectatoribus suis, grande piaculum fore, si disputare unquam vellent de veritate rerum, quas iis credendas tenendasque tradebat.

Non malè forsitan dixeris *Mahomedem* in illis

Vide supra pag. 174. ubi etiã reperies mortuum esse Mahomedem, An. 1. 63

* Vide Pri-
deaux
Hist. Judæo.
p. 1. lib. 4.
anno Darii
36. ante
Chr. 486.

illis Orientis regionibus, ZOROASTRIS (quod ad imposturam attinet) fuisse successorem . Fuerat ille (ut novis quibusdam * auctoribus videtur) *Darii Hystaspis* tempore, impostor celeberrimus, auctorque restructæ, simul ac reformatæ religionis *Magorum* in Perside, quæ ibidem XI. ferè sæculis floruit, usque ad ultimum novi Persarum regni principem *Iesdigerdem* : quo toto tempore in eadem illic veneratione fuit *Zoroastres*, qua apud Mahometanos hodie est *Mahomedes*. Imposturam illius hic imitatus est, ac majori etiam successu. Nam licet *Zoroastres* literatissimus esset, *Mahomedes* verò omnium litterarum rudis; illius tamen religio non pervasit nisi Persidem, quamdamque partem Mesopotamiæ, Arabiæ & Indiæ; hujus verò, præter regiones istas, non modicam reliqui orbis partem inundavit, sub auspiciis duorum potentissimorum Imperiorum, *Saracenorum* primò, ac deinde *Turcarum*, qui alii post alios dominatum suum longè lateque propagantes, jugum quoque religionis suæ, subactis à se populis sensim imposuerunt. Quamvis autem Mahometani religionem suam vi armorum propagarent, non abrogabant tamen Christianam, ubi hæc stabilita erat. Nimis absurda erat nova ista impostoris doctrina, quàm ut ab iis, qui veræ religionis lumine illustrati aliquando fuerant, facilè reciperetur: si quidem pseudopropheta iste missionis suæ fidem exigebat sine miraculis, sine præcedentibus prophetiis, imò citra omne ratiocinium. Ignorantia Arabum, successus armorum, accurata prædæ partitio, divisiones Christianorum, nationum Orientalium ad carnales voluptates violenta propensio, super omnia verò

occul-

occultum justumque Dei judicium, quo nostrorum peccata castigari, fidem excoli, moresque purgari oportuit, solæ sunt causæ, à quibus repetendus est prodigiosus iste Mahometanæ superstitionis progressus, quo tot paulatim populis persuasum fuit, hominem vanissimum ac turpitudinis mancipium, prophetam esse missum divinitus, ut in locum immaculatæ Christi religionis, somnia sua & phrenetici cerebri deliras nœnias substitueret.

Ceterùm Christiani illi, quos à sæculo VII. & VIII. subigere cœperant Mahometani, diu iis paruerunt, priusquam eorum doctrinæ, aut religioni ulla ex parte possent assuescere. Post annos demum ducentos, longa jam servitute & succrescente in dies ignorantia enervati, minùs ab eadem abhorere cœperunt. Seducti etiam fuere frequentissima divini nominis repetitione, & assidua inculcatione *unitatis* ejus. Mahometismus insuper, aliquantum jam ætate provecior, fabulis exornari cœptus est, quibus fucum facerent ignorantibus; adeò ut minùs mirandum videatur multos è vulgo, torrente illo fuisse abreptos, quàm, sub tali jugo tantaque vi consuetudinis, non omnes fuisse subversos. Ingens Christianorum numerus, qui post XI. sæcula, in regionibus illis usque hodie superest, indicio manifesto est, quantum sit Christianæ religionis robur atque stabilitas; quanta verò, in armorum etiam summa potentia, sit *Mahometismi* infirmitas. Hanc porrò sectam semper tum à Latinis, tum à Græcis, fortissimè confutatam invenies, miraculisque plurimis erroris esse convictam; cum Deus per miracula fidem certam faciens, suos in errorem duci non siverit,

siverit, sed mille signis voluerit, singulis planè sæculis, falsitatem ejus aperta luce monstrari.

ICONOCLASTÆ.

Vix ab exortu Mahometanorum centum anni effluxerant, cùm pristinis malis novum adjungi permisit Deus, ab *Iconoclastarum* rabie, quæ per impietatem principum, novis Orientem motibus vehementer conturbavit. His persuasum fuit, Judæis ac Saracenis auctoribus, imagines Christi & Sanctorum, haud secùs ac idola gentium, confringendas & abolendas esse, ipsasque adeò artes pictoriam atque sculptoriam, velut res per se noxias, à Christianis eliminandas esse.

Prima absurdissimi erroris origo repeti solet à duobus impostoribus natione Judæis, qui prophetiæ donum stulta sibi vanitate arrogantes, *Iesidi II.* Saracenorum principi, prosperissimum annorum quadraginta Imperium promiserunt, si modo is receptas in Christianorum templis imagines aboleret. Ea spe illectus, nihil iste omisit, quo minùs id strenuè perficeret. At intra sesqui annum miserrimè periit. Fugiunt ergo Sycophantæ, casuque incidunt in *Cononem* * quemdam natione *Isauricum*, vilem tunc abjectæque conditionis hominem, cujus mirati faciem & staturam, Imperium ei vaticinari ausi sunt, unam sibi in eum eventum petitionem reservantes, quam hic libenter in se recepit. Veteri igitur conditione relicta, *Leonis* nomen *Conon* assumit, militiæ se adscribit: ac potiundi spe Imperii assiduè stimulatus, res multas præclare gerit, donec per varios gradus A. 717. ad supremæ digni-

* Qui postea Leonis nomen assumpsit.

ratis culmen evehitur. Judæi, quos diximus, ad gratulandum admissi, novum Imperatorem, veteris promissionis memorem faciunt, postulantque, ut, ad idololatriæ exitium, per totum Imperium abolendas curet imagines. Pollicetur Leo id se facturum, mox ubi firmato Imperio securè id effici posse videbitur. Circa A. 726. rem aggreditur, duobus præsertim consiliariis usus, hominibus flagitiosissimis, *Constantino* Napolienfi in Phrygia majori Episcopo, & *Bezere* quodam, qui ex Christiano factus fuerat Mahometanus.

Indignitatem rei detestati, totis viribus se opposuere catholici, ac præcipuè *Constantinopoli*, *S. Germanus* ejusdem urbis Episcopus; Romæ *Gregorius II.* & qui eum subsequuti sunt Pontifices. Furit & sævit Leo. Italia ea occasione tota ferè à Græcis deficit. *S. Germanus* fidei catholicæ defensor eximius A. 730. sede sua dejicitur, in exilium pellitur, moxque strangulatur, cum jam esset ferè centenarius. Discipulus ejus *Anastasius*, homo impius, & magistri sui proditor, ei substituitur, quem una cum Leone *Isaurico* *Gregorius II.* in Romana synodo anathemate percussit. Pergit furere Leo, cujus inter ceteros rabiem sanctus quoque *Joannes Damascenus*, imaginum & avitæ fidei defensor egregius, licet extra Imperii fines, sub Saracenum ditione viveret, expertus fuisse dicitur. Leoni A. 741. mortuo succedit filius *Constantinus Copronymus*, patre pejor hæreticus, qui præter imagines, Sanctorum quoque reliquias, & invocationem sanctissimæ Dei genitricis Mariæ impetere aggressus est. Pellitur ab *Artabasto* sororis suæ marito: ac paulo post restitutus, sævit vehementius. Ut
Danes, Gen. Temp. Notio. M au-

autem impietati suæ auctoritatem adderet ;
 A. 754. Constantinopolim CCCXXXVIII.
 convocavit Episcopos , quorum conciliabulo
 damnandas curavit imagines . Hujus decreto
 strenuè obnitentes monachi aliique Catholici ,
 Constantinopolitana urbe ejecti sunt .
 Gallos interea in sententiam suam per legatos
 pellicere tentans Imperator , hoc unum
 retulit , ut ab his nova hæresis A. 767. in
Gentiliacensi synodo damnaretur . Idem quoque
 factum fuisse traditur in quodam concilio ,
 trium aliorum Patriarcharum jussu , *Hierosolymis*
 celebrato . Ab hujus concilii patribus ,
 Epistola synodica Romam missa est ,
 ibique comprobata . Dantur ad Copronymum
 literæ , quibus nihilo melior effectus , à sua
 in Orthodoxos crudelitate nihil remisit ,
 donec A. 775. extinctus est . Hujus filius *Leo IV.*
Chazarus dictus , licet initio Catholicis
 favere videretur , Iconoclastarum tamen hæresim ,
 velut hæreditatem jam avitam , animo
 conservabat , ac proinde imagines non
 restituit . Servabatur id ejus conjugi *Irenæ* ,
 filioque *Constantino VI.* sub quibus post LX.
 annos atrocissimæ tempestatis , Catholicus
 cultus restitutus est , auctoritate VII. synodi
 Oecumenicæ , quæ præsidentibus *Adriani I.*
 legatis A. 787. adversùs Copronymi pseudo-synodum ,
 in Nicæa urbe Bithyniæ , à 350. patribus
 celebrata est .

Subsecuta est paulo post , anno scilicet
 794. synodus Occidentalis , *FRANCOFORDIÆ*
 ad Moenum habita , ad quam Episcopi
 ex universo Francorum regno convenerant ,
 adversùs errorem duorum in Hispania Episcoporum ,
Feliciis Urgelitani , & *Elispani Tolerani* ,
 qui Christum , *Adoptivum* Dei filium
 asserentes , Nestoriani dogmatis errorem in-
 staura-

staurabant. Actum etiam hinc fuit de *Sacris imaginibus*, eo que res processit, ut patres Francofordiensis acta VII. synodi, ob infidam versionem, plurimumque factorum ignorantiam, perperam à se intellecta, rejecerint, tametsi nihil, quod præfatæ synodi decisionibus contrarium esset, definierint. Ceterum vigentibus tunc adhuc in Gallia & Germania Ethnicorum superstitionibus, nonnulli ex ea regione Episcopi, inter quos *Agobardus* Lugdunensis, aliquanto durius de imaginibus locuti sunt: sed rebus plenius elucidatis, mutatisque temporum circumstantiis, sine ullo aperto diffidio res tota transacta est. In Oriente autem sæculo IX. varii Imperatores Iconoclastarum partibus addicti, persecutiones adversus orthodoxos renovarunt. In his *Nicephorus*, *Leo Armenus*, *Michael Balbus*; ac præsertim *Theophilus*, qui priores omnes crudelitate superavit. Eo mortuo A. 842. *Theodora* conjux ejus, mulier religiosa & apprime catholica, cum pro filio Michael Imperium administraret, rem catholicam ita restituit, ut Iconoclastæ in Oriente tumultuari desierint. At eorum error in Occidente resuscitari cœpit sæculo XII. sub annum 1126. per *Petrobrussianos* primum, dein per *Henricianos*, postea per *Albigenses*. Post annos 200. per sectatores *VVicleffi*, per *Hussitas* in Bohemia: per *Carlostadium* *VVittembergæ*, contradicente & obnitente *Luthero*: denique per *Zwinglii* & *Calvini* asseclas, Leonum, Copronymorum, & *Theophilorum* hac in parte amulatores strenuos. Hi si talibus gloriantur auctoribus, nos eos sanè illis minimè invidemus; quin etiam per nos licebit, ut iisdem adjungant *Judeos* & *Saracenos*, à quibus furor iste sumpsit exordium.

M 2

SCHI-

SCHISMA GRÆCORUM.

Nondum sedatus fatis erat *Iconoclastarum* in Oriente tumultus, cum funestius durabilisque malum exortum est, ab unius hominis ambitione & contumacia. Is *PHOTIUS* fuit, de quo meritò ambigi potest, quisquamne ante eum alius, plus unquam in Ecclesiam mali invexerit, siquidem ab Ecclesia Latina, Orientem abstraxit, erroresque suos & schisma, in omnem Græcorum posteritatem propagavit. Homini nequissimo, in quo nulla unquam fides, perfidia summa, crudelitas, contumacia, & intolerandum supercilium, præcipuè ferri debet acceptum, quod Orientales Ecclesiæ à centro unitatis Catholicæ separatae, abjectissima usque hodie, sub infidelium iugo, servitute premantur.

Sede Orientalis Imperii Constantinopoli constituta, jam inde à quarto & quinto sæculis, Episcoporum urbis illius ambitio, super alios se efferre gestiebat. Romana sedis primatus, & successorum Petri ceteris omnibus supereminens auctoritas, constanter ab Orthodoxis omnibus agnita semper fuerat, nec de ea re, in octo Conciliis Oecumenicis, quæ in Oriente celebrata sunt, dubium ullum motum unquam fuit, *Alexandrina* & *Antiochena*, dignitatis & auctoritatis ordine sequebantur. *Hierosolymitana*, ob venerationem originis, à qua Religio Christiana processerat, in *Nicæna* synodo *Patriarchalis* honoris dignitas, quartusque locus fuerat attributus. In secunda, & quarta synodis, *Constantinopolitana* urbis præsulibus, secundus locus honoris adscribi cœptus est;

at

at sede Apostolica reclamante. Crevit horam præsulum ambitio sub finem sæculi sexti, cum Joannes IV. & successor ejus Cyriacus, sancti Gregorii Papæ temporibus, *Oecumenici Patriarchæ* titulum sibi arrogare cœperunt, quos sanctissimus ille Pontifex pro sui muneris ratione repressit. Sæculo IX. res in apertum schisma, hac, quam paucis dicturi sumus, occasione prorupit.

Imperante Michaelē III. S. IGNATIUS Michaelis Curopalatæ Imperatoris filius, quem Leo Armenus, jussu suo castratum, in monasterium detruserat, Constantinopolitanum Patriarchatum post *Methodium* adeptus est, A. 847. Post annos XI. in eo munere piè sancteque transactos, *Bardas Cæsar*, *Theodoræ Augustæ* frater, & Michaelis III. avunculus, Ignatium per calumniam majestatis reum egit, & sua sede dejectum, in insulam deportandum curavit, ubi omni ærumnarum genere exercitam viram traduxit. Persecutionis causæ fuerunt, quòd vir sanctus *Gregorium Syracusanum* coacto concilio justa sententia exauctorasset: quòd Michaeli Imperatori *Theodoram Aug.* matrem suam in monasterium detrudere conanti resistisset: ac præsertim quòd *Bardam Cæsarem* ob incestam cum nuru stupri consuetudinem, ab * oblatione solemnī repulisset & commu-
nitione privasset. Substitutus est Ignatio *Pho-
zins*, (a) homo laicus, qui jam pridem animo
schismatico à præsule suo vehementissimè
dissi-

858.

* *Die Epi-
phania.* 855.

(a) Erat nepos S. Tharasi Episcopi CP. (qui an. 806, obierat) dignitate Protospatharius, & Imperatori à secretis, vir planè doctissimus, ut ex ejus scriptis liquet; sed supra omnera modum ambitiosus. A Gregorio Syracusano, Episcopo excommunicato atque deposito, aliisque pariter excommunicatis, ordinatus est.

diffidebat. Quinque diversis conciliis Ignatium Photius damnavit & exauctoravit. Primum Constantinopoli celebratum est Ann. 860. Legati à Nicolao I. Papa pro hac causa istuc missi, minis Imperatoris fracti, donisque à Photio propitiati, fidem prodiderunt, synodum & electionem Photii comprobantes. Nicolaus re comperta, An. 863. coacto Romæ concilio, Photium damnat, legatos anathemati subjicit, & Ignatium restituit. Furit Photius, mortalium audacissimus & ambitiosissimus, omniaque perfringens repagula, vicissim in Nicolaum sententiam non dubitavit dicere. Patriarcham Oecumenicum se inscribit. Adversus Ecclesiam Latinam ejusque doctrinam insurgit, multa (a) illi crimini vertens, ac præcipuè quòd doceret Spiritum Sanctum à *Patre Filioque* procedere, quodque vocem *Filioque* Symbolo inseri passa fuisset. Novum concilium convocat An. 867. sed eodem anno *Basilius Macedo* sublato Michaelè solus imperans, Catholicam pietatem inprimis coluit, ejusque jussu redit ab exilio S. Ignatius, Photioque expulso, restituitur. Excommunicatur iterum Photius ab Adriano II. Ann. 868. celebratur anno sequenti VIII. SYNODUS, Constantinopolitana IV. (b) præsidentibus Adriani Papæ legatis, ubi omnia quæ pro Ignatio contra Photium gesta fuerant, confirmantur.

Magnus tunc erat Basilii Imp. zelus pro pace

(a) Pleraque frivola ac nullius momenti, de jejuniis sabbati: de ovorum esu in quadragesima permissio, de rasione barba &c. Nulla adhuc mentio de Azymo.

(b) Aderant aliarum sedium Patriarchalium deputati. Episcopi 102. Majorem numerum artibus suis & potentia corruperat Photius.

ce Ecclesiæ restituenda . At paulo post muratus factusque ab Ecclesia Romana alienior, fraudibus & vi usus est, ut Orientalium subscriptiones legatis eriperet. Nihilominus Romanam delatæ sunt & approbatæ .

Photius An. 874. in aulam revertitur, suisque & cujusdam monachi *Santabareni* præstigiis, Basilii Imp. gratiam occupat. Quocirca mortuo An. 878. S. Ignatio, Constantinopolitanæ sedi restituitur. Consentit tandem *Ioannes VIII.* Papa, haud satis prævidens, quàm id funestum futurum esset Ecclesiæ. Anno insequente Photius novum Constantinopoli concilium 380. Episcoporum celebrare ausus est, in quo octavam synodum abrogans, hoc suum conciliabulum eidem substituit, quod solum usque hodie agnoscunt Græci schismatici. *Marinus* Papa hæc omnia A. 882. in irritum vocat. Excandescit Imperator totus jam Photianis partibus addictus. Photius communionem cum Ecclesia Latina novo furore abruptit. Verùm contumaciæ suæ fructum haud diuturnum habuit. *Leo VI.* cognomento *Philosophus*, mox ut à morte patris ad Imperium pervenit, Santabarenum, cui pridem infensus erat, ejecit, ejusque fautorem Photium, sede suæ dejectum, in monasterium relegavit. Quo autem anno, aut quo mortis genere, infelicissimi schismatis superbissimus auctor extitit sit, incertum est.

Post mortem ejus divisionis semina identidem germinarunt. Sub annum 981. *Photiana* factio recrudescere cœpit sub *Nicolao Chrysobergo* Ep. CP. Vehementius sub *Sisynio* ejusdem successore, qui circa An. 995. encyclicam *Photii* Epistolam quam ad alios Patriarchas & præsules Ecclesiarum Orien-

talium, contra Romanos Pontifices ediderat, suo nomine redintegrare paravit, id quod *Sergius*, qui illi anno circiter 998. successit, dicitur perfecisse. Schisma longius propagatum est sæculo sequenti per MICHAHELEM CÆRULARIUM. Hic A. 1043. contra statuta canonum perperam ordinatus, ideòque sibi metuens à Romana sede, quam tutricem canonum & iustitiæ vindicem semper fuisse noverat; ut se tutum redderet, bellum ab aliis inchoatum, acriùs urgere constituit. Cum ceteris doctrinæ capitibus, panem quoque *Azylum*, quo in celebratione sacrificii incruenti Ecclesia Latina utitur, quem *Phorius* non attigerat, primus aggressus est. Eo etiam vesaniæ processisse traditur, ut baptizatos à Latinis, rebaptizari voluerit. Tamen verò & anathemati subjectus & (a) sede sua pulsus fuerit, schisma tamen haud mediocriter propagavit.

Tamen porrò pleræque Ecclesiæ Græcorum hoc & sequenti sæculo, cum Ecclesia Latina externum communionis vinculum non abrumperent, vigeabant tamen sensimque crescebant dissensionum & tristissimè schismatis semina usque ad captam à Latinis Constantinopolim. Sub *Baldvino* autem & *Francis*, ab A. 1204. usque ad 1261. res Catholica aliquantum Constantinopoli respiravit.

(a) S. Leo IX. Papa Michaellem Cærularium ad unitatem Ecclesiæ modis omnibus revocare conatus est. Tres idcirco Constantinopolim legatos misit, quorum antesignanus erat vir doctissimus *Humbertus Cardinalis Ep. Silva candida*. Hi à *Constantino Manomacho Imp.* an. 1053. honorificè excepti, cum *Michaele* contulerunt, quem tandem ob contumaciam in Ecclesia S. Sophia anathemati subjecerunt. Nihil ille de pertinacia remittere, Legatos ipsumque Pontificem vicissim excommunicare ausus est: sed mox ab Imperatore eiectus.

spiravit. Capta per Michaelem Palæologum Constantinopoli, Græci, qui Catholicis adjunxisse se visi fuerant, ad Schisma aperitissimè relabuntur. In Concilio *Lugdunensi II.* A. 1274. catholicam unitatem ejusdemque professionem fidei amplecti se velle professi sunt: at mortuo *Michaele Paleologo* A. 1283. sub *Andronico* filio ejus, qui animum Schismaticum numquam exuerat, ad vomitum revertuntur. Angustiis pressi, ob imminentem cervicibus suis Turcarum potentiam, Ecclesiæ rejuunguntur A. 1439. in Concilio *Florentino*. Hic agnovere processionem Spiritus S. à Patre & Filio, & vocem *Filioque* rectè addi potuisse Symbolo: agnovere primatum Romani Pontificis: dari quoque post hanc vitam Purgatorium: panem azymum rectè ad sacrificium adhiberi posse; unicuique autem, Ecclesiæ suæ ritum hac in parte esse sequendum. Ita pax coaluit, sed quæ brevi post tempore disrupta est, præcipue per *Marcum Ephesinum*, qui concordiæ semper obstitit, perque trium aliarum sedium patriarchis. Hi per legatos suos conventu Hierosolymis habito unionem cum Ecclesia Latina damnarunt, Episcopum CP. velut fautorem hæreseos *Lucinorum*, communionem privarunt, ipsique Imperatori anathematis minas intentare ausi sunt, nisi à Latinorum communionem cessaret. Major ergo iterum pars Orientis in schisma relabatur, eique pertinaciter inhæret. Capitur à Turcis Constantinopolis, sedes Imperii A. 1453. Feria III. post octavam Pentecostes, manifesto divinæ ultionis indicio. Obdurantur Græci in schismate, perguntque miserrimam servire servitutum.

Quæ fuerit, per idem temporis intervallum, Religionis series in Occidente.

Inter tot funesta mala, quibuscum sæculis istis Ecclesiam luctari oportuit, verbum Dei non erat alligatum, quo minus Christi regnum & floreret & propagaretur. Catholica fides, ab Apostolis prædicata, totoque dein orbe recepta, illibata erat magisque in dies proficiebat in *Occidente*. Apostolica sedes, ad quam, protegente Deo, perfidia non habet accessum, indefesso semper studio, invictaque contentione defendebat susceptæ semel religionis integritatem. *Franci*, duce *Clodoveo*, abjectis superstitionibus ethnicorum, Christiani facti fuerant atque Catholici, eorumque deinceps reges non immeritò dicti *Christianissimi*, Ecclesiam Matrem suam fortissimè tuebantur. *Gothi* cum *Reccaredo* rege, deserta perfidia Ariana, Catholicam fidem, quam amplexi fuerant, dilatabant. Eamdem fovebant *Langobardi* in Italia, postquam relictis Arianis, profiteri eam cœperant sub *Ariberto* rege A. 660. *Angli*, ethnica natio ex Saxonum vicinia profecta, sub auspiciis *S. Gregorii Papæ*, per *Augustinum* monachum sociosque ejus, fidei veritatem agnoverant. Florebat religio etiam in *Hibernia*, quæ *Santorum Insula* dici aliquando meruit. Sæculo VII. & VIII. propagabatur in *Belgio*, magis etiam magisque penetrabat in *Germaniam*, *Sueciam*, *Daniam* atque *Norvegiam*. Transit & in vastissimas Majoris *Russiæ*, sive *Moscoviæ* provincias, quamquam hic progressu temporis, Græcorum schismate fuerit depravata.

Novum quoque decus religio accepit sub

CARO-

Carolo Magno, novi in Occidente Imperii instauratore, qui tota vastissimæ dominationis suæ potentia, majestatem Catholicæ fidei propugnavit, & Petri successores, à quibus ad Imperatorii nominis dignitatem fuerat exaltatus, vicissim ipse augere studuit & exaltare. Verbo, quanto in Oriente latius diffeminabatur Mahometica supersticio, tanto quoque latius in Occidente diffundebatur Religio Christiana, cui uni etiam acceptum ferendum est quidquid in ulla usquam hodie religione extat boni; quòdque abolita Barbarica crudelitate, humanitas toto jam fere orbe sit stabilita. Verum utique semper erit, id quod contra *Celsum* reperere solebat Origenes, totum qua latè patet orbem, à Jesu Christo Domino nostro fuisse reformatum.

Quamquam verò *Sæculo X.* ignorantia & dissensio non parùm in Occidente invaluerint, permiseritque Deus, ut intrusiones & expulsionès fere essent continuæ, in illa etiam sede sacratissima, in qua, & per quam, Ecclesiastica disciplina præ ceteris hætenus fuerat conservata; in hoc tamen singularis ejus protectio enituit, quòd nulla tunc nova hæresis, aut secta prodierit. Quin etiam temporibus illis maximè nubilosis, quantumque vigere videretur, ignorantia, ea erat Evangelii vis & efficacia, ut omnes à majori usque ad minorem, ipsæ etiam mulieres aliunde ignorantissimæ, Deum unum vivum & verum, ejusque filium Jesum Christum humani generis Salvatorem, constantissimè & crederent & confiterentur; haberentque etiam pro indubitatís, magna illa Christianæ doctrinæ documenta moralia, de quibus, vigente paganismo, Græcorum Roma-

norumque Philosophi (ceteris nihil ista curantibus) indefinenter contendere ac disceptare solebant.

Post mille annos à Christi Servatoris natiuitate evolutos, tot undique procellis motibusque concussum est regnum Christi, ut videri poterit *Satan* vinculis, quibus antea ligabatur, exsolvi. Dissensiones & contentiones acerrimæ inter summos religionis antistites, & Imperatores Occidentis; schismata inde nascentia per intrusiones *antipaparum*; *Albigenses* & *Waldenses* hæretici *Vicleffi* dogmata; *Ioannes Hus*, ejusque in Bohemia sectatores; dirissimum schisma annorum amplius XL, quo orbis Christianus in partes divisus, diversis Pontificibus, seu Christi Vicariis, adhærebat; destructo insuper per *Mahometem II.* Imperio Constantinopolitano, *Turcarum* potentia, in Christianorum perniciem, immodicè adaugefcens; hæc omnia fluctuanti Petri naviculæ exitium minitari videbantur: nec erant tamen nisi prælusiones quædam malorum graviorum, quæ à novis hæresibus Occidentis oritura erant, & Ecclesiam quasi diluvio quodam inundatura. Sed ex his omnibus obnubilationibus, gloriosior Ecclesiæ splendor emicuit.

Solent *Protestantes*, ut aliquam sibi successione seriem fingant, in majorum suorum numerum adsciscere *Albigenses*, *Waldenses* & *Hussitas* quos etsi iis minimè invidemus, certum tamen est præter errores aliquot, ac præsertim implacabile odium adversus Romanæ sedis antistites, nihil ferè illos cura his habere commune. Quod si etiam vera ab iisdem successione descenderent, nihil istis aliud haberent præsidii, nisi quod ejusdem criminis, innovationis nempe &

schis-

Schismatis, aliquot sibi complices reperissent.

ALBIGENSES

Veri nominis *Manichæos* fuisse, ex scriptoribus coætaneis abundè demonstrasse videtur * *Bossuetius*. Horum capitalis error fuit, statuere duo prima rerum principia, alterum bonum, fontem omnis boni; alterum malum, originem omnis mali. Error iste ex paganismo derivatus, cujus & in Platonis libris semina reperiuntur, apud *Persas* præcipuè viguit. Ex his oriundus *Manes*, imperante Aureliano, christianam doctrinam ista luce conspergere aggressus est: at non primus, nam viam ei jam inde *Marcion* præparaverat.

Ex tam absurdo principio elicuere *Manichæi* consecutiones absurdiores. Vetus Testamentum ad fabulas relegatum, vel certè malo principio attributum. Conjugii, carnis etiam & vini usus interdictus. Verbi Incarnatio, Christi que corpus, ad phantasmata relegata. Secta hæc, qua nulla per hypocrisim, & orthodoxæ religionis simulationem, seducendis animis aptior unquam fuit, licet acerrimè damnata legibusque proscrip-ta esset, occultè tamen serpebat & conservabatur. Faverat ei * *Anastasius Imp.* pauloque post eidem favisse creditur *Theodora Aug.* Justiniani conjux. Sub *Heraclii* filiis sæculo * sequente, in Armenia, regione vicina *Persidi* (è qua olim prodierat) deprehensa est, sub nomine *Paulicianorum*. His sensim invalere sub protectione Saracenorum, & favore *Nicephori Imp.* qui sub inirium sæculi IX. in eos se propensum præbuit: usque adè ut occupatis oppidis, auctaque poten-

* *Hist. Variat. lib. XII.*

* *M. 518.*

* *Septimo.*

tia.

ria, Theodoræ Aug. Basili conjugi eos persequenti, aperto bello resistere ausi fuerint, quod regnante Basilio Macedone diu productum fuit.

Ad *Bulgaros* se extenderunt sub finem sæculi IX. cum paulo antè gens illa Christianam fidem suscepisset. E Bulgaria in Germaniam proruperunt; mox etiam in Italiam; inde autem & in Galliam. Initio ergo sæculi XI. novi Manichæi detegicœperunt Aurelianis in Gallia. Vefaniam istam mulier quædam ex Italia eo advexerat, à qua *Heribertus* & *Lisojus*, Canonici Aurelianenses, usque ad stupendam pertinaciam seducti sunt. Eodem circiter tempore deprehensum fuit; hæresim illam in Galliam Narbonensem penetrasse, unde eam in Aquitaniam, atque Tolosates præcipuè, primus, sub A. 1126. invexisse creditur *Petrus Brussius*, qui post 20. annos, seductionis & contumaciæ pœnas luit incendio: Discipulum autem reliquit *Henricum*, monachum Apofstatam, à quo *Henriciani*, (sicut à magistro *Petro Brussiani*) novum hoc Manichæorum genus appellatum est. Variis aliis nominibus in variis regionibus designatos fuisse comperies: ac communius sæculo XII. nomen fuit *ALBIGENSIUM*, quod à territorio *Albigensi*, ubi secta potissimum vigere videbatur, inditum fuit.

Hæc, sub *Innocentio III.* Papa, & *Philip-po* Augusto Franciæ Rege, usque aded invaluerat, ut visum fuerit Catholicis, nihil aliud superesse remedii, nisi ut bello sacro adversus eam aperte decertaretur. Indictum id fuit A. 1210. duxque expeditionis designatus est vir fortissimus atque in historia celeberrimus, *Simon comes Montefortius*, quo A. 1218. expeditioni immortuo, eandem conti-

continuavit *Ludovicus VIII.* Galliae rex, usque ad A. 1228. Pace anno sequenti composita, sacrae inquisitionis Tribunal Tolosae erectum est, & factio dissipata, qua in re *S. Dominicus* & socii ejus egregiam operam Ecclesiae commodarunt.

VV A L D E N S E S

Ab Albigenfibus prorsus fuisse diversos longè latèque probat *Bossuetius*. Innotescere coeperunt A. 1160. quo *Petrus Vvalde* mercator Lugdunensis, subitanea socii cuiusdam sui morte commorus, opes suas sat magnas in pauperes erogavit, magnumque eorum numerum sibi aggregavit. Res haec ab initio minimè malo profecta, mox superbo otio, zeloque amaro & perverso depravata, & in schisma erroresque delapsa est. Itaque vani homines superba ostentatione pauperes; praedicationis officium sine missione, aut legitima auctoritate invadunt, idque, crescente audacia, non modò, (quod jubebantur) dimittere renuunt, sed sibi solis, velut ad Apostolorum normam viventibus, convenire affirmant: ceteros quippe luxu, divitiis atque flagitiis indignos redditos, & potestate excidisse. Damnavit eos *Lucius III.* circa A. 1183. Sub *Innocentio III.* A. 1209. Romam ire ausi sunt, ut sectae suae à sede Apostolica approbationem postularent. Rejetti sunt, ut merebantur, superbi paupertatis ostentatores, providitque Deus in eorum locum viros spiritu verè pauperes, & Apostolico zelo plenos, *S. Franciscum* & socios ejus; quibus Ecclesia suam approbationem imperiret. Ita annis circiter 50. patienter & longanimiter cum VValdensibus egit Ecclesia.

A schi-

* *Vocabantur vulgò Pauperes de Lugduno.*

A schismate, in varios, uti fieri amat, errores, citò deflexere *Waldenses*; errores similes iis quos ultimis temporibus *Protestantes* renovarunt. De Eucharistiæ Sacramento, is eorum tantum error recenseri solet apud auctores coætaneos, quòd ejus consecrandæ potestatem laicis attribuerent, modo *sandalitiis* induti, id est *Waldensium* sectæ initiati essent. De reali Christi in Eucharistia præsentia, de transubstantiatione, nulla cum hæreticis illis controversia. Novi quidem esse videbantur *Donatistæ*, sed Africanis illis in hoc deteriores, quòd cum hi functiones sacras Sacerdotio reservarint, isti suæ sectæ hominibus laicis attribuerint: in eo tantum pares, quòd sacramentorum vim & efficaciam à ministrorum sanctitate penderè voluerint. Character eorum proprius fuit rancor & indignatio, inobedientia & rebellio, ingensque contemptus supremæ sedis & ministrorum Ecclesiæ; quæ omnia, hæreditario quodam jure, ad subsequentes hæreticos transferunt, estque hæc una res, qua isti gloriari merito possint, se esse illorum successores. Ceterum tenues illæ *Waldensium* reliquiæ, quæ in exortu novi Euangelii, in Provinciæ, Sabaudia; & Pedemontii vallibus supererant, A. 1536. *Zyvingliani* se adjunxerunt, à quibus doctrinam suam, ac disciplinam reformari passi sunt, quorum proinde sectatores potius fuere quàm decessores.

JOANNES WVICLEF

Homo impius & apertissimè seditiosus, cujus errores eò tendebant, ut non modo fidem Catholicam, verum etiam omnem destruerent Ecclesiasticam & civilem poli-
ciam;

tiam; quia tamen Papam Antichristum, & Romanam Ecclesiam ab A. 1000. Babylonem & meretricem magnam, effectam esse vociferatus est, honorabilem inter protestantium decessores locum est consecutus. Presbyter erat, doctorque Oxoniensis in Anglia, rector autem Parochiæ de Lutervvord in Diocesi Lincolnensi. Ingressi & scientiæ suæ vana opinione inflatus, immodicæ ambitioni laxavit habenas; cui cum Romanam sedem semel atque iterum sensisset obstentem, adversus eam, omnemque simul ordinem Ecclesiasticum, odium concepit vehementissimum, totamque religionis faciem, si fieri posset, immutare constituit. Doctrinæ suæ hanc ferè basim statuit: Deum factorem & necessitate regi auctoremque esse & approbatorem flagitiorum omnium. Effectum sacramentorum à ministrorum sanctitate pendere. Horum consecrationem & administrationem, hominibus laicis, modò justis ac bonis, concedendam esse. Non sine ingenti piaculo bonorum temporalium possessiones Ecclesiasticis fuisse attributas: has illi idè incessanter auferendas. Eisdem per quodvis crimen omni potestate privari. Quin & regem desinere regem esse, si in peccatum mortale inciderit. Transubstantiationem acerrimè impugnavit: an & realem Christi præsentiam? non ita constat.

Cum tam horrendi scandali fama A. 1377. ad Gregorium XI. pervenisset, acerrimis literis Academia Oxoniensis segnitiam increpavit, mandavitque ut contra *Wicleffum* iusta severitate ageretur. At nunc nihil actum fuit impediens affeclis & patronis, quorum jam tum ingentem sibi numerum conciliarat. Eminebant inter eos Joannes dux Lan-

castrius, & Joanna principes VVallix, mater Richardi II. postea Angliæ regis. Defuncto Gregorio XI. ausus est novator *Urbano VI.* scribere, suamque ei doctrinam approbandam offerre aut corrigendam. Cùm cœptis ejus magnopere favere videretur dirissimum *schisma*, quod post Gregorii obitum Ecclesiam in partes distraxit, VVicleffus in perversi sui propositi commodum omnia convertens, non solum Angliam, sed & universam penè Europam tam per se, quàm per discipulos suos, fœdissimè contaminavit. Pergit itaque seditiosis concionibus provocare omnes ad asserendam sibi libertatem. Exurgunt undique seditiones & tumultus rusticorum, qui A. 1381. dissipati sunt. Ut in majorem invidiam clerum adducat, adulatorias anno sequente assertiones Londinum mittit ad comitia laicorum. Tandem *VVilhelmus* Cantuariensis Episcopus A. 1382. numerosam Londini Episcoporum synodum celebrat, in qua 24. VVicleffi propositiones proscribuntur. Rex manum executioni adhibet, turbæque magna ex parte sedantur. At hæresiarcha erroribus suis pertinaciter * adhæsisse dicitur, & apoplexia correptus miserè periisse A. 1384. die 31. Decembr. Compressi tunc VVicleffitæ; at sub Henrico V. rege, novum nacti ducem, caput iterum erexerunt: mox verò dissipati & exterminati sunt. Ceterum cineres funestæ hæreseos, in Bohemiam transvolarunt, delatis illuc per nobilem quemdam Bohemum, ex universitate Oxoniensi, libris VVicleffianis, unde paulo post *Hussitarum* ibi secta prognata est. Errores VVicleffi, quos aliqui ad octingentos excerpti potuisse contendunt, 45. articulis expressi, in Concilio *Constantiensi* Sess. 8. sub variis *respectivè qualificationibus*,
notis

* Licet eū aliqui in Londinensi synodo, universa retractasse existiment, & in comunione catholica, quod ad externam speciem attinget fuisse defunctum.

notis atque censuris damnati sunt, id quod deinceps *Leo X. Alexander VII. Innocentius XI. Innocentius XII. & Clemens XI.* in damnandis erroribus imitari sunt.

Ex lectione librorum *VVicleffianorum*, quos *Oxonia* in *Bohemia* delatos fuisse diximus, *JOANNES HUS* Presbyter, & *Academiae Pragenfis* aliquando rector, vir novitatis amans, suoque præfidens ingenio, * *VVicleffi* se discipulum profiteri ausus est, novosque sibi & magistro discipulos adjungere instituit; inter quos celeberrimus est *Hieronymus de Praga*. In odio adversus Romanum Pontificem, *VVicleffum* præcipuè æmulatus est. Aiebat, Ecclesiam constare ex solis prædestinatis. Negabat, *Petrum* fuisse unquam caput Ecclesiæ. Urgebat necessitatem communionis sub utraque specie. In reliquo, quo ad *Eucharistiam* attinet, retinuit doctrinam Catholicam, *Misfasque*, quas *Protestantes* adeo abominantur, hic eorum Doctor, Propheta, & Martyr, usque ad vitæ finem constanter celebravit. *Ioannes & Hieronymus Sigismundi Imper.* jussu ad concilium *Constantiense* evocati, ob pertinaciam damnati, tandemque extremo ignis supplicio affecti sunt A. 1415. At supervixit *Hussitarum* secta in *Bohemia*, qui inter se divisi, soloque dissensionis ac rebellionis spiritu animati, innumeras in regnum illud calamitates invexerunt. Noti præsertim sunt *Taborita & Calixtini*. Illi duce *Ioanne Zisca*, viro prorsus sanguinario, omniumque confessione, crudelissimo, patriam suam igne & cædibus repleverunt: hi, sub *Ioanne Rokyzana*, intolerandæ ambitionis viro, in schismate perstiterunt, necessitatem *Calicis* pervicaciter obtendentes, unde *Calixtini* dicti sunt. Ab his, A. 1467.

* ab annis
1407.

fra-

fratres Bohemi, calceario quodam duce, novo se schismate segregarunt: qui postquam *Lutherus* exortus est, ab eo doctrinæ suæ reformationem acceperunt, eique adjuncti sunt.

MAGNUM SCHISMA OCCIDENTIS.

Sub idem illud tempus, quo *VVicleffus* novis Ecclesiam turbabat erroribus, fœdum ac diuturnum in Occidente exortum est SCHISMA, cum alii Romæ, alii Avenione Pontifices sederent, quod à morte *Gregorii XI.* inchoatum, post annos * 40. ægrè extingui potuit.

* Si compares usq; ad electionem Martini V. A. 1417. invenies annos circiter 40. si verò usq; ad A. 1429. quo Clemens VIII. Antipapa, Martino V. se submitit, annos habebis 51.
* Erat hic natione Gallus, fueratque Archiepiscopus Burdigalensis.

Post acerrimas *Bonifacii VIII.* cum Philippo Pulchro Galliarum Rege contentiones, Apostolicam sedem circa A. 1305. Roma Avenionem in Gallia transtulit * *Clemens V.* ubi annis hæsit amplius 70. sub *Clemente* & successoribus ejus, *Joanne XXII.* *Benedicto XII.* *Clemente VI.* *Innocentio VI.* *Urbano V.* & *Gregorio XI.* Hic A. 1376. hortante *S. Catharina Senensi*, quæ tum sanctitate clarebat, Avenione profectus, Septembri mense Romam rediit, ubi A. 1378. die 26. Maji vita functus est. Populus Romanus veritus, ne, si Gallus subrogaretur, sedes iterum Avenionem transferretur; Cardinalibus ad comitia congregatis minas terroresque intentat, si alium quàm Romanum, aut certè Italum, Papam designent. Violentiæ cedere coacti, *Bartholomæum de Prignano*, Neapolitanum natu, Archiepiscopum Barensem, in ea trepidatione Pontificem renuntiarunt, qui assumpto *Urbani VI.* nomine, Pontificiisque insignibus decoratus, ut verum Romæ sedis antistitem sese gerere non dubitavit. Cesante violentia, Cardinales, sive intempestiva Urbani asperitate & ferocitate commoti, si-

ve

ve à *Ioanna* Neapolitana, quæ regno suo ab *Urbano* metuebat, incitati, Romæ digressi *Anagniam*, atque inde *Fundos*, factam prioribus comitiis electionem, ceu necessaria suffragiorum libertate destitutam, irritam declararunt, dieque * 20. Septembris *Robertum* Cardinalem *Gebennensem*, Episcopum *Cameracensem*, sub nomine *Clementis VII.* Papam designarunt. Is *Avenionem* secessit, & præter regnum Neapolitanum, Gallias quoque & Hispanias (excepta dumtaxat *Lusitania*) habuit sibi obsequentes. Ita orbis Christianus in duas factiones miserè scissus est, duobus Pontificibus *Petri* sedem eodem sibi tempore defendentibus. *Pertinax* hoc dissidium fuit, neque competitorum morte restinctum. *Clementi VII.* A. 1394. è vivis *Avenione* sublato, subrogatus est *Petrus de Luna*, qui *Benedictus XIII.* nuncupari voluit, sedemque XXX. annis pertinacissimè tenuit, quidquid urgeretur, ut ad reddendam Ecclesiæ tranquillitatem, Pontificatu se abdicaret. *Urbano VI.* Romæ A. 1389. defuncto, successus est *Bonifacius IX.* Huic A. 1404. *Innocentius VII.* quo rursus vita functo, renuntiatus est *Gregorius XII.* Eo tempore *Petri Lunensis*, ut causa deterior, ita minor in dies etiam apud suos erat auctoritas. Itaque destitutus à Francis, in Hispaniam, unde erat oriundus, recessit: ubi se *Arragonum* diu sustentavit opibus. De ambobus * in ordinem cogendis A. 1409. convenere *Pisus* utriusque partis principes, iisque abrogato Pontificatu, *Alexandrum V.* ex Minorum ordine subrogarunt: quo facto, hoc unum assecuti sunt ut ad duos Pontifices tertium adjicerent: id est, ut ex bicipiti tricipitem facerent Ecclesiam, Alexander V. spem quam de se fecerat

* *Ejusdem*
anni 1378.

**Gregorio XII. & Benedicto XIII. vide petav. Rat. p. 1. l. IX. c. 8. ex S. Antonino, Palmerio, & Nauclero*

pro
79.

pro pace Ecclesiæ, anno sequente, fatis cecidendo abruptus. Substitutus ei est Balthassar Cossa, qui *Ioannes XXIII.* appellatus est. Is tandem, urgente modisque omnibus sollicitante *Sigismundo* Imp. concilium CONSTANTIENSE indixit, quod anno 1414. inchoatum, post quadriennium absolutum est. Sessione 41. annoque 1417. tribus illis, qui Pontificis tunc nomen usurpabant, exauctoratis, *Martinus V.* electus est. Acquieverunt Gregorius XII. & Joannes XXIII. solus *Petrus de Luna* induci nulla ratione potuit, ut inani jam nomine sese abdicaret. Itaque Paniscolæ in Catalaunia, obiit A. 1424. Moriens, duobus, qui ei supererant, Cardinalibus, graviter edixisse dicitur, ut ab ejus morte novum sibi Pontificem eligendum curarent. Electus est *Ægidius Mugnos*, Canonicus Barcinonensis, quem *Clementem VIII.* dixere. Sed hic A. 1429. prudenti consilio, *Martino V.* submittere se & parere decrevit. Ita finis feliciter impositus funestissimo schismati; at non omninò malis, quæ ista occasione in Ecclesiam redundarunt. Horum non modica pars fuisse videntur, sedis Apostolicæ clerique despectio, nimia coniventia, privilegia immoderata, censuræ temerè inflictæ, contemptimque violatæ, relaxationes canonum & dispensationes supra modum multiplicatæ: verbo, Ecclesiastica disciplina laxata vehementer, & tantum non enervata.

*Num. VII. Series Religionis à temporibus
LUTHERI usque ad præsentem ætatem.*

Tametsi fides, ex quo fundata est, integra semper in Ecclesia Catholica steterit & allibata, eademque perpetuò fuerint religionis

nis ac moralis doctrinæ principia; refrigescente tamen charitate, sensim abundare cœpit iniquitas, & inter tot dissensiones ac schismata, non exigua morum corruptela invaluit, rerumque sacrarum abusus usque ad ipsa altaria tentavit irrepere. Hæc omnia dolorem & gemitus exprimebant hominibus verè piis ac bonis, quantoque deteriora erant, tanto eos ad æmulanda charismata meliora potentiùs excitabant. Contrà accidebat in animis superbis & amarulentis, qui zelo præfervido omnes moderationis legis excutere consueverunt. Hi adversùs Ecclesiam Romanam, ceterarum matrem & magistram, centrumque & vinculum unitatis, corde indocili insurgentes, ceteros quoque ad rebellionem provocabant. Nomen *Antichristi* Romano Pontifici tribui cœptum est à præcursoribus Antichristi, cujus inventionis gloria debetur *Albigensibus*, novis, ut vidimus, Manichæis. Ab his idem odium, similemque calumniam mutuati sunt, qui subsequuti sunt novatores, VValdenses, VVicleffitæ & Hussitæ, qui omnes terribiliori apostasiæ paraverunt viam.

Orbis jam pridem plenus amarulentia, dissensione, & Ecclesiasticæ potestatis contemptu, parturiebat grande aliquod malum, tandemque LUTHERUM peperit & CALVINUM, bina novæ factionis capita, non minùs inter se, quàm Ecclesiæ Catholicæ opposita; geminas Occidentis faces, alteram Germaniæ vicinisque regionibus, alteram Galliæ incendendæ destinatas. Diversi utriusque errores, fundus idem: legitimæ potestatis contemptus, odiumque implacabile contra Ecclesiam Romanam, & ordinem Ecclesiasticum universum. Damnare voluerunt duces suos atque

pasto-

S. Aug.
lib. 2. cont.
Parmen.
Cap. XI.

pastores, tantæque absurditati speciosum reformationis nomen inditum fuit. Reformatione morum opus erat: sed præscindendæ unitatis nulla poterat esse iusta necessitas. Videri voluerunt ceteris meliores: in auxilium advocatæ calumniæ adversus Catholicos: falsa libertas populo proposita: hic prurientes aures adhibet, per quas novatorum sermo ut cancer serpit: obedientiæ jugum excutitur: novis dogmatibus nova Ecclesiarum simulacra superædificantur. At novitatis cauterium repellere à se non possunt: nullus in orbe cœtus est, nulla societas, quæ in dogmatibus reformationi consentiat: nulla reperitur successio qua ad Apostolica tempora origo referatur; quæritur ea in damnatis pridem hæresibus, nec invenitur, sive quod ad missionem attinet, sive quod ad doctrinam: singulis nempe aliqua in re affines, in pluribus reperiuntur adversi, nullaque adeo secta est, quæ simili modo ab ipso Simone Mago suam repetere non possit originem.

Hoc igitur illud tempus est, quo adversus regnum Christi fidemque Catholicam, omnes inferorum vires exerræ sunt, nec unquam Occidentali Ecclesiæ tam formidandum incubuit cum diabolo certamen. Abjecto semel legitimæ auctoritatis fræno, longius progressi sunt Lutheri sectatores, quàm ipse voluisset, ut nempe crederent respuerentque quod vellent; eo obtentu, nihil credendum esse, nisi quod persuasum habeant in scripturis divinis apertè contineri. Ita serpente hac peste, scissa est in (a) Varias hæreses

(a) Fredericus Staphylus ex Lutherano Catholicus, iam tum ann. 1564. recensabat sectas Lutheranorum XXXIV. Nunc autem, inquit Bellarminus an 1583. numerantur fere centum diversissima religionum propagines, ab uno Luthero procedentes.

Reses Christiana professio: dum ut quisque lingua & audacia promptus est, suæ auctor esse sectæ, quàm alienæ mavult insistere. Ita commonstrata est via, foresque apertæ *Anabaptistis, Socinianis, (a)* aliisque fanaticis, quos ipsi Protestantes una nobiscum abominantur ut profanos omnis religionis contemptores. Hi omnes profanarum novitatum inventores ausi sunt blandiri sibi ac vanè polliceri, se Apostolicam Petri sedem, immobile illud unitatis centrum, nullo negotio ad nihilum redacturos. Illata est sanè strages non modica, qua multi Ecclesiæ filii, sed pravi atque instabiles, instar paleæ ex area excussi sunt: ac veritas tanto amplius & firmata & illustrata fuit, morumque integritas tanto felicius restituta; & ut mare, quantum in una terræ parte sui juris amittit, tantum acquirit in altera; ita Catholica religio hisce damnis imminuta, nova alibi lucra, eaque damnis suis majora, iisdem circiter temporibus consecuta est, quando per vastissimas novi orbis provincias in *Indiis; Japonia & amplissimo illo Sinarum Imperio*, longe lateque diffusa est. Et verò Christi regno proprium id semper fuit, ut quo vehementioribus agitur procellis, eo sincerius efflorescat.

Nunc

(a) Sociniani, sic dicti à *Lelio & Fausto Socinis*, patria *Senensibus*, quorum prior erat posterioris patruus, prorumpente sè foribus, quas *Lutherus* patefecerat, in libertatem sentiendi ut luberet, *Pauli Samosatreni, Arii, & Photini* hæreses, una cum *Pelagianorum* erroribus ab inferis revocarunt, sub medio sæculi XVI. *Lælius Tiguri* obiit A. 1562. etat. 37. *Faustus* prope *Cracoviam* in Polonia an. 1604. E *Polonia*, ubi præcipuè sedem fixerant, *Sociniani* expulsi sunt an. 1655. In *Hollandiam* se receperunt, ubi inter *Arminianos & Anabaptistas* delitescunt, indeque etiam in *Insulas Britannicas* penetrasse dicuntur.

Danes; Gen. Temp. Notio. N

Nunc res Protestantium, paulo distinctius
& ex ordine temporis, brevissimè tamen sunt
exhibendæ.

L U T H E R A N I.

Martinus Lutherus patre Joanne Ludder, matre Margarita Lindeman, Islebii, oppido comitatus Mansfeldici in Saxonia, natus est 10. Nov. A. 1483. Studia humaniora peregrit Erfordia. Morte sodalis, ad latus suum fulmine icti, vehementer commotus, mundo renuntiavit, ordinique Eremitarum S. Augustini nomen dedit, A. 1505. Ad Presbyteratum promotus est An. 1507. *VVittembergam* missus, in ea Academia, quam *Fredericus dux Saxonie* recens erigendam curaverat, Philosophiam docere aggressus est, An. 1508. Romanam à suis delegatus ad componenda quædam inter eos orta dissidia, re bene gesta revertitur, faventeque duce Saxonie, qui jam tum ejus ingenio delectari cœperat, magisterii in S. Theologia gradum consequitur, conferente *Andrea Carlostadio* Archidiacono *VVittembergensi*, Lutheri posthac sectatore primum, postea adversario.

Triginta tres ætatis annos exegerat, quando illuxit annus 1517. Germaniæ totique Ecclesiæ funestus pestilentis hæresis exortu. Eo anno parim incitatus (a) à suis, partim sua invidia stimulus, contra *Indulgentias* de-

(a) Joannes Staupicius Vicar. Gen. Ordinis Augustin. per Germaniam, agrè ferebat promulgationem & predicationem Indulgentiarum, quas pro edificanda Basilica Vaticana Leo X. concesserat, non suo Ordini, ut solebat, sed Joanni Tetzelio Ord. Prædicat. ab Alberto Brandeburgico Archiepiscopo Moguntino, fuisse commissam. Hinc illa lacryma.

declamare cœpit Lutherus, abusus primùm increpans, quos turpis quæstus & avaricia invexerant; mox rem ipsam conatus evertere, errores erroribus intexuit: quo ex igniculo paulatim incendium exarsit, quo Europa tota conflagravit. Post editas eo anno Theses de Indulgentiis, quibus positiones suas *Tetzelius* opposuit, A. 1518. in lucem profert resolutiones disputationum de Indulgentiarum virtute, quo tempore omnem erga Romanam sedem subjectionem & obedientiam vaserrimus hypocrita profitebatur, sed detracta mox larva in contumaciam pervicacissimam commutandam. Citatur Romanam. Excusatur. Convenitur à *Thoma de Vio* Cardinale *Cajetano*, legato per Germaniam Apostolico. Provocat ad Pontificem; mox ab hoc ipso, ad Concilium generale. Parisiensis, Lovaniensis & Colonienfis Academia, A. 1519. plurimos ejus articulos suis censuris confixerunt. Ex iisdem An. 1520. *Leo X. XLI.* solemnī decreto condemnavit. Furere tum cœpit Lutherus, nullisque ultra frænis (a) superbum ejus ingenium coerceri

pg-

(a) Quàm effrenata fuerit hujus hominis superbia, qui neminem veterum, teste *Erasmo* lib. XIX Ep. 4. non magnificè contemnit præ se, id quidem omnia ejus scripta testantur. Sufficiet autem duos ind. locos adduxisse, ut ex eis lector de ceteris faciat conjecturam. Prior est in libro adversus *Henricum* Angliæ regem. Ego, inquit, adversus dicta Patrum, hominum, angelorum, demonum, pono non antiquum usum, non multitudinem hominum, sed unius majestatis æterna verbum *Evangelium*: quod ipsimet coguntur probare. Hic sto, hic sedeo, hic maneo, hic glorior, hic triumpho: hic insulto *Papistis*, *Thomistis*, *Henricistis*, *Sophistis* & omnibus portis inferi, nedum dictis hominum quantumlibet sanctorum, aut consuetudini fallaci. Dei verbum est super omnia, divina majestas mecum facit. ut nihil cuem se mille *Augustini*, mille *Cypriani*, mille *Ecclesia Henri-*

N 2

potuit, quā adversus Ecclesiæ Catholicæ doctrinam novos in dies errores procuderet, aut dudum antiquos revocaret in lucem, A. 1521. jussu Caroli V. Cæsaris, data ei fide publica, ad comitia VVormatiensia accessit. Pervicax dimittitur: dimissus damnatur atque proscribitur: à Frederico duce Saxonix per submissos milites de via subducitur, decemque menses delitescit in castro VVatburgensi propè Alstadium, quem secessum, *Parmon* suam vocare consueverat, in qua scilicet totius reformationis suæ ordinem serièque animo concepit atque digessit. Ex reliquiis hæreseon pridem damnatarum, præcipuè Albigensum, VValdensium, VVicleffi, & Hussitarum, pleraque compilavit. Solam fidei suæ regulam statuit Scripturam, eamque suo more traductam, plurimis locis adulteratam, denique suo sensu intellectam; rejecta per effrontem impudentiam auctoritate Ecclesiæ, Conciliorum, Pontificum, Patrum, totiusque traditionis Ecclesiasticæ, Celibatuum sacerdotum, vota religiosa, jejunia, abstinentias, ceterasque corporis afflictationes ad superstitiones diabolicas pertinere: bona Ecclesiastica, clero & monasteriis auferenda, & in fiscum Principum transcribenda: abolendos ordines

men-

ciana contra me starent. Alter est in commentario
super c. 3. ad Galat. Certus sum, inquit, dogmata
mea me habere de Cælo. Non sinam vel vos (prelatos
Ecclesiæ alloquitur) vel ipsos Angelos de Cælo de mea
doctrina judicare. Cum enim certus de ea sim, per
eam quoque & vester & Angelorum iudex esse volo.
Scopmatibus, sarcasmis, irrisionibus, jocis homine
serio indignis, conviciis, atrocissimisque verborum
contumeliis plena undique manu in adversarios suos
effusi, doctoris hujus Evangelici scripta omnia referta
sunt.

mendicantes, eorumque domos in scholas
juventutis, vel Xenodochia, aut nosocomia
convertendis: missas privatas eliminandas,
id quod longa disputatione à diabolo se
didicisse ipse aliquando professus est: Pon-
tificem esse Antichristum, Episcopos & sa-
cerdotes esse larvas, Episcopatum proinde
& sacerdotium abroganda, omnesque laicos
æquandos: cæremonias Ecclesiasticas, omnem-
que Sanctorum cultum & invocationem ef-
se abjicienda: è septenario Sacramentorum
numero quatuor, aut quinque expungenda:
Transubstantiationem esse respuendam: Li-
berum arbitrium periisse, omnia necessitate
geri: justificationem & salutem soli fidei,
id est, fiduciæ speciali, esse tribuendam:
nihil referre qualia sint hominis opera,
imo vero opera, merita, cogatus esse voces
hæreticas, bonaque opera ad salutem noxia
potius esse quàm utilia. Hæc atque com-
mentus est, in quibus tamen tuendis, aut re-
tinendis, & ipse & sectatores ejus mira in-
constantia & * varietate usi sunt. Cùm enim
hæretici, relicto semel legitimæ auctoritatis
fundamento, nusquam inveniant ubi peder-
figant; in perpetua mentis & cordis instabi-
litate ac variatione versentur necesse est.
Hinc prodigiosa illa confessionum fidei mul-
titude, quam more veterum hæreticorum,
recentiores quoque protruserunt in lucem.
Inde nova identidem doctrinæ monstra vete-
ribus superaddita, quale illud est quod de ubi-
quitate Corporis Christi, A. 1527. Lutherus
publicavit, & ab omnibus ferè Lutheranis,
post mortem Melancthonis, receptum est:
quo dogmate manifeste in confusionem natura-
rum, atque aded in Eutychnianorum insaniam
prolapsi sunt. A primis autem reformationis

* Hanc rem
in vicis ra-
tionibus
demonstra-
vit Bossue-
tius Hist.
Variat. Ec-
cl. protest.

principiis tam procul hodiè Lutherani recesserunt, ut in nonnullis ad oppositam extremitatem deflexerint. Pro eo enim quòd Magister, ita totum Deotribuendum esse contenderet, ut liberum arbitrium funditus aboleret, Deumque ipsum faceret omnis flagitii & iniquitatis auctorem; hi hodiè universalitatem gratiæ ita tuentur, ut in perniciosissimum Pelagianismi dogma declinent, totum refundentes salutis negotium in fontem volendi.

Novæ ergo religionis dogmatibus utcumque in Alstadiensi solitudine concinnatis, post decem menses Vittebergam Lutherus revertitur, ubi favore & protectione nixus Ducis Saxonix, gliscentis factionis caput, Papamque se constituit. Vim arrogatæ sibi potestatis exerere cœpit in Carlostadium, qui eo absente imagines confringere, & altaria evertere cœperat, ac deinceps etiam realem Christi in Eucharistia præsentiam, cujus fidem (Deo ita providente) abjicere Lutherus non potuerat, præfractè negavit. Hunc itaque per Ducem Saxonix civitate pellendum curavit. Traductionem porrò Novi Testamenti, vernaculo idiomate, pro suo sensu & ingenio fabricatam, A. 1522. emisit in lucem, quæ ob singularem sermonis elegantiam, ipsamque tunc rei novitatem, omnibus ad nova dogmata propensis vehementer placuit, variisque editionibus mirificè per universam Germaniam propagata est. In comitiis Nurembergensibus A. 1523. celebratis, faventes sibi expertus est principes & civitates multas: vel idèò maximè, quòd iis jam tum Ecclesiasticorum & monasteriorum opes occupandas destinasset. Sub idem tempus Lutherana pestis, proxima Saxonix regna corripuit,

ripuit, cum *Christiernus III.* rex Daniæ, Nor-
vegiæ ac Sueciæ, primus regum, Lutherum
secutus, ab orthodoxa religione descivit.
Verum A. 1523. tribus regnis ob crudelita-
tem exutus à suis, & à successore vinctus,
in tristi captivitate consenuit usque ad A.
1559. quo extinctus est. Eodem illo anno
1523. *Fredericus I.* rex Daniæ, & *Gustavus*
I. rex Sueciæ, inito inter se fœdere decreve-
runt, mutare suis in provinciis religionis an-
tiquæ statum, ac in iisdem Lutheri nova
dogmata stabilire. Gaudium quod ex tanto
successu hæresiarcha sentiebat, turbavit an-
no sequente 1524. liber *Erasmi*, * quo ca-
pitale ejus dogma, liberi arbitrii in homine
extincti, invictis rationibus convincebatur
erroris & impietatis. Quis novi Evangelii
fructus suo tempore gustaretur, idem *Eras-*
mus in Epistolis * luculenter testatus est:
„ Hic nobis, inquit, hoc *Novum Euange-*
„ *lium* gignit novum hominum genus, præ-
„ fractos, impudentes, fucatos, maledicos,
„ mendaces, sycophantas, inter se discor-
„ des, nulli commodos, omnibus incommo-
„ dos, seditiosos, furiosos, rabulas, qui mihi
„ adeò displicent, ut si quam nossem civi-
„ tatem ab hoc genere liberam, eo demi-
„ grarem. Duo tantum quærunt, ait * ali-
„ bi, censum & uxorem. Cetera præstat il-
„ lis Evangelium, hoc est, potestatem vi-
„ vendi ut volunt. „

* *Erasmus*,
licet homo
ambiguus
habitus
fuert; in
communi-
ne tamen
Catholica
mortuus est
A. 1536.
* *Lib. XIX.*
Ep. 4.

* *Ibid. Ep.*
50.

Tempus erat ut Lutheri audacia alia in or-
be spectacula ederet. Anno igitur 1525. pro-
culcatis votis monasticis, quæ ab annis fe-
rè 20. emiserat, Catharinam Boræam san-
ctimoniam Christo jam pridem consecra-
tam, fremente orbe Christiano, sacrilego
sibi conjugio copulavit. Præclarus utique

reformator, qui profiteri palam ausus est (a) non magis in sua potestate situm esse ut sine muliere viveret, quam ut mas non esset. Præcesserat cum paulo ante in simili probro *Carlostadius*, provectæ ætatis presbyter, qui Sacramentariorum dein partes amplexus, Zwinglioque conjunctus, irreconciliabile cum Luthero bellum gessit. Secuti sunt *Oecolampadius* & *Bucerus*, professus uterque monachus & presbyter; totaque hæc reformationis Tragedia, uti *Erasmus* (b) animadvertit, in finem prorsus *Comicum*, id est, in nuptias desinebat. Hoc apud eos erat Christianæ mortificationis studium. Ad hunc quoque annum 1525. pertinent horrendi illi rusticorum in Germania & ANABAPTISTARUM tumultus, qui ingenti eorum clade sedati sunt. *Thomas Muncerus* Lutheri nuper discipulus, magnoque ab eo in pretio habitus, una cum *Nicolao Storkio*, & *Pseisfero*, sectæ isti sub A. 1522. originem dederat. Tunc quidem eorum seditio dissipata fuit: at post novem annos recuperatis viribus fanatici homines eo vesaniæ processerunt, ut Monasterii Westphalorum, occupato proximæ principatu, factorem quemdam, Joannem

(a) Luther. de vita conjugali. Quid porrò novus hic Apostolus senserit de castitate conjugali, lector ipse statuat ex urbis ejus sermone de Matrimonio T. V. f. 123.
 „ Hi oportunitum est, inquit, ut maritus dicat: si tu
 „ nolueris, alia volet: si domina noluerit, veniat ancilla.
 „ Si tum renuat, repudia eam, & in vicem Vasthi sur-
 „ roga Esther, Assueri regis exemplo. „ Ignoscite castitatem: sic novi Evangelii præco matrimonium reformabat.

(b) Lib. XIX. Ep. 3. & 41. Nuper, inquit, Oecolampadius duxit uxorem, puellam non inelegantem. Vult opinor assurgere carnem. Quidam appellant Lutheranam Tragediam: mihi videtur esse Comœdia semper enim in Nuptias, exciuit tumultus.

nem Leydensem nomine, sibi regem designaverint. Cito quidem furor ille compressus, ac pro merito castigatus fuit: secta tamen extingui non potuit. In varios divisa ramos, subsistit usque hodie, & sub externa quadam singularis modestiæ specie, in Hollandia & Angliâ insanire non desinit.

Novæ vires Lutheraniæ factioni accessere A. 1526. cum eam Philippus Langravius Hassiæ, princeps ceteris ferè omnibus animosior & audacior, totis viribus tuendam suscepit; ut minus mirum sit, viro sectæ tam necessario, A. 1539. mense Decembri, à Luthero aliisque reformationis principibus, Polygamiam fuisse indultam. Sic novi Apostoli, qui dispensationes pontificias tam invidiosè traducebant, ipsis Christi legibus, in Evangelio apertè sancitis, repente evasere superiores. Conventus *Spiræ* habitus A. 1529. celeberrimus est, quod nomen PROTESTANTIUM, quo exinde tota sectariorum factio designari consuevit, hic natum sit; inde nimirum derivatum, quod principes Luthero studentes, novo comitiorum decreto, quod in præscæ religionis favorem latum fuit, intercesserint, palamque sint Protestari illi se parere non posse, quod Evangelicæ veritati & libertati sentirent esse contrarium; itaque ad œcumenicum, vel certè ad totius nationis concilium, sese provocare. Eodem anno, *Marpurgi* oppido ditionis Hassicæ, quo arctius inter se Protestantes fœderarentur, magno conatu, Lutheranos inter & Zwinglianos, sive Sacramentarios, tentata concordia est: sed nec eo tempore, nec postea, coalescere unquam pax potuit; qua in re, mira quædam Dei providentia elucet, ad consolationem Ecclesiæ

atque in salutem (uti confidere fas est)
dissidentium.

* Fuit hic
dux Luther-
anorum
mitigato-
rum. Obiit
VV:ember-
ge 19. Apr.
1560. et. 64.

In comitiis, Augustæ Vindelicorum, Ca-
roli V. jussu, A. 1530. celebratis, oblata
Cæsari à protestantibus fuit *Confessio Augu-
stana*, quam * *Philippus Melancthon* totius
factionis nomine concinnarat; quamque de-
inceps Lutherani majori ex parte secuti sunt.
Hæc à Cæsare rejecta est, damnatque Ana-
baptistarum, Zvvinglianorum & Lutherano-
rum sectis, decretum ut omnes in avita reli-
gione persisterent. Subsecutum est protestan-
tium *foedus Smalcaldicum* A. 1531. cui Ca-
rolus pro conditione temporum cedere tan-
tisper opportunum ratus, A. 1532. pacem
composuit; ea lege ut edicta VVormatiën-
se & Augustanum integra suspenderentur,
Lutheranique tolerarentur, donec concilii au-
thoritate res finiretur.

Crescebant interim res protestantium &
firmabantur. Concilium œcumenicum, ad
quod tot annis provocaverant, ubi à *Paulo
III.* (a) indictum fuit, pervicaciter abnue-
runt, obtendentes liberum non esse, neque
æquum esse ut iudices sedent, quos ut reos
judicari oporteat. Lutherus, numquam quàm
sub hæc tempora celebrandi concilii (quo
se damnandum esse dubitare non poterat) fu-
riose, paulo post ejusdem inirium, ad justi
judicis tribunal subitanea morte sublatus
est,

(a). Primum in An. 1537. deinde in A. 1545. quo
& Tridenti inchoatum fuit: sub Julio III. continua-
tum; variis de causis interruptum, suspensum atque
dilatatum: tandem sub Pio IV. terminatum 4. Decembr.
1653. Canones editi 131. quibus errores rejecti, &
Catholica fidei dogmata stabilita sunt. Decreta etiam
plurima saluberrimè sancita, pro reformandis fidelium
moribus, & instauranda Ecclesiastica disciplina.

est, A. 1546. die 18. Februarii, ætatis an. 63. Furor factionis, morte ejus minimè extinctus fuit; quin potius eodem anno in apertam adversus Cæsarem rebellionem bellumque prorupit, in quo Carolus, Deo protegente, gloriosissimè triumphavit, captis in prælio ambobus perduellium ducibus, Frederico Saxonix, & Philippo Hassix regulo. (a) Actum erat de Lutheranismò, nisi Cæsar, aliis bellis revocatus, inquietis hisce hominibus indulgere aliquid coactus fuisset: quæ quidem indulgentia eo usque progressa est, ut in tractatu Passaviensi, quo A. 1552. pacem iniiit cum *Mauritio* electore Saxonix, liberum esse jussum sit novæ religionis exercitium. Ab eo tempore Lutheranismus suis ferè se finibus continens, parvum, aut nullum profectum fecit, nisi quodd sæculo præcedente sub *Gustavo Adolpho* Sueciæ rege, cristas vehementer erexerit: sed quas facilè demittere didicit eodem illo rege in prælio occumbente ad Lutzam A. 1632. Filia ejus *Christina*, quæ ei in regno successit, singulari Dei benignitate illustrata, Catholicam fidem tam seridò constanterque amplexa est, ut regnum ultro * dimittere, quàm cœlesti lumini rebellare maluerit. Super Saxoniam quoque, unde funesta lues emerfit, misericordiâ Domini diebus nostris feliciter cœpit illucescere, cum *Fredericus Augustus* dux

* Deseruit
A. 1654.
m. Rom.
1689.

Sa-

(a) Post hanc victoriam an. 1547. mense Julio relatum, eodem anno mense Septembri, translato jam concilio Bononiam, ubi nihil agebatur, celebre editum Cæsar promulgavit, quod Interim nuncupatur, quod prescriberet, quid pro tranquillitate publica, à protestantibus Interim servandum esset, dum concilii decisiones expectarentur. Decreti fructus (uti & in similibus aliâ observatum fuit) nullus, vel exiguus fuit.

N 6

Saxonix, hodieque rex Polonix, ad avorum suorum fidem regressus est, eamque in familiam suam & ditionem, sedulo reducere nititur. Multæ id ipsum familiæ in Germania æmulari videntur, & defervescente jam pridem odio adversus Orthodoxos, plerisque etiam doctrinæ capitibus plurimum mitigatis, à Dei benignitate hanc immerito sperari potest, non procul abesse ut potentissimum Germaniæ corpus, infelici olim separatione discerptum, in unitatem avitæ fidei, felici iterum unione conspiret.

CALVINIANI.

Tametsi Lutherana defectio innumeras penè sectas in orbem Christianum invexerit, duo tamen præcipui sunt Protestantium rami, qui ceteros ferè ita obumbrant, ut hi cum illis comparati exigui planè momenti esse videantur. Sunt autem Lutherani & Sacramentarii, qui in vulgato hodie nomine Calviniani dici solent; non quòd eorum auctor propriè Calvinus fuerit (antecessores enim hac in re habuit)

(a) Ulricum ZWINGLIUM, (b) Andreanum

CAR-

(a) Ulricus Zwinglius Canonicus Constantiensis, sub initium tumultuum Lutheranorum, Ann. 1519. apud Helveticos, præsertim Tigurinos, nova auctor secta esse volens, primus Berengarii renovavit errorem, vocorum adeo Sacramentariorum antesignanus; Pelagianus quoque, & uti quibusdam videtur, Nestorianus, cum Luthero tam implacabile bellum gessit, ut inter eos nunquam convenire potuerit. Orto inter Helveticos, bello civili, Zwinglius in prælio occubuit. 11. Octobr. A. 1531. st. 44.

(b) Andreas Bodenstein, vulgò Carlostadius, Germ. Archidiaconus, VVittembergensis, primus presbyterorum, aliquis nominis publico uxorem duxit. Fit Iconoclasta, & Sacramentarius. Pulsus à Luthero, vitam duxit erraticam, m. Basilea 25. Decembr. 1541.

CARLOSTADIUM (a) Joannem OECOLAMPADIUM, & (b) Martinum BUCERUM) sed quòd novum hoc reformationis genus ingenii sui subtilitate plurimum expoliverit, exornarit, & reformarit, tantamque apud suos nominis celebritatem fuerit consecutus, ut totius factionis dux & caput, perfectæque reformationis auctor, à plerisque agnitus sit.

Natus est Joannes CALVINUS Noviodunum in Picardia, die 10. Julii An. 1509. patre Gerardo, matre Joanna le Françoise. Duo illi beneficia, cum adhuc adolescens esset, procuravit pater, simplex alterum, alterum curatum, quod utrumque post mortem patris vendidit. Humaniores litteras & philosophiam Lutetiæ didicit, ubi primum etiam novitatis gustum hausit à Roberto Olivetano affine suo. Theologiæ perdiscendæ, fatent Beza operam numquam dedit, nec sacris unquam initiatus est. Jurisprudentiæ studia Aureliani primum inchoavit, postea Birurigibus profectus est: ubi & linguas didicit; pro Græca, præceptore usus Melchiore Wolmaro, homine Germano, & occultè Lutherano, à quo hæreseos virus, quo afflari cœperat,

ei

(a.) Joannes Oecolampadius Germ. Presbyter olim & monachus Ordinis S. Birgitæ, sectator postea comesque Zwinglii & minister Basiliensis, ubi 1. Decembr. 1531. in lecto repertus est mortuus, æt. 49.

(b.) Martinus Bucerus Germ. deserto Ordine Predicatorum, cui nomen dederat, Lutheri primum castra secutus est, mox Zwinglii: Lutheri iterum, ac rursus Sacramentariorum, inter utrosque fluctuans, verborumque ambiguitate utrosque sibi conciliare volens, reformationis Argentoratensis auctor fuit. Advocante Thoma Crammero Cantuariensi sub Eduardo VI. Archiepiscopo, trajecit in Angliam, ubi m. 27. Febr. 1551. æt. 60. post annos autem circiter quinque, jussu Mariæ Reginae ossa ejus exhumata & igni tradita sunt. Sed monumentum ejus Elisabetta restituit.

ei pleniùs instillatum est. Defuncto patre A. 1532. Noviodunum regressus, quod ei ex paterna hæreditate obvenire poterat, collegit, bina quæ habebat sacerdotia vendidit, rebusque compositis Lutetiam se contulit, ubi cum clanculùm nova dogmata disseminare cœpisset, *Ludovici Morini* singularem adversus novatores vigilantiam fefellit profugiens per fenestram, & Engolismam se recepit A. 1533. Hic annis ferè tribus, venditione linguæ Græcæ, sumptibusque Ludovici Tillii, in eadem urbe Canonici, quem seduxerat, se sustentavit, majoremque partem *Institutionum* Religionis Christianæ, delineavit. Germaniam petit collaturus sua dogmata cum doctoribus Lutheranis. Redit in Galliam, seque Pictavium confert ubi discipulos colligere, nocturnos congressus agere, *cœnamque* suo more celebrare incœpit. At nullam hic securitatem videns, Neracum tendit ad *Margaritam* Navarrae reginam, & Francisci I. Galliae regis sororem, quæ novo Evangelio impensè favebat. Inde Basileam fugit, ubi quatuor *Institutionum* libros absolvit & edidit, eosque Francisco I. dedicare ausus est. Hos ex Lutheri, Zwinglii, Melancthonis & Oecolampadii scriptis majori ex parte deprompsisse creditur; at stilum accommodans castigatorem, & nova quædam dogmata priorum placitis adjiciens, nonnulla etiam nova explicandi ratione convellens, novi systematis auctor videri voluit, id quod ipsi ex voto successit. Patrem itaque Lutherum agnoscit, sed à quo in aliquot dogmatibus usque ad eò dissidet, ut inter utriusque discipulos, toties tentata concordia, coalescere hætenus non potuerit. Perrexerunt Lutherani, Calvinianos inter hæreticos numeram-

merare. Præcipua diffensionis capita circa *Eucharistiam*, & *Justitiam imputativam* versantur. Realem & substantialem Christi in eo Sacramento præsentiam, miris verborum strophis ita impugnat *Calvinus*, ut identidem asserere videatur, quasi medium quoddam inter *Zvvinglianos* & *Lutheranos* systema stabilire veller, cum doctrina ejus, hac in parte, reipsa sit *Zvvingliana*, solo verborum fuce aliquantulum temperata. *Justitiæ imputativæ*, hæc contra *Lutheranorum* placita, dogmata *Calvinus* adjecit: 1. Plenam & absolutam esse fidelibus omnibus consequendam salutis certitudinem. 2. *Justitiam* semel adeptam, prorsus amitti non posse. 3. Parvulos ex fidelibus parentibus ortos, cum sine in fœdere, sine baptismo, justificationis gratiam adipisci: ex quibus quæ doctrinæ monstra consequantur, alii demonstrarunt, prudensque lector satis ultro intelliget. Cæremonias quoque omnes, quæ umquam fuerint in Ecclesia usitata, multo vehementiùs quàm *Lutherani*, *Calvinistæ* reprobarunt, religionem volentes, ut ipsis quidem videtur, omninò spiritualem, quo factum est, ut vix ullam tandem retinuerint.

Relicta *Basilea*, in *Italiam* * *Calvinus* profectus est, ad *Renatam* *Ludovici XII.* filiam, & *Herculis* ducis *Ferrariensis* conjugem, quæ *Lutheranos* apertè fovebat. Hanc ab illis abstractam, sacramentariis planè adstrinxit. At meru inquisitionis, diu illic subsistere non ausus, (a) *GENEVAM* adiit, ubi

* *Assum-*
pro habitu
Ecclesiasti-
co, nomen
etiam tunc
mutavit,
& Happe-
ville vo. a-
ri voluit.

à *Guil-*

(a) *Hac civitas olim sub ditione Episcopi sui libertatem sibi vindicare cepit an. 1518. Zvvingliana hæresis eò subingressa est occasione fœderis cum Bernensibus ann. 1526. Religio Catholica solemnè decreto abalita ann. 1535.*

à *Guillielmo Farello* susceptus, & docenda, quam numquam didicerat, Theologiæ ad-
 motus est An. 1536. Sed nimio novitatis & contentionis studio citò uterque civibus dis-
 pluit, atque infligantibus Bernensibus, quorum se ipsis accommodare noluerant, A. 1538. ambo civitate pulsi sunt. A *Martino Bucero* Argentorati Calvinus exceptus est, ubi Gallos suos, causa religionis profugos, novæ Theologiæ dogmatibus novaque disciplina instituit. Cùm A. 1541. ea factio, quæ Calvino faverat, in urbe Genevensi superior evassisset, eò ille revocatus, honorificeque susceptus est. Sedem suam hìc deinceps ad mortem usque constituit, tantamque sensim auctoritatem nactus est, ut disciplinam totam, legesque præscriberet, ac pro arbitrio penè cuncta componeret. *Geneva* altera fieri visa est *Wittembergæ*: quod hæc in Germania, id erat ista in Gallia. Inde *Calvinus* quaqua-
 versum novi Evangelii ablegabat præcones, comatus etiam in Americam penetrare. Ita-
 liam & Hispaniam inquisitionis severitas tur-
 rabatur. Neque à Gallia rigor aberat. Edi-
 cta adversus novatores austeram admodum *Franciscus I.* publicaverat: austeriora etiam *Henricus II.* filius ejus, qui non paucos ex illa secta comprehensos incendio punit. Eo au-
 tem, tristi & inexpectata morte sublato, principatus *Francisci II.* totus Calvinianorum (qui tunc per Gallias *Hugonotti*, incerta origine, vocari cœperunt) seditionibus inquietus fuit. Hi deinde aliquorum supplicii irritati, contra regem conspirant, Ambasia, ubi tunc erat, clam eum abducere molientes. Re detecta, dissipatur conjuratio: *Ludovicus Borbonius* princeps *Condæus* (quæ in sectatorum classes ambitio & invi-
 dia

dia transversum egerant) custodiae mancipatur, capitique arcessitur. Moritur interea Franciscus, subque *Carolo IX.* fratre & successore ejus, Hugonotorum furor, majore sumpta fiducia, in apertam rebellionem erumpit. Ita annis ferè 40. bella civilia sævierunt, horrendisque tumultibus agitata est Gallia. Incendium hoc suorum studiis excitatum, quo Calvinii patria conflagravit, aliquot ille annis eminè contemplatus est, donec A. 1564. die 16. Maji, ætatis anno 56. vitæ suæ scenam finit, Christo Judici, tot malorum, sive quæ jam tum præcesserant, sive quæ deinde secuta sunt, rationem redditurus.

Theodorus Beza Calvinii demortui locum & auctoritatem apud Genevenses per annos 40. * magna ex parte occupavit. *Colloquium Poffiacensi* (quod juxta *Reginæ Catharinæ desiderium*, A. 1561. Catholicos inter & Hugonotos, nullo fructu celebratum fuit) pro *Calvino*, *Beza* interfuerat, ubi apertè professus est, Christi Corpus ab Eucharistiæ Sacramento tanto abesse intervallo, quanto cælum à terra remotum est. Bella civilia, quæ, A. 1562. subsequuta sunt, fovisse *Beza* creditur & animasse. In his, multis (a) præliis attriti potius quàm domiti fuere rebelles: regnante autem *Henrico III.* vires non modò recuperarunt, sed ducem nacti *Henricum* *Navarræ* regem, bellicosum & generosa indole principem, rem catholicam haud mediocriter * afflixerunt; graviùs etiam afflictiuri

* M. 15.
Oho. 1605.
Æt. 86.

* Præsertim prælio
Citracensi.
A. 1587.

(a) *Ad Brocas an. 1562. ad S. Dionysium an. 1567. Ad Jarnacum in Santonibus an. 1568. Ad Moncontorium in Pictonibus an. 1569. Secuta est an. 1572. Carnificina S. Bartholomæi dicta, quòd eo die, ex condicto, Hugonotti ingenti numero, Lutetia trucidati sint.*

flicturi, totaque fortè Gallia pessumdati & nisi Navarraus, regnum Galliae hæreditatis jure jam consecutus, ad Catholicam & avitam decessorum suorum fidem, per singularem Dei benignitatem, ex animo rediisset. Mox alia Gallia facies illuxit, quamquam nondum tam serena, quin celebre illud *edictum Nannetense* in favorem novæ religionis extortum fuerit; & *Henrico IV.* tragica morte sublato, multum laboris relictum filio ejus *Ludovico XIII.*, qui Cardinalis Richelii consiliis adjutus, A. 1627. Rupellam, rebellionis arcem sedemque, stupendis molitionibus expugnavit. Ita is hydram compressit, quam successor ejus *Ludovicus XIV.* cognomento *Magnus*, excidit, cum A. 1685. *Edictum Nannetense*, quod superiorum temporum calamitas extorserat, revocavit, & omne Calvinianæ religionis exercitium toto regno severissimè interdixit. Plurimi ejurata hæresi, ad Matris Ecclesiæ gremium redierunt: alii in (a) *Hollandiam, Angliam, Helvetiam, aut Borussiam* se receperunt, ubi vetus religio gemit, novaque, donec Deo aliter visum fuerit, dominatur. Sed inter regiones istas, *Anglia* hac in parte specialem considerationem exigit.

SCHIS-

(a) Calviniani incendii scintilla sub annum 1562. ex Gallia in vicina Belgii oppida delata, parem hic tumultum rebellionemque pepererunt, ac sensim plerasque provincias pervaserunt, sed ex toto XVII. provinciarum numero, præcipuè septem pertinaciter occuparunt, in quibus sub fœderati Belgii nomine, ea secta hætenus dominatur, usque adeò ut in synodo Dordracena, quæ an. 1618. in iisdem provinciis à Calvinianis celebrata fuit, in causa Gommaristarum adversus Arminianos, pro illis contra hos, rigidus Calvinismus solemnè decreto fuerit comprobatus & stabilitus.

SCHISMA ANGLICANUM.

Fidem Christi jam inde ante finem sæculi secundi, sub *Eleutherio* Papa, Britannia amplecti cœperat, cum ad eandem insulam, sub finem sæculi sexti *S. Gregorius Magnus* misit *Augustinum*, Melitum, & alios ex Ordine *S. Benedicti* monachos, qui Anglo-Saxones, à quibus major regionis pars fuerat occupata, à Paganismo ad Christianam religionem traducerent. Ab eo tempore per annos ferè mille, in orthodoxa fide Anglia perstitit, ac singularem præ reliquis populis, erga Beati Petri sedem (a) devotionem testificata est, donec eam *Henricus VIII.* à Romani Pontificis obedientia, totiusque Ecclesiæ Catholicæ communionem divulsit. Princeps erat multis à natura dotibus instructus, cujus felicia & gloriosa fuere initia, quique edito contra Lutherum luculento opere, A. 1521. à Leone X. *Defensoris Fidei* titulum meruerat, qui quidem titulus, successoribus ejus tam speciosus visus est, ut eum etiam in schismate & hæresi retinendum sibi esse judicaverint. At Henricum, hæc præsertim tria egere præcipitem: dispar conjugium, perversum consilium, pravæque libidinis affectus indomitus.

Duxerat *Arthurus*, * Henrici frater natus * A. 1500.
major, *Catharinam* Arragoniam Ferdinandi Hispaniarum regis filiam, quam, ut constans fama est, Virginem intactamque reliquit; certè

(a) Solvenda quotannis per singulas domos, singulos argenteos: quod tributum, seu voluntaria oblatio, in honorem B. Petri, Denarius Petri vocabatur, & ab Inæ regis tempore per annos amplius 800. persolutum fuit.

certè decessit sine liberis. Hanc, firmatæ inter Anglos & Hispanos concordiæ, *dispensante* Julio II. *Henricus* à morte fratris uxorem duxit. Huic 22. annis conjugatiter convixit, ex eaque Mariam filiam genuit. Cùm verò castissimæ & piissimæ fœminæ mores *Henrici* moribus parùm admodum congruerent, subrepit fastidium, & à (a) *Thoma VVolsæo* facilè sibi persuaderi passus est, conjugium suum velut incestuosum, divini-que adedò legibus contrarium, in irritum vocari posse. Verùm potentius ei ad hoc incentivum præbuit indomitus libidinis affectus, quo in *Annam Bolenam* ferebatur, cujus captus illecebris, post diurnas controversias, invito *Clemente VII.* Papa, cum legitima conjugè divortium tandem fecit, A. 1533. Ob id Romani Pontificis (b) sententia notatus, se cum omni regno suo ab ejus communione disjunctum, principatum Ecclesiæ Anglicanæ sibi vindicavit, PAPÆ nomen, ubicumque

(a) *Thomas VVolsæus*, ex infima fortuna (erat enim Lanionis filius) dexteritate ingenii & industria ad summum quoddam fastigium honoris ascenderat, Cardinalis, Archiepiscopus Eboracensis & totius regni administrator. Deerat tantùm supremus Pontificatus, quem vir ambitiosissimus, ope *Caroli* Cesaris sibi pollicebatur. Ea spe frustratus semel atque iterum, & à *Cesare* se jam contemni ratus, statuit modis omnibus ulcisci injuriam. Eò conducere visum est, ut regi persuaderet Catharinam, *Caroli* materteram, repudiandam esse. Sed iusto Dei judicio perversi consilii eum fructum tulit, ut regis iram incurreret, jamque captivus, morte, quam ipsi morbus attulit, præveniret supplicium, quod ei imminabat. m. 1531. et. 60.

(b) Decisio *Clementis VII.* qua priores *Henrici* nuptias confirmavit, posteriores verò cum *Anna Bolenâ* velut adulterinas reprobavit. Ideoque regem contumacem anathemati subjecit; perpetuum erit monumentum, nos solere Ecclesiam adulari affectibus principum, nec probare actiones eorum, quæ cum scandalo sint conjunctæ.

cumque extaret, stulta crudelitate persequi & exterminare constituit, denique ordinanda præscribendæque religionis jus omne sibi, ut istius Ecclesiæ capiti, arrogavit.

Omni exin humanitate exuta, factusque decem postrennis vitæ annis princeps omninò sanguinarius, quotquot ab nefariis istis consiliis abhorrent, summos etiam illustresque viros, affecit supplicio. In his *Thomam Morum* regni antehac Cancellarium, virum probitate & eruditione tota Europa spectatissimum, ac *Iohannem Fisherum* Rossensem Episcopum, præsulem sanctissimum æquè ac doctissimum, (quem, cum in carcere detineretur, Clemens Papa purpura condecoraverat) A. 1535. gladio subjecit. In alios promiscuè sævitum est, Lutheranos æquè ac Catholicos. Eventu patefacta est plurimorum inconstantia, aut infirmitas, cum major etiam cleri pars, adulatione, aut metu, regi assentiri visa est, ejusque primatum agnoscere. At non defuerunt martyres, primis sæculis digni. Externa religionis facies nondum hactenus admodum immutata. Præscribebat Henricus fidei dogmata, sed conformia ferè doctrinæ Catholicæ. A. 1539. sex articulos publicavit, contrarios è diametro hæresi Lutheranæ, quos pœna mortis proposita, ab omnibus toto regno tenendos esse sancivit. Ceterùm monasteria supprimere, eorumque opes ac facultates vel deprædari, vel regni proceribus, quo eos sibi arctius adstringeret, vili pretio adjudicare aggressus est.

Duobus præcipuè usus est suæ tum reformationis tum crudelitatis instrumentis, quæ ambo funestum habuerunt exitum. Alter fuit *Thomas Cromwellus*, homo laicus, non
aper-

aperta quidem professione, sed jam tum animo Lutheranus, aut Zvinglianus. Hunc A. 1535. suum in spiritualibus *Vicarium Generale*, & cœnobiolorum visitatorem constituit; sequenti autem anno, eundem suum toto regno *Vicesgerentem* designat; quo munere is insigni crudelitate perfunctus, *Hæreticus* tandem esse judicatus est, jussuque regis ultimo supplicio affectus.

Alter erat *Thomas Crammerus* Archiepiscopus Cantuariensis, qui regnante *Maria* adulationis suæ, simulationis atque perfidiæ, justo Dei judicio, pœnas dedit. Hic Lutheri dogmata, inscio rege, amplexus, rebusque adeo novandis intentus, An. 1530. regis conjugium, ut ei gratum faceret, edito libro, impugnavit. Romam ab Henrico missus, ut divorcium apud Pontificem promoveret, simulationem eo usque proxit, ut à *Clemente VII.* ad Pœnitentiarii munus assumptus sit. In patriam rediens, per Germaniam iter instituit, ubi, tametsi presbyter esset, sororem *Andrææ* * *Osiandri*, cujus inter Lutheranos ob novi dogmatis inventionem celebre nomen est, uxorem duxit; quas tamen nuptias, ne regis iram indignationemque incurreret, solertissimè, quamdiu Henricus vixit, celare studuit. Defuncto *Vilhelmo Warhamo* Cantuariensi præfule verè Catholico, An. 1533. ejusdem sedis Archiepiscopus nominatur: confirmationis diploma à Papa accipit, juratque de more fidelitatem Pontifici, quantumvis hostilem in eum animum, jam tum gereret, essetque toto corde Lutheranus. Mox, quod abnuebat Pontifex, regis cum Catharina nuptias irritas declaravit, sumpto in hoc ipsum titulo Legati Apostolici. Post quinque dies ratum denuntiat
Henri-

* M. 17.
Ofto. 1552.
arat. 54.

Henrici conjugium cum Anna Bolena, quod jam ab anno superiore clanculum fuerat celebratum. Cùm emanasset Clementis contra Henricum sententia, regis furori per omnia obsecundans, primatum ejus Ecclesiasticum, rem omnibus retro sæculis inauditam, impia adulatione agnovit, promovit, totamque auctoritatem Episcopalem, divina Jesu Christi potestate sancitam, in schismatici regis redegit servitutem; Eiusdemque libidini & affectibus ut vile mancipium perpetuo serviens, quas etiam postea irritas rex voluit nuptias cum Anna Clivensi, fucili obtentu irritas declaravit. Quinque post Catharinam Arragoniam Henricus duxit uxores, quarum fere omnium fors fuit repudium, (a) aut infame supplicium. *Crammerus* interim in regis gratiam, contra suam ipsius conscientiam, pergebat frequentare cultum omnem exteriorem Ecclesiæ Catholicæ, totisque annis tredecim, celebrare *Missam*, quam cum protestantibus suis abominabatur; donec Henrico mortuo, sub *Eduardo* larvam depoluit, quodque tot annis absconderat, cum nihil ultra esset quod metueret, aperte professus est. Hujus viri perperua hypocrisis & adulatio, atque Henrici regis libido indomita, gemina fuerunt fundamenta, quibus
tota

(a) Anna Bolena an. 1536. paucis post Catharina obitum mensibus ob adulteria incestumque cum fratre, securi percussa est. Ex hac nata est Elisabeth. Ex Joana Seymera genuit Eduardum materque, exciso foetu, in partu moriens prevenit infamiam, seu repudii, seu supplicii. Anna Clivensis an. 1540. successit, eodemque anno repudiata est. Surrogatur Catharina Howard, qua ob infamia commercia capite plecti iussa est. Postrema, Catharina Paræi, cùm Lutherana doctrina addita esset, parum admodum absuit, quin eadem sorte uteretur qua præcedentes.

tota reformatio Anglicana superstructa est. At quidquid in fidei negotio *Henricus* statuit, hoc ipsum, ne ullum novitatis probum abesset, liberi ejus *Eduardus* & *Elisabetha* alternatim everterunt, judicantes sibi liberum esse, ut eadem, qua pater coeperat, potestate, aliter atque aliter Ecclesiam ordinarent, novumque identidem Euangelium concinnarent.

Henrico, funesto schismati quod conflat, immortuo, successit A. 1547. *Eduardus* filius, puer vix novennis, cujus nomine, & *Protectoris* titulo, regni administrationem invasit avunculus ejus *Eduardus Seimerus*, tunc *Herfordiæ* comes, paulo post à seipso *Somerseti* dux creatus. Hic cum esset *Zyvinglianus* schismati hæresim adjunxit, adjutoremque per omnia nactus est *Crammerum*, quo adnente rota religionis facies immutata, Ecclesia magis magisque in servitutem redacta, Episcopalis potestas precaria reddita, & à regis nutu pendere justa est.

Serenior, sed heu nimium brevis, rerum facies illuxit Angliæ, cum A. 1553. *Maria*, princeps verè Catholica, pulsa usurpatrice *Joanna Suffolgia*, vacantem *Eduardi* morte thronum occupavit. Mirum dictu quam citò cultus Catholicus, sedisque Apostolicæ obedientia fuerit restituta. At severitas non defuit, quam inter multos *Crammerus* expertus est. Is A. 1554. ut perduellis & hæreticus in carcerem conjectus, Episcopatu dejectus, damnatusque, ignavi & inconstantis animi luculentum specimen dedit, cum, spe vitæ conservandæ, errores *Lutheri* ac *Zyvinglii* semel atque iterum ejuravit, quod cum inutiliter à se fieri perspiceret, (quippe incendio nihilominus periturus) quasi

quasi vel ulturus injuriam, vel nomen *Martyris* aucupaturus, iisdem, quos bis damnaverat, erroribus inhærere se velle professus est.

Nupserat *Maria Philippo II.* Hispaniarum regi, cujus auctoritate & potentia res Catholica, in Anglia nitebatur. Sed, Deo ita volente, decessit sine liberis 17. Nov. An. 1558. Successit *Elizabetha*, mulier si qua unquam politicis artibus instructissima. Huic nova religio placuit, velut ingenio suo ad libertatem effuso, longè præ Catholica congruentior, eique in Britannia stabiliendæ, quadraginta quinque quos regnavit annos, sedulò consecravit. Primatum Ecclesiæ Anglicanæ, cujus titulum sub regni primordia præ verecundia nonnihil abhorreere videbatur, admisit tandem, ac solerter exercuit, cum inchoatam deprædationem facultatum Ecclesiæ, impigrè absolvit: religionem Catholicam evertit, & ad antra cryptasque compulit: religionem suam instituit, quæ usque hodie dicitur *Anglicana*; Calvinianam scilicet; sed non puram, in qua Hierarchia, multique ritus fervari sunt, quamque ideò, qui in Anglia *Puritani* vocantur aut *Presbyteriani*, velut *impuram* vehementer impugnant. Ceterùm ut non domi tantùm sed & foris, zelum novæ religionis ostenderet, & *Hugonotis* in Gallia, & Calvinianis in Belgio, tumultu & rebellione omnia miscentibus, mittenda curavit auxilia. Hoc porrò lucri in Ecclesiam Catholicam contulit, quod plurimos ei dederit martyres, quorum ut coronæ augerentur, præter tormenta & supplicia vulgaria, cruciatus adhiberi voluit solis tyrannorum temporibus usitatos.

Calvinismus in SCOTIAM jam tum penetravit,
Danes, Gen. Temp. Norio. O tra-

* Qui erat
frater ejus
sed nothus.

traverat, cujus perturbatissimi regni habenas id remporis moderabatur **MARIA STUARTIA**. Tragicos hujus Reginae eventus; pauci sunt qui ignorent. Perfidia Henrici Stuartii * Comitis Morræi, in carcerem detrusa, evaserat: fugit in Angliam, ubi A. 1567. contra jus gentium, per annos plusquam octodecim custodiæ mancipata, tandemque 18. Febr. A. 1587. odio religionis Catholicæ, jussu Elizabethæ capite plexa est.

Jacobus Mariæ filius, quem invita matre in hæresi educandum curaverat, A. 1603. jure propinquitatis Elizabethæ successit, primusque tria simul magnæ Britannia regna conjunxit, quæ in schismate & errore detinuit. Hujus filius **Carolus I.** cum introducere vellet in Scotiam Liturgiam Anglicanam, agentibus Presbyterianis res in seditionem versa est, tandemque An. 1649. inaudito sæculis retrò omnibus exemplo, rex 26. annos suprema regni potestate functus, à plebeo suæ gentis ordine judicatus & damnatus, atque in ferali pegmate securi percussus est; quasi fides per Henricum regem antiqua sede pulsa, in Carolo successore ejus, Apostasiæ crimen, ipsis Anglorum manibus ulcisci voluerit. Anarchiæ & **Cromwelli** tempora prætereo. Post annos XI. A. 1660. **Carolus II.** Primi filius revocatur, & paternum solium occupat, quod A. 1685. moriens, **Jacobo II.** fratri reliquit. Hic, quia Catholicam fidem amplexus fuerat, A. 1689. regno & patria extorris factus, in Gallias apulit, ubi cum in summo rerum humanarum contempni, & assiduo caelestis regni desiderio, multos annos tranquilla mente peregisset, A. 1702. in pace quievit. Cetera auribus oculisque nostris exposita sunt. At
Deus

Deus meus, æterna veritas & incommutabilis bonitas, qui fieri potest, ut erudita gens, tam sedula patrum & vetustatis indagatrix, in tantæ lucis splendore cæcutire pergat & palpate in meridie? Illuminare Domine, illuminare!

HODIERNA ECCLESIE CERTAMINA.

Non desunt nostro quoque tempore contentiones, dissensiones & bella, quibus, pro more præcedentium sæculorum, exagitetur Ecclesia. LXXX. jam, & amplius, annis, JANSENIANIS turbis & cavillationibus maternæ ejus viscera discerpuntur. His viam prior aperuit (a) MICHAEL BAJUS, qui ex B. Augustino multùm lecto, sed parùm feliciter intellecto, nova quædam Theologicis tractatibus dogmata interspersit, à mente Ecclesiæ profus aliena, quæ contentiones primum haud modicas, gravesque in Belgio animorum motus excitarunt, ac tandem die 1. Octobris A. 1567. à Sanctissimo Pontifice Pio V. septuaginta novem articulis damnata sunt, id quod successor ejus Gregorius XIII. A. 1579. die 29. Januarii novo diplomate confirmavit. Hoc Lovanium
attu-

(a) Natus Melini in territorio Atheni ann. 1513. Theologia Doctör Lovanii renuntiatur Anno 1550. Regius SS. literarum Professor designatur à Carolo V. an. 1551. ad Concilium Trident. unà cum Joanne Hefelio (quocum novam viam tentare, & ad novitates declinare cæperat) mittitur à Philippo II. an. 1563. judicante Comendano id expedire, ut illic à novitatibus uterque detereretur, an 1575. fit Rajus Dicanus S. Petri, ac triennio, o. privilegiorum conservator Moritur 16. Sept. 1589. Etat. 77. an. 1587. magnam partem habuit in celebri Censura Lovanienti contra articulos Lessii atque Hamelii.

attulit, ritumque solemnem publicandum curavit *Franciscus Toletus* Soc. Jesu Theologus, Pontifici, tunc à concionibus, postea S. R. E. Cardinalis. *Bajus* agnoscit ex rejectis articulis multos à se traditos eo sensu quo damnabantur, omnesque jure fuisse damnatos. Ceteri acquiescunt, articulos damnant, Bullam reverenter suscipiunt, atque obedientiam pollicentur. Facultas Theologica Lovaniensis, exigente id *Joanne Bonhomo* Episcopo Vercellensi, & per utramque Germaniam Nuntio Apostolico, per *Joannem Lensæum* An. 1585. doctrinæ formulam concipiendam curavit, quæ in hisce rebus Sedis Apostolicæ judicio congrueret, damnatisque sententiis ex adverso consisteret.

At non desuerunt discipuli, quorum animis doctrina Magistri, quam hic respuerat, altius insederat, quam ut tam facile erui posset. In his numerari solet *Jacobus Janssonius*. Amstelodamus, quem constat *Baji* alumnum fuisse præ ceteris longè charissimum. Huic verò alumnum ac discipulum obtigit **CORNELIUS JANSENIUS** (a) Leerdamensis, qui *Janssonium* * ut parentem observabat, & apud quem penè filii loco erat, *Baji*, dogmatumque

* Valer
Andr. in
Biblioth.
Belg.

(a) Natus in *Acquoy*, qui est pagus *Leerdamo* vicinus, die 28. Octob. 1585. humanioribus literis operam dedit *Ultrajecti* anno 1604. primam *Lovanii* Philosophiæ palmam retulit in pedagogyo *falconis*. Post aliquot annos studii Theologici, Gallias petiit, ubi singularem contraxit amicitiam cum *Joanne Vergerio* Abbate *Sancyrano*, hactenque annis aliquot partim *Lutetia*, partim *Bajona*. Theologia Doctor *Lovanii* renunciatur ann. 1617. 14. Octobr. Sacrarum literarum Professor ann. 1630. Bis ab Academia ad *Philippum IV.* in Hispanias ablegatur. Edit Martem Gallicum. Nominatur Episcopus *Iprensis* 28. Octob. 1635. Anno sequenti patri die consecratur. Peste extinguitur die 6. Maji 1638. Constant apud *Iprenes* tra-

que ejus amor & veneratio facilè à Magistro in discipulum derivari potuit; hoc constat, Jansenium nonnulla ex iis, afferenda ac tuenda suscepisse, in eo opere quod *Posthumum* reliquit, cuique nomen esse voluit, *Augustinus*. Cùm Bullas Pii V. & Gregorii XIII. sibi objiceret, *Hæreo, Fateor*, inquebat, *sed quid ad doctrinam S. Augustini?* Hunc unum ferè è SS. Patribus, teste *Libero Fromondo*, vitæ suæ ducem studiorumque Magistrum, sibi Jansenius delegerat. Ejus opera omnia, ferè decies, libros verò de gratia divina & libero arbitrio plusquam tricies à capite ad calcem, decerptis, & in adversaria per classes distributis, quæ in rem videbantur, evolverat; eo sibi scopo proposito, ut puram S. Augustini de gratia Christi doctrinam, quam annis minimùm quingentis, à Scholis passim omnibus exulasse credebat, postliminio revocaret; sed infelici planè successu. *A Veritate*, quam, teste *Fromondo*, assiduè inclamabat, infaustus liber, Ecclesia judice, longissimè aberravit. In hoc opus, interim annis XXII. summa animi contentione incubuit; clam tamen, & solo ferè conscio *Abbate Sancyrano*. Jam tum varias animo præfagebat procellas, quas literis suis, ad præfatum Abbatem datis, identidem significabat, adjungens, eo magis se terreri, quo in hoc opere longiùs progredederetur: doctrinam, quam meditabatur, stuporem plerisque insussuram; futurum facilè ut tamquam delirus,

*Ex Epp.
Jansenis ad
Sancyranum.*

ditio est, Jansenium morti vicinum mandasse Sanctimoniali, quæ agrotanti ministrabat, adferret sibi infelicem librum, compositum quidem, ac nondum typis excusum, in ignem, ut creditur, conjiciendum; hunc non fuisse repertum, ipsum autem Jansenium paulo post extinctum.

lirus, ac somniator insignis audiat: credere tamen se, rem tantam à Deo speciali consilio promoveri. Magna nihilominus prudentia ac circumspectione opus fore, magnoque potentum favore; cœtus quoque religiosos, si in eandem sententiam adduci queant, magno præsidio esse posse. Ita grande illud volumen, pertinaci studio, stiloque minimè barbaro, conscriptum fuit, ac in tres tomos distributum, in quo magna ubique relucet veritatis è tenebris eructæ præfidentia, acerrima alienarum opinionum Censura, aperiusque *Scholasticorum* omnium contemptus. Infelix opus vixdum absolutum, moriens legavit Jansenius Presbytero * cuidam domestico suo, ea lege, ut typis mandandum curaret, re prius communicata cum *Liberto Fromondo*, suo in sacrarum literarum professione Lovanii successore (quem ferè ibi unicum in interioris admissionis amicis habuerat) & cum *Henrico Caleno* Archidiacono Mechliniensi. „ Sentio, inquiebat, diffi-
 „ culter aliquid mutari posse: si tamen Ro-
 „ mana Sedes aliquid mutari velit, sum obe-
 „ diens filius, & illius Ecclesiæ, in qua
 „ semper vixi, usque ad hunc lectum mor-
 „ tis obediens sum. „ Hujusmodi verba sub-
 „ missionis plena, in ipsomet opere, * semel
 „ atque iterum repetuntur, atque aliunde cer-
 „ tum est Jansenium, rum in Theisibus, quas pro
 „ adipiscendo magisterii gradu * propugnavit,
 „ rum in Commentariis * in Evangelistas, in
 „ Sede Apostolica agnovisse auctoritatem falli
 „ nesciam in iis quæ ad fidem moresque perti-
 „ nerent.

* *Cappella-*
no suo Re-
ginaldo
Lameo.

* *Lib. Pro-*
æm. c. 29.
& in Epi-
logo.
 * *9. Octobr.*
 1617.
 * *In Cap.*
 22. *Luc.*

Si in hac Jansenii sententia sectatores ejus perstitissent, Ecclesia jam pridem liberata fuisset atrocibus illis contentionibus, fune-
 stisque

stisque dissidiis, quibus usque hodie agitur. Verum illi viam cavillationis, dissimulationis, ac apertæ demum rebellionis ingressi sunt, & jam apud Batavos, in apertissimum schisma proruperunt. Nobis satis erit in præsentiarum eorum cæcitati & pertinaciæ apud Deum ingemiscere & in gratiam lectorum in his rebus minùs versatorum, seriem chronologicam texere rerum hac in parte gestarum, ac præsertim Decretorum, quæ à Sede Apostolica emanarunt.

In lucem prodiit infelix Jansenii liber, cui nomen *Augustinus*, * anno 1640. biennio postquam ille è vivis excesserat. Mox vehementer impugnatus, Romamque delatus, damnatur ab *Urbano VIII.* die 4. Martii 1641. Bulla *In Eminentis*, idque duplici ex capite: primùm, quod contra iteratam Sanctæ Sedis prohibitionem, liber iste, qui de auxiliis divinæ gratiæ ex professo tractaret, sine obtenta ad hoc venia, fuisset emissus in lucem. Secundò, quòd ex matura ejusdem libri lectione compertum fuisset, multas ex propositionibus à Summis Pontificibus ante hac damnatis, in eo contineri, & magno cum catholicorum scandalo, & auctoritatis Apostolicæ contemptu, contra præfatas damnationes & prohibitiones defendi. Hac Urbani Constitutione contentiones adeò sopitæ non sunt, ut in Gallia & Belgio vehementiùs exarserint. Inter alias Jansenii opiniones, quæ dissidiorum materiam ministrabant, quinque potissimùm excerptæ sunt, quæ novam libri ejus doctrinam quodam veluti compendio continerent, suntque celebres illæ propositiones *Jansenii*, quæ omnibus vulgo notissimæ sunt. Has 85. Galliarum Episcopi tamquam atrocis discordiæ se-

* *Lovani*
typis Jaco-
bi Zegers,
mox etiam
Rhotomagi,
& Parisiis.

getem (a) An. 1650. ad Innocentium X. detulerunt, enixè flagitantes ut de unaquaque earum certam ac perspicuam sententiam ferret. Post examen plusquam (b) biennale, ea diligentia institutum qua major desiderari non potest, auditis etiam iis, quos defensores eorundem articulorum in causæ suæ patrocinium Romam ablegaverant, prodiit An. 1653. die 31. Maji, Innocentii X. constitutio, qua quinque propositiones, ut hæreticæ, reprobantur.

Hactenus prædictas propositiones, Jansenianæ doctrinæ epitomen esse, ultro agnoverant, easdemque omninò orthodoxas esse, nervis omnibus contenderant, Jansenii defensores. Hac jam parte prostrati, ac nihilominus fixum animo habentes, doctrinæ quam tueri cœperant, præfractè adhærescere, mutata acie, ad versutias cavillationesque conversi sunt, asserentes damnatas quidem meritò fuisse propositiones, sed sensu prorsus alieno à mente & doctrina libri Jansenii; hanc proinde salvam esse & incolumem. Ab eo tempore, Janseniana hæresis, in Galliis præsertim serpens, quam Innocentius X. ferè oppresserat, ad instar colubri tortuosi, cujus caput attritum est, per varios gyros & cavillationum deflexus, pondus auctoritatis, qua damnabatur,

tur,

(a) Eisdem anno 1649. die 1. Julii ad facultatem Theologicam Parisiensem detulerat. Cornetus, ejusdem facultatis Syndicus.

(b) In Congregationibus 36. coram IV. Cardinalibus, viris doctissimis & integerrimis; Consultoribus XIII. Theologis ex omni ordine selectis, quorum quatuor contendebant famosas Propositiones in sensu proprio & naturali catholicas esse & orthodoxas. Decem ultimis Congregationibus, quarum qualibet ad horas quatuor extendebatur, ipse Innocentius Papa summam patientiam interfuit.

tur, effugere conata est. Hujusmodi tricis & effugiis ad circumventionem erroris excogitatis, 52. annis vexata fuit Ecclesia, remedium frustra adferre tentantibus summis Pontificibus, donec Clemens XI. renascentia hujus hydræ capita stirpitur excidit. Reprimere eos coepit idem, qui memoratam constitutionem ediderat, Pontifex *Innocentius X.* (a) damnatam asserens in quinque propositionibus, *Cornelii Jansenii doctrinam in ejus libro contentam*, cui titulus *Augustinus*. Acrius remurgere instituit *Alexander VII.* qui constitutione edita A. 1656. die 16. Octobr. adversus illos *publicæ tranquillitatis perturbatores*, quos *filiis quoque iniquitatis* vocat, vehementer insurgens, declarat quinque illas propositiones ex libro præmemorati *Cornelii Jansenii* Episcopi Iprensis, cui titulus *Augustinus*, excerptas ac in sensu ab eodem Cornelio intento, damnatas fuisse, iterumque à se damnari, addens rem totam in præcedentibus, quibus se * interfuisse testatur, congressibus, ea diligentia discussam fuisse, qua major de- siderari non posset.

* Titius
Cardinalis,
nomine Fa-
bius Chi-
gius.

Subinde verò, quo omnis Apostolicarum definitionum eludendarum aditus intercluderetur, idem Alexander Pontifex, pristinum Ecclesiæ morem secutus, certam edidit *Formulam* ab omnibus Ecclesiastici ordinis, tam sæcularibus quàm regularibus personis subscribendam, per aliam suam hac in re promulgatam constitutionem, die 14. Febr. A. 1664. existimans nullum aliud op- portu-

(a) An. 1654. die 28. Martii, literas ad Innocentium dederant Episcopi Galli indicantes multos esse qui assererent, damnationem quinque propositionum nihil ad Jansenium pertinere. Respondit Pontifex eodem anno 29. Sept. id quod in textu expressum est.

portunius remedium pestiferæ hujus contagionis reliquiis extirpandis adhiberi posse.

Ex Bulla:
Vineam
Domini
Sabaoth.

Sic equidem causa finita est; non tamen sic, ut par erat, finitus est error, Apostolico toties mucrone percussus. Nec enim defuere homines veritati non acquiescentes, & numquam Ecclesiæ contradicendi finem facientes, qui vana *Juris* & *facti*, aliisque distinctionibus, seu potius effugiis ad circumventionem erroris excogitatis Ecclesiam ipsam turbare, eamque interminatis quæstionibus, quantum in ipsis est, involvere & implicare conarentur, quodque deterius est, ipsamet Apostolica Sedis decreta redarguendis eorum pravis sensibus condita, ac præsertim quosdam *Clementis Papæ IX.* die 19. Januarii 1669. ad (a) quatuor Galliarum Episcopos, nec non binas *Innocentii Papæ XII.* die 6. Februarii 1694. & die 24. Novembris 1696. ad Episcopos Belgii, in forma Brevis, respective datas literas, in erroris sui patrocinium advocare non erubescerent, cum præfati Pontifices, prædecessorum suorum *Innocentii X.* & *Alexandri VII.* constitutiones in suo robore fuisse & esse, seque illis.

(a) Qui erant *Alstensis*; *Apamiensis*; *Henricus Andegavensis*, *Ant. Arnaldi* frater; & *Bellovacensis*. Cum hi pertinacius inhaerent distinctioni *Juris* & *Facti* de canonico, adversus eos iudicio, serid agi ceptum est. Scripserunt pro illis ad Regem, atque ad *Clementem IX.* Pontificem, *XIX.* alii Episcopi Galliarum, quos in partes suas isti pellexerant. Res tandem composita, quatuorque Episcopi ad reconciliationem admissi sunt, postquam novam *Alexandrina* formulam subscriptionem iidem antistites & exhibuissent ipsi, & diœcesanis suis imperassent, per suamque esset Pontifici ab iis, qui mediatorum officio fungebantur, quatuor Episcopos optima fide egisse, eosque damnasse, & à suis damnari iussisse quinque propositiones, sincere absque ulla exceptione, seu restrictione, in eo omni sensu, quo sunt ab Ecclesia damnata.

illis firmiter inhære , verbis apertissimis asseruissent .

Cùm porrò iidem inquieti homines , sparsis undique scriptionibus ac libellis , exquisita ad fallendum arte compositis , non sine gravi Apostolicæ Sedis injuria , maximoque totius Ecclesiæ scandalo , docere pergerent , ad obedientiam præfatis Apostolicis constitutionibus debitam non requiri , ut quis prædicti Janseniani libri sensum , in antedictis quinque propositionibus damnatum , *interius* ut hæreticum damnet ; sed satis esse , si de ea re *obsequiosum* (ut ipsi vocant) *silentium* teneatur : eoque etiam impudentiæ devenissent , ut assererent , præfatæ formulæ ab Alexandro VII. præscriptæ , subscribi licitè posse , etiam ab iis qui interius non iudicant , prædicto Jansenii libro doctrinam hæreticam contineri , quique adeò nihil aliud quàm simulant , parere se velle Constitutionibus Apustolicis , quibus animo contradicunt ; hanc erroris occasionem penitus præcidere volens CLEMENS XI. Bulla , quæ incipit : *Vineam Domini Sabaosh* , data die 16. Julii 1705. prædecessorum hac de re constitutiones confirmavit , approbavit , & innovavit , simulque declaravit , obedientiæ , quæ iisdem debetur , obsequioso illo silentio minimè satisfieri ; sed damnatum in quinque præfatis propositionibus *Janseniani libri sensum* , quem *illarum verba* præ se ferunt , ab omnibus Christi fidelibus , ut *hæreticum* , non ore solum , sed & corde rejici , ac damnari debere , nec alia mente , animo , aut credulitate , supradictæ formulæ subscribi licitè posse .

Clerus Gallicanus in comitiis generalibus eodem Ann. 1705. Lutetiæ congregatus , hanc Clementis XI. constitutionem sole-

mniter promulgandam, plenaque cum obedientia ab omnibus recipiendam curavit, datis ad ceteros Galliae Episcopos encyclicis literis, die 14. Sept. ejusdem anni exaratis. Omnes toto regno Episcopi obsecuti sunt, alibique etiam unanimi consensu recepta est, paucis tantum tenebrionibus obstrepentibus. At inter hos unus (a) inventus est, qui eo proterviae, furoris atque vesaniae deveniret, ut praefatam Clementis Bullam, Kal. Junii A. 1709. universae Ecclesiae denuntiaret, „ve-
 „lut inimicam gratiae Dei, ut faultricem Pe-
 „lagianae superbiae, ut calumniatricem infi-
 „gnis Episcopi, cum eximia eruditionis
 „laude & odore Sanctitatis in Ecclesia gre-
 „mio vita functi; ut destructricem hierar-
 „chici ordinis, per ea quae extorqueri man-
 „dat perjuriam; ut omnis boni obrutricem,
 „omnis mali iliadem; animarum rui-
 „nam, salutis excidium; apertamque & ine-
 „vitabilem Ecclesiae stragem. “ Reliqui Jan-
 senianis partibus addicti, professam hujus au-
 daciam minus probare visi sunt. Consuetu-
 disputationis & cavillationis via tutior iis
 visa est, inter quos (b) PASCHASIUS QUES-
 NELLUS, qui in defuncti ANTONII ARNALDI
 locum succedens, ab anno 1694. factionis
 hujus caput & antesignanus evaserat, praeci-
 puas partes gessit.

Hic

(a) Fuit is Aegidius de VVite Presbyter, Ganden-
 sis natu, Pastor quondam B. Mariae Mechliniae, unde
 ob Jansenismum se recepit in Hollandiam, ubi a paucis
 annis oblit. Edidit Sacrorum Bibliorum versionem Bel-
 gicam, elegantem quidem, sed merito reprobam.

(b.) Natus est Parisiis 14. Julii 1634. Oratorium
 Gallicanum a Cardinale Berullo institutum ingressus, A.
 1657. Edidit an. 1675. Opera S. Leonis Papa, una
 cum Scholiis & dissertationibus, qua 22. Junii 1676.
 Roma prohibita fuere, ann. 1678, 26. Sept. decretum

Hic ille est **QUESNELLUS**, cujus liber & propositiones à Sede Apostolica damnatæ, terribiliorem adversus Ecclesiam tempestatem excitarunt, quæ satis hætenus sedari non potuit. Librum quemdam *Considerationum moralium in novum Testamentum*, Gallico idiomate edidit in plures tomos distributam, auctum sæpè, sæpiusque typis excusum, cum Lutetiæ, tum alibi, præsertim verò annis 1693. 1694. & 1699. Hunc, quia splendida pietatis specie prava dogmata latenter insinuat, & catholicis veritatibus pravarum doctrinarum mendacia multifariam permiscet, generatim primum prohibendum esse censuit *Clemens XI.* anno 1703. verùm cum liber iste tamquam ab omni errore immunis haberi, ac ingenti studio quaquaversum disseminari pergeret, idem Pontifex & Pastoralis curæ suæ stimulis, & frequentibus orthodoxæ fidei zelatorum querelis,

fuit in Comitibus generalibus Oratorii Gallicani, certam formulam ab omnibus subscribendam fore adversus *Rasi Jansenique doctrinam*. Renuit *Quesnellus*: Parisiis discedit *Aureliam*: hinc an. 1685. migravit in Belgium, & *Bruxellas* advenit 25. Februarii, ubi una cum *Arnaldo* delituit sæpe in veste Laica, usque ad an. 1690. Extrà simul ambo compulsi, *Delphos* petierunt: inde in tractum *Leodiensem* concesserunt, ac post sex menses *Bruxellas* reaterunt. Mortuo *Arnaldo* 8. Aug. 1694. pergit *Quesnellus* in eadem urbe delitescere. Deprehensus, jussu *Humberti Guilielmi Archiepiscopi Mechliniensis*, ob varia accusationum capita, præcipuè ob hæresim *Jansenianam*, die 30. Maji 1703. in palatio Episcopali captivus recluditur. Nocte inter 11. & 12. Septembris ejusdem anni, amicorum ope evadit, effracto per subornatos homines pariete. Moer fugit in *Hollandiam*, ubi in *Janseniana* causa defensionem, uti jam pridem facere instituerat, innumera penè scripta edere perrexit, *Damnatum* librum suum, excerptasque ex eo propositiones ad mortem usque defendit, atque in ea pertinacia *Amstelodami* obiit 2. Decembr. 1719. *Æt. 85.*

relis, maximè verò complurium Gallix Episcoporum literis ac precibus excitatus; piis etiam ac sæpiùs repetitis Ludovici XIV. Galliarum Regis Christianissimi votis & officiis adductus, gliscenti morbo, qui etiam aliquando posset in deteriora quæque prorueret, obviam ire decrevit. Quocirca animadvertens summam hujus libri perniciem ideò potissimum progredi & invalescere, quòd eadem intus lateat, & velut improba sanies, non nisi secto ulcere foras erumpat, cum liber ipse primo aspectu, legentes specie quadam pietatis illiciat: nihil propterea opportunius, aut salubrius præstari à se posse arbitratus est, quàm si fallacem libri doctrinam, *generatim* dumtaxat antea indicatam, pluribus ex eo *singillatim* excerptis propositionibus, distinctius & apertius explicaret, confidens fore, ut denudatis & quasi in propatulo positis, non uno quidem, aut altero, sed plurimis gravissimisque, tum *pridem* da-

* Tum in
Bajo atque
Jansenio,
tum etiam
in Decreto
Alexandri
VIII. an.
1690. ad-
versus 31.
propositio-
nes lato.

mnatis, * tum etiam novè adinventis erroribus, omnes tandem apertæ jam manifestæque veritati cedere compellerentur.

Excerptæ sunt propositiones centum & una, quas maxima diligentia ac maturitate, omnique studio ac labore (prout rei gravitas exposcebat) iteratis Congregationibus, longoque temporis spatio discussas, examinatas, cumque ipso libri textu accuratissime collatas, reprobandas tandem esse omnes judicavit Clemens XI. sub variis respectivè censuris, quarum saltem aliquam singulæ mererentur, uti jam pridem in similibus fieri (a) consueverat; id quod præstitit celeberrima

(a) In Concilio Constantiensi, adversus propositiones Wiclefi, item Joan. Hus; Leone X. contra arti-

ma illa constitutione, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius*, quam edidit 8. Sept. 1713. Hujus remedii necessitatem, tum memoratus *Ludovicus Rex*, tum plerique ex Gallia Episcopi, iteratis obtestationibus inculcaverant, non aliter suborta dissidia sedari posse constanter affirmantes. *Tota (a)* quidem *Christi Ecclesia*, *Petrum*, per *Clementem*, loquentem secuta, Apostolicam ejusdem constitutionis doctrinam debito obsequio atque obedientia suscepit: at *Novatores*, qui sequuntur spiritum suum, & nihil vident, ex inconsulta *paucorum antistitum (b)* hæsitacione, vel pertinacia, ita animos extulerunt, ut incredibili audacia constitutionem ipsam perversè interpretari, & incessere, pravæque etiam doctrinæ, ac immanium errorum, per impudentes calumnias insimulare non erubuerint. Mira inter hæc fuit *Clementis* longanimitas. Nullam lenitatis viam reliquit intentatam, quo dissidentes ad unitatis & pacis consilia revocaret. Obierat A. 1715. mense Septembri *Ludovicus XIV.* cujus, cum viveret, zelum & potentiam refractarii formidabant. Sub rege minorenni, magis magisque omnia turbabantur. Alii *declarationes*, in rebus apud ceteros satis perspicuis, unice se postulare simulabant, tamquam verentes, ne per constitutionem, quam universa Ecclesia

*Ex literis -
Pastoralis
officii.*

culos Lutheri: à S. Pio V. contra Bajanos: ab Alexandro VII. Innocentio XI. & Innocentio XII.

(a) *Id à Clemente XI. verissimè dictum esse variis ætulentis ex omni orbe Christiano testimoniis, quæ typis edita sunt, evidentissimè comprobatum est. Vide librum hac de re. Bruxellis editum jussu hodierni Archiepiscopi Mechliniensis an. 1718. &c.*

(b) *Ex 48. Episcopis Lutetia an. 1714. congregatis, 40. constitutionem incunctanter acceptarunt: 8. abnuentunt, vel distulerunt, quibus deinceps sex, vel septem alii*

eleſta ſubmiſſa veneratione complexa eſt, vel catholica dogmata convellantur, vel probata haſtenus Eccleſiæ diſciplina infringatur, vel ſalubriores Chriſtianorum morum regulæ ſubvertantur. Alii atrocius tumultuabantur. Ad (a) appellationes itum eſt, ad concilium generale certatim provocatum, exemplo novo, & à ſolis (b) haſtenus hæreticis, aut ſchiſmaticis, in materia fidei, uſitato. Librorum interea & ſcriptorum quorundam veluti diluvio Galliæ replebantur, quibus ad contumaciam & rebellionem populus provocabatur. Ut tot malorum ingruentium gravitati, quantum rerum & temporum conditio pateretur, Clemens Papa occurreret, literas * edidit 28. Auguſti 1718. univerſis Chriſti fidelibus inſcriptas, quibus cum ingenti cordis mœrore palam edixit ac declaravit, eos omnes, cujuſcumque ſtatus, gradus, ordinis & conditionis illi ſint, qui memoratæ conſtitutioni debitam & omnimodam obedientiam præſtare haſtenus recuſaverint, vel impoſterum recuſaturi ſint, à ſua & ſanctæ Romanæ Eccleſiæ charitate prorfus ſegregatos habitum iri, nullamque deinceps ſibi, vel Eccleſiæ Romanæ cum illis

* *Qua incipiunt: Paſtoralis officii.*

ſe junxerunt: ita quidem ut numerus obſiſtentium, vicenarium quaternum numquam exceſſerit, ilque in ſola Gallia; ceteri per urbem Epilcopi Bullam hanc ut legem dogmaticam, & indubitatam fidei regulam, ſine ulla contradictione ſuſceperunt.

(a) Die 1. Martii 1717. quatuor Epilcopi appellare ceperunt, Sc. Mirapilcentis, Monſpeſſulanus, Sannitiensis, & Boloniensis.

(b) Nulla haſtenus ſimilis appellationis exempla adduci potuerunt, præterquam Juliani Eclanensis, & XVII. cum ipſo Epilcoporum Pelagianorum: Michaelis Cæſenatis, hominis aperte ſchiſmatici: & Lutheri à Bullæ Leonis X. ad Concilium generale provocantis, &c.

lis communionem Ecclesiasticam exituram , donec rejecta penitus audacia refragandi , per exhibitionem veræ obedientiæ , integrè resipiscant . *Thomas Philippus de Alsatia* Archiepiscopus Mechliniensis , ac nunc etiam S. R. E. Cardinalis , zelo incomparabili , primus Episcoporum , sanctissimi Pontificis dispositionem æmulatus * & executus est , * *Die 17. Octob. 1718.* suosque comprovinciales Episcopos , ut paria per Belgium facerent , invitavit & permovit . Inter hæc *Paschasius Quenellus* , contentionum omnium auctor & incentor , Amstelodami , quo se receperat , moritur 2. Decembris 1719 .

At *Clemens XI.* vir ad labores , & prælia natus , dum refractarios ad officium vehementius excitare & adducere parat , A. 1721. mense Februario , humanis rebus eximitur , ad laborum ac virtutum præmia , justitiæque coronam evocatus . Blandiebantur sibi homines factiosi fore ut plus favoris , aut præsidii , causæ suæ jam pridem desperatæ , in ejus successore reperirent . Ausi sunt septem (a) Episcopi Gallicani die 9. Junii 1721. literas prorsus * schismaticas , in felle amaritudinis , subscriptis etiam auctorum nominibus , exaratas , *Innocentio XIII.* qui *Clementi* recens successerat , inscribere ; in quibus antecessoris ejus fama & memoria , sempiternis laudibus digna , proscindebatur , Apostolica constitutio calumniosè traducebatur , utraque potestas impudenter contemnebatur , atque hæretico spiritu divina omnia

* *Ex brevibus Innocentii XIII. ad Ludovicum XV.*

(a) *Franciscus* , antehac Ep. Tornacensis : *Joannes Baptista* Ep. Apamiensis : *Joannes* Ep. Sanitienfis : *Carolus Joachim* Ep. Montepellulanus : *Pirrus* Ep. Bononiensis : *Carolus* Ep. Alisiodorensis : *Michael* Ep. Matisconenfis .

nia & humana miscebantur. Nequid verò ad execrandæ temeritatis argumentum & cumulum deesset, auctoritatem novi Pontificis in partem ac præsidium suæ perversitatis vocare non erubuerunt, quasi integrum esset Apostolicam reformare doctrinam & fidem, quam tota Christi Ecclesia, Petri præconio edocta, firmissimè proficetur, evertere. Ad Apostolicam Sedem perfidia non habet accessum. *Innocentius* decessoris sui premens vestigia, epistolam illam toto corde execratus, eandem meritis censuris proscripsit, atque damnavit, eaque occasione, die 24. Martii 1722. literas dedit Apostolici spiritus & vigoris plenas ad *Ludovicum XV.* Galliæ regem hodie imperantem, & ad *Philippum* Ducem Aurelianensem regni tunc administrum ac moderatorem, quibus audaciam illam pro merito castigavit atque coercuit.

Plus aliquid præstitit, qui Petri naviculam hodie moderatur, *Benedictus XIII.* Pontifex ipsis etiam Romanæ Ecclesiæ inimicis, longæva minimeque fucata sanctitate venerandus, atque in *B. Dominici* familia, angelicæ *S. Thomæ* doctrinæ lacte, enutritus. Hic non modò in literis ad universos Fratres Ordinis Prædicatorum Professores, datas die 6. Novembr. 1724. apertè professus est, errores à fel. record. *Clemente XI.* per constitutionem, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius*, saluberrimo ac sapientissimo judicio rejectos damnatosque fuisse; verùm etiam in *Concilio Romano*, ad quod præter Sancti. R. E. Cardinales, magnum Episcoporum numerum convocavit, quodque die 25. Octobris anni 1725. publicandum curavit, * omnibus Episcopis & animarum pastoribus, tota, ut hætenus, sollicitudine curandum in-

* Cap. 2.
Tit. 1.

injunxit, ut constitutio à sanctæ memoriæ Clemente XI. edita, quæ incipit *Unigenitus* (quam ut suæ fidei regulam se ait agnosce-re) ab omnibus cujuscumque conditionis & gradus, *omnimoda* ac debita obedientia, & executione observeretur. Si quem autem cognoverint in suis Diocæsibus permanentem, de constitutione prædicta non bene sentire, aut male loqui, in eum pro sua Pastoralis potestate & jurisdictione procedere, & animadvertere non negligant: & ubi remedii efficacioris opus esse senserint, ad sedem Apostolicam pervicaces tales, & *Ecclesiæ rebelles*, deferant. Invigilent etiam, libros contra ipsam constitutionem editos, aut falsas doctrinas in illa damnatas, propugnantes, diligenter perquirere, eosque sibi tradi mandent, Sedi Apostolicæ dein denunciandos.

Hic idem Pontifex turbulentorum hominum temeritatem, qui ad res Ecclesiasticas in partibus HOLLANDIÆ novandas, atque catholicam simul doctrinam & canonicam disciplinam evertendam conspirarunt, egregie repressit. Postquam *Janseniana* & *Quenelliana* factio, per callidissimas quasdam vulpes è Gallia profugas, florentem hujus Ecclesiæ vineam demoliri & subvertere aggressa est; præfractæ inobedientiæ, apertæque rebellionis vexillum per varios ibi gradus altiùs atque altiùs erectum fuit. Prima mali labes sub Joanne *Neercasselio* Episcopo *Castoriensi* fuit. In pervicacia inchoavit, & finiit successor ejus *Petrus Coddæus* Archiep. *Sebastenus*. Cùm hic pro meritis ab officio Vicarii Apostolici suprema Sanctæ Sedis auctoritate suspensus fuisset, *Capitulum Ultrajectinum*, aliaque cathedralia centum jam & viginti annis sepulta, in lucem retrahit,

hi, & in subsidium rebellionis evocari cœperunt, novo & inaudito exemplo. Ita homines refractarii, ut suam pervicaciam melius tegerent, pravæque doctrinæ semina tutius spargerent, jura titulosque eminenti sunt, munerumque Pastoralium larvam induerunt, ut universas, si fieri posset, partium illarum Ecclesias, sibi suisque gregalibus subjugarent. Animabat eos *Paschasius Quenellus*, qui *Bru-xellis* profugus, tutum istuc latibulum invenerat, unde scriptionibus & libellis Galliam & Belgium inundaret. Eo probante & suadente, clerici contumaces, potestatis acatholicæ præsidio, adversus Sanctæ Sedis decreta tueri se cœperunt. Eodem impellente ac modum studiosè præscribente, funestum illud rebellionis instrumentum, quo, in causa Constitutionis Clementinæ, ab Ecclesia universa ad Concilium œcumenicum provocarunt, verbis concipere, & scripto edere didicerunt. Quia & superbia eorum eò demum temeritatis evasit, ut *septem Clerici*, qui *Canonicorum* nomen jactabant *Ultrajectini* capituli (quod abhinc annis centum & viginti intercidit) *Cornelium Streenhoven* turbulentæ factionis antesignanum, & Ecclesiasticis censuris obstrictum, elegerint * *Ultrajectinum* falsi nominis] Archiepiscopum. Tametsi autem certò & palam * *reseivissent*, electionem illam à Sancta Sede, cum execratione fuisse rejectam, curarunt tamen atque effecerunt, ut eidem *Cornelio* die 15. mensis *Octobris* 1724. per execrabilem sacrorum canonum contemptrum, sacrilegæ manus imponerentur. Ausus id fuit *Dominicus Maria Varlet* Episcopus *Babylonensis*, ab exercitio ordinis Episcopalis jam tum suspensus, minime assistentibus ex præscripto.

* Die 27.
 Ap. 1723.
 * Ex literis
 Sacri Col-
 legii Cardi-
 nalium, Se-
 de Pontifi-
 ficia va-
 cante, datis
 8. Apr.
 1724.

pto canonum duobus aliis Episcopis, sed duobus Presbyteris refractariis, fecitque hoc non modo nulla Apostolica dispensatione suffultus, verum etiam postquam certò constaret, rejectam damnatamque fuisse ab eadem sede Apostolica præfati Cornelii electionem.

Malis hisce obviare conatus est *Benedictus XIII.* literis die 21. Februarii 1725. datis ad universos Catholicos in fœderato Belgio commorantes, quibus electionem omninò nullam, eamque consecrationem sacrilegam declaravit ac detestatus est, divinamque refractariis indignationem ob oculos ponere non prætermisit. Eo autem majorem in spem nascentis schismatis suppressendi erectus fuit, quòd brevi antedictum Cornelium, Apostolicæ sedis judicia palàm parvi pendentem, Deus ultionum Dominus, perditarum ovium rationem repetiturus, morte multasset. Sed spe sua frustratum se agnovit, ubi rescivit rebelles illos pœnali cæcitate de malis in mala ruentes, ad novam devenisse electionem, ac subinde ad sacrilegam itidem consecrationem *Cornelii Ioannis Barkman* suorum partium Presbyteri, cui inanem rursus Archiepiscopi Ultrajectini larvam imposuerunt.

Hæc tandem omnia *Benedictum XIII.* permoverunt, ut literas die 6. Decembris 1725. ad universos Catholicos in fœderato Belgio commorantes, datas, hoc tenore concluderet: „ Pacis itaque consilia respuentes,
„ & sua pravitate præsidia salutis in venena
„ vertentes, quibus ultra charitatis argumen-
„ tis alliciamus, aut animadversionibus ex-
„ citemus? insanabilem prorsus esse fractu-
„ ram eorum ingemiscentes agnoscimus,
„ atque

„ atque id demum nobis superesse , ut Ca-
 „ tholicæ matris sinum dilacerare molien-
 „ tes , atque huic sanctæ sedi , contumaci
 „ inobedientia , apertaque defectione rebel-
 „ les , cum ipsos ad sanam mentem reducere
 „ non possimus , saltem à lædendis aliis re-
 „ pellamus . In dolore igitur cordis nostri ,
 „ quod Apostolicæ servitutis & canonicæ
 „ providentiæ ratio à nobis postulat , non
 „ solum electionem memorati *Cornelii Joan-*
 „ *nis Barckmam* inanem & omnino nullam ,
 „ ejusque consecrationem sacrilegam declara-
 „ mus , rejicimus , ac derestamur : sed &
 „ ipsum Cornelium Joannem , & qui eum
 „ ementito *Canonicorum Ultrajectensium*
 „ nomine elegerunt clerici , & qui sacrilegæ
 „ consecrationi operam commodarunt , &
 „ quicumque iisdem adhæserint : eorumque
 „ partes secuti , opem , favorem , auxilium ,
 „ aut consensum præbuerint , auctoritate
 „ omnipotentis Dei excommunicamus , &
 „ anathematizamus , atque ab Ecclesiæ com-
 „ munionem segregatos , & prorsus schismati-
 „ cos habendos , & vitandos esse declara-
 „ mus , edicimus , & mandamus .

EPI.

EPILOGUS.

Bella atque certamina , quibus singulis quibusque sæculis usque in hodiernum diem, *Christi regnum* agitato fuit, adjuvante Domino, brevi tabella depinximus. Ex ea prudens lector perspicue intelligere potuit, regni hujus, inter assiduas oppugnationes, tempestates ac procellas, Imperiorumque sibi succedentium vices, immobilem ac sempiternam esse stabilitatem. Satis etiam, ni fallor, perspicere potuit, regnum hoc, tot semper motibus concussum, ceteris identidem regnis pereuntibus & evanescentibus, per tam longam sæculorum seriem, tanta firmitate stare non potuisse, nisi qua fundatum est omnipotenti manu, eadem jugiter fulciretur. Fundatum utique est supra petram, contra quam, ex veritatis æternæ immobili pollicitatione, nullæ unquam inferorum vires aut machinationes prævaluerunt, nec porro prævalebunt, ut à veritate deficiat. Vidit sanè Ecclesia, præter apertas Ethnicorum persecutiones plurimas, innumeras penè hæreses sectasque in sinu suo exoriri; at vidit etiam plerasque omnes occidere, indubitata Regis sui (quæ & Sponsus ejus est) promissione secura, fore ut illæ quoque quæ usque hodie perdurant, ceterarum more propediem dissipentur, pereatque etiam memoria earum. *Rami* sunt ab arbore avulsi, ignique destinati; ac *truncus* integer perseverat, & auctoritate *toti semper orbi conspicua*, sectis omnibus æquè ac singulis supereminere non desinit, velut mons positus in vertice montium, quem
qui

Tertull. *de præs.* qui non vident, volentes cæci sunt. Non oportet igitur nos mirari super hæreses istas sive quia sunt, futuræ enim prænuntiabantur: sive quia quorundam fidem subverterunt; ad hoc enim sunt, ut fides habendo tentationem haberet etiam probationem.

In Dialogo contra Lucifer. Quid superest, benevole lector, nisi ut brevem tibi apertamque, ex *B. Hieronymo*, sententiam proferam, in illa esse Ecclesia permanendum, quæ ab Apostolis fundata, usque ad diem hanc durat. Sicubi audieris eos, qui dicuntur Christi, non à Domino Jesu Christo, sed à quopiam alio nuncupari, ut puta Marcionitas, Valentinianos, Montenses, sive Campitas; sciro non Ecclesiam Christi, sed Antichristi esse Synagogam. Ex hoc enim ipso quòd *postea instituti* sunt, eos se esse indicant, quos * Apostolus prænuntiavit. Nec sibi blandiantur: si de *Scripturarum* capitulis videntur sibi affirmare quod dicunt: cum *diabolus* de scripturis aliqua sit locutus, & scripturæ non in legendo consistant, sed intelligendo.

* 1. Tim.
4. 1. Juda
* 19.

* Ex Vincentio Lirin. in *Commenit.*

* Ratum ergo sit & indubitatum, nihil aliud rationem pietatis admittere, nisi ut omnia, qua fide à patribus accepta sunt, eadem fide filiis consignentur: nosque religionem, non qua velimus, ducere, sed potius qua illa ducat, sequi oportere; idque esse proprium Christianæ modestiæ & gravitatis, non sua posteris tradere, sed à majoribus accepta servare.

Hoc præ ceteris omnibus constantissimè *sedes Apostolica* præstitit, in qua beatorum Apostolorum stabilis est & numquam interrupta successio; ad quam protegente Deo perfidia non habet accessum; quæ indefesso haftenus studio invictaque contentione

ne

ne defendit susceptæ semel religionis integritatem. Huic ergo indivulsa conjunctione adhærescet quisquis *depositum* tutò custodire, profanasque omnes vocum *novitates* perpetuò devitare decreverit.

Tu Deus meus, & misericordia mea, qui me nullis suffragantibus meritis, sed immensa clementiæ tuæ largitate, ad regnum Christi filii tui aggregare dignatus es; tu nosti quanta sinceritate, quanta persuasione, quàm plena animi convictione, hæc à me scripta sint. Gratias tibi, Deus meus, qui illuminasti tenebras meas, & transtulisti me in regnum filii dilectionis tuæ. Enimverò tamen verè Deus es *absconditus*, teipsum tamen huic pauperulæ creaturæ tuæ usque adeo manifestare dignatus es, ut citiùs dubitare possum *vivere me quàm esse te*, rerumque omnium indefinentem gerere providentiam. At insuper usque ad intimum fundum mentis meæ persuasisti mihi veritas mea, extra unam hanc, in qua tuo munere natus & educatus sum, Ecclesiam Romano Catholicam & Apostolicam, frustra quæri veritatem. Confirma hoc Deus quod operatus es in nobis. Confirma fratres meos, qui hæc legere dignabuntur, ut cognoscant te pleniùs, amentque perfectiùs. Illumina eos quoque, qui ab unitate corporis Jesu Christi filii tui infelici divortio segregati sunt, ut dum extra tutissimum Catholicæ fidei portum, diversis cogitationum quatiantur, verberantur ac penè necantur procellis, excussa in altum elatæ mentis vela deponant, quæ malè novitatum ventis expanderant, seseque intra fidissimam stationem placidæ ac bonæ matris reducant, & teneant: at-

Danes, Gen. Temp. Nossio. P que

que amaras illos turbulentosque errorum fluctus primitus revomant, ut possint deinceps vivæ & salientis aquæ fluenta potare. Dedicant benè quod didicerunt non benè: & ex toto Ecclesiæ dogmate, quod intellectu capi potest, capiant, quod non potest, credant. Redeant ad unitatem quam reliquerunt, ut deinceps non sint in nobis schismata, sed uno omnes ore te glorificemus Deum & Patrem Domini nostri Jesu Christi, qui es benedictus in sæcula. Amen.

*Aeternitatem cogita quisquis sapit;
Deo placere, dein juvare proximos,
Ecclesiam protegere, proterere hæreses:
Hic finis esto, hæc meta studiorum omnium.*

Apud Philipp. Labb

F I N I S.

IN-

I N D E X

TITULORUM.

GENERALIS

TEMPORUM NOTIO

AB ORBE CONDITO
usque ad ætatem nostram.

- §. I. **P**rima temporum divisio per VIII.
mundi ætates. pag. 7.
- §. II. Secunda temporum divisio, in ob-
scura, fabulosa, & historica. 8
- §. III. Tertia temporum divisio in XIV.
Epochas principales, 10
- §. IV. Series temporum ab orbe condito
usque ad Christum in IX. Epochas di-
stributa. 10
1. Creatio. 11
2. Diluvium. ibid.
3. Vocatio Abrahami. ibid.
4. Lex Scripta. 12
5. Excidium Trojanum. ibid.
6. Templum Salomonis. ibid.
7. Roma condita. 13
8. Cyrus. ibid.
9. Scipio, sive Carthago victa. 15

P 2 VII.

VII. MUNDI ÆTAS.

- S. V. *Series temporum novi Testamenti in V. Epochas principales, & XVIII. secula distributa.* 16
- EPOCHÆ X. NATIVITAS D. N. J. C. *ibid.*
- Pontificum *series à Petro usque ad Sylvestrum ab exordio Ecclesiæ usque ad an. 314.* 17
- Romani Imperatores *eodem temporis intervallo.* 18
- Patres & præcipui Scriptores Ecclesiastici *eiusdem ætatis.* 21
- EPOCHÆ XI. Constantinus Magnus, *sive pax Ecclesiæ reddita.* 21
- Pontifices à Silvestro usque ad Adrianum I. *id est ab an. 314. usque ad 395. 25.*
- Imperatores *eiusdem Epochæ celebriores in Historia Ecclesiastica.* 28
- Patres & Scriptores Ecclesiastici *eiusdem ætatis.* 30
- EPOCHÆ XII. Carolus Magnus, *sive novum Imperium Occidentis.* 34
- Series Pontificum à Leone III. usque ad Honorium III. ab an. 795. usque ad 1227.* 37
- Scriptores Ecclesiastici, *eiusdem temporis.* 41
- EPOCHÆ XIII. S. Ludovicus Gallie Rex. 42
- Pon-

Pontifices à Gregorio IX. usque ad Leonem	
X. ab anno 1227. usque ad 1521.	44
Scriptores eadem etate clariores.	47
EPOCHÆ XIV. Lutherus & hæreses	
Occidentis.	49
Pontifices ab Adriano VI. usque ad	
Benedictum XIII.	53
Imperatores ejusdem etatis.	56
Reges Gallix hujus Epochæ.	ibid.
Reges Hispanix, item Angliæ ejus-	
dem temporis.	57
Scriptores Ecclesiastici ejusdem etatis.	58
§. VI. Quarta temporum divisio per	
veteres Monarchias.	73
§. VII. Imperium Assyriorum, Medo-	
rum & Babyloniorum.	77
Dispositio Josephi Scaligeri.	81
Dispositio Usseriana.	83
§. VIII. Imperium Persarum.	91
§. IX. Res Judæorum post captivita-	
tem Babylonicam.	96
§. X. Imperium Alexandri & re-	
gnum Græcorum.	103
Series Regum Ægypti.	107
Series Regum Syriæ.	109
Series Regni Græcorum, juxta Ca-	
nonem Chronologicorum Pezronii.	113
§. XI. Regnum, Respublica, & Mo-	
narchia Romanorum.	127
Primus Romanorum status, sub Regi-	
bus.	134

<i>Secundus status, sub Consulibus.</i>	137
<i>Tertius Romanorum status, sub Cæsaribus, usque ad destructum Imperium Occidentis.</i>	153
<i>Novum Occidentis Imperium.</i>	172
<i>Imperium Orientis.</i>	173
<i>Series Imperatorum utriusque Imperii conjunctim, à Constantino Magno usque ad hanc ætatem.</i>	178
<i>De regno Siciliæ aliquid.</i>	185
<i>Series Regum Francorum in Gallia.</i>	189
<i>Dynastia I. Merovingorum.</i>	ibid.
<i>Secunda, Carolingorum.</i>	193
<i>Tertia, Capetinorum.</i>	194
<i>Stirps Valesia.</i>	196
<i>§. XII. Regni CHRISTI sempiterna stabilitas.</i>	198
<i>Num. 1. Series Religionis ab Adamo usque ad Mosem.</i>	205
<i>Num. 2. Series Religionis à Mose usque ad captivitatem Babylonicam.</i>	207
<i>Num. 3. Series Religionis à captivitate Babylonica usque ad Christum.</i>	211
<i>Num. 4. Series Religionis ad adventu Christi, usque ad pacem Ecclesiæ redditam per Constantinum.</i>	214
<i>Num. 5. Series Religionis, à Constantino Magno usque ad tempora Mahomedis.</i>	225
<i>Ariani.</i>	226. & seq.
<i>Donatistæ.</i>	227

Atha-

<i>Athanasius.</i>	231
<i>Lucifer Calaritanus,</i>	233
<i>Macedonius.</i>	236
<i>Pelagiani.</i>	237
<i>Semipelagiani.</i>	242
<i>Nestoriani.</i>	ibid. & seq.
<i>Apollinaris,</i>	244
<i>Euthychiani.</i>	248
<i>Tria Capitula.</i>	255
<i>Monothelitæ.</i>	256
<i>Num. 6. Series Religionis ab exortu Ma-</i> <i>homedis, usque ad Lutherum.</i>	259
<i>Mahometani.</i>	260
<i>Iconoclastæ.</i>	264
<i>Schisma Græcorum.</i>	268
<i>S. Ignatius Ep.</i>	269
<i>Photius.</i>	270
<i>Michael Carularius.</i>	272
<i>Quæ fuerit, per idem temporis interval-</i> <i>lum Religionis series in Occidente.</i>	274
<i>Albigenses.</i>	277
<i>VValdenses.</i>	279
<i>Joannes Viclef.</i>	280
<i>Joannes Hus.</i>	283
<i>Magnum Schisma Occidentis.</i>	284
<i>Num. 7. Series Religionis à temporibus</i> <i>Lutheri usque ad præsentem ætatem.</i>	286.
<i>Lutherani.</i>	290
<i>Calviniani.</i>	300
<i>Schisma Anglicanum.</i>	307

Ho-

Hodierna Ecclesiæ certamina.	315
Michael Bajus.	ibid.
Cornel. Jansenius.	316
Paschasius Quesnellus.	324
Res Ultrajectina.	331
EPILOGUS.	335

F I N I S.

A P.

APPROBATIO

CENSORIS APOSTOLICI

atque Cæsarei.

EXimius ac Amplissimus Dominus
 DANES, in Universitate Lovaniensi Sacræ Theologiæ Doctor, Seminarii Episcopalis Iprensis Præses &c.
 HAC GENERALI TEMPORUM NOTIONE,
 Historiam Sacram & Profanam tamquam in tabella compendiosè depictam exhibet, simulque ostendit Regnorum terrenorum, quæ sibi succedunt & omnia in interitum vadunt, quanta sit instabilitas: contra verò Ecclesiæ Catholicæ, in qua CHRISTUS JESUS regnabit in æternum, quanta sit firmitas & stabilitas: quæ, Rege suo protegente, per horrendissimas gentilium persecutiones, ac validissimas, nec non periculosissimas impugnationes, quas adversus eam portæ inferi per hæreticos suscitarunt, transivit inconcussa, & tamquam Civitas supra Montem posita, toti orbi, fide, autoritate & sanctitate conspicua, omnibus adversariis à dextris & sinistris cadentibus, supereminet, sub Regimine Vicarii Christi Romani Pontificis, cui per indi-

vul-

vulsam fidei conjunctionem adhærere
& obedire, unicum est medium cu-
stodiendi depositum, profanasque vo-
cum novitates perpetuò devitandi.
Quare opus istud ad Catholicos in
fide firmandos & aberrantes ad eam-
dem revocandos utilissimum censeo.
Datum Lovanii 15. Novembris 1726.

G. F. DEQUAREUX *S. Th. L.*
per inferiorem Germaniam
Apostolicus & Regio-Cesareus
Librorum Visitator ac Censor.

APPROBATIO

ORDINARIII.

INfrascriptus sedulo, libentique ani-
mo legi opusculum, cui titulus,
GENERALIS TEMPORUM NOTIO, in
quo, juxta recentiore[m] receptamque
passim Chronologiam, rerum huma-
narum alternationes, & succedentium
sibi Imperiorum Regnorumque vicif-
situdines tam succinctè & eruditè de-
lineantur, ut ab orbe condito usque
in hanc diem vix quidquam memo-
rabile

rabile evenerit, quòd ad quatuordecim Epochas, sub quibus auctor eximius omnia tempora digerit, revocari non possit. Hinc *Generalis* hæc *Notio*, ut ad *Historiam Generalem*, vitatis *Anachronismis*, viam tutissimam pandit; ita & *Theologis omnibus*, non modò *Candidatis*, sed & *provetioribus* perutilis est; præsertim cum ad *Tabulas Historico chronologicas* summorum *Pontificum*, & *Scriptorum Ecclesiasticorum*, accedat *Religionis Series*, seu bella atque certamina cum *Ethnicis & Hæreticis* gesta, quibus *Ecclesia* assidue oppugnata & concussa, in dogmate tamen sibi credito, atque adeo in celeberrimis adversus *Jansenianam hæresim* *Constitutionibus*, ut totidem *fidei suæ regulis*, inter innumeras rerum omnium vicissitudines, semper eadem, invicta, atque immobilis stetit, Datum *Ipris* die secunda *Decembris* 1726.

N. L. DE SCHODT Lib. Censor.

UNIVERS